

BAYERISCHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN

Veröffentlichungen der Musikhistorischen Kommission

Band 11

Glossa maior
in institutionem musicam Boethii

edd.

MICHAEL BERNHARD et CALVIN M. BOWER

Editionsband III

MÜNCHEN 1996
VERLAG DER BAYERISCHEN AKADEMIE DER
WISSENSCHAFTEN

IN KOMMISSION BEI DER C. H. BECK'SCHEN
VERLAGSBUCHHANDLUNG MÜNCHEN

ISBN 3 7696 6004 8

© Bayerische Akademie der Wissenschaften. München, 1996

Satz der Autoren in PC-TeX und CRICKET DRAW

Druck und Bindung der C. H. Beck'schen Buchdruckerei Nördlingen

Gedruckt auf säurefreiem,

aus chlorfrei gebleichtem Zellstoff hergestelltem Papier

Printed in Germany

INHALTSVERZEICHNIS

Konkordanz der Diagramme	VII
Stemma	VIII
Siglen der Handschriften	IX

Edition

lib. III, cap. 1	1
lib. III, cap. 2	48
lib. III, cap. 3	57
lib. III, cap. 4	68
lib. III, cap. 5	78
lib. III, cap. 6	86
lib. III, cap. 7	87
lib. III, cap. 8	90
lib. III, cap. 9	94
lib. III, cap. 10	104
lib. III, cap. 11	111
lib. III, cap. 12	127
lib. III, cap. 13	150
lib. III, cap. 14	161
lib. III, cap. 15	170
lib. III, cap. 16	176
lib. IIII, cap. 1	184
lib. IIII, cap. 2	188
lib. IIII, cap. 3	212
lib. IIII, cap. 5	222
lib. IIII, cap. 6	235
lib. IIII, cap. 7	243
lib. IIII, cap. 8	246
lib. IIII, cap. 9	249
lib. IIII, cap. 10	253
lib. IIII, cap. 11	255
lib. IIII, cap. 12	259
lib. IIII, cap. 13	262
lib. IIII, cap. 14	268
lib. IIII, cap. 15	281
lib. IIII, cap. 16	286
lib. IIII, cap. 17	291
lib. IIII, cap. 18	298

lib. V, cap. 1	301
lib. V, cap. 2	302
lib. V, cap. 3	313
lib. V, cap. 4	314
lib. V, cap. 5	316
lib. V, cap. 6	317
lib. V, cap. 7	318
lib. V, cap. 8	319
lib. V, cap. 9	320
lib. V, cap. 10	324
lib. V, cap. 11	325
lib. V, cap. 12	329
lib. V, cap. 13	330
lib. V, cap. 14	331
lib. V, cap. 15	333
lib. V, cap. 16	334
lib. V, cap. 17	344
lib. V, cap. 18	348
lib. V, cap. 19	350

Appendices

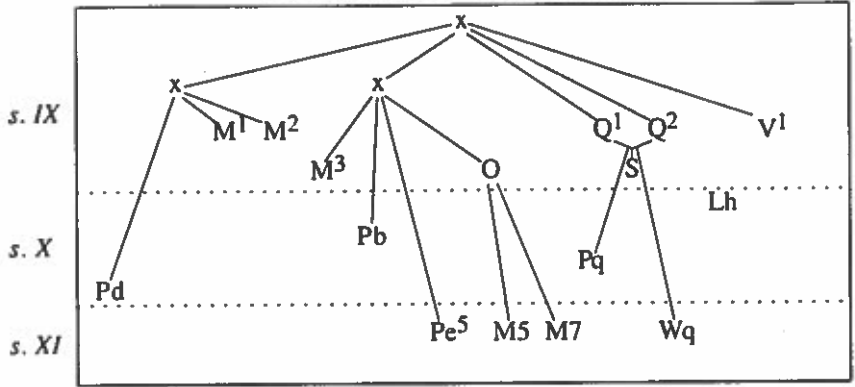
Appendix I: Glossa ex codice Monacensi Latino 14523	355
Appendix II: Glossa ex codice Parisiensi Latino 10275	367
Appendix III: Decretum Lacedaemoniorum	376
Appendix IV: Tractatus de intervallis	383
Appendix V: Tonarius additus in Boethii institutionem musicam	387
Appendix VI: Regula semitonii inveniendi	398
Appendix VII: Tabulae minutiarum	400

KONKORDANZ DER DIAGRAMME

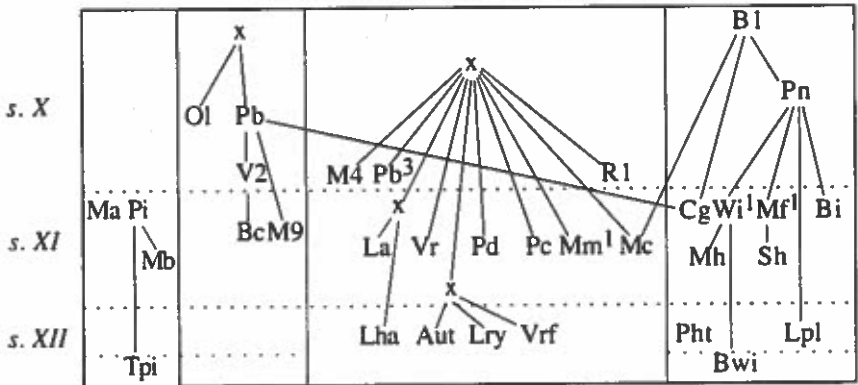
Boethius	Friedlein	Bower	Boethius	Friedlein	Bower
III,1	271,1	C1	III,2	303,17	D2
III,3	274,3	C2	III,2	304,16	D3
III,3	274,18	C3	III,2	304,app	D4
III,4	276,1	C4	III,2	305,13	D5
III,9	279,16	C5	III,2	306,9	D6
III,9	280,1	C6	III,2	306,25	D7
III,9	280,13	C7	III,2	307,16	D8
III,9	281,5	C8	III,2	308,10	D9
III,9	281,10	C9	III,4	312-314	D10
III,9	282,1	C10	III,5	316,23	D11
III,9	282,6	C11	III,5	318,1	D12
III,9	282,11	C12	III,6	319,13	D13
III,9	283,4	C13	III,6	322,5	D14
III,10	284,17	C14	III,8	327,11	D15
III,11	286,5	C15	III,9	330,5	D16
III,12	288,3	C16	III,10	332,3	D17
III,12	289,22	C17	III,11	334,13	D18
III,12	291,7	C18	III,14	341,3	D19
III,13	292,13	C19	III,15	343,6	D20
III,13	293,3	C20	III,16	343,15	D21
III,14	295,7	C21	III,17	345,12	D22
III,15	297,1	C22	III,17	347,20	D23
III,16	298,7	C23	III,18	349,14	D24
III,16	299,4	C24	V,14	364,17	E1
III,16	299,22	C25	V,16	367,23	E2
III,2	302,26	D1	V,17	369,17	E3

STEMMA

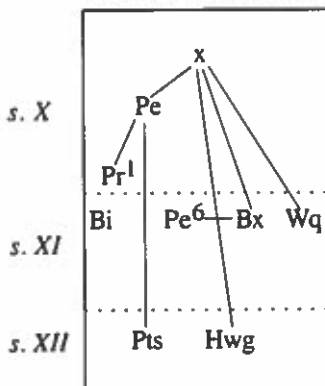
Zentrale Tradition - Central Tradition

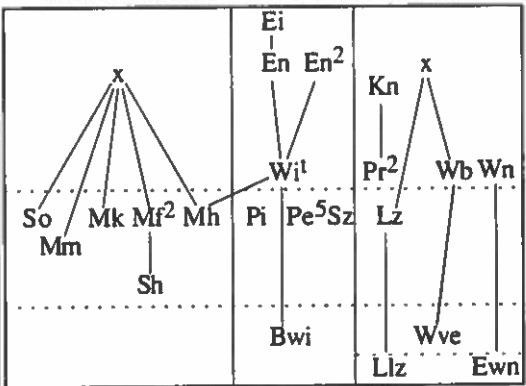
Französische Tradition - French Tradition

Rhein-Maas Tradition

Deutsche Tradition - German Tradition

SIGLEN DER HANDSCHRIFTEN

<i>Aut</i>	Autun, Bibliothèque municipale 46 (olim 40 B)
<i>B</i>	Besançon, Bibliothèque municipale 507
<i>Bc</i>	Barcelona, Archivo de la Corona de Aragón, Ripoll 42
<i>Bi</i>	Brugge, Stadsbibliotheek 531
<i>Bwi</i>	Bruxelles, Bibliothèque Royale II-6188
<i>Bx</i>	Bruxelles, Bibliothèque Royale 10114-6
<i>Cg</i>	Chicago, Newberry Library F. 9
<i>Ei</i>	Einsiedeln, Stiftsbibliothek 298
<i>En</i>	Einsiedeln, Stiftsbibliothek 358
<i>Ewn</i>	Erlangen, Universitätsbibliothek 66
<i>Hwg</i>	Johannes Hervagius, Opera Bedae Venerabilis presbyteri, Basel 1563
<i>Kn</i>	Köln, Historisches Archiv W 331
<i>La</i>	London, British Library, Arundel 77
<i>Lh</i>	London, British Library, Harley 3595
<i>Lha</i>	London, British Library, Harley 2688
<i>Llz</i>	Leipzig, Universitätsbibliothek 1492
<i>Lpl</i>	London, Lambeth Palace 67
<i>Lry</i>	London, British Library, Royal 15.B.IX
<i>Lz</i>	Leipzig, Universitätsbibliothek 1493
<i>M</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 7200
<i>Ma</i>	Madrid, Biblioteca Nacional 9088
<i>Mb</i>	Melbourne, State Library 091/B.63
<i>Mc</i>	Milano, Biblioteca Ambrosiana C 128 inf.
<i>Mf</i>	München, Bayer. Staatsbibliothek clm 18480
<i>Mh</i>	München, Bayer. Staatsbibliothek clm 6361
<i>Mk</i>	München, Bayer. Staatsbibliothek clm 18478
<i>Mm</i>	München, Bayer. Staatsbibliothek clm 14272
<i>O</i>	Orleans, Bibliothèque de la ville 293-B
<i>Ol</i>	Orleans, Bibliothèque de la ville 293-A
<i>Pb</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 7297
<i>Pc</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 17872
<i>Pd</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 7199
<i>Pe</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 10275
<i>Pht</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 7205
<i>Pi</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 7202
<i>Pn</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, Nouv. acq. lat. 1618
<i>Pns</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 16201
<i>Pq</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, Nouv. acq. lat. 2664
<i>Pr</i>	Prag, Národní knihovna IX.C.6 (1717)
<i>Pts</i>	Prag, Národní knihovna XIX.C.26
<i>Q</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 13908
<i>R</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 13955

- S* Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 14080
Sh Schaffhausen, Stadtbibliothek 108
So Solothurn, Staatsarchiv Fragm. 8
Sz Szeged, Somogyi Könyvtár, s. n., Fragment
Tpi Torino, Biblioteca Nazionale G.IV.31
V Vaticano (Citta del), Vat. Reg. lat. 1638
Vr Vaticano (Citta del), Vat. Reg. lat. 1283
Vrf Vaticano (Citta del), Vat. Reg. lat. 1005
Wb Wolfenbüttel, Herzog-August-Bibliothek 72 Gud. lat. 2°
Wi Wien, Österreichische Nationalbibliothek cod. 50
Wn Wien, Österreichische Nationalbibliothek cod. 55
Wg Wien, Österreichische Nationalbibliothek cod. 2269
Wve Wien, Österreichische Nationalbibliothek cod. 51

Ces Cesena, Biblioteca Malatestiana S. XXVI. 1
Gbt Martin Gerbert, Scriptores I, St. Blasien 1784, S.343-4
Me Metz, Bibliothèque municipale 494
Mo Montpellier, Bibliothèque de l'Ecole de Médecine H 159

LIB. III, CAP. 1

268,13 ARISTOXENUM

- 1 Aristoxenus virtutis ospitium

Q²SV¹

cf. II,31,98; III,1,14

268,14 ATQUE IDEO NEC TONUM

- 2 in aequa dividi

Pc⁵

268,16 SUPERIORE VOLUMINE

- 3 † ... † si cum facit, ostendens de quibus dixerit, et de quibus dicitur sit

Vrf

dtis (suprascr. a) si cum facit Vrf

268,18 CONSTARE (*pro* COPULARI)

- 4 monstratum est

Aut

268,18 SED EA SEMITONIA DIMIDIUM TONI INTEGRUM NON POSSE PERFICERE

- 5 diximus, s. quod in hoc libro probabit

Vrf

- 6 et non tantum hoc

Aut

- 7 per se sola, s. unumquidque illorum

Pn

sula Pn

268,18 SEMITONIA

- 8 minora

Aut

268,19 NON POSSE PERFICERE, SI SINGILLATIM CONSIDERATA TRACTENTUR

9a demonstratum est

CgPe⁵

9b monstratum est

Aut

268,19 SINGILLATIM

10 per se

Pe⁵Aut

268,19 CONSIDERATA

11 semitonia

Aut

268,20 TRACTENTUR

12 si diligenter considerentur

Vrf

268,21 DIAPASON AD SEX TONOS NULO MODO PERVENIRE

13 monstratum est

Aut

268,21 ARISTOXENUS

14 virtutis hospitium interpretatur

Pe⁵

cf. II,31,98; III,1,1

268,23 CONTRACTIORA

15 minora

OVrf

16 breviora

OPbV2Aut

al. add. O

268,23 DIMIDIO

- 17 toni
Pe⁵Aut
 tono] *Aut*
- 18 recta medietate toni
Vrf

268,24 SED, SICUT SEMITONIA DICUNTUR, ITA ESSE DIMIDIETATES TONORUM

- 19 Aristoxenus
V2
- 20 quia hoc est idem
Vrf
- 21 ¹[Sicut hoc nomen semitonium videtur sonare, ita volunt, ut sint dimidii toni, quod dicit:] ²Non attendens rationem semitonium esse maius et minus, et quod semitonium possit dici, quod plus vel minus dimidii toni habeat; ³sed ad vocabulum respiciens, quod est semis, semitonium dicit habere semper toni medietatem [quod non potest fieri secundum Pitagoricos].
McPb V2AutLryVrf
¹ Sicut - dicit] *add. Vrf*
² posset *McLry*
³ semper dicit habere *Vry* quod - Pithagoricos] *add. V2*

268,24 ITA ESSE DIMIDIETATES TONORUM

- 22 arbitratur
Aut

268,25 EISDEM

- 23 tonis
Aut

268,25 DISPUTANDUM

- 24 est
O

268,25 DEMONSTRANDUMQUE

- 25 sed
Aut

268,26 NULLAM SUPERPARTICULAREM HABITUDINEM NOTO NUMERO POSSE DIVIDI INTEGRA MEDIETATE

- 26 ¹Ut si sesquialterum vel sesquitercium vel aliam quamlibet proportionem in aequa scindere velis, ²veluti si II III, aut IIII et VI, vel VI et VIIII in sesquialteris, ³inter IIII et VI quinaris interest, ⁴qui, ad quaternarium sesquiquartus, ad senarium subsesquiquintus, non eandem proportionem tenet ad ambos.

*EiLzMj²MhMkPe⁵ShSz*Wb*

1 sesquialteram vel sesquiterciam *LzMjMhMkSh* vel aliam quamlibet proportionem] *om. Pe* scindere *MjSh* volueris *Pe*

2 II et III *LzMjMhMkSh* et VI] et II *Wb* VI et] VII et *Pe* VIIII] VIII *Lz*

3 inter] enim *LzMjMhMkSh* et] ad *MjMhMkSh* est inter *Sh*

4 ad IIII quidem *MjMhMkSh* non - tenet] invenitur non eandem proportionem tenere *LzMjMhMkSh* ad ambos] *om. LzMjMhMkPeShSz*

cf. 269,5

- 27 geometrica s., nam arithmetica potest

Bz

- 28 Hinc sumet demonstrationem suam.

Vrf

268,26 NULLAM SUPERPARTICULAREM HABITUDINEM

- 29 nec sesquialteram, nec sesquiterciam, nec sesquiquartam et c.

Aut

268,26 HABITUDINEM

- 30 proportionem

O

- 31 speciem

Pq

268,27 NOTO NUMERO

- 32 unitatis divisio ignota est

PnWiBwiLpl

- 33 naturali

Pq

268,27 NOTO

- 34 certo

CgMkMmPb³AuLryVrf

aliquo certo *Pb*

268,27 INTER DUOS ENIM NUMEROS ...

- 35 in XXXIII capitulo I libri

 Q^2

cf. 223,18

268,27 INTER DUOS ENIM NUMEROS SUPERPARTICULAREM
PROPORTIONEM CONTINENTES

- 36 ¹Ut inter XVIII et XII nullus numerus potest medius locari, qui eandem proportionem teneat cum utroque, quod inter multiplicem proportionem continentes numeros sepe fieri potest, ²ut inter VIII et II, qui quadruplam proportionem tenent, medius locatur IIII, qui cum utroque duplam facit proportionem. ³Quia, si ponas XII inter X et VIII et VIII, nichil ad rem, quia XVIII <ad VIII> non sunt superparticulares.

Aut

269,2 ILLI

- 37 numeri

 $V^1 V_2$

269,2 PRINCIPALES, QUORUM EST UNITAS DIFFERENTIA

- 38a ut II III sesquialtera, III IIII sesquitertia

 $OQ^1 + 2V^1 EiEnOlPcSz^*Wq$ Ut - sesquialtera scr. Q^2 III - sesquitertia scr. Q^1 ut] om. O duo et IIIO in sesquialteris $EiEn$ sesquialter $SzWq$ vel III $EiEn$ III et IIII O in sesquiteritiis $EiEn$ sesquiteritius Wq

- 38b ut II ad III [vel III ad IIII]

 $CgLzMj^1 MhMkPe^5 ShWiAutLiz$ II III $MjSh$ II et III Wi vel III ad IIII] add. Pe

- 38c binarius et ternarius primi sesqualteri

 $MgPbV_2$

- 38d ut II III IIII

 Pr

- 38e priores in ordine naturalis numeri, ut II et III et IIII

 Vrf

- 39 radices, ut sunt VIII et IX

 Lpl

269,2 PRINCIPALES

- 40 primi
Lry

269,3 SIVE POSTERIORES

- 41a ut IIII VI sesqualtera, VI VIII sesquitertia
*OQ¹+2V¹OI*Pe⁵W_q*
Ut - sesqualtera *scr.* Q¹ VI - sesquitertia *scr.* Q² IIII et VI *OOI* IIII ad VI
Pe sesqualter *OPeW_q* VI et VIII *O*
- 41b ut IIII VI
CgEiEnSzAut
ad VI *CgAut*
- 41c ut IIII, VI, VIII et reliqua
Pr
- 42 ut XII ad XVIII
LzMf²MhMkSh
- 43 qui excreverunt, ut XVI XVII XVIII
Lpl
- 44 de quibus magis videtur
Lpl

269,3 NULLUS ITA POTERIT MEDIUS NUMERUS COLLOCARI, ...

- 45 De his dicitur, qui seriatim sese transeunt in naturali ordine numeri.
Lpl

269,4 UT

- 46 est
Vrf

269,4 QUAM

- 47 illam proportionem
Aut

269,4 PROPORTIONEM

- 48 quod posset dividi in duas equas medietates
Vrf
posset] esset *Vrf*

269,5 EAM

- 49 proportionem
O

269,5 UT IN GEOMETRICA PROPORTIONE

- 50 I II III
Pe⁵Wb

- 51 Hoc enim fit, quando plures aequae proportiones sibi aggregantur
[s. superparticularis proportio].

Et EnLzMf²MhMkPe⁵Sz⁶Llz

sit En sibi aggregantur] iunguntur LzMfMhMkLlz s. superparticularis proportio] add. Pe quando] quoniam enim Llz

269,6 PROPORTIONE

- 52 fit
V¹V²Aut

- 53 accidit
Aut

269,7 AEQUALITAS SECUNDUM ARITHMETICAM MEDIETATEM

- 54 in differentiis
Pe⁵

- 55 ut IIII, V et VI
BzPe⁵

- 56 ut I II III
Lpl

269,7 AUT ARMONICAM

- 57 ut X XII XV
BzPe⁵
et XV Bz

- 58 ut III IIII VI, in quibus neque differentiae sunt <aequales>, neque
proportiones
Lpl

- 59 musicam
Vrf

269,9 AUT QUAMLIBET ALIAM

- 60 X proportionum
OQ¹ V¹ OIP_c⁵
 proportionem *Q*
cf. Boethius arithm. II, 50-53; cf. III,1,62
- 61 medietatem
Aut

269,9 QUARUM IN ARITHMETICIS FECIMUS MENTIONEM

- 62 ¹medietatum; quia decem medietates docuit in arithmetica, ex quibus nulla potest habere hanc proportionem praeter geometriam, ²ut quam minimus proportionem tenet ad medium, eam medius teneat ad extremum.
McPb V2AutLryVrf
 1 Sed medietatem *Mc* praeter] propter *McAut* praeter geometriam] *om. V2*
geometricam McAutVrf
 2 proportionem] terminus *V2* ut s. quam proportionem minimus *Vrf*
cf. Boethius arithm. II, 50-53

269,10 SI ID DEMONSTRABITUR

- 63a quod superparticulares proportionem non possint in aequa dividi
CgM9PbV2
 possunt *Cg*
- 63b nullum superparticularem in aequa dividi posse
Pc⁵
- 63c nullam superparticularem habitudinem posse dividi integra medietate
Lpl
- 64 nequaquam posse fieri
Pn
- 65 ut nullus medius numerus ita poterit collocari, et c.
Aut
cf. 269,3

269,11 NE

- 66 nec
Aut

269,11 ILLUD QUIDEM CONSTARE POTERIT

- 67 a toto
Aut

269,11 SESQUIOCTAVAM PROPORTIONEM

- 68 scilicet
Aut

269,12 IN DIMIDIA

- 69 proportione
Aut

269,13 QUANDOQUIDEM

- 70 hoc est quod
Aut

269,14 INDUCTIONE MONSTRABITUR

- 71 parcium, s. hoc ostendendo per diversas partes
Aut

269,14 INDUCTIONE

- 72a isagoga: inductio vel introductio
 $Q^1 V^1 O I P_e$
isagoga introductio. isago introductio vel inductio $O I$
- 72b isagoga
 $E_i E_n P_n W_n E_{wn} L_{pl}$
ysagoge L_{pl}
- 72c inductio: subtilis argumentatio
 W_q
- 73a exemplo
 $C_g K_n P_n P_q L_{pl} V_{rf}$
- 73b exemplorum collectione
 $C_g P_e$
collectione exemplorum C_g
- 74 ostensione
 $M_9 P_b V_2$

- 75 inspiciendo singulas tales proportiones
Vrf
- 76 argumentum a minore ad maius
Pc⁵
- 77 Inductio est oratio, per quam fit a particularibus ad universale progressio.
LzMf²MhMkMmShLlz
Inductio vero *Mm* sit *Mh* a] ab *MfMhMkSh* progressum *Sh*
- 78 ¹Inductio est species argumentorum, hoc a syllogismo differens, quod syllogismus ab universalibus ad singularia tendit approbando, inductio vero a singularibus infirmat universalia. ²Aliter: Inductio est exemplorum collectio, ut si Cicero et Plato animal non est, nec homo animal est.
Pc
2] cf. III,1,73b

269,15 SI PER SINGULAS PROPORTIONES CONSIDERATIONE DEDUCTA

- 79 numero sequenti se naturaliter
Lpl

269,15 CONSIDERATIONE

- 80 parcium
Aut

269,16 NULLA

- 81 proportio [superparticularis]
Pc⁵PnPgV2AutLpl
superparticularis] add. *Pq*

269,17 QUAE

- 82 proporcio
Aut

269,17 INTERPOSITO MEDIO TERMINO

- 83 ut III IIII VI
Pc⁵

269,18 QUOD SUPERPARTICULARIS COMPARATIO NON POSSIT IN
AEQUA PARTIRI

- 84 quod quaeritur, utrum tonus in duo possit dividi aequa

McAut

qui *Aut* tonus musicus *Aut*

- 85 sicut nec tonus

V2

269,19 QUODSI VIDETUR AURIBUS CONSONUM ALIQUID
CANERE

- 86 sed non constat ratione.

Q²V¹Pe⁵Wq

- 87 ordo: *quodsi videtur* vocula, *consonum au<ribus> a<liquid>*
c<anere> et c., et dicit voculam rectam toni medietatem

Vrf

viderunt *Vrf*

- 88 In numeris sic est videndum; nam sensibus corporis, utpote au-
ribus, non est tantopere credendum, quia sensus non possit dis-
cernere nisi grossiora.

Lpl

quia] *lectio incerta Lpl*

269,19 QUODSI

- 89 quis

R1Lpl

269,20 CUM CUILIBET VOCI DUOS TONOS AC SEMITONIUM IN-
TEGRUM DISTANS VOCULA COMPARETUR

- 90 *Quaelibet vox* est ut duo toni; *distans vocula* ut semitonium.

OV¹Pe⁵Wq

ut] *om. V*

269,20 CUILIBET VOCI

- 91 acuti vel gravi

Aut

acuti] ante *Aut*

269,20 DUOBUS TONIS AC SEMITONIO INTEGRO (*pro* DUOS TONOS AC SEMITONIUM INTEGRUM)

- 92 vel diatessaron habens integrum semitonium modo diatessaron
Aut
 modo] *lectio incerta Aut*

269,21 SEMITONIO INTEGRO (*pro* SEMITONIUM INTEGRUM)

- 93 recte medie partito
Lpl
- 94 haec toni medietas
Vrf

269,21 DISTANS

- 95 in acuitate vel gravitate
Aut

269,21 VOCULA

- 96 acuta vel gravis
Aut

269,22 ID NON ESSE CONSONUM NATURA MONSTRATUR

- 97 ¹Idcirco non est consona talis vox [in qua s. est recte toni medietas], quia natura non habet in se, sicut in numeris monstratum est, semitonium posse ex toto esse integrum, ²sed aut maius aut minus, quia tonus non potest in duo aequa dividi. ³Licet secundum Aristoxenum integrum sit semitonium.

McPbAutLryVrf

1 Idcirco s. *Vrf* consona talis] consonalitas *Mc* in qua s. est recte toni medietas] *add. Vrf* non posse ex tot *Mc* posse esse ex toto *Vrf*

2 sed - dividi] i. tonum dividi recte in duo equa, sed aut maius aut minus *Vrf*
 3 integrum sit semitonium] *om. McAutLryVrf*

269,22 NATURA

- 98 ratione
Pc⁵Vrf
- 99 cui plus credenda est
Lpl

269,23 SENSUS

- 100 auditus
MfMk

269,23 SENSUS OMNIS

- 101 aurium, oculorum, odoratum, et c.
PbV2
- 102 hic i. nullus
Aut

269,23 QUAE

- 103 aliquis
Aut

269,23 QUAE MINIMA SUNT

- 104 sicut *minima* semitonii, quoniam oporteret cum minuciis irretiri,
et tandem cassus esset labor
Aut

269,23 COMPREHENDERE NEQUEAT

- 105 donec venerit ad incrementum
PnWqLpl
venire Pn veniant Lpl incrementum Pn

269,25 NON POSSE DISTINGUERE

- 106 manifestum est
M9MaPbPiV2
- 107 monstratur
BzPrAut
monstrat Bz
- 108 palam est
Pe5
- 109 videtur
Lpl
- 110 demonstratum vel verum est
Vrf
dms Vrf

**269,25 FORE AUTEM UT DEPREHENDATUR, SI FREQUENTISSIME
TALIS PARTICULA PER EOSDEM CRESCAT ERRORES**

- 111 in consonantia; quod dicit, posset comprehendi in consonantia, si multe tales particule, i. multae equales tonorum medietates simul proferrentur.

Vrf

269,25 FORE AUTEM UT DEPREHENDATUR

- 112 illud iunctum, quod *ultra consonum procedit*

Aut

cf. 269,24

269,25 FORE

- 113 queat

Q²V¹Pq

- 114 esse

P_e⁵

- 115 fieri

P_n

- 116 monstratur

BzAut

- 117 potest

Vrf

269,25 DEPREHENDATUR

- 118 cognoscatur

P_nLpl

**269,26 SI FREQUENTISSIME TALIS PARTICULA PER EOSDEM
CRESCAT ERRORES**

- 119 Multiplicata proferatur, quod est error.

Vrf

269,26 PARTICULA

- 120 minima

Pr

269,27 NAM QUOD IN MINIMO HAUD SANE CERNITUR

- 121 sicut † in se aliquo † videns, quam per athomos, per momenta
Aut

269,27 IN MINIMO

- 122 minima vocula
Pc⁵
- 123 numero
Vz
- 124 in uno tantum
Vrf

269,27 HAUD SANE

- 125 integre
Q²V¹P_q
- 126 non perspicue
P_q
- 127 facile
Vrf

269,27 CERNITUR

- 128 vix perpenditur
Aut

269,28 COMPOSITUM CONIUNCTUMQUE, CUM IAM MAGNUM ESSE COEPERIT, PERVIDETUR

- 129 Nota: assidue senectus reperit: non sentitur, sed cum iam massam fecerunt, aggravant, tunc sentitur, quia *coniunctum* et *magnum cepit esse*.
Aut

269,29 PERVIDETUR

- 130 aperte
V¹W_q
- 131 quod dicendum est de semitonio
Lpl

269,29 A QUA IGITUR PROPORTIONE EST ORDIENDUM?

- 132 Cum inductione possit monstrari, quod nulla superparticularis proportio in equa dividatur.

Aut

cf. III,1,71-78

269,30 AN COMPENDIUM DABIMUS QUAESTIONI

- 133 compendius eam tractemus

Lry

269,30 AN

- 134 ne

O

- 135 numquid

V2

269,30 COMPENDIUM

- 136 brevitatem

PnPgLpl

269,30 EO

- 137 tono

Aut

269,30 DE QUO QUAERITUR

- 138 Hoc quaeritur, utrum tonus in duo possit dividi aequa.

M9PbV2(V1)LryVrf

Hoc] de quo *Vrf* quod *Lry* quaeritur *scr. V1* (*cf. III,1,140*) utrum] iterum *Lry* duos *V2* aequa dividi *M9* possit dividi in duo equa *Vrf*

- 139 Quasi: quod illud unum quaeritur, ecce i. tonus, et hoc est, quod dicit.

Aut

269,31 ID VERO EST

- 140 quod quaeritur

Q2V1Pg

quod] *om. V* (*cf. III,1,137*) de quo *Pg*

- 141 axioma

Vrf

269,31 TONUS

- 142 utrum
MaPiPnTpi
 citrum *Pn*

269,32 NECNE

- 143 an non
Pc⁵PqV2
 non] *om. Pq*

- 144 nullo modo
Pn

**269,32 NUNC IGITUR DE TONO EST PERTRACTANDUM ET QUEM-
ADMODUM NON POSSIT IN DUO AEQUA DIVIDI DEMON-
STRANDUM EST.**

- 145 quod non statim facit, s. hic imprimis probat medietates toni non
 esse equales, i. duo semitonia non esse equalia
Vrf

**270,1 SI QUIS AD RELIQUAS SUPERPARTICULARES COMPARA-
TIONES TRANSFERAT**

- 146 sicut transfertur ad sesquiocavam.
M9PbV2

**270,2 SIMILITER DEMONSTRABITUR SUPERPARTICULAREM IN
AEQUA NOTO ATQUE INTEGRO NUMERO SEPARARI NON
POSSE**

- 147 sicut demonstratum est in sesquiocava
M9PbV2
 sicut] *om. V2* est demonstratum *M9*

270,3 NOTO ATQUE INTEGRO NUMERO

- 148 Non ad minucias recurramus.
Aut

270,3 NOTO

- 149 cognito integro
Pn
 cagnito *Pn*
- 150 certo
AutVrf

270,3 ATQUE

- 151 pro: id est
Vrf

270,4 PRIMI IGITUR TONUM CONTINENTES NUMERI

- 152 in sesquioctava
V2

270,6 QUONIAM SE ISTI ITA NATURALITER CONSEQUUNTUR

- 153 VIII et VIII
V2

270,7 EOSDEM BINARIO, QUO SCILICET MINIMO POSSUM, MULTIPLICO

- 154 bis octoni, et bis noveni
M9PbV2Vrf
bis] II M9 et] om. Vrf octoni] octonos V2 VIII M9Vrf noveni] novenos V2
VIII M9Vrf
- 155 ut medium habeant, de quo videatur, an possit dividere unam
sesquioctavam in duas sesquisextas decimas, vel alias aequas par-
ticulas
McPb³PcAutLryVrf
habeat Mc habent Vrf videntur Aut

270,7 BINARIO

- 156 quia breviori numero ciclus non possit multiplicari VIII et VIII
quam binario
Aut
VIII et VIII] VIII et VIII Aut

270,7 QUO

- 157 binario
Aut

270,8 MINIMO

- 158 numero
MmVrf

270,8 FIUNT IGITUR XVI ATQUE XVIII. INTER HOS VERO NATURALIS NUMERUS CADIT, QUI EST XVII.

- 159 ¹Isti numeri, XVI XVII XVIII, assignantur in sequenti figura istis litteris ADCB; ²unde sciendum, quia AC faciunt maius semitonium, quia est ibi maior proportio, cum sint minores termini, CB vero minus semitonium, cum sit minor proportio utpote maioribus terminis. ³D vero gratia medietatis ostendende, si ibi esset, est appositus. ⁴Sic in numeris notis ostendit, non posse dividi integra medietate; ⁵et quia non potest his integris numeris dimidius tonus reperiri, scrutabitur alio modo, si possit fingendo minutias convenientiores quam alias, et ostendet, nec illo modo posse dimidium tonum fieri.

Lpl

1 XVI XVII XVIII] A DC B *suprascr. Lpl*

2 maioribus] minoribus *Lpl*

cf. 271,1 (C1)

270,8 XVI ATQUE XVIII

- 160 bis octoni et bis noveni
Vz

270,9 INTER HOS

- 161 inter XVI ac XVIII
PbVz

270,10 IGITUR XVIII AD XVI TONUS EST

- 162 XVII vero numerus ad XVI comparatus habet eum totum et insuper eius sextam decimam partem.

KnPc^t

insuper] om. Pc sesquiseptimam decimam Kn

add. in marg. instar textus Pc

- 163 quoniam XVIII continet octo binarios, qui sunt in XVI, et octavam partem eius, i. binarium

Aut

continet occies octo Aut

- 164 in sesquioctava
Vrf

**270,10 SED XVIII AD XVII COMPARATUS, HABET EUM TOTUM
ET EIUS SEPTIMAM DECIMAM PARTAM**

- 165 et ne quis putaret, similiter X et VIII ad X et VII fieri semitonium dicit

Aut

semitonium] tonum *Aut*

270,11 HABET

- 166 XVIII

Aut

270,11 EUM TOTUM

- 167 X et VII

Aut

270,11 SEPTIMAM DECIMAM PARTEM

- 168 unitatem

Aut

270,11 SEPTIMAM DECIMAM

- 169 disisetena

Aut

**270,12 SEPTIMA DECIMA VERO PARS MINOR EST SEXTA DECIMA
NATURALITER, MAIOR EST IGITUR PROPORTIO, QUAE
SUB XVI AC XVII NUMERIS CONTINETUR, QUAM EA,
QUAE SUB XVII AC XVIII.**

- 170 ¹Notandum, quia in minoribus numeris maior est proportio, et in maioribus minor. ²Plus est enim habere XVI^{ma} partem quam septimam decimam.

McPb V2AutLryVrf

1 Nota quod *Vrf* est] *om. V2* et] etiam *Mc*

2 XVII^{ma} *Mc*

cf. I, 16, 83

- 171 Scilicet septima X^{ma} sextae decimae, i. $5 \div Z Q$ et septima decima $55 \div Z Q$. Hoc evenit, cum eiusdem rei nunc sexta decima, nunc septima decima sumitur.

Bz

- 172 Haec omnia ideo dicit, ut destruat sententiam Aristoxeni, qui dicebat: *sicut semitonia dicuntur, ita medietates tonorum esse.*

Aut

cf. 268,24

- 173 Bene ergo superius dixit, quia in superparticularibus, quia illam *proportionem quam tenet minimus ad medium.*

Lpl

cf. 269,4

270,12 SEPTIMA DECIMA

- 174 disisetena

Aut

270,12 SEXTA DECIMA

- 175 parte

M9P6V2

- 176 setena

Aut

270,14 QUAM EA

- 177 maior est

Pts

270,15 ET SIT

- 178 significet

Vrf

270,16 XVI A XVII C

- 179 supersesquiXVI^{ma}

Lz

270,16 XVII C XVIII B

- 180 supersesquiseptima decima

Lz

**270,17 MEDIETAS IGITUR INTEGRA TONI INTER C AC B NULLO
MODO CADET**

- 181 Ideo inter A et B C interserit, quia inter A et B spatium toni extendit, quem C quasi per apotome et limma dividit.

OQ²V¹P_cP_qW_q

AB interserit C *P_q* interseritur *W_q* extendit] ostenditur *W_q* quem] quod *P_q* apotome *P_c* limma O limma *QP_q*

- 182 aspice figuram

Aut

cf. 271,1 (C1)

270,17 INTER C AC B

- 183 inter XVII et XVIII

P_bV₂

270,18 MINOR EST ENIM CB PROPORTIO

- 184 <sesqui>XVII^{ma}

MmAutLryVrf

- 185 XVII et XVIII

P_bV₂

270,18 CA PROPORTIONE

- 186 <sesqui>XVI^{ma}

MmAutLryVrf

- 187 XVII et XVI

P_bV₂

XVI XVIII *V₂*

**270,19 AD MAIOREM IGITUR PARTEM MEDIETAS RATA PO-
NENDA EST**

- 188 in figura, quod non potest in sono

M₉P_bV₂

- 189

A	X	B

Mc

270,19 AD MAIOREM

- 190 ad sesquisextam decimam

P_n

270,19 AD

- 191 intra
Vrf

270,19 RATA

- 192 recta
PbV2Vrf
- 193 conveniens
M9PbV2

270,19 SIT VERO MEDIETAS D

- 194 inter A et C
MmAutLryVrf
- 195 totius toni, s. inter A et <C> ponenda
Cg

270,20 QUONIAM IGITUR DB QUIDEM PROPORTIO, QUOD EST DIMIDIUM TONI, MAIOR EST CB PROPORTIONE, QUAE EST MINOR PARS TONI

- 196 quantum ad hanc divisionem
CgMm¹Pb³PcAutVrf
- 197 ¹Duae sesquiseptimae decimae huius XVII, i. duo et octava pars unius, maior CB proportionem, i. duobus sesquiseptimis decimis. ²Nam si duas sesquiseptimas decimas XVII^{mi} iungas ad XVI, fiunt XVIII et octava pars unitatis. ³Si vero duas sesquiseptimas decimas <XVII^{mi}> iungas ad eosdem XVI, non fiunt nisi XVIII tantum. ⁴Maiores est igitur DB in octava parte unitatis CB.

McPnWiWqBwiLpl

1 Dieses qui sextae Pn II. sesquidecimae Wq huius XVII] huius (suprascr.) XVII^{mum} Mc huius hui (suprascr.) XVI Pn XVII Wq XV Lpl i. duo] om. Mc i. unitates WiBwi pars unitatis WiBwi maior] maior est Wq maiores sunt WiBwi duabus Lpl sesquiseptimus decimus Mc

2 sesquiseptas] sesquiseptas Wq XVII^{mi}] om. PnLpl XVII McWq ad XVI] om. Lpl XVI^{mo} WiBwi fient PnWiBwi faciunt Lpl

3 XVI] XVII WiBwi non fiunt nisi XVIII tantum] nisi XVIII tantum Wi fient tantum XVIII Bwi

4 DB] rel. om. Mc in octa WiBwi quam CB Wq

- 198 in figura patet

Aut

cf. 271,1 (C1)

270,21 DIMIDIUM

- 199 integrum
P_{ts}

270,21 QUAE EST MINOR PARS TONI

- 200 parenthesis
Aut

270,23 DIMIDIUM TONI

- 201 integrum
LzLp^l

270,24 EST AUTEM AC PROPORTIO SESQUISEXTADECIMA, CB
AUTEM SESQUISEPTIMADECIMA

- 202 Unde constat, quod partes non sunt equales.
Vrf

270,24 EST AUTEM AC PROPORTIO SESQUISEXTADECIMA

- 203 XVI et XVII
PbV₂

270,25 NON EST DUBIUM, QUIN INTEGRA MEDIETAS IN-
TER SESQUISEXTAMDECIMAM AC SESQUISEPTIMAMDE-
CIMAM CADAT.

- 204 ¹Ut et minor [s. illa medietas] sit sesquisexta decima [(ablativus est)], ²et maior [s. illa medietas] sesquiseptima decima [(ablativus est)].

OQ²V¹EiEn³KnLzMf²MhMkPc⁵PqShWbWnWqEwnLlzWvc

1 - 2 Ut et maior sit sesquiseptima decima et minor sesquisexta decima. V

1 Ut et minor] Ut minor En Ut et maior Pe et ut maior add. supra Mh s. illa medietas] *suprascr.* KnWbWvc sesquisexta decima] sesquiXVI decima Wb ablativus] *suprascr.* KnWvc ablativus est *suprascr.* Wb

2 maior] maior sit LzMfMkShLlz sit *suprascr.* Ei minor Pe minor add. supra Mh s. illa medietas] *suprascr.* WbWvc sit illa medietas Kn sesquiseptidecima Q XVII^aPe ablativus] *suprascr.* KnWvc ablativus est *suprascr.* Wb *instar textus EiKnLzMhMkShWnEwnLlz; cf. Friedlein app. crit. ad 270,27*

- 205 ¹Duae sesquiseptimae decimae proportiones non possunt implere tonum; nam XVIII ad XVII est in sesquiseptima <decima> proportionem. ²Si autem alium sesquiseptimum decimum requiro ad XVIII, fiunt XVIII et septima decima pars unitatis, qui tonum ad XVII

non possunt implere. ³Nam XVIII et octava pars unitatis tonus est ad XVII.

LzLz

1 sesquiseptimae decimae] sesquiseptimae *Lz*

3 tonorum *Lz*

270,25 QUIN

206 ut

Cg

270,25 INTEGRA MEDIETAS

207 quae est D

LaPbV2Aut

i. *Aut*

208 toni

Aut

270,26 INTER SESQUISEXTAMDECIMAM AC SESQUISEPTIMAM-DECIMAM

209 inter A et C

PbV2

270,26 SESQUISEXTAMDECIMAM

210 XVI

Aut

270,26 SESQUISEPTIMAMDECIMAM

211 XVII

Aut

270,27 SED HOC INTEGRO NUMERO NULO MODO POTERIT INVENIRI.

212 *hoc*, i. pars media, i. recta medietas; et ita probat, et quod toni partes non sunt equales et quod medietas toni cadit intra XVI et XVII.

Vrf

213 ubi non dividatur unitas nisi minuciis

Aut

214 Tamen per minutias posset inveniri.

Vrf

215 Hic servit figura.

Vrf

cf. 271,1 (C1)

270,27 HOC

216 integra medietas toni

Aut

270,27 INTEGRO

217 continuo

Cg

271,1 A C (C1)

218 semitonium maius. AC maior pars est toni.

V2Ph1

271,1 C B (C1)

219 semitonium minus. CB minor pars est toni.

V2Ph1

271,2 QUONIAM VERO AD XVI NUMERUM XVII NUMERUS COMPARATUS SUPERSESEXSTAMDECIMAM OBTINET PROPORTIONEM

220 Probat, quod partium toni altera est maior medietate, s. apotome; altera autem minor, i. lima.

Vrf

221 ¹Quaerit, cur XVII non recte dividat tonum, i. proporcionem, quae est inter XVI et XVIII, quod ita probatur: XVII continet XVI totum et eius sextam decimam partem, i. I. Et hic leviter potest videri, quia XVI habet equales sextas decimas partes, i. unitates. ²Sed si vis sextas decimas habere XVII, ita facies: dispartire sedecim unitates, quae sunt in XVII, et remanet unitas. ³Hanc unitatem divide in sedecim minutias, et unamquamque de his minutiis distribue per unitates illas, quibus supererat haec unitas, cum dividebas XVII.

⁴Ecce habes XVII divisum in sedecim sextas decimas, et unaquaque habet in se unitatem et unitatis sextam decimam partem. ⁵Et

si modo vis scire, si decem et VII dividit proporcionem, quae est inter XVI et XVIII per medium, ita fac: accipe aliunde hanc sextam decimam partem, quae est unitas et sexta decima pars unitatis, et appone illi numero, cuius est pars. ⁶Et si numerus, qui ex hac additione fiet, sit talis, quod plus non superet XVII quam XVII superabat XVI, tunc XVII sine dubio illam proporcionem in equa partitur. ⁷Sed falsum est, quia ex illa addicione fit XVIII et sexta decima pars unitatis, et haec minutia impedit XVII, ⁸quod non potest recte dividere illam proporcionem, quae est inter XVI et octavam decimam, i. tonum.

Aut (alia manu)

1 XVIII] XVII *Aut*

4 unaquaque *Aut*

8 octava decima *Aut*

cf. III,1,225

271,3 SESQUISEXTAMDECIMAM (pro SUPERSEQUISEXTAMDECIMAM)

222 disitena

Aut

271,4 SI EIUSDDEM XVII NUMERI SEXTAMDECIMAM REQUIRAMUS, ERIT UNITAS ATQUE UNITATIS PARS SEXTADECIMA

223 ¹Si vis scire, quae sit sexta decima pars in XVII: collige numerum qui perveniat ad XVII, ²de quibus unum subtrahe et remanebunt XVI unitates, ³ex quibus XVI unitatibus accipe XVI^{ma}, unitatem, et divide in XVI partes, ⁴ex quibus XVI partibus XVI^{ma} pars est unitatis divisae septimi decimi numeri, ⁵quem prius tulisti de XVI, antequam illum divideris in sedecim partes.

EiLzMf²MhMkShWbCesLlz

1 quae sit] *om. Ces*

2 unam *Ei*

3 ex] de *Ces* XV unitatibus *Ei*

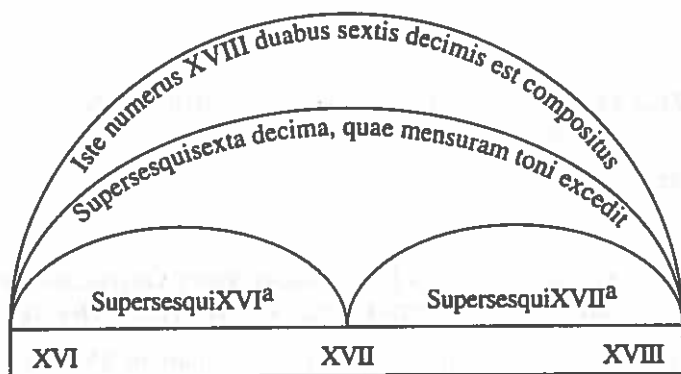
5 illam *MfMkSh* divideres *MfMhMkShCes* divideris *Wb*

224 ¹De XVII° numero sexta decima pars unitas est, et remanet unus, quem dividimus in XVI; et sumimus inde XVI^{am} partem, i. unum et unitatis sextam decimam partem; adiungimus ad XVII, et fiunt XVIII et sexta decima pars unitatis. ²Quodsi geminaverimus et superioribus adiunxerimus, fiunt XVIII et octava pars unitatis. ³Si autem in XVII non sextam decimam ut supra, cum fuit consideratio ad XVI, sed septimam decimam partem inspiciamus, erit unitas. ⁴Et ecce una septima decima pars, quae ipsi XVII° adiuncta

facit XVIII. ⁵Rursus numeri XVIII ipsa septima decima pars considerata, ut s. geminetur, si forte integrum restituat tonum, reperitur septima decima pars, unitas, et restat unus; unde septima decima pars. ⁶Qui adiuncti superioribus, XVIII et XVII^{am} partem unitatis efficiunt.

⁷Igitur inter XVI et XVII - ex sexta decima parte geminata - creverunt XVIII et octava pars, et inter XVII et XVIII et septimam decimam partem unitatis creverunt XVIII et XVII^a pars.

⁸Maiores est XVIII et octava pars unitatis - qui factus est ex sexta decima parte geminata - quam sit XVIII et septima X^a pars - qui factus est ex septima X^a parte geminata. ⁹Maiores igitur est proportio numerorum XVII et XVIII et octava.

Pe⁵

5 numeri] VII Pe

- 225 ¹Queritur, quomodo sexta decima proportio non eque tonum dividat. ²Quodlibet ingreditur dicere, sed ita solvitur: XVII continet XVI et eius sextam decimam partem, i. unitatem; et haec comparatio levis est, quia XVI notissimam sextam decimam partem habet, i. unitatem. ³Sed si vis scire, qui numerus contineat totum XVII et sextam decimam partem, prius oportet scire, quae sit sexta decima pars XVII, quod ita videbis: XVI unitates, quae sunt in XVII, subtrahe, et eas dispartire in XVI, et remanet unitas. ⁴Hanc divide in XVI minucias, et has dispartire per illas XVI unitates, quibus hec superat, que divisa est.

⁵Ecce habes XVII divisum in XVI equas partes, et unaquaeque pars est unitas et sexta decima pars unitatis. ⁶Et secundum regulam libri, hanc partem adde ei cuius est pars, i. XVII, et habebis XVIII et sextam decimam partem unitatis. ⁷Et haec summa est sesquisexta decima cum XVII. ⁸Sed hec proportio, ita bis accepta,

superat spacium toni. ⁹Ergo equa non est toni dimidium sesquisepta decima porporcio.

Aut

cf. III,1,221

- 226 Quia non potest in integris numeris inveniri, quod quaerebat, transit ad minutias, et ut mihi videtur, fingit eas convenientes gratia ostensionis.

Lpl

271,4 SEXTAMDECIMAM

- 227 proportionem

Pb³

271,5 UNITAS

- 228 Unitatem, quam dicit, ubivis accipe.

Aut

271,5 HANC

- 229a unitatem

V₂

- 229b unitatem, quae est XVI^a pars

Pc⁵

- 230a numerum, i. unitatem atque XVI^{am} partem unitatis, qui et sesquisepta decima est proportio.

*EiEnKnMhWbWn*Ewn*

numerum, id est] *om. Mh* et] *om. Mh*

- 230b [numerum, i.] sextam decimam, quae est unitas et pars unitatis sexta decima

PnWqLpl

numerum, i.] *add. Pn* vel hunc numerum s. *Lpl* sextam decimam] XVI. X^a *Lpl* et pars unitatis sexta decima] atque unitatis pars *Lpl*

- 230c unitatem et VIX^{am} partem unitatis

PqAut

sextam decimam partem unitatis et unitatem *Aut*

271,6 PARS XVI^{ma}

- 231 unitatis
Q¹ V¹ C_g L_z M₄ P_b³ P_c⁵ P_q W_i A_{ut} B_{wi} L_{ry} L_{lz} V_{rf}
- 232 unitas
V₂
- 233 quae remanet de XVI
P_c⁵

271,7 PARS XVI^{ma}

- 234 unitatis
OQ¹ V¹ C_g L_z M₄ M_m P_n W_i L_{lz} L_{pl} L_{ry} V_{rf}
- 235 unitas
OIV₂
- 236 sesqui
Bi

271,8 RECTE TONI MENSURAM VIDEATUR EXCEDERE

- 237a in XVI^a parte unitatis
OQ¹ V¹ M_f OI P_c⁵ P_n P_q V₂
in] om. OM_f OI sedecim M_f
- 237b absque XVI^{ma} parte unitatis
EiEnKnWb
instar textus EiEn
- 238 Excedit enim per minutias additas.
L_{pl}

271,8 CUM

- 239 licet
V₂

271,8 EUM

- 240 XVI
P_b P_c⁵ P_n P_q V₂
- 241 in XVI^{ma} parte unitatis
O OI P_n
cf. III,1,237a

271,8 SOLUS XVIII NUMERUS

242 sine XVI^a parte unitatis*Q¹V¹P^eV²**cf. III,1,237b*271,10 UNDE FIT, UT, QUONIAM SUPERSEQUISEXTADECIMA
PROPORTIO TONUM BIS AUCTA TRANSCENDIT243 quia super duas unitates habet [duas XVI^{mas} unitatis]*Mm¹Pb²AutLryVrf*duas XVI^{mas} unitatis] *add. Mm* quia habet super, i. plus, duas unitates *Vrf*

271,10 SUPERSEQUISEXTADECIMA PROPORTIO ... BIS AUCTA

244 *bis aucta*, i. bis continue posita, sic:

XVI XVIII et XVII XVIII S

haec notula <S> signum est octave partis unitatis.

*Vrf**aucta Vrf*

245a ¹Si quis in integris numeris has habitudines pervidere voluerit, oportet, ut hac ratione consideret. ²Si XVI in se ipsos multiplicet, fient CCLVI; si vero per XVII, fient CCLXXII; quodsi XVII per se ipsos ducat, fient CCLXXXVIII. ³Erunt igitur duae sesquiseptimae decimae proportionales: CCLVI CCLXXII CCLXXXVIII; quas haud dubio constat sesquioctavum excedere, ⁴quia si CC^{orum}LVI octava perquiratur, quae XXXII^{bus} unitatibus colligitur, eisdemque, quorum est octava, apponatur, fient CCLXXXVIII, qui nimirum ab CC^{is}LXXXVIII unitate superantur.

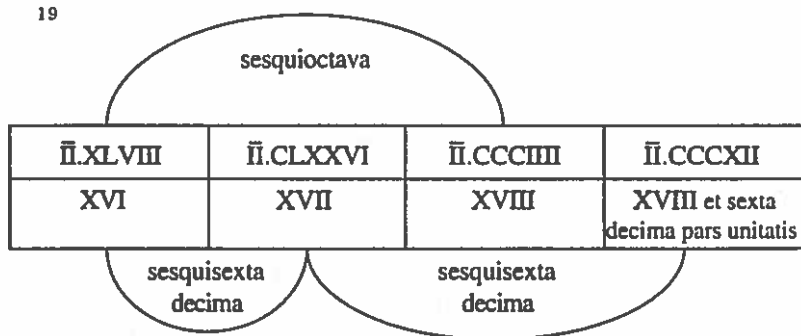
⁵Rursus XVII in se ipsos multiplicet, fient CCLXXXVIII; si vero eosdem XVII per XVIII ducat, fient CCCVI; quodsi XVIII per se ipsos colligantur, fiant CCCXXIII, ⁶quae nimirum duae sesquiseptimae decimae proportionales, i. CCLXXXVIII, CCCVI, CCCXXIII, sesquioctavum non implent, ⁷quia si CC^{orum}LXXXVIII octava perquiratur, quae XXXVI unitatibus et octava parte unitatis efficitur, ⁸ac eisdem, quorum est octava, copuletur, erunt CCCXXV et octava, qui superant CCCXXIII unitate et octava parte unitatis.

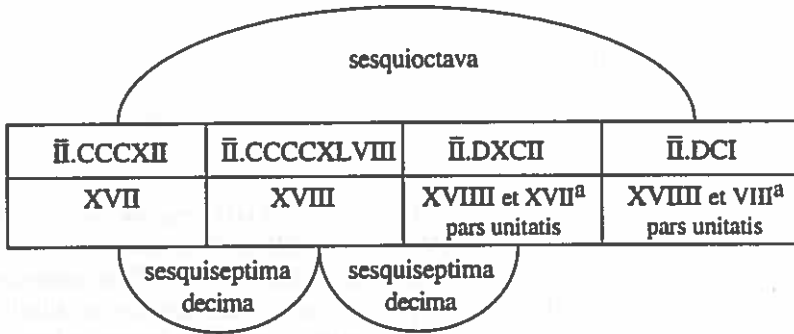
⁹Quod si haec fortasse octava pars unitatis molesta videbitur, superiores numeri per octonarium multiplicentur et in integris numeris eadem habitudines reperientur. ¹⁰Multiplicatis igitur CC^{is}LVI per VIII, fient II.XLVIII; CC^{is}LXXII vero octies ducti, II.CLXXVI complent; similiter CCLXXXVIII octies facti, II.CCCXII reddunt. ¹¹Et sunt iterum duae sesquiseptimae decimae: II.XLVIII

II.CLXXVI II.CCCXII, quae constant sesquioctavum superare, quia si II^{bus}.XLVIII pars eorundem octava, i. CCLVI copuletur, fient II.CCCIII, qui certe superantur a II.CCCXII VIII unitatibus. ¹²Rursus CCLXXXVIII per VIII ducti, faciunt II.CCCXII; CCC^{ti} quoque VI octies augmentati, faciunt II.CCCCXLVIII; eodem modo CCCXXIII octuplicati, II.DXCII complebunt. ¹³Et erunt iterum duae sesquiseptimae decimae proportionis: II.CCCXII II.CCCCXLVIII II.DXCII, quae in hoc pervidentur sesquioctavum non implere, ¹⁴quia si II^{bus}.CCCXII octava ipsorum, i. CCLXXXVIII, apponatur, fient II.DCI, qui pro certo superant II.DXCII VIII unitatibus.

¹⁵In prioribus ergo numeris unitas differentiam inter sesquioctavum et sesquisextas decimas habitudines fecit, quae eodem numero, quo et ipsae summae, quarum differentia fuit augmentata in posterioribus numeris, VIII unitatum pluralitate succrevit. ¹⁶Similiter inter sesquioctavum atque sesquiseptimas decimas proportionis, unitas et octava pars unitatis distantiam fecit. ¹⁷Unitas ergo per VIII sicut et illae summae, quarum distantia fuit multiplicata in posterioribus ad VIII unitates excrevit, octava vero pars unitatis, eodem octonario ducta, in integram unitatem profecit. ¹⁸Et ideo in posterioribus numeris inter sesquioctavum et sesquisextas decimas VIII^{us}, inter sesquiseptimas decimas et sesquioctavum VIII differantia est.

19

PeHwg

- 1 Si - consideret cancell. *Pe*⁵ et add.: Quia - multiplica, (cf. III,1,243b) has] om. *Hwg* oportet ut hac] hac oportet ut *Pe*
 2 per XVII] per 7 et 9 *Hwg* XVII per se] 7 et 9 per se *Hwg*
 4 CCLVI^{orum}] CC ex LVI *Hwg* est] etiam *Hwg*
 5 fiant] fiunt *Hwg*
 6 proportiones] om. *Hwg*
 7 perquiratur] perquiratur *Hwg* octava] octa *Hwg* efficitur *Hwg*
 8 CCCXXIII] CCCXXIII *Hwg*
 9 integris] integerrimis *Hwg* caedem] decem *Hwg* reperientur] reperiuntur *Hwg*
 10 igitur] ergo *Hwg* fient] sunt *Hwg*
 11 CCLVI] CCLVI *Hwg* copuletur] copulentur *Hwg*
 12 I. CCCXII] I. CCCLXII *Hwg* CCC^{ti} quoque VI] CCCVI quoque *Hwg*
 I. CCCCXLVIII] 2648 *Hwg* I. DXCII] I. DXXII *Hwg* complebunt] complent *Hwg*
 13 proportiones] om. *Hwg*
 14 VIII] VIII *Hwg*
 15 pluralitatem *Hwg*
 16 sesquioctavam *PeHwg* atque sesquiseptimas] et sesquiseptimas *Hwg*
 17 distantia] differentia *Hwg* ducto *Pe*
 18 numeris] terminis *Hwg* intra *Hwg* sesquioctavum] sesquioctavam *Hwg*
 decimas et] vero et *Hwg*
 19 - 20] om. *Hwg*

- 245b ¹ Quia hae duae sesquiseptimae decimae vel duae sesquiseptimae decimae integris numeris non sunt constitutae, eisdem numeris ambarum proportionum secundum supradictam regulam multiplicatis integri aliquatenus numeri eiusdem proportionis emergent.
² Haec est autem regula: positis radicibus proportionum, quae duobus semper numeris continentur, primum in se ipsum multiplica, secundum per primum, item ipsum secundum per se ipsum, et ita tres numeros efficiens duas proportionis aptabis.
³ Si igitur duas sesquiseptimas decimas requiras, pone radices XVI et XVII: duc primum in se, fiunt sedecies sedeni CCLVI; duc secundum per primum, sedecies deni septeni CCLXXII; duc ipsum

secundum per se, septies decies deni septeni CCLXXXVIII. ⁴Has ita ordina: CCLVI CCLXXII CCLXXXVIII. Sed hic ultimus numerus ad primum plus est quam sesquioctavus. ⁵Octava enim primi est XXXII, quae ei addita CCLXXXVIII faciet. ⁶Hic vero ultimus unum plus habet, et ideo duae sesquiseptimae decimae tonum transcendunt.

⁷Similiter duas sesquiseptimas decimas eadem regula perquire hoc modo: Septies decies XVII CCLXXXVIII; septies decies XVIII CCCVI; octies decies XVIII CCCXXIII. ⁸Sed inter hos duos extremos sesquioctava proportionem minus habetur. ⁹Est enim primi octava XXXVI et octava pars unitatis, quae ipsi primo addita efficit CCCXXV cum octava unitatis, ¹⁰qui, cum tonum ad primum reddunt, apparet CCCXXIII, ad quem usque duae sesquiseptimae decimae protensae sunt, ad tonum non pervenire.

¹¹Quod si scrupulosius inquiratur, quanto ipsa octava septimam decimam superet partem (quia in hac multiplicatione pars octava integro numero deficit), si ipsum, qui a septimo decimo in se multiplicato productus est, octies multiplicemus, integram mox repperimus octavam. ¹²Fiant enim octies CCLXXXVIII, erunt II.CCCXII, quorum octava sunt idem CCLXXXVIII - qui fiunt octies ducta superiori octava, i. XXXVI et octava ¹³(nam octies XXX CCXL; octies VI XLVIII; octies octava, I). ¹⁴Septima decima vero similiter octies ducta superiori septima decima, i. XVII, procreatur, et est CXXXVI (nam X octies LXXX, VII octies LVI). ¹⁵Manifeste ergo patet, quia octava maior est septima decima bis, et adhuc XVII^{mo} numero, qui est septima decima ipsius octavae. ¹⁶Octava vero est septimae decimae, i. CXXXVI.

*Lz*Mf²Mh**Mk*Pc⁵Wb*Lz*

1 in integris *MfMhMk* eisdem - emergent] *om. Pe* eisdem numeris] eisdem numero *Lz* proportionum] propositionum *MfMhMk* multiplicatis *Mh* eiusdem numeri *Lz*

2 est autem] autem est *MfMhMk* est *Pe* regula] ut integri proveniant *add. Pe* continetur *Lz* primum] *om. Pe* efficiens numeros *Mf*

2 secundum per primum - 10] *om. Pe*

3 i. XVI et XVII *MfMhMk* in se ipsum *MfMhMk*

9 ipso primi *Lz*

11 si scrupulosus inquirator inquirat *MfMhMk* ipsa octava pars *MfMhMk* reperiemus *Pe*

12 eruntque *LzLz* idem *om. MfMhMk* octies ducta superiori octava, i. XXXVI et octava] octava superiori, i. XXXVI et octava, octies ducta *Pe* superiori *Mk* i.] idem *Lz* et octava unitatis *LzLz*

13 CCXL] CCCXL *Mh*

14 superiori *Mk* XVII] XVIII *corr. ex XVII Lz XVIII^a Lz* procreantur *corr. ex procreatur Lz* procreantur *Lz* CXXXVII] CXXXVII *corr. ex. CXXXVI Lz* CXXXVII *Lz* decies VIII° *Pe* VII octies] octies VII *MfMhMk* CXXXVII *Pe*

15 septima decima bis] quam septima decima bis *MfMhMk* XVII^{mo} numero]
 quam XVII numerus *MfMhMk* decem et septem numero *Pe*
 16 CXXXVII *PeWb*

271,10 SUPERSEQUISEXTADECIMA PROPORTIO

246a in XVII

Q²

246b XVII^{mi} numeri

OV¹OlPqWq

cf. III,1,264; III,1,273

247a Quae fit inter XVI et XVII, cum sua sexta decima parte, i. uno et sexta decima parte unius.

OQ²V¹McPc⁵PnPgWiWqBwiLpl

sit *Lpl* XVI ac XVII *McPnWiBwi* cum sua sexta decima parte] parte *om.* *Q*
 uno] una *McPnWqLpl* unitate *WiBwi* parte unius] parte *om.* *Wq* unitatis
PeWiBwi

247b XVII, quod est unitas et XVI^a pars unitatis.

Pr

271,11 BIS AUCTA

248 duplicata

OQ²Pq

249 Nam duae unitates duo faciunt, duae autem sextae decimae octavam partem unitatis.

*OQ¹LzMcoI*PnPgWiWqBwiLplLlz*

Nam] *om.* *LzLlz* unitates] unitatis *WiBwi* duo] duos *O* autem] vero *Ol*
 enim *Lpl* octava *WiBwi* unitatis reliqui *Q*

250 Si ad XVI bis sesquisepta decima pars addatur, i. bis unitas bisque sexta decima pars, i. octava pars unitatis.

*EiEnSz*WbWn*Ewn*

bis unita *Ei*

251 Erunt enim due unitates et due XVI^a, i. una octava.

Pr

252 bis accepta, vel s. unitate et VIII^{va} parte unitatis

Aut

VI^{ta}Aut

253 i. duabus minimis auctitata

Lpl

271,11 NON SIT INTEGRUM TONI DIMIDIUM

- 254 sed magis
OPe⁵
- 255 sed plus
Ol
- 256 sed plus quam dimidium
Pb³
- 257 sed aliquanto maior
Mm

271,12 QUICQUID ENIM BIS DUCTUM TRANSCENDIT ALIQUID, ID ULTRA DIMIDIUM ILLIUS ESSE VIDEBITUR, QUOD TRANSCENDIT.

- 258 verissimum est
Lpl

271,14 QUOCIRCA SUPERSESEXTEDECIMA NON ERIT TONI DIMIDIUM.

- 259 sed plus
OQ² V¹ KnOlPe⁵ PnPr¹ WnEwnLplPts Vrf
sed] s. Kn Vrf
- 260 sed magis
Pq
- 261 in minoribus, sicut est sesquiXVII^{ma} et sequentes eam
Mm
cf. III,1,265c
- 262 quia bis aucta transcendit
Aut

271,14 SUPERSESEXTEDECIMA

- 263 XVI
OlPrAut
a sedecim Aut vel i. XVII add. in marg. Pr
- 264a in XVII
Q²
- 264b XVII numeri
Ol
cf. III,1,246; III,1,273

**271,15 AC PER HOC NEC ULLA ALIA MAIOR SESQUISEXTADECI-
MA PROPORTIONE TONI POTERIT ESSE DIMIDIUM**

265a ut sesquiquinta decima et aliae

*OQ²V¹K_nP_e⁵P_nPrW_n*W_qE_{wn}*

sesquiXVI^{ma} P_n vel sexta add. supra Pr alia retro P_n

265b sicut est sesquiquinta decima et sesquiquarta decima, vel aliae inferiorum numerorum

EiEn

265c infra, sicuti est sesquiXV^{ma} et praecedentes eam

Mm

cf. III,1,261

266 quia dimidium toni cadit inter sesquisextam X^{am} et sesquiVII^{am} X^{am} vero alibi; sesquisexta <decima> autem maior est sesquiVII^a X^a, ideo non potest maior sesquisexta X^a esse toni dimidium.

Vrf

dimidium toni] tonus Vrf

267 et ita ostendit de minori semitonio

Lpl

268 Pro Nicomacho enim quaereres in aliis numeris, cum hic non reperias, ubi magis videretur.

Lpl

269 quoniam bis accepta transcendit

Aut

271,15 ULLA ALIA

270 proportio

Pq

**271,16 CUM IPSA SESQUISEXTADECIMA INTEGRO TONI DIMIDIO
SIT MAIOR**

271 quasi dicit, cum sesquisexta decima proportio non potest esse dimidium toni, multo minus sesquiseptima vel aliqua alia consequenter

Aut

271,16 CUM

272 hoc est quod

Aut

271,16 SESQUISEXTADECIMA

273a in XVII

*Q*²273b XVII^{mi} numeri*OV¹MhPe⁵PnPgPrWnWqLpl**XVII] om. Lpl numeri] om. MhPrWn**cf. III,1,246; III,1,264*

271,17 INTEGRO TONI DIMIDIO

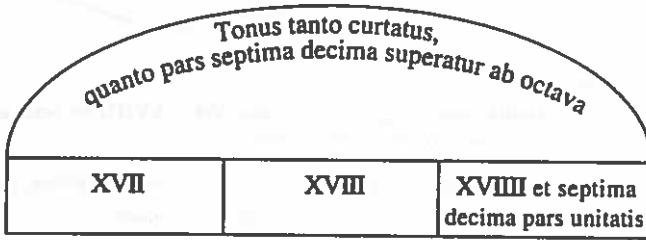
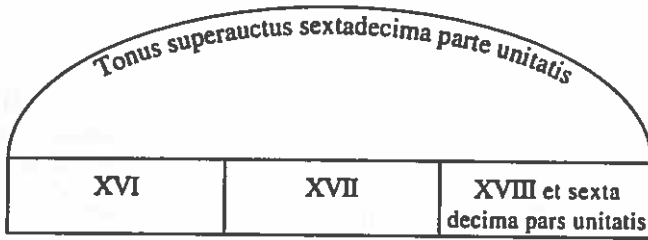
274 quam integra medietas toni

PnLpl

271,17 SED QUONIAM SESQUISEXTAMDECIMAM PROPORTIONEM CONTINUA SEQUITUR SESQUISEPTIMADECIMA, VIDEAMUS, AN EA TONUM BIS MULTIPLICATA NON IMPLEAT.

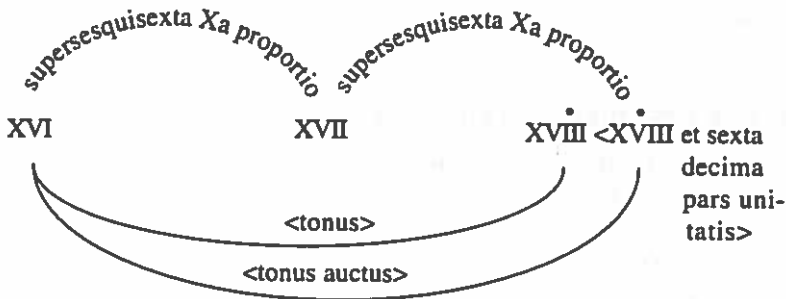
275 ¹Tonus in equas partes dividi nequaquam potest, ut XVI et XVIII medius naturaliter terminus XVII nullo modo aequaliter secare praevallet, quod ita probare potes: ²Duplica proportionem, vel medii ad primum, vel extremi ad medium, quo facto, si quarum proportionum duplicata tonum aequaverit, eius medietas iure censebitur. ³Si vero infra substiterit, aut supergressa integritatem toni fuerit, nequaquam medietas eius erit, cui aequari duplicata non poterit. ⁴Age enim duplicemus proportionem prioris et medii termini, i. XVI et XVII. ⁵Numeri quippe XVII sexta decima pars est unitas et sexta decima pars unitatis. ⁶Quod si eidem termino, i. XVII, iungamus, fient XVIII et sexta decima pars unitatis. ⁷XVIII vero et sexta decima pars unitatis ad XVI comparati, tonum videntur excedere; cum inter XVI et XVIII tantum integritas toni sese contineat. ⁸Ergo haec, quoniam duplicata toni excedit integrum, non erit eius medium.

⁹Medii nunc et extremi proportionem videamus. ¹⁰Numeri sane XVIII septima decima pars est unitas et septima decima pars unitatis. ¹¹Quod eidem si iunxeris, fient XVIII et septima decima pars unitatis. ¹²XVIII autem et septima decima pars unitatis, collati ad XVII, tonum non implere probantur; cum XVIII et octava pars unitatis ad XVII toni integram servent proportionem. ¹³Igitur neque haec toni erit medium, quae duplicata ad eius non pervenit integrum, quod subiectae demonstrant formulae.

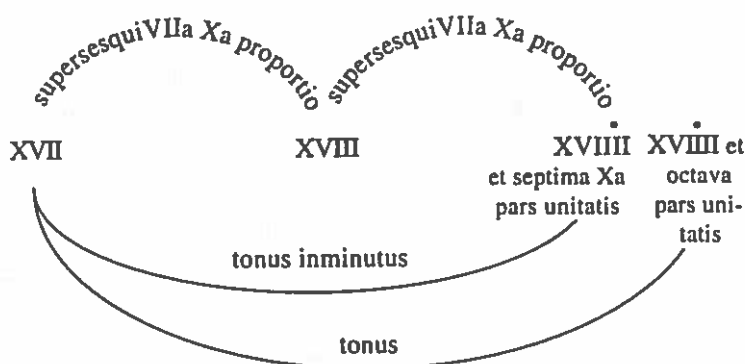

Cg

276 Hic est nota augenti:

<...> duorum punctorum nota est octave partis unitatis, et facit tonum coniunctum in XVIII ad XVII. Alterum autem, nota est septima X^a parte unitatis, et facit minus quam tonum coniunctum autem XVIII ad XVII, ut in figura patet:

*Vrf**

tonus - tonus inminutus] *ordo inversus Vrf* XVIIIIII et octava pars unitatis]
 XVIIIIII et octava decima pars unitatis *Vrf*

- 277 Probat, quod apotome plus est quam toni medietas; probat eadem ratione, quod lima minus est toni medietate.

Vrf

- 278 Sufficeret, quod dixerat, sed exhabundanti et superaddendo prosequitur.

Lpl

271,18 CONTINUA

- 279 naturalis

PnLpl

- 280 coniuncta

V2

271,19 SESQUISEPTIMADECIMA

- 281 ubi continetur apotome

PbPe5 V2

gl. cancell. Pb

- 282 XVII

Pr

271,19 EA

- 283 sesquiseptima <decima>

Aut

271,19 MULTIPLICATA

284 bis accepta

Aut

271,20 XVII IGITUR NUMERI SESQUISEPTIMAMDECIMAM PARTEM TENET TERMINUS XVIII.

285 ¹Si eiusdem, inquit, proportionis, i. sesquiseptimae decimae, alium numerum comparemus ad XVIII numerum. ²Quae sesquiseptima X^a intelligitur in XVIII numeri septima decima parte, quae est unitas et septima decima pars unitatis.

*Ei*KnSz*WbWn*CesEwn*1 comparemus ad XVIII numerum] *om. Ces*2 X^a] *om. EiKnSzWbWnEwn*

271,20 XVII IGITUR NUMERI

286 genitivus

EiMhVrf

287 septimi decimi

MhMkV2

271,20 SESQUISEPTIMAMDECIMAM PARTEM

288 Hic *sesqui* nil operatur, nisi tantum facit, ut ostendat proportionem.

*Aut**opertur Aut*271,21 IN EADEM PROPORTIONE SI AD XVIII NUMERUM ALIUM COMPAREMUS, ERIT XVIII ET XVII^{ma} PARS.

289 ¹Ita probatur sesquiseptima X^{ma} proportio duplicata non implere tonum: ²XVIII continet XVII et eius septimam decimam partem, i. unitatem. ³Si vero vis duplicare hanc proportionem, oportet te habere numerum, qui habet in se XVIII et eius septimam decimam partem. ⁴Sed quia non habet recte septimam decimam partem, ita inquires eam: ⁵XVII unitates, quae sunt in numero XVIII, subtrahe, easque dispartire singulatim et remanet unitas, octava decima pars, i. octavam decimam unitatem. ⁶Hanc iterum divides in XVII minucias, et has dispartire per illas unitates, quae subtracte sunt a XVIII. ⁷Hac superstita, quae divisa est, ecce habes XVIII divisum equaliter in XVII partes, et unaquaeque pars est unitas

et septima decima pars unitatis. ⁸Accipe igitur hanc partem et adde eidem, cuius est pars, i. XVIII, et habebis XVIII et septimam decimam partem unitatis, qui cum XVIII facit sesquiseptimam decimam proporcionem. ⁹Ecce habes duplicatam sesquiseptimam decimam proporcionem: a XVII in XVIII, et a XVIII in XVIII et septimam decimam partem unitatis. ¹⁰Sed si haec proportio duplicata impleret tonum, tunc XVIII et septima decima pars contineret XVII et eius octavam partem, i. binarium et octavam partem unitatis, sed binarium, quod continet, et non octavam, sed septimam decimam unitatis partem. ¹¹Ergo tantum deest, quod duplicata sesquiseptima decima proportio non efficit tonum, quantum septima decima pars minor est parte octava.

Aut

271,21 IN EADEM IGITUR PROPORTIONE

- 290 [in] sesquiseptima decima [proportionem]

MmPbPe⁵V2AutVrf

in] *add. MmPe⁵Aut* proportionem] *add. Aut*

271,22 ALIUM COMPAREMUS

- 291 ¹qui fit ex XVIII et septima decima parte eius, ²i. uno et septima decima parte unius, et est XVIII et septima decima pars unitatis.

*Q²V¹B1EiMcMhPn*PqWiWnWqBwiEwn*Lpl*

1 sit *Lpl* ex] *om. PnLpl* decima] *om. Wi* eius parte *V* eius] eiusdem *B1McPnWiWqBwiLpl*

2 i. uno - unitatis] *om. EiMhWnEwn* uno et] una i. *Pq* decima] *om. PnLpl* et est] non est *Pq* pars] parte *Mc* unitates *Bwi*

- 292 qui factus est additamento XVII^{ae} partis

Pe⁵

- 293 XVIII, non alium

Aut

271,23 ERIT XVIII

- 294 numerus

Pq

271,23 ET XVII^{ma} PARS

- 295 unitatis

OQ¹V¹CgKnMmPe⁵WbAutLryVrf

- 296 non octava decima

PbV2

271,23 QUOD SI AD XVII TERMINUM IN SESQUIOCTAVA PROPORTIONE POSITUM NUMERUM COMPAREMUS, FIENT XVIII ET PARS OCTAVA.

297 Nam in XVIII est simplex, in XVIII ipsa septima decima proportio geminatur, quantum ad hoc.

Pb V2

gl. cancell. Pb

298 ¹Quasi dicit, ita oportet fieri sesquioctavam proporcionem cum VIII parte; quoniam quia non habet XVIII, sed potius septimam decimam partem, non facit sesquioctavam proporcionem cum XVII. ²Quod si faceret, necessario illum et eius octavam partem, i. binarium et octavam partem unitatis haberet, non septimam decimam, et hoc in libro aliis verbis.

Aut

1 facit sesquioctavam] sesquioctavam bis Aut

271,23 QUOD SI

299 geminata tamen

Pb V2

gl. cancell. Pb

271,23 AD XVII TERMINUM IN SESQUIOCTAVA PROPORTIONE POSITUM NUMERUM

300 qui fit ex X et VIII et septima decima parte eius

Wb

271,24 COMPAREMUS

301 coniungamus et requiramus

Mh Wi

271,25 FIENT XVIII ET PARS OCTAVA

302a ¹Quia de XVII duo et octava pars unius sunt octava pars, ²qui duo et octava pars unius, si addantur ad XVII, fiunt XVIII et octava pars unius. ³Et sunt XVIII et octava pars unius ad XVII sesquioctavus.

*OQ² V¹ B1LzMcPn *PgWiWqLplLlz*

1 Quia] om. Lz(2) de] om. B1PnLpl XVII] X et VI Lpl et octava] et octa V unitatis Lz(1)Llz sunt octava pars] sunt octava Lz(1)Llz

2 qui] quae O quorum Pg quam Lpl unius] unitatis Lz(1)Llz sumus Pn ad] et B1PnLpl ad XVII] XVII ex XVII WiBwi et decem VII Lz(2) fient O unius] unitatis Lz(2) sumus Pn

2 et octava - 3 XVIII] *om. Lz(1) WiBwiLlz* fiunt - pars unitatis] *repet. Lz(2)*
 3 Et sunt] fiunt *Lz(2) XVIII] XVIII Pq* et octava] et quia octava *Pn*
 et sesquioctava *Lpl unius] om. OQPq* unitatis *Lz(2)* sesquioctavus] in
 sesquioctava proportionem *Lz(1)Llz*
gl. repet. Lz in fine lib. III

- 302b ¹XVII numeri octava pars, duo et octava pars unitatis, ²qui duo et octava pars unius, si addantur ad X et VII fient XVIII et octava pars unius, ³qui numerus est sesquioctavus ad XVII, i. tonus.

*EiKnLzMj²MhMkPrShSz*WbWnCsEwn**

1 pars] pas Sz sunt duo Pr unitatis] *om. Ei* ad XVII XVIII fient XVIII et VIII⁸ add. Cs

2 quae Pr cui Wn sij et Sh fient XVIII] XVIII fient Cs

271,25 PARS OCTAVA

- 303 unitatis

OQ¹CgM⁴MmOlPe⁵PqWqAutLplLryVrf

271,25 MAIOR VERO EST PARS OCTAVA PARTE SEPTIMADECIMA

- 304 quia maior est binarius et octava pars unitatis sola unitate, quae est XVII^{ma} pars XVII^{mi} numeri

*OQ¹V¹B¹Ol*PnPqWqLpl*

quia] qui *PnLpl* unitatis] unitas *B¹ XVII^{ma}] VII Lpl XVII^{mi}] XVI B¹PnLpl*

- 305 ¹Octava pars bis et aliquid plus maior est quam septima decima, quia si duas aequas res divides, unam in VIII, aliam in XVII, ²ipsamque octavam et septimam decimam sibi compares, videbis quia bis maior et adhuc septima decima parte propensior sit ipsa octava quam septima decima.

EiLzMj²MhMkPe⁵ShWbLlz

1 divides duas aequas res *MjMkSh* divides aequas res *Mh*

2 propennor *MjMh* propentior *Sh*

- 306 VIII^{va} pars est 8, XVII^{ma} vero 5 c ÷ Z Q et VIII^{ma} XVII^{mae} calci. Maior est 8 quam 5 c ÷ Z Q et VIII^{ma} XVII^{mae} calci. Inter hanc VIII^{va} et XVII^{ma} 5 6 55 differentia et VIII^{to} XVIIme differentia est.

Mm

272,1 PARS OCTAVA

- 307 unitatis

Q²Aut

- 308 binarius

Ol

272,1 PARTE SEPTIMADECIMA

309 quam

B1

310 unitatis

Q²Aut

272,1 MAIOR Igitur est proportio numerorum XVII ac XVIII et octava quam ea, quae in XVII ac XVIII et parte septimadecima continetur

311 ¹Nam XVII et XVIII sesquiseptimam decimam proportionem inter se habent, ²quae sesquiseptima decima in sola unitate intelligitur. ³Si iterum alteram sesquiseptimam decimam proportionem, i. unitatem, addidero, erunt duo, ⁴et si duo addam super XVII, i. bis sesquiseptimam decimam, erunt XVIII, ⁵qui XVIII non faciunt sesquioctavam proportionem ad XVII, nam deest octava pars unitatis. ⁶Et ex hoc intelligitur, quia non faciunt duae sesquiseptimae decimae tonum integrum.

OQ¹V¹+V²B1EiKnLzMcMf²MhMkOl*PbPe⁵Pn*PqPrShWbWiWn*WqBwi-CesEwn*LplLlz

1 Nam] Huius descriptionis hec ratio est Lz(2) Nam si Lz(1)MfMhMkShLlz XVII et VIII Kn XVII^aet XVIII^aPe XVI et XVII Pq XVII octava decima Ewn sesquiXVII decimamQ sesquiseptima decimam WiBwi habent inter se OlPb inter se habent] tenent V¹inter se add. V²

2 quae] om. Lz(1)MfMhMkPeShLlz qui EiKnMcPrCes quae sola Lz(2) sesquiseptima decima] sesquiseptimam decima Ei XVII Ol in] om. VEwn intelligitur Mf intelligit Llz

3 iterum] igitur B1Lz(1)PqPrWiBwiLlz enim Lpl sesquiseptimam portionem Lpl addidero i. unitatem] WiBwi unitatem] repet. Pb addidero] addero QV addidere Lz(2) corr. ex. addiderunt Wq addidero, erunt] addidit eo Pq 4 et si] lectio incerta Pn et illa Lpl super] erunt Pq XVII] X et VI Pb i.] et Lpl sesquisesquiseptimam Lz(2)

5-6] om. V¹add. V²

5 quae QEiKnMfMkPePqShWbCes quae sive qui Mk que est Ewn qui XVI-III om. LplLlz statuunt Lz(2) ad XVIII Ces deest] decima B1 octava] sesquioctava Ei

6] om. WiBwi (cf. III,1,323), sed add: Iste nonus decimus de duabus septimis decimis constat:

Sesquiseptima decima

supersesquiseptima decima

XVII

XVIII

XVIII

6 Ex] om. Q quia] qui OlPbV²

gl. repet. Lz in fine lib. III; gl. cancell. Pb

272,1 MAIOR Igitur est proportio

312 sesquioctava, in duabus unitatibus et octava unius

Mm¹Pb³AutLryVrf

272,1 PROPORITIO NUMERORUM XVII AC XVIII ET OCTAVA

- 313 in sesquioctava proportionē
PbV2

272,2 OCTAVA

- 314 unitatis
KnAut

- 315 parte
Vrf

272,2 EA

- 316 proporcio
Aut

272,3 XVIII ET PARTE SEPTIMADECIMA

- 317 Quae fit ex XVIII et XVII parte eius, et est XVIII et XVII pars unitatis.
O

272,3 PARTE SEPTIMADECIMA

- 318 unitatis
KnAut

272,4 QUAE SUNT SCILICET BIS SESQUISEPTIMADECIMAE PROPORTIONES

- 319 Quia XVIII et pars septima decima de duabus septimis decimis concreverunt
OQ²Pe⁵PqWq
decimis] *om. Q*
- 320 duplicata sesquiXVII^{ma} proportionē
Mm
- 321 Set sume XVII ad XVIII, et XVIII et septima decima pars unitatis ad XVIII.
Aut
sūme Aut
- 322 in figura patet
Aut

**272,5 DUAЕ IGITUR SESQUISEPTIMAE DECIMAE UNUM TONUM
NON VIDENTUR INPLERE.**

323 De dimidia octava

MmPb³Vrf

324 impediēte dimidia octava et parte octava septimae decimae partis

PcAutLry

impediēte] *om. AutLry* parte octava] octava parte *Lry*

325 quid iste

Aut

**272,6 NON EST IGITUR SESQUISEPTIMADECIMA TONI DIMIDI-
UM, QUONIAM QUAE DUPLICATA NON INPLENT INTE-
GRUM, NON TENENT DIMIDIUM.**

326 Et ex hoc intellegitur, quia duae sesquiseptimae decimae non faci-
unt tonum integrum.

Wi

cf. III,1,311

272,7 QUONIAM

327 quare

Aut

LIB. III, CAP. 2

272,10 SEMITONIUM (*pro* TONI DIMIDIUM)

- 1 dimidietatem toni
Vrf

272,12 IAM VERO SI EOS NUMEROS DISPONAMUS, QUI DE SESQUITERTIA PROPORTIONE DUOBUS TONIS RETRACTIS RELINQUUNTUR

- 2 De dyatessaron
Vrf
- 3 Item in aliis numeris vult ostendere semitonium non esse dimidium tonum, s. in illis, in quibus diatessaron fecimus primum: CXCH CCXVI CCXLIII CCLVI.
Lpl

272,12 DE SESQUITERTIA PROPORTIONE

- 4 diatesseron
Aut

272,15 INTEGRI LOCO SEMITONII CENSEATUR

- 5 quod non erit
Wi

272,15 INTEGRI LOCO SEMITONII

- 6 recte dimidietas toni
Vrf

272,16 QUOD SI ITA REPERTUM SIT

- 7 ¹*Si ita fuerit inventum, ut post duos tonos in diatesseron proportionem integrum semitonium relinquatur* - ²*quod nullo modo invenietur, ut integrum sit dimidium semitonium;* ³*quapropter diatesseron non habet duos tonos et integrum dimidium semitonium.*
CgM5McPbV2AutLryVrf
1 *Quod si McLry Hoc est si Vrf duos] om. Mc proportionem] om. CgVrf invenietur] invenitur Vrf rel. om. Cg*
2 *ut integrum sit dimidium semitonium] om. LryVrf*
3 *integre Vrf*
- 8 ut cum astruis, Aristoxene
Aut

272,16 ITA

- 9 quod non est
Pn

272,16 ILLUD QUOQUE EST CONPROBATUM

- 10 ut censeatur integri loco semitonii
Mm
cf. 272,15.
- 11 quod non potest esse
Vrf

272,17 DIATESSARON CONSONANTIAM DUOBUS TONIS ATQUE INTEGRO SEMITONIO COPULARI

- 12 quod minime est
PbV2
- 13 quod esse non poterit
Wi

272,18 ERAT IGITUR SUPERIUS PRIMUS TERMINUS CXCH; AD HUNC SESQUITERTIAM PROPORTIONEM TENEBANT CCLVI

- 14 Hos numeros multiciens superius retulit.
Aut
cf. 203,21-204,9
- 15 CXCH CCXVI CCXLIII CCLVI
Vrf

272,19 CXCH

- 16 ter LXIII
Mc

272,19 AD HUNC SESQUITERTIAM PROPORTIONEM TENEBANT CCLVI

- 17 Continet CCLVI numerus totum CXCH in se et eius terciam partem, quod est LXIII.
Mc

272,19 SESQUITERTIAM PROPORTIONEM

- 18 diatesseron
Aut

272,20 CCLVI

- 19 quater LXIII
Mc

272,20 AD PRIMUM TERMINUM CCXVI FACIUNT TONUM

- 20 quia sesquiocavi sunt
PbV2

272,20 AD PRIMUM TERMINUM

- 21 CXCI
BiPbPnV2WbAut

272,21 AD CCXVI RURSUS CCXLIII TONI OBTINENT LOCUM

- 22 quia sesquiocavi sunt
PbV2

272,22 EST IGITUR QUOD RELINQUITUR EX TOTA DIATESSARON PROPORTIONE

- 23a subtractis duobus tonis
PbV2

- 23b retractis tonis
Pc5

272,23 HABITUDO, QUAE IN CCXLIII ET CCLVI UNITATIBUS CONSTAT

- 24 Vide in animo tuo, quae differentia habeatur inter hos numeros.
Aut

272,23 HABITUDO

- 25 proporcio
Aut

272,23 QUAE

- 26 tredecim
Cg

272,24 HAEC IGITUR SI PROBATUR INTEGRJ TONI ESSE DIMIDIUM

- 27 non probatur
Pn
nam Pn

272,24 HAEC

- 28 habitudo
MhAut

272,24 INTEGRI TONI ESSE DIMIDIUM

- 29 medietas, quod non est
Vrf

272,26 SEMITONIOQUE

- 30 integro
M³CgMmPbVzWiAutBwi

- 31 dimidietate toni
Vrf

272,26 QUONIAM IGITUR DEMONSTRATUM EST, TONI DIMIDIUM INTER SESQUISEXTAMDECIMAM ET SESQUISEPTIMAMDECIMAM PROPORTIONEM LOCARI

- 32 Hoc est, vel in ista vel in illa, et ut ad ultimum veniam, neque in ista neque in illa. Sed si inveniret, in illarum aliqua necesse esset inveniri.
Lpl

- 33 Sesquisextam decimam proportionem dicit illam, quae est inter XVI et XVII, quae est maior, cum sint minores termini. Sesquiseptimam decimam dicit illam, quae est inter XVII et XVIII, quae est minor, cum sint maiores termini.

Lpl
XVIII] XVIII *Lpl* maiores} minores *Lpl*

272,27 TONI DIMIDIUM INTER SESQUISEXTAMDECIMAM ET SESQUISEPTIMAMDECIMAM

- 34 semitonium maius et minus, i. in sesquisexta <decima> et sesquiseptima <decima>.

Aut

273,1 AB HAC COMPARATIONE

- 35 sesquiXVI^{ma} et sesquiXVII^{ma}

PbV2Aut

sesquisexta et sesquisepta *Aut*

273,2 METIENDA

- 36 dividenda

Aut

273,2 NE ENIM LONGIUS PROGREDIAMUR, SUMO EX CCXLIII OCTAVAMDECIMAM PARTEM. EA FIT XIII S.

- 37a ¹XIII decies octies sunt CCXXXIII, ²qui in VIII minus sunt a CCXLIII, ³de quibus VIII semis est pars octava decima.

*OQ²McPc⁵Pn*PqWiWqBwiLpl*

1 XIII] Terdecies O Tredecies *Lpl* decies] *om. Lpl* dies *Pn* sunt] *om. Wq* fiunt *PnLpl*

2 in] *om. PcPq* sunt] *om. Lpl*

3 de quibus] deque *Pq* VIII] XVIII *Lpl* octa *Pq* octava decima] VIII^{ma} *O* cf. III,2,53

- 37b Nam ocdecies XIII CCXXXIII; ocdecies semis VIII; simul iuncti fiunt CCXLIII.

McMm¹Pb²PcAutLryVrf

ocdecies XIII] octies decies XIII *PbAut* sunt CCXXXIII *Mm*

- 37c ¹Octies decies XIII fiunt CCXXXIII, octies decies semis fiunt novem, qui reddunt CCXLIII, et ideo XIII semisque unitatis octava decima pars est eorum. ²Quae tamen octava decima, si additur ipsi, supercrescit ipso semisse CCLVI, qui sesquitercius ad primum terminum rite coaptatus est. ³Et ideo minus habent hi duo numeri quam sesquioctavam decimam habitudinem, ⁴quia non potest dici quod maior numerus habeat minorem in se et eius octavam decimam partem; ⁵quia XIII, quos plus habet CCLVI, non est per se octava decima CCXLIII, sed additur semis ad octavam decimam partem quaerendam.

EiEnMf²MhMkPc⁵ShWb

1 novem] *om. MfSh* decima] *om. Pc*

2 tamen] et *Pe* addatur *MfMhMkPeSh* CCLVII *MfMkPeSh* sesquitercius
 est *Pe* terminum] *om. Pe* rite coaptatus est ad primum terminum *Wb*
 3 quam] quamquam *Pe*
 4 dici] *om. Sh* eius] *om. Sh* octavam decimam eius *Mf*
 5 habent] *Wb* partem] *om. Mk*

273,2 NE ENIM LONGIUS PROGREDIAMUR

- 38 post duas has ad nonam X^{mam} et caeteras, vel ad maiores numeros
*Pe*⁵
 39 Decies novies XIII faciunt CCXLVII, qui iterum novenario diffe-
 rentia a CCLVI.
WiBwi

273,3 OCTAVAMDECIMAM PARTEM

- 40 quam tamen non habet integram, quia semis unitatis additur
EiEnMh
tam En
 41 quae minor est septima decima
*Pe*⁵
 42 XIII <et semis>
Aut

273,4 S

- 43 semis, s. unitatis adiecta
MmPb³LryVrf
semis s.] om. Mm media pars Lry semis s. pars Vrf
 44 unitatis dimidietas
Aut

273,4 HANC SI EISDEM APPOSUERO, FIUNT CCLVI S

- 45 Sic ergo si XIII fuerit simpliciter, non facit dimidium tonum, ut
 supra ostensum est, vel si fuerit additum semis, tanto minorem
 proportionem dabit, ut modo palam est, quia maior proportio est
 in minoribus et minor in maioribus.
Lpl
 46 CCXLIII CCXLVI CCXLVI S
Vrf
 1 CCXLVI *Vrf* CCXLVI S *Vrf*

273,4 HANC

47 XIII S

PnWiBwi
et S] *WiBwi*

273,5 APPARET IGITUR MINOREM ESSE PROPORTIONEM CCLVI AD CCXLIII SESQUIOCTAVADECIMA HABITUDINE.

48 Reddit, quod promisit.

Mc
cf. 272,14-18

49 ¹In hoc *apparet*, quia non cecidit in sesquiXVI^{mam} et sesquiXVII^{mam}, sed in sesquioctavam decimam, quae minor est.
²In minore enim numero maior proportio est quam in maiore.

McPbPe⁵V2AutLryVrf
1 sesquiXVI^{mam}et] om. *McAutLryVrf* sesquiXVII^{mam}] XVII^{mam}PbPe est minor Aut
2 om. Aut In maiore enim numero minor proportio est quam in minore. Pe est] om. Mc quam in maiore] in maiore minor *McLryVrf*

50 ¹Haec est summa, si CC^{ti}sXLIII apponatur pars sua octava <decima>: faciet CCLVI et S, quod superat CCLVI uno semisse.
²Sed inter <CCXLIII et> CCLVI et S est sesquioctava <decima> proportio, igitur sesquioctava <decima> proportio maior est per unum semissem proportionem, quae est inter CCXLIII et CCLVI.
³Ergo minor proportio est inter CCLVI et CCXLIII quam sesquioctava <decima>, quod si minor est sesquioctava <decima>, minor est sesquiseptima X^a, quia si minor est minore, et minor est maiore. ⁴Quare non est medietas toni. Oportet enim quod cadet inter sesquiVI X^{am} et sesquiVII X^{am}, modo autem multo minor est sesquiVII X^a, cum et sit minor minore, i. sesquiVIII X^a.

Vrf

273,5 MINOREM ESSE PROPORTIONEM CCLVI AD CCXLIII SESQUIOCTAVADECIMA HABITUDINE

51 quia deest semisse unitatis

Q²

52 uno semisse

MmPb³PcAutVrf

273,7 QUOD SI DIMIDIUS TONUS MAIOR QUIDEM EST IN SESQUISEXTADECIMA (*pro* MINOR QUIDEM EST SESQUISEXTADECIMA), MINOR VERO IN SESQUISEPTIMADECIMA PROPORTIONE (*pro* MAIOR VERO SESQUISEPTIMADECIMA), SESQUIOCTAVADECIMA VERO MINOR EST SESQUISEPTIMADECIMA HABITUDINE, DUCENTORUM VERO XVI AD CCXLIII COMPARATIO, QUAE SCILICET RELINQUITUR EX DIATESSARON DUOBUS RETRACTIS TONIS, MINOR EST SESQUIOCTAVADECIMA

- 53 ¹Quia VIII^aX^a pars CC^{torum} XLIII sunt XIII et insuper dimidius ex XVIII, qui remanent, cum octies X^{es} multiplicatur XIII. ²Nam tredecies XVIII CCXXXIII^{or} sunt, et remanent VIII, ex quibus medietas unitatis est XVIII^a pars.

*Pe*⁵

1 sesquiVIII^aX^a *Pe* ex XVIII *Pe*

2 CCXXXIII^{or} sunt *Pe*

cf. III,2,37a

273,7 MAIOR (*pro* MINOR)

- 54 apotome

*Q*²

273,8 MINOR VERO IN SESQUISEPTIMADECIMA PROPORTIONE (*pro* MAIOR VERO SESQUISEPTIMADECIMA PROPORTIONE)

- 55 sicut verum est

Aut

verus *Aut*

cf. III,2,57

273,8 MINOR (*pro* MAIOR)

- 56 diesis

*Q*²

273,8 SESQUIOCTAVADECIMA VERO MINOR EST SESQUISEPTIMADECIMA HABITUDINE

- 57 ut verum est

Aut

**273,10 DUCENTORUM VERO LVI AD CCXLIII COMPARATIO ...
MINOR EST SESQUIOCTADECIMA**

- 58 in XIII tantum super VIII unitatum semisse
Q²
- 59 Intendit enim ad nonam decimam partem, et inde aliquid habet.
PbPe⁵
enim] eum *Pb* aliquid inde *Pb*
gl. cancell. Pb
- 60 In dimidio; quae fuit plena inter CCXXXIII et CCLVI, minor vero
in maioribus.
Pe⁵
CCXXXIII *Pe*
- 61 quia VIII desunt
PnWiBwiLpl
VIII *Lpl*
- 62 ut est verum
Aut

273,12 MINOR

- 63 minor minore
Lpl
- 64 a minori
Aut

273,12 SESQUIOCTADECIMA

- 65 ablativus
Q²

273,13 HAEC DUORUM NUMERORUM PROPORATIO

- 66 CCLVI ad CCXLIII
Aut
LVI *Aut*

273,13 SEMITONIO

- 67 integro
WiAutBwiLry

LIB. III, CAP. 3

273,15 DIATESSARON CONSONANTIAM EX DUOBUS TONIS ET SEMITONIO NON CONSTARE INTEGRO NEC DIAPASON TONIS SEX

- 1 Hoc nullo modo verum est, quia semitonium numquam integre est dimidium.

PbV2

est dimidium est *V2*

- 2 Item in maximis numeris iam praemissis ostendit, non posse esse dimidium tonum.

Lpl

273,19 SEMITONIOQUE

- 3 integro

M³Q²CgMaPbPcPrV2AutPhl

- 4 medietate toni

Vrf

273,19 DUAE DIATESSARON CONSONANTIAE NECESSARIO V TONOS EFFICIENT

- 5 quod esse non potest

BIPn

- 6 quod nullo modo sit

Cg

- 7 quod non est

Wi

273,20 ET DIAPENTE

- 8 aliud consequens

Aut

273,21 ITA SEX TONIS CONTINUA PROPORTIONE COAEQUANTUR

- 9 secundum eum

Aut

273,22 ET QUONIAM PAULO ANTE SEX DISPOSUIMUS TONOS

- 10 ubi octupli in serie sunt descripti

*Mc**series Mc**cf. 266,1-10 (B31)*

- 11 superius in figura, in qua disposuit octuplos in limite, sesquioctavas in tramite, hos ita dispositos ibi invenies numeros.

*Aut**cf. 266,1-10 (B31)*274,3 CCLXII.CXLIII ... DXXXI.CCCCXLI (C2)

- 12 Inter hos intervallum sex tonorum et diapason secundum Aristoxenum [non secundum Boetium].

*MmPbV2Vrf*Et est diapason secundum Aristoxenum inter hos intervallum VI tonorum *PbV2* et diapason] quod est dyapason *Vrf* non secundum Boetium] *add.**Mm*274,3 DXXXI.CCCCXLI (C2)

- 13
- VII.CLIII
- supervadens duplum, quod est
- DXXIII.CCLXXXVIII

*Mc**cf. 266,27*274,4 CCLXII.CXLIII ... CCCCLXXII.CCCXCII (C2)

- 14 Inter hos intervallum V tonorum, quod est bis diatesseron secundum Aristoxenum [non secundum Boetium], [quod utrumque falsum est].

*MmPbV2Vrf*non secundum Boetium] *add. Mm* quod utrumque falsum est] *add. Vrf**cf. III,3,12*

274,6 SEMITONIO

- 15 integro

Q²BiPnPrAut

- 16 integra medietate toni

*Vrf*274,7 CONSISTERE TONIS (*pro* CONSISTERET TONIS)

- 17 dicamus

O

274,7 CUM EX CCLXII.CXLIH DIATESSARON INTENDEREM
CUMQUE DE CCCCLXXII.CCCXCII ALIUD DIATES-
SARON REMITTEREM

- 18 ¹Si unum diatesseron intendo et aliud remitto, in unam summam numerus convenit, ut in VIII et XII et XVI apparet: ²si novem intendo, i. suam terciam sibi coniungo, faciunt XII; ³si autem XVI remitto, i. quartam partem demo, XII similiter fiunt, quod in istis numeris non evenit.

Lz Wi Bwi Lz

1 VIII] IX *Bwi*

2 i.] vel *Bwi* terciam partem *Wi Bwi* faciunt] fiunt *Wi Bwi*

3 fiunt] sunt *Bwi*

- 19 ¹Numeros secundum musicam ita queris: positis extremis, utpote VI et decus (X) pondius (II), vides quot monadibus superatur a XII sex, i. VI monadibus. ²Duc per quadratum: sexies seni faciunt XXXVI. ³Coniungis extrema illa prima VI et XII simul efficiunt XVIII. ⁴Partire tricies sexies per decus octus, efficitur dipondius. ⁵Hoc iungis cum summa minore, i. sexies, erunt VIII. ⁶Et erit medium inter VI et XII. ⁷Quapropter VIII superant VI duabus monadibus, i. tertia de sexis, et superantur VIII a duodecim IIII monadibus tertia particione. ⁸Qua parte ergo superat, eadem superatur.

Pe⁵ Wb Wve

1 quaeres *Wve* ut puta *Wb Wve* X] om. *Wb Wve* II] om. *Wb Wve* superentur *Wve*

2 Ducis *Wb* Duces *suprascr.* s. illam *Wve* faciunt] om. *Pe*

3 Coniunges *Wve* efficient *Wve*

4 Partitis *Wb* Partieris *Wve* trigies *Pe* decem et VIII *Wve*

5 iunges *Wve* sexies] sex *Wve*

7 superatur *Pe*

274,8 INTENDEREM

- 20 in acumen

B1 Wi Bwi

- 21 ascendendo, ut in monacordo videtur vel voce cantando, quasi caute, quoniam ut in ascendendo notatur diatesseron, ita in descendendo. Hoc vide in sequenti figura.

Aut

cf. 274, 18-21 (C3)

274,9 REMITTEREM

- 22 in gravem
B1PnWiLpl
- 23 in descendendo; in figura, quae sequitur, patet
Aut

274,9 IDEM INTER UTRAMQUE INTENTIONEM REMISSIONEMVE
NUMERUS INVENIRETUR

- 24 i. equalis summe. Sic enim fert natura, ut si diatessaron geminatur, altero a gravi, altero autem ab acuto incipiente, medietates oportet esse aequales, ut sive fiat detractio sive non, aequalitas remaneat. Donantur enim gratia † qualemque † exempli: III IIII V. Si ergo <de> V unitatem detraho, remanent III IIII IIII.

*Lpl*III IIII IIII] II IIII IIII *Lpl*

- 25 Planum est, si consideraveris ad figuram, quam superius fecimus, in qua limites et tramites notavimus.

*Aut**cf. 266,1-10 (B31)*

- 26 ¹Inter CCLXII.CXLIIII et CCCCLXXII.CCCXCII est spacium V^e tonorum, quia ibi sunt quinque sesquioctave. ²Et inter eosdem numeros secundum Aristoxenum est bis diatessaron, quod est impossibile. ³Dicit ergo Boetius, quod, si hoc est, tunc, si una diatessaron intendatur et altera remittatur, debet necessario convenire in aliquem numerum medium; ⁴hoc est, erit aliquis numerus medius, qui ad primum erit sesquitercius, ad tertium autem subsesquitercius. ⁵Hoc enim per se notum est; sed hoc probare geometrorum est, Boetius enim non probat hoc. ⁶Nunc autem intensa cadit in alium numerum, et remissa in alium, qui non tantum non sunt idem, sed potius differunt in IIII.DCCLXVIII et semis, sicut patet in figura.

*Vrf*¹ CCLXXII.CXLIIII *Vrf*² est bis diatessaron] est dyatessaron *Vrf*⁵ geometrarum *Vrf*⁶ IIII.DCCLXV *Vrf*

274,9 IDEM

- 27 numerus
V2

274,11 A NUMERO, QUI EST CCLXII.CXLIIII DIATES-
SARON INTENDO, ID EST SESQUITERTIUM, QUI FIT IN
CCCXLVIII.DXXV ℥.

28a CCLXII.CXLIIII tertia pars sunt LXXXVII.CCCLXXXI et triens.

*Q²B1BcCgEiEnPnPgPrWbWiWn*WqEwnHwg*

CCLXII.CXLIIII] *om. Wq huius Cg CXLIIII*] *om. Bc sunt tertia pars B1BcEiEnPnPgPrWbWnEwn tertia pars est WiBwiHwg pars tertia est Cg sunt*] *om. Wq LXXXVII.CCCLXXXI*] *XXVII.CCCLXXXI Bc 80.7381 Hwg triens*] tertia pars unitatis *Hwg*

28b ¹CCLXII.CXLIIII tertia pars sunt LXXXVII.CCCLXXXI et triens:

ter LXXX, CCXL;

ter VII, XXI;

ter CCC, DCCCC;

ter LXXXI, CCXLIII;

ter triens, unus.

²Item CCCXLVIII.DXXV <et triens> quarta pars sunt ipsi LXXXVII.CCCLXXXI et triens:

quater LXXX, CCCXX;

quater VII, XXVIII;

quater CCC, I.CC;

quater LXXXI, CCCXXIII;

triens quater, unum et triens, qui supercrescit.

Mj²MhMkPe⁵

1 sunt] *est Pe LXXX VII.CCCLXXXI Mk et triens*] *et tertia pars unitatis Pe LXXX ter Pe Ter CCC, DCCCC Mk DCCC Mk*

2 CCCXLVIII.DXXV *Pe LXXXVI.CCCLXXXI Mh LXXX quater Pe CCCXXX Mj CCC quater Pe LXXXI quater Pe*

28c [Unde diatessaron intenditur.] Tertia pars CCLXII.CXLIIII est LXXXVII.CCCLXXXI et triens, i. tertia pars unitatis, quae tertia pars addita praedicto numero, facit CCCXLVIII.DXXV et trientem.

M5McPb³PcAutLry

Unde diatessaron intenditur] *add. Mc LXXXVII.CCCLXXXI LXXXVII.CCCLXXXI Mc addi Aut Lry CCCXLVIII.DXXV CCCXLVIII.DXXI Mc*

28d ¹CCLXII.CXLIIII sunt tertia pars LXXXVII.CCCLXXXI et triens, i. tertia pars unius. ²Triens autem, i. quatuor unciae assis, sic notatur: ℥.

³LXXXVII.CCCLXXXI ℥ [semel], hoc ter, fiunt CCLXII.CXLIIII. Hic assis de tribus trientibus est. ⁴Quater vero,

CCCXLVIII.DXXV $\S$. Hic de tribus trientibus unus, et quartus superest.

⁵Quater CXVIII.XCVIII sunt CCCCLXXII.CCCXCII, quibus deme quartam, restant CCCLIII.CCXCIII.

⁶CXVIII.XCVIII. semel;

CXVIII.LXXXVIII. bis CCXXXVI.CXCVI;

CXVIII.LXXXVIII. ter CCCLIII.CCXCIII;

CXVIII.LXXXVIII. quater CCCCLXXII.CCCXCII.

McPb³

3 XXXVII.CCCLXXXI *Pb* semel] *add. supra Mc* CCLXII.CXLIII]

CCLXII.CXLIII *McPb*

5 CCCCLXXII.CCCXCII] CCCCLXXII.CCCXC *McPb* quartam] IIII^{ta} *Mc*

6] *om. Pb*

274,12 SESQUITERCIUM

29 diatesseron

Aut

274,13 $\S$

30 triens unius

Q²S

31 Pro triente fecit aliquis hic mencionem istius numeri, i. assis, denunx, et cetera, ut videamus, quid sit triens, s. tertia pars unitatis, quid sit bisse, s. due partes unitatis, quoniam uncia in XII partes dividitur, similiter quasi unitas dividitur.

Aut

274,13 RURSUS DE CCCCLXXII.CCCXCII NUMERIS REMITTO SESQUITERTIAM PROPORTIONEM, QUAE FIT IN CCCLIII.CCXCIII.

32a ¹De CCCCLXXII.CCCXCII remittitur sesquitertia proportio, si eius ab eo quarta dematur pars, ²quae est subsesquitertii illius tertia, quae pars sunt CXVIII.XCVIII eademque pars triplicata CCCLIII.CCXCIII facit.

*Q²B1EiEnMcPb³Pn*PqPrWbWiWn*WqBwiEwn*

1 CCCCLXXII.CCCXCIII *B1* remittatur *EiEn* si eius] fiet *WiBwi* eius] ei *Pq* eo] ea *WiBwi* quarta dematur] quarta decima *Pr* dematur] *om. Wq*
2 subsesquitertii] subsesqui *B1* subsesquitellii *Pn* illius] alius *Pq* ille *Bwi* quae pars sunt] pars quae *EiPrWb* pars quae sunt *WiBwi* pars quae est *EnWnEwn* CXVII.XCVIII *B1Wb* CXVIII.XCVIII *Pr* CXVIII.CCVIII *Wi* triplicata pars *EiEn* CCCLIII.CCXCIII *Pq* 374294 *Bwi* CCCLIII.CCXCIII *Ewn* facit] *om. B1McPbPnPgPrWbWnWqBwiEwn* reddit *EiEn* fiunt *Wi*

- 32b ¹De CCCCLXXII.CCCXCII remittatur sesquitercia proportio, si eius quarta dematur pars, que est CXVIII.XCVIII:

quater C, CCCC;

quater X, XL;

quater VIII, XXXII;

quater XC, CCCLX;

quater VIII, XXXII;

²quae eadem quarta subsesquiertii illius tertia pars est, quia triplicatis CXVIII.XCVIII, CCCLIII.CCXCIII reddunt:

ter C, CCC;

ter X, XXX;

ter VIII, XXIII;

ter XC, CCLXX;

ter VIII, XXIII.

Mf²MhMkPe⁵

1 CCCCCXXII.CCCXCII *Mh* C quater *Pe* quater X XL *Mh* X quater *Pe* VIII quater *Pe* XC quater *Pe* VIII quater *Pe*

2] *repet. MfMhMk* tertia pars est quia] tertia est *Mk(1)* triplicatas *Mf(1)Mh(1)Mk(1)* triplicati *Pe* CXVIII.XCVIII] CXVIII.XCVIII *Pe* CCCLIII.CCXCIII] CCCLIII *Mf(1)Mk(1)Pe* CCCLIII *Mh(1)* redduntur *Mf(2)Mk(2)* ter enim *Mf(1)Mh(1)Mk(1)Pe* X ter *Pe* VIII ter *Pe* ter VIII XXIII *Mh(1)* XC ter CCLXXX *Pe* VIII ter *Pe* XXIII] XXXII *Mh(1)*

- 32c [A quo remittitur alia diatessaron:] Quarta pars CCCCLXXII.CCCXCII est CXVIII.XCVIII, quae triplicata facit subsesquiertiam summam, i. CCCLIII.CCXCIII.

M5McPb³PeAutLry

A quo remittitur alia diatessaron] *add. Mc* CCCCLXXI.CCCXCII *Aut* quae] et que *Aut* i.] *om. Mc* CCCLIII.CCXCIII *Mc*

- 33 ¹Sciendum ergo, quia vult ducere ad inconueniens Aristoxenum, incipiens a superiori dispositione sex tonorum, quos ordinavit consequenter quanto convenientius potuit, utpote ad reddendum sex continuos tonos. ²Sumit ergo de supradictis hos duos, CCLXII.CXLIII et CCCCLXXII.CCCXCII, qui faciunt inter se V tonos. ³De priore ergo assumit terciam partem et eidem supponit, et sit diatessaron, qui stat in <sesqui>tercia proportionem, et sit diatessaron intensa. ⁴De gravi in acutum hoc modo: CCLXII.CXLIII CCCXLVIII.DXXV <et triens>, et hoc est diatessaron intensa de gravi in acutum. ⁵Si ergo, quod oportet, volumus facere diatessaron remissam, s. quae descendendo occurrat praedicto de acuto in gravem, ⁶aliud numerum diminuamus per sui terciam partem, ut sit remissio de CCCCLXXII.CCCXCII ad

CCCLIII.CCXCHII. ⁷Remissa est ergo, i. ablata, tertia pars, ut fieret diatessaron.

⁸Ecce ergo habemus duo diatessaron: intensam de gravi in acutum CCLXII.CXLIII CCCXLVIII.DXXV <et triens>, et CCCLIII.CCXCHII CCCCLXXII.CCCXCII occurrentem prae-misse. ⁹Sic ergo et prima diatessaron per augmentum sue terciae partis sibi superpositae crevit, et ideo vocatur intensa, et secunda per diminutionem suae tercie partis de acuto in remissioem sonum illi occurrit. ¹⁰Si ergo, ut Aristoxenus volebat, semitonium est dimidius tonus, tunc est dimidius tonus utrinque; et si utrinque est dimidius tonus, tunc debent esse equales numeros; unde, in quibus offendunt utrinque, destruamus consequens. ¹¹Sed non sunt equales. Si differunt, tunc non sunt equales, sed differunt - quod verum est.

Lpl

2 CCLXII.CXLIII *Lpl* 3 stat in <sesqui>tercia] statim sequitur in *Lpl* 8 CCCLIII.CCXCHII *Lpl*

34 Retrograde figura indicat.

Aut

cf 274,18 (*C3*).

274,16 ET SIT PRIMUS QUIDEM NUMERUS A

35 In capite figure vide.

Aut

cf. 274,18-21 (*C3*)

274,18 ad *C3*

36 ¹De secundo, i. CCCXLVIII.DXXV <et triens>:

LXXX quater, CCCXX;

VII quater, XXVIII;

CCC quater, I.CC;

LXXXI quater, CCCXXVIII;

quater triens unum et triens, qui supercrescit.

²De primo, i. CCLXII.CXLIII:

LXXX ter, CCXL;

VII ter, XXI;

CCC ter, DCCCC;

LXXXI ter, CCXLIII;

Ter triens, I.

³De quarto:

C quater, CCCC;

$\overline{X}$ quater, $\overline{XL}$;
 $\overline{VIII}$ quater, $\overline{XXXII}$;
 XC quater, CCCLX;
 VIII quater, XXXII.

⁴De tertio:

$\overline{C}$ ter, $\overline{CCC}$;
 $\overline{X}$ ter, $\overline{XXX}$;
 $\overline{VIII}$ ter, $\overline{XXIII}$;
 XC ter, CCLXX;
 VIII ter, XXIII.

EiEn

1 De secundo, i. $\overline{CCCXLVIII.DXXV}$ *om. Ei* supercrescit] *lectio incerta Ei*

2 De primo, i. $\overline{CCLXII.CXLIIII}$ *om. Ei*

274,19 $\overline{CCCXLVIII.DXXV}$ § (C3)

- 37 ¹In supradicta figura in omnibus libris VII invenitur, ubi debuissent esse V §; ²nam quattuor trientes remanserunt super integrum numerum, qui est $\overline{CCCXLVIII.DXXIII}$. ³Inde ex triente computatur unitas integra, et tres trientes, qui remanserunt, iunguntur in duos semisses, etenim triens [et] sextans dimidium unitatis efficit. ⁴Et duo semisses pro duabus unitatibus accipiuntur. ⁵Hinc ternarius iunctus quaternario VII fiunt. ⁶Et in differentia, ubi octo § debuissent esse, ibi novenarius invenitur scriptus. ⁷Nam bisse pro uno accipitur. ⁸Ubi autem iterum comma adiungitur differentiae, unitas ibi efficitur ex bisse et triente.

*OQ¹B1McOl*PbPePnV2WiWqLpl*

1 suprema B superdicta Pn in omnibus libris] *om. Lpl* inveniuntur *OIPbV2* V §] V Z *OBIPeWiWq* Z *eras. Q V OIPbV2 V L PnLpl V L* vel § *Mc*

2 trientis *Lpl* integros numeros qui sunt *B1Wi* $\overline{CCCXLVIII.DXXIII}$ *PnLpl* $\overline{CCCXLVIII.DXCIII}$ *V2*

3 unde *B1* unitas] una *Lpl* integra unitas *Mc* iuguntur *Lpl* duas *B1PnWiLpl* et] *add. Wq* sextans] § *suprascr. Mc* 3-4 efficit et duo semisses pro duabus unitatibus *om. V2* *add. V2*

4 duos *Mc* semisses] § *suprascr. Mc*

5 iunctus] numerus *Pe* coniunctus *Wi* quaternario] quia ternario *Pn* fiunt] fiunt § *PnLpl* efficit *Wq*

6 octo] et *add. supra V2* §] *om. Wi* esse] *om. OIPbV2* *add. V2* ibi] *om. Wq*

8 iterum] inter *PnLpl* iungitur *B1McPnLpl* differentia *B1PnWiLpl* ibi unitas *O* ibi] *om. Mc* ubi *Pn* ex bisse et triente efficitur *Lpl*

gl. cancell. Pb

6 spectat ad 275,3-5

8 spectat ad 276,3 et 5 (C4)

274,20 D CCCCCLXXII.CCCXCII (C9)

- 38 quarta pars CXVIII. CXVIII
Wi
cf. III,3,32a

274,22 A TERMINUS AD D TERMINUM V REMOTUS EST TONIS

- 39 ut figura suggerit
Aut
cf. 266,1-10 (B31).

274,23 SEMITONIO

- 40 integro
V¹CgAut
- 41 integra toni medietate
Vrf

274,24 UT ARISTOXENUS ARBITRATUR

- 42 sententia Aristoxeni: quinque tonos ex bis diatesseron constare, et
 VI tonos diapason consonantiam efficere
Pts
et] ets lectio incerta Pts

275,1 B ET C TERMINOS NON OPORTET ESSE DIVERSOS

- 43 ut figura dicit
Aut
cf. 274,18-21 (C3)

275,2 SED UNOS ATQUE EOSDEM, UT INTEGRO V TONI ET
DUABUS DIATESSARON CONSONANTIIS CONSTARE VIDERENTUR

- 44 Aristoxenus
PrAut

275,2 SED UNOS ATQUE EOSDEM

- 45 terminos oportet esse ad hoc ut
Aut
- 46 In talem oportet posse invenire medium numerum, qui ad primum
 sit sesquitercius et ad tertium sit subsesquitercius.
Vrf

275,4 EST DIFFERENTIA $\overline{\text{III}}$.DCCLXVIII $\S$

- 47 terminorum mediorum
Vrf
- 48 ut supradicta figura innuit
Aut
cf. 274,18-21 (C3)

275,4 ARGUITUR DIATESSARON MINIME TONIS DUOBUS AC SEMITONIO CONIUNGI

- 49 Vide in animo tuo, si verum est. Crede sic est.
Aut

275,4 ARGUITUR

- 50 ostenditur
Q²W_q
- 51 demonstratur
B1P_n
- 52 probatur
MmPbPcAutVrf

275,5 SEMITONIO

- 53 integro
M³Q²V¹CgLzP_nPrAutLlz

LIB. III, CAP. 4

275,8 SED HANC SI QUAERIMUS IN INTEGRIS NUMERIS DIFFERENTIAM COLLOCARE

- 1 Hoc dicit, ubi non est integra unitas.

EiEnPe⁵

- 2 ¹Integros numeros dicit integritatem commatis, in quo a sex tonis diapason superatur. ²Nam inter CCLXII.CXLIII et inter DXXXI.CCCCXLI sex toni sunt. ³Sed ad priorem numerum (i. CCLXII.CXLIII), sunt duplus DXXIII.CCLXXXVIII. ⁴Inter hunc vero duplum et DXXXI.CCCCXLI, in quo sex toni complentur, sunt differentia (i. comma) VII.CLIII. ⁵Superius autem inter extensum diatessaron et remissum (i. inter CCCXLVIII.DXXV SS et CCCLIII.CCXCI) fuerunt differentia III.DCCLXVIII SS, ⁶cui differentiae, si sui dimidium addatur (i. II.CCCLXXXIII et triens), commatis (i. in quo sex toni diapason supervadunt) integritas, quae est VII.CLIII, redditur, ⁷quoniam eorundem VII.CLIII, bisse (i. duae tertiae), III.DCCLXVIII SS existunt.

*O*Q²B1EiEnLzMcMeMf²MhMkMoPe⁵Pn*PqPrShWbWiWn*WqBwiEwnLpLlLz*

1 numeros] tonos *Wb* dicimus numeros *McMo* vocat *LzWiBwiLlLz* diapason] comma *LzWiBwiLlLz a sex* XVI *Sh*

2 Nam in *PrWbWnEwn* CCLXII.CXLIII *Mk* CCLXXII.CXLIII *McMo* CCLVIIiLlLz inter] *Ter Wq* DXXXI.CCCCXLI *O* DXXIII.CCLXXXVIII *Mc* DXXX.CCCCXLI *Pq*

3 ad primum *EiEnMcMfMhMkMoPeSh* i.] *om.* *B1LzMcPnWiWqBwiLpLlLz* sunt] *est LzMcMfMhMkShWiBwiLlLz* dupli *Lpl* DXXIII.CCLXXXVIII *Mc* DXXIII.CCLXXXVIII *Mh* DXXIII.CCLXXXVIII *Lpl*

4 hec *Ewn* duplum et] *om.* *Wq* et] *om.* *Mc* et inter *MfMhMkSh* ex *Ewn* DXXXI.CCCCXLI *Me* DXXX.CCCCXLI *Lpl* sunt] *est Me* fuerunt *Wn* sunt - VII.CLIII] *om.* *PnLpl* sunt differentia, i. comma, VII.CLIII] comma est differentia, i. VII.CLIII *MfMhMkSh* i.] et *Pq* i. comma] *om.* *Mc* i. commata *WnEwn* DCCLXVIII *B1*

5 - 7] *om.* *Pr*

5 Superius] *st alio loco* Perius *Wq* Superius autem] *om.* *McMo* extensam *EiMfMhMkPeSh* extantum *B1Pn* diatessaron extensum *LzBwiLlLz* ditessaron extensum *Wi* remissam *MfMhMkPeSh* inter *om.* *Pq* SS] *om.* *EnMcMoPe* et semis *EiWnEwn* et semis corr. in trientem *Wb* et] et inter *MfMh* inter *Mk* et in *Sh* CCCLIII.CXCI *McMo* CCCLIII.CCXCI *MfMhMkPe* fuerunt] *est Me* SS] trient *suprascr.* *Mc* III.DCCLXVIII CCCC milia *LX* octo *B1* III.DCCXLVIII *Pq* 4697 *Bwi* III.DCCLXVIII *Lpl* III.DCCLVIII *LlLz* SS bisse *LzWiLlLz*

6 demedium *Q* sui] suum *LzBwiLlLz* id *Lpl* II.CCCLXXXIII] CCCLXXXIII *McMo* duo. CCCLXXXIII *Pn* et triens] *om.* *O* *EiEnLzMcMfMhMkPePn* *PqWiWnWqBwiEwnLpLlLz* SS *suprascr.* *Q* ac bisse *suprascr.* *B1* et triens *suprascr.* *Wb* commatis - redditur] commatis integritas, in quo sex toni diapason consonantiam supervadent, redditur, quae integritas est VII.CLIII *MfMhMkSh* sex toni] sextam *B1McPnWnEwnLpl* i. VI toni *suprascr.* *Wi*

toni] tadi *Wq* supervadent *EiEnMcMo* supervalent *WnEwn* VII.LIII *En-MoMc* VI.CLIII *Lpl*
 7 eorundem] eorum differentia *Pe* VII.LIII *EnMcMo* bissem *Mc* bisse vero
Sh bis *Lpl* VII.CLIII - tertiae] bisse, id est VII.CLIII, due tertiae *LzLlz* duo
 et tertiae *PnLpl* 5]om. *LzWiLlz*

275,8 HANC

- 3 IIII.DCCLXVIII bisse

*EiEnPe*⁵

IIII.DCCLXVII *EiEn* IIII.DCLXVIII *Pe* bisse] om. *EiEn*

275,8 IN INTEGRIS NUMERIS

- 4 in quibus unitas non dividatur

Mm¹Pb⁹AutVrf

275,8 DIFFERENTIAM COLLOCARE

- 5 ut s. efficiatur comma

*Pe*⁵

275,8 DIFFERENTIAM

- 6a quae est inter diatessaron extensam et diatessaron remissam

Q²B¹P^qW^q

- 6b [differentia est] quae est inter diatesseron intensam et remissam

*O EiEnLzMeMf²MhMkMoPe*⁵(bis) *ShWbWiWn*Ewn**

differentia est] add. *EiEnLzMfMhMkPeSh* differentia quae est necessario
McMo est] om. *O* diatessaro *O*

EiEnLzMfMhMkPeSh in fine III,4,2

- 7 IIII.DCCLXVIII et bisse, quia integra ibi unitas non est

Mf²MhMkSh

integram *Mh* integritas *Sh* non est unitas *Sh*

- 8 IIII.DCCLXVIII <et bisse>

Aut

- 9 diatesseron dupla

MmAu^tVrf

duple *Vrf*

275,9 IN EA PARTE

- 10 quantitate [commatis]
Q²Pe⁵PqWq
 quantitatis] *PqWq* commatis] *add. Pe*
- 11 quae dividitur in tria, sicut comma
Q²B1Pe⁵PqWiWq
 tribus *Wq* sicuti *Pq*
- 12 ubi posuit cum superiore numero
EiEn
- 13 unitatis
AutVrf
- 14 *In ea parte subauditur differentia, in qua bisse est, hoc est duo trientes, si pars tertia, quae est <SS>, addatur, i. triens. Sextans est dimidia pars trientis, nam triens [SS] et dimidia pars trientis [S], i. sextans, dimidium unitatis efficiunt. IIII unciae triens est <et> duae unciae dimidium est.*
Mc

275,9 SS

- 15a bisse, duae unitatis partes
V2
- 15b Bisse due unitatis partes sunt. Triens autem dimidium bisse, id est tertia pars unitatis.
Cg
- 15c comma VII.CLIH; bisse IIII.DCCLXVIII SS bisse; triens II.CCCLXXXIII SS triens
Mc
- 15d Bisse, i. due partes unitatis, quoniam unitas componitur ex semisse et triente et sextante.
Aut

275,9 PARS TERTIA SI ADDATUR

- 16a ad bisse eadem pars tertia
Q²PqPrWiWq
 tertia pars *PqWq* eadem pars tertia om. *PrWi* ac bisse *add. Wi* ad bisse *add. Wq*
- 16b [differentiae, i.] bissis
CgLzMj²MhMkPnShLlz
 differentiae, i.] *add. Cg* bisse *CgLzShLlz*

275,9 PARS TERTIA

17 unitatis
MmPbV2Aut

18a [in] triente
CgPn
in] *add. Cg*

18b triens
LzPrAutLlzVrf

18c Triens est tertia pars unitatis
V2

18d unitas, quae est triens
Wb

18e ut est unus triens
Wq

275,10 PLENAM EFFICIT UNITATEM

19 totam redintegrat
OQ²PqWq
totam] totum *OPq om. Wq*

20 Si enim divides aliquid in tres partes, una pars dicitur triens, duae vero dicuntur bisse. Si ergo bisse reddas trienti, reddis integrum, quod erat in tres partes divisum; estque ipsa tertia pars, i. triens, medium duarum, i. bisse.
Cg

21 Quia due partes alicuius rei, et tertia pars eisdem addita, totum efficiunt; ideo cum bisse sit due partes unitatis, et triens tertia, apposito triente bissi efficietur integra unitas.
Vrf

275,10 UNITATEM

22 assem
Pn

23 commatis
Pc⁵

24 plenum comma
Pn.s

275,10 QUAE PARS TERTIA EIUSDEM $\S$ DIMIDIUM EST

25 tertiae partis, sextans

B1

26a Triens et dimidia pars trientis, i. sextans, medium integrae unitatis efficiunt.

*Q²*demedia *Q*26b Triens et dimidia pars trientis, i. sextans, medium integritatis red-
dunt.*OLzPe⁵PqWiBwiLlz*et] om. *Pq**OLzWiBwiLlz in fine III,4,2*

27 Sextans triens; i. pars dimidia trientis, nam triens et dimidia pars trientis, i. sextans, dimidium unitatis efficiunt [i. semis].

*OB1CgOlPbPnPgV2WiWqBwiLpl*Sextans triens; i. pars dimidia trientis] om. *V2(2)* Sextans est dimidia pars trientis *B1CgPnWi(1)WqBwi(1)Lpl* i. quod pars *OlPbV2(1)* nam triens et dimidia pars trientis] om. *WiBwi(2)* nam triens et] triens vero et *Cg* et] om. *O* dimidia pars *O* dimidiam pars *Pq* i. sextans] om. *V2(2)* dimidium dimidiam *WiBwi(2)* i. semis] add. *WiBwi(2)**OlPbV2(1)Lpl in initio III,3,37; gl. repet. V2WiBwi; WiBwi in fine III,3,37*

28

dupla				
$\overline{\text{CCLXXII.}}$ CXLIII		$\overline{\text{DXXIII.}}$ CCLXXXVIII	differentia $\overline{\text{VII.}}\text{CLIII}$	$\overline{\text{DXXXI.}}$ CCCCXLI
$\overline{\text{CCLXXII.}}$ CXLIII	$\overline{\text{CCCXLVIII.}}$ DXXVSS	$\overline{\text{CCCLIII.}}$ CCXCIII	simul	
$\overline{\text{III.}}$ DCCLXVIII SS $\overline{\text{II.}}$ CCCLXXXIII SS				

huius dimidium bissis medietas, quae triens numeri

Quae pars tertia et eiusdem subauditur tertiae partis. Semis $\S$ (i. medietas, quae medietas sextante efficitur, i. duabus $\S$ uncis) dimidium est unitatis, quod aperte potest dici: IIII^{or} unciae pars tertia est unitatis. Ipsius partis tertiae medietas, vel semis, IIe uncie sunt; adde II ad IIII uncias, VI fiunt uncie, quod est dimidium unitatis.

Mc

Vltante *Mc*
cf. III,4,14

- 29 Hoc est in illa superiori differentia. Nam si totum comma dividatur in tribus, duas partes habet illa differentia; unde si medietas ipsi addatur, integrum restituit comma.
Pc⁵

- 30 interposicio
Aut

275,10 PARS TERTIA

- 31 differentia
OQ²SB1Pc⁵Pq
differentiae *Pc*
- 32 triens
CgLzMf²MhMkMmPnAutLlzVrf
- 33 unitatis
V2Wq

275,11 DIFFERENTIAE

- 34 [quae est] *IIII.DCCLXVIII* et bisse
EiEnLzPnLlz
quae est] *add. LzLlz* et bisse] *om. Llz besse EiEn*

275,12 EIDEM

- 35 differentiae
PnV2Aut

275,12 QUOD

- 36 dimidium
Aut

275,12 *¶*

- 37 ista est medietas besis
EiEnPc⁵
ista est] *om. Pc* quod est *En*
- 38 medietas, sextans
Mc

275,12 FIT OMNIS SUMMA VII.CLIH

- 39 in sequenti figura patebit

*Aut**cf. 276,1-13 (C4)*

275,13 VII.CLIH, QUAE DUDUM COMMATIS PROPORTIONEM TENEBA

- 40 In hac ultima unitate redeunt illa duo in unum, i. bes et triens.

EiEn

- 41 Nam in comma conscendit per adiectionem suae ipsius medietatis, et haec est integritas. Nam non dicit de triente, sed de tota quantitate numeri.

Pe5

275,13 QUAE

- 42a summa

V2

- 42b VII.CLIH, summa

Aut

275,13 DUDUM

- 43 superius

Aut

275,15 QUAE

- 44 coma

V2Aut

275,16 UT IGITUR

- 45 quemadmodum

Aut

275,16 DIMIDIUM PROPRIUM

- 46 IIII.DCCLXVIII et bisse, i. II.CCCLXXXIII <et triens>

Aut

275,16 PROPRIUM

- 47 suum
V₂

275,17 CUNCTIS A B C D TERMINIS

- 48 IIII^{or}
V₂
- 49 praedictis, in praeterita figura
Aut
cf. 276,1-13 (C₄)

275,18 MEDIETATES PROPRIAS

- 50 suas IIII^{or} s.
V₂
cf. III,4,47-48
- 51 ut iam dicit in sequenti figura
Aut
cf. 276,1-13 (C₄)

275,18 MEDIETATES

- 52 tertias partes
P_{ht}

275,19 EADEM ERIT IN OMNIBUS QUAE SUPRA PROPORTIO

- 53 sesquitertia inter duos, et dyatessaron intensa; sesquitertia inter
alios duos, et dyatessaron remissa.
V_{rf}

275,19 OMNIBUS

- 54 terminis
V₂

275,19 QUAE SUPRA PROPORTIO

- 55 fuit
OQ²V¹Aut

275,19 PROPORTIO

- 56 commatis
OQ¹S

275,20 DIFFERENTIA

- 57 VII.CLIII, quae faciunt comma
Pb³

275,23 COMMATE

- 58 uno
V₂

275,24 QUOD IN PRIMIS VII.CLIII UNITATIBUS INVENIUNTUR

- 59 in numeris qui faciunt dyatessaron; in illis enim, qui faciunt dyapason, invenitur coma in aliis numeris, ut patet in figuris suppositis
Vrf

275,24 QUOD

- 60 comma
Aut

276,2 DUO DIATESSARON (*pro BIS DIATESSARON*) (C₄)

- 61 intensum et remissum
Aut

276,3 CCCXLVIII.DXXV & (C₄)

- 62 Dimidium unitatis et triens et dimidium trientis unitatem perficiunt.
EiPe⁵
- 63 Nota unitatem compositam ex semisse et triente et sextante [secundum quosdam]
McPb²AutLryVrf
secundum quosdam] add. Vrf
- 64 De CCCXLVIII.DXXV <S> divides V, s. ultimum, in duo et duo, sed I remanet, cuius medietatem, i. semis, pones cum altera semisse composita ex triente et sextante.
Pc*AutLry
et triente Aut
- 65 S, signum semis; S, signum sextantis
Aut
- 66 Semis et sextans complent bisse, et bisse cum triente iunctus, redintegrat unitatem.
Ma
cf. III,4,19

276,3 CCCLIII.CCXCHII CCCCLXXII.CCXCHII (C4)

- 67 remissum diatesseron
Aut

276,7 DXXIII.CCLXXXVIII

- 68 Semis et sextans et triens unitatem faciunt.
*Q²Ol*PbPeV2*
et sextans] i. sextans *Pe*
OlPbV2 in fine III,3,37

276,9 VII.CLIII

- 69 Haec est differentia sex tonorum, in quibus differunt sex toni a dyapason, et in his est coma
Vrf

276,10 TONI SEX

- 70 inter hos duos
B1Pn

276,10 DUPLUM

- 71 inter hos duos
McPn

LIB. III, CAP. 5

276,14 QUEMADMODUM PHILOLAUS TONUM DIVIDAT.

- 1 titulus est
Aut

276,15 PHILOLAUS

- 2 amor populi
Q¹M₄OIW₄
gl. cras. M₄
- 3 proprium <nomen>
Aut

276,15 PYTHAGORICUS

- 4 Pitagore discipulus
Aut

276,15 ALIO MODO TONUM DIVIDERE TEMPTAVIT

- 5 quam Aristoxenus
Aut

276,17 QUI

- 6 numerus
Aut

276,17 CYBUM A PRIMO INPARI

- 7 XXVII
Pe⁵Aut
- 8 primus cubus <a> pari VIII
Pe⁵

276,17 A PRIMO INPARI

- 9 ternario
M³PbPe⁵V2Aut

276,17 QUOD

- 10 talis divisio
M³PbV₂
- 11 primus impar
Aut

276,19 TRES TERTIO

- 12 VIII sunt
B1LzPnV₂Lpl
sunt] om. B1 IX Lpl

276,19 ATQUE ID TER SI DUXERIS XXVII.

- 13 ter terni ter [XXVII]
Pe⁵Vrf
XXVII] add. Vrf

276,19 ATQUE ID

- 14 VIII
B1PnLpl
IX Lpl
- 15 tres ternos
PbV₂
- 16 Ducas tercia vice tres, erunt VIII, et id, i. VIII, si ducas ter,
erunt XXVII, qui est a ternario cubus primus.
Aut

276,20 QUI

- 17 numerus
M₄Pb
- 18 XXVII
PnV₂AutLpl

276,20 AD XXIII NUMERUM TONO DISTAT

- 19 ternario
Pb
- 20 tribus, quoniam XXVII continet XXIII et VIII partem eius, i. tres
Aut
- 21 sesquioctava proportionem
Vrf

276,21 EANDEM TERNARIII DIFFERENTIAM

- 22 ad eum
B1

276,21 EANDEM

- 23 ipsam
V2

276,23 QUAE . . . ADDITA

- 24 pars VIII, ternarius
PnV2Aut
octava pars *V2Aut* ternarius] *om. V2 i. tres Aut*

276,23 EISDEM

- 25 XXIII
Pc5PnV2Aut
summa XXIII *Pe*

277,1 EX HOC

- 26 XXVII
B1Pc5PnAutLplVrf
- 27 tono
EiEnPc5
- 28 numero
V2

277,1 DUAS PHILOLAUS EFFICIT PARTES

- 29 XIII, alia XIII
AutLpl
alia] et *Lpl*

277,1 PHILOLAUS

- 30 musicus
V2

277,1 UNAM

- 31 partem
Pc5

277,2 DIMIDIO

32 medietate
V₂

33 integro
P_c⁵

277,2 MAIOR

34 plus quam dimidiam
L_pl

277,2 APOTOMEN

35 apotome est semitonium minus et comma
B₁P_n

36 maius semitonium
A_{ut}

277,3 DIMIDIO

37 medietate
V₂V_rf

277,3 MINOR

38 minus quam dimidiam
L_pl
dimidium *L_pl*

277,3 EAMQUE

39 partem
P_c⁵

277,3 DIESIN

40 vel limma
P_c⁵

41 minus semitonium
A_{ut}

277,4 HARUM VERO DIFFERENTIAM COMMA

42 arbitratur

B1PnLpl

43 apellavere

*CgPbAut***277,4 HARUM**

44 partium

Cg

45 divisionum

PbV2

46 apotome et diesis

*Pc5***277,5 DIFFERENTIAM**

47a in qua maius semitonium minus superat

Cg

47b qua maius semitonium superat minus semitonium

*PbV2*quam *V2*

48 XIII

*V2***277,5 COMMA**

49 incisio vel subdistinctio

KnWb

50 unitatem

*MhWnEwn**gl. repet. Mh***277,5 DIESIN**

51 minus

*Vrf***277,6 ARBITRATUR**

52 Phylolaus

V2Aut

277,6 HAEC INTER CCLVI ET CCXLIII PERVISA SIT DIFFERENTIA

- 53a ut in capitulo XVII primi libri dictum est, ubi semitonium minus probavit

B1CgPn

XVI Cg

cf. 203-04

- 53b Hoc invenire potes in capitulo XVII primi libri.

McPb³Aut

invenire] respicere *McAut* invenire *suprascr. Aut* capitulum *Mc* tali signo
add. *McPbAut*

- 54 Ratio haec prorsus nulla est, sequens autem pene ridicula.

Vrf

277,6 HAEC

- 55 diesis

B1

- 56 differentia

V2

277,7 DIFFERENTIA

- 57 XIII

PbV2Aut

277,7 QUODQUE

- 58 et etiam ideo, quia

Aut

277,9 UNITAS PUNCTI OBTINEAT LOCUM

- 59 initii

V2

277,9 TERNARIUS VERO PRIMAE INPARIS LINEAE

- 60 quia III ter VIII

OQ¹Pe⁵Wq

ter ter *O* ter III *Wq*

- 61 locum obtineat

CgPnAut

optineat locum *Aut*

277,10 INPARIS

- 62 imparium numerorum
PbV2

277,10 NOVENARIUS PRIMI INPARIS QUADRATI

- 63 novem ter XXVII
OQ¹Pe⁵Wq
ter VIII *Pe*
cf. III,5,60

- 64 est
Wi²

- 65 optineat locum
CgPnV2Aut
optineat] *om. CgPn*
cf. III,5,61

277,10 QUADRATI

- 66 Omnis cubus quadratus dicitur apud Graecos.
OQ¹Pe⁵Wq
cubus *corr. ex cibus Q cybus PeWq*

277,11 EX HIS IGITUR CAUSIS

- 67 praemissis
Aut

277,11 CUM XIII DIESIN PONAT

- 68 esse
Pe⁵
- 69 in tredecim unitatibus
PbV2

277,12 RELINQUAM XXVII NUMERI PARTEM

- 70 quae restat post XIII
PbV2

**277,13 QVAE XIII UNITATIBUS CONTINETUR, APOTOMEN ESSE
CONSTITUIT**

- 71 Phylolaus
V2

277,13 APOTOMEN

- 72 semitonium maius
V₂

277,15 CENSET

- 73 constat
M₄
- 74 iudicat
V₂

277,16 TOTUM VERO TONUM IN XXVII UNITATIBUS LOCAT EO, QUOD INTER CCXVI AC CCXLIII, QUI INTER SE DISTANT TONO, XXVII SIT DIFFERENTIA

- 75 et hoc invenies in eodem capitulo
McPb³Aut
cf. III,5,53

277,16 TONUM

- 76 Tonum constat ex duobus semitoniis.
Aut

277,16 LOCAT

- 77 Phylolaus
V₂

277,17 QUI INTER SE DISTANT TONO

- 78 quia sunt in sesquioctava proportionem
V_{7f}

277,18 XXVII

- 79 numerus
V₂

LIB. III, CAP. 6

277,19 TONUM EX DUOBUS SEMITONIIS ET COMMATE CONSTARE

- 1 Eius enim sententia non improbat.
Lpl

277,20 EX QUIBUS

- 2 rationibus
Pc⁵
- 3 ex superius dictis
PbV₂
- 4 Istud *quibus* non refertur ad proxime dicta a Philolao, sed ad superius dicta a Boetio.
Vrf

277,21 NAM SI TOTUS TONUS EX APOTOME CONSTAT AC SEMITONIO

- 5 ut verum est
Aut

277,22 APOTOME

- 6 quae maius est semitonium
PbV₂

277,22 SEMITONIO

- 7 minore
Q²PbPc⁵V₂
minori *Q* minus *Pc*

277,22 SEMITONIUM

- 8 minus
Q²PbPc⁵V₂

LIB. III, CAP. 7

277,26 DUOBUS SEMITONIIS

- 1 a
Pb

277,26 SEMITONIIS

- 2 minoribus
Pb

277,27 IDEM VERO HOC QUOQUE PROBABITUR MODO

- 3 si quaero
MaPiRiTpi
vel si quero RlPi

277,28 SI DIAPASON V TONIS AC DUOBUS MINORIBUS SEMITONIIS CONTINETUR

- 4 Diapason fit ex diapente et diatessaron consonantiis, in quibus diatessaron quidem tonus, tonus, hemitonium; diapente vero tonus, tonus, hemitonium, tonus.

Mc
fit et Mc

- 5 quod totum supra ostensum est
Vrf

- 6 ut verum est
Aut

278,1 SUPERANTQUE VI TONI DIAPASON CONSONANTIAM UNO COMMATE

- 7 quod verum est
PbAut
verum ut est Aut

278,2 QUINIS

- 8 quinque
Vrf

278,2 AB UTROQUE SPATIO

- 9a diapason et VI tonis
OEiEnMhMkPe⁵Pq
 et diapason *Pq* et] vel *EiEnMhMk* tonorum *O*
- 9b a sex tonis et diapason, quod consistit V tonis et duobus semitoniis
PbV2
 quod] qui *Pb* quae *V2*
- 9c a quinque tonis et duobus semitoniis, et a VI tonis
Vrf

278,4 DE SEX VERO TONIS TONUS

- 10 tonis V sublatis
Mm

278,4 TONUS

- 11 est reliquus
BIM4MaPn
 est] om. *Ma* sit *M4* et *Pn*
- 12 relinquitur
Wi
- 13 qui remanet
M4PbV2
- 14 qui de VI tonis relictus est
BIPn

278,5 HAEC DUO SEMITONIA

- 15 minora
PbV2

278,5 QUAE RELINQUUNTUR

- 16 [de] diapason
BIPn
 de add. *Pn*

278,5 VINCET COMMATE

- 17 Si tonus de VI tonis ablatu fuerit, vincet duo semitonia, quae relinquantur uno commate.
V2

278,5 COMMATE

- 18 uno
Aut

278,6 SEMITONIIS

- 19 minoribus
PbV2

278,6 REPONATUR

- 20 adiungatur
OPe5
- 21 reddatur
BIPn
- 22 iterum ponatur
Aut

278,7 AEQUABUNT TONUM

- 23 semitonia et comma
OPe5

278,7 CONSTAT IGITUR UNUM TONUM DUOBUS SEMITONIIS MINORIBUS ET COMMATE

- 24 manifestum est
V2

278,7 CONSTAT ... UNUM

- 25 esse tonum
Aut

278,8 QUOD

- 26 comma
Pe5Vrf

278,9 AEQUARI

- 27 compleri
Q2

LIB. III, CAP. 8

278,10 DE MINORIBUS SEMITONIO INTERVALLIS.

- 1 Nota: Quid diesis, quid comma, quid schisma, quid diaschisma
*Wn*Ewn*
 Nota] *om. Ewn*
- 2 Ad diversorum generum tetracorda spectat haec ratio.
Pc⁶

278,11 SPATIA

- 3 Spacia vocat sicut diesin, coma, scisma et huiusmodi alia, quorum diffinitiones secundum Philolaum ponit hic.
Vrf

278,12 DIESIS, INQUIT, ...

- 4a Quid sit diesis
Bl
- 4b Dyesys
Pc⁶

278,12 DIESIS

- 5 semitonium minus
PbV2

278,12 QUO

- 6 spatio [diesis i. semitonio minore]
OPbAut
 diesis i. semitonio minore] *add. Pb*
- 7 quo diatesseron superat duos tonos
Pc⁵

278,13 SESQUITERCIA

- 8 diatesseron
OAut

278,13 COMMA VERO ...

9a Quid comma
Bl

9b Comma
Pc⁶

278,14 QUO

10 spacio
Aut

278,14 SESQUIOCTAVA

11 tonus vel epogdous
OEiEnMhPbPc⁵VzAut
vel epogdous] *om. EiEnMhPbPcVzAut*

278,15 SCHISMA EST ...

12a Quid sit scisma
Bl

12b Scisma
OPc⁶

12c Schisma, i. dimidium comma
KnWb
Scisma *Kn*

278,16 DIASCISMA VERO

13a Quid diascisma
Bl

13b Dyascisma
Pc⁶

13c Diaschisma, i. dimidium diesis
KnWb
diacisma *Kn*

278,16 DIESEOS

14 genitivus
M³

278,17 EX QUIBUS

15 rationibus
Pc⁵

16 praemissis
Aut

278,19 APOTOMEN

17 in
V₂

278,19 SEMITONIA

18 minora
Pb V₂

278,20 QUO

19 quare
Pc⁵

278,20 UT DIVIDATUR IN QUATUOR DIASCHISMATA ET COMMA

20 tonus
Pb V₂

278,21 INTEGRUM VERO DIMIDIUM

21 plena medietas
P_n

278,21 SEMITONIUM

22 verum
Pb V₂

278,25 SI QUIS ID INTEGRE DIVIDERE VELIT, FACIET UNUM SEMITONIUM MINUS COMMATISQUE DIMIDIUM.

23 ¹Si querimus semitonium et commatis dimidium, quae integrum dimidium toni facit, ²sumamus superiores numeros, qui faciunt semitonium et apotome, i. M.DCCCCXLIIII $\bar{\text{II}}$.XLVIII $\bar{\text{II}}$.CLXXXVII, ubi est differentia semitonii CIIII, differentia apotome CXXXVIII. ³Apotome autem superat semitonium commate, quod comma in eo numero habebimus, quo differentiae se

supervadunt. ⁴Superat autem differentia apotomes differentiam semitonii XXXV, qui est comma. ⁵Huius dimidium subtrahamus ab apotome differentia, i. XVII semis, remanent CXXI S. ⁶Item ipsum dimidium commatis addamus semitonii differentiae, fiunt similiter CXXI S. ⁷Et sic tonus, qui constat ex semitonio et apotome, integro medio divisus est.

EiEnMf²MhMkPe⁵Wb

1 queramus *MfMh* quaeremus *Mk*

2 superiores sumamus *Wb* faciunt semitonium *Mf* I.DCCCCXLIII
MfMhMkPeWb II.XLVIII] *om. MfMhMkPeWb* differentia semitonium *Wb*
CXXXV *Ei* CXXVIII *Wb*

3 semitonium *Mf*

4 semitonium *Wb*

5 XVI *MfMh*

6] *om. MfMhMkPe* semitonium *Wb*

7 emitonio *Wb*

278,28 DIMIDIUM VERO COMMATIS UNUM SCHISMA

24 est

PbV2

25 habet

Pc⁵

278,31 INTEGRUM SEMITONIUM

26 Aristoxenus

Pc⁵

278,32 DUOBUS SCHISMATIBUS

27a quod est unum comma

PbV2

27b quae duo unum faciunt comma

PnLpl

279,1 COMMATE

28 diascisma est dimidium commatis

V2

LIB. III, CAP. 9

279,3 DE TONI PARTIBUS PER CONSONANTIAS SUMENDIS.

- 1 proponit spatium toni in acuto vel gravi sumendum
McPn
summundum Pn

279,4 SED DE HIS QUIDEM HACTENUS.

- 2 ¹Expeditis minutissimis sonis, transit ad grossiores sonos, s. tonum, semitonium minus, et maius, quod apotome, etiam et comma, ²ut disponat, secundum quod proferuntur modo acute modo graviter, sive sint <contenta> intra diatesseron seu extra.
Lpl
 1 sonis] tonis *Lpl*
 2 contenta] lectio incerta *Lpl*

279,4 DE HIS

- 3 de divisionibus toni
Cg

279,6 IMPERATA

- 4 constituta
M9PbV2
- 5a ab aliquo quaessita et proposita
Q²Pc⁵PqWq
 proposita et ab aliquo quesita *Pq*
- 5b ab aliquo proposita
OPbV2
 proposita ab aliquo *Pb* praeposita ab aliquo *V2*
- 6 si quis inperet nobis, hoc facere
Vrf

279,7 REMITTERE

- 7 in gravem
Wq

279,7 LINEAEQUE

- 8 quae lineae ducantur ad litteras
M9PbV2

279,9 PROPOSITUM

- 9 institutum
Pq

279,10 SUMERE IN ACUTUM SCILICET ATQUE GRAVEM

- 10 tonum
Vrf

279,10 GRAVEM

- 11 ad acutam partem
Pe5

279,10 SIT SONUS B

- 12 a B incipiat cantus et sonus
M9PbV2
- 13 in figura patet
Aut
cf. 279,16 (C5)

279,11 SONUS

- 14 emmeles, hoc est casus vocis
Pe5
cf. 195,2

279,11 AB HOC

- 15 B
Aut

279,11 INTENDO

- 16 in acumen
Q2Pe5Pq

279,12 AD EUM

- 17 scilicet
Aut

279,12 AB HOC

- 18 ab C
M9PbV2

279,13 REMITTO

- 19a in gravem
Q²Pc⁵
- 19b in gravitatem
OP_q
- 19c in graviorem
W_q

279,13 AD ID QUOD EST D

- 20 inchoans usque ad C
WiBwi

279,15 DB SPATIUM TONUS REPERTUS EST

- 21 in acumine
OQ²Pc⁵P_qW_q
- 22 in acuto
M₉

279,16 ad C⁵

- 23 Graviorem partem in sinistra parte figurae intellegendum est.
B1McPnWiW_q
graviorem partem] *om. WiW_q sinistrae B1 sinistram partem Wi figurae]*
om. Mc intelligendum est] om. Wi
- 24 tonus in acutum, quia fit in acutam partem ab inicio intensionis
Aut
- 25 a C ad B dyapente intensa, a C ad D dyatessaron remissa, inter D
et B acutus tonus; sic nota alias figuras
Vrf
ad C ad D *Vrf*
- 26
diatessaron diapente
exemplum: T T † T T † T

Mc
cf. III,9,29

279,17 AD GRAVEM VERO PARTEM ITA MODULABIMUR TONUM

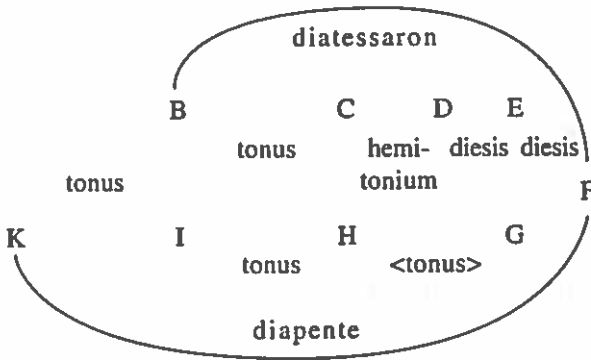
- 27 In figura sequenti vide.
Aut
cf. 280,1 (C6)

279,17 MODULABIMUR

- 28 Nota: modulabimur
Pb³

279,17 AB EO QUOD EST B, DIATESSARON INTENDO AD F ET AB F DIAPENTE REMITTO AD K

29

McPn
 hemitonium tonus] he to *Mc* het *Pn*
cf. III,9,26

279,18 INTENDO

- 30 in acumen
Q²Pc⁵Pq

279,19 ERIT IGITUR KB TONUS

- 31a in gravitate
OPq

- 31b in gravi
M9

279,20 DB

- 32 inter illas duas literas
PbV2

279,20 AD ACUTAM PARTEM EFFECTUM TONUM

- 33a in prima figura videndum est

B1Pn
 dividendum *Pn*
cf. 279,16 (C5)

- 33b in superiori

EiEn

- 33c in superiori figura

Aut

279,20 EFFECTUM

- 34 factum

Pq

279,21 AD KB AUTEM AD GRAVEM

- 35 Primum propositum finitum est.

B1McPn
cf. 279,9

- 36 per consonantiam

Pc⁵

- 37 in secunda et instanti figura videndum est

B1Pn
 et et *Pn*
cf. 280,1 (C6)

280,1 ad C6

- 38 tonus effectus ad graviolem partem, i. repertus in gravi parte principii intensionis

Aut

280,2 SIT PROPOSITUM MINOREM TONI PARTEM PER CONSONANTIAM SUMERE IN ACUTAM PARTEM ATQUE GRAVEM.

- 39 Proponit minorem partem toni in acuto vel gravi parte sumendam.

McPn
 sumendi *Mc* summendum *Pn*

40 Ceperunt omnes turbe d<escendentium>

semitonium in gravem	semitonium in acutum
-------------------------	-------------------------

g<audentes> l<audare> De - um vo - ce

*EiEn*Semitonium ad gravem Caeperunt omnes turbe semitonium ad acutum g. l.
deum voce *En*,Coeperunt ...' ant. de palmarum processione
neumas om. *En*

280,4 QUO

41 spacio

Aut

280,4 DIATESSARON

42 consonantia

Lz

280,5 SIT ENIM SONUS A

43 praepositio est A

*B1Lz*est A] om. *Lz*

44 In sequenti figura patet.

Aut

280,7 TONUS EST IGITUR BD.

45 ad gravem partem

B1

280,8 REMITTO ITERUM AB E

46 a trite yperboleon

Pc⁵

280,9 TONUS EST IGITUR DF

47 ad acutam partem

B1PnLpl

280,11 ERIT IGITUR FA MINOR TONI PARS

- 48 in acuta parte
B1PnLpl

281,1 AD GRAVIOREM VERO PARTEM HOC MODO.

- 49 modulabimur semitonium
Pc5

281,2 INTENDO DUOS TONOS

- 50 ab A
B1Pn
- 51 Vide figuram sequentem.
Aut
cf. 281,5 (C8)

281,2 PER CONSONANTIAM

- 52 quia consonantiam inde vult facere
Lz

281,2 AD G

- 53 ab A ad G
Mm

281,5 ad C8

- 54 Graves in sinistra, acutae in dextra
Pc5
acuta Pc

281,5 A G (C8)

- 55a diatonum
Pb
- 55b duo toni
Pb3

281,6 SI TRIBUS TONIS DIATESSARON AUFERAMUS, APOTOME FIT RELIQUA.

- 56 In figura sequenti vide.
Aut
cf. 281,10 (C9)

281,6 SI TRIBUS TONIS

57 a
PbV2

58 ex
Pn

281,7 AB

59 tonus
PnLpl

281,7 BC

60 tonus
PnLpl

281,7 CD

61 tonus
PnLpl

281,8 APOTOME

62 semitonium et comma
McPn
et comma] om. Mc

63 semitonium maius
V2

281,10 DIATESSARON (C9)

64 remissa
V2

281,11 APOTOMEN

65 ¹Si nonam partem netes diezeugmenon vel nonam partem paramese vel nonam utriusque hypate sumpseris, ²rectissimam utriusque paranete cromatice vel utriusque lichanos cromatice mensuram in monocordo habere poteris, ³ubi quoque apotomes mensura te nullatenus effugiet. ⁴Si commatis quoque mensuram verissimam habere quaesieris, inter lichanon hypaton chromaticam hypolidii modi ⁵et parhypate meson chromaticam hypodorii modi, procul dubio reperiēs.

PcHwg

- 1 nete *Hwg*
 2 rectissima *Hwg*
 3 apotomes] apotemes *Pc* apotomos *Hwg*
 4 verissimam] *om. Pc* hypolidii modi] hypolumodi *Hwg*
 5 modi] *om. Hwg*

281,11 SIC SUMEMUS

- 66 ut praedictum est
Vrf

281,12 PRIMUM QUIDEM AD ACUTUM

- 67 apotomen habitudinem
Vrf

281,13 EOS

- 68 scilicet
Aut

281,14 ET FIT AB APOTOME RELIQUA

- 69 sequens indicat figura
Aut
cf. 282,1 (C10)

281,14 APOTOME

- 70 semitonium maius
V2

282,1 DIATESSARON (C10)

- 71 remissa
V2

282,2 IDEM SPATIUM

- 72 apotomes
Pc
 73 ab acuto
PnLpl

282,5 QUAM REQUIRIMUS

- 74 superius
Mf

282,5 APOTOME

- 75 semitonium minus et comma
P_n

282,9 APOTOME

- 76 ablativus
Q²M₄P_b

283,1 RURSUS AD GRAVEM PARTEM HOC MODO

- 77 sit propositum comma sumere
P_nLp_l
summere *P_n*
- 78 invenitur comma
Pr^l
invenitur] *lectio incerta Pr*

283,3 ID

- 79 scilicet
Aut

LIB. III, CAP. 10

283,6 OPORTET VERO HAS OMNES CONSONANTIAS RITE ESSE ANIMO ATQUE AURIBUS NOTAS.

- 1 Docet in hoc capitulo, qualiter semitonium minus - et grave et acutum - possit inveniri circa dyatessaron. Et nota, quod littera totius capituli per figure, quae sequitur, inspectionem declaratur.
Vrf

283,6 RITE

- 2 firme
Vrf

283,8 NISI FUERINT USU

- 3 auribus
PnLpl

283,8 EXERCITATIONE

- 4 animo
Lpl

283,9 ADORSI SUMUS

- 5 caepimus
Pc⁵

283,10 NON MOX AURIBUS

- 6 quia post rationem
Aut

283,10 MOX

- 7 in tantum
PnLpl

283,10 PROVECTORUM

- 8 sapientum
PnLpl
sapientiam *Pn*

283,11 CENSEATUR

- 9 diiudicetur
*Pe*⁵

283,12 QUOD VIDETUR ESSE PAULO DIFFICILIUS

- 10 praedictis
Vrf

283,13 UT

- 11 qualiter
Vrf

283,15 SIT DIATESSARON AB

- 12 ¹Propterea ab hoc spacio melius placuit incipere, quia in eo tota intentio praesentis conflictus versatur, ²s. agnitio semitonii et apotome et commatis, sive acutorum seu gravium, ³et quod de illis simul aggregatis efficiatur, utrum tonus, vel minus vel amplius tono.

Lpl

2 agnitii *Lpl*

283,15 OPORTET IGITUR CIRCA AB ...

- 13 Figura sequens totum hoc aperit.
Aut

283,17 INTENDO IGITUR BC DIATESSARON. REMITTO RURSUS DIAPENTE CD.

- 14 In omnibus his nil aliud intendit, nisi per diatessaron et diapente modo citra, modo ultra ordinatis per differentiam eorum, quae est tonus, similiter modo supra, modo infra appositam, tonum semitonium, apotome, comma in spacio, quod est inter A et B, reperire, ut inventis ibi tonis et iterum semitoniis et apotome et commate super inventis ostendat. Tonus de quibus minoribus se constet consonantiis, i. semitoniis et ceteris, hoc autem ibi patefaciet, ubi dicit: *per consonantiam igitur sumpta sunt et c.*

Lpl

cf. 284,8

283,18 ERIT IGITUR TONUS BD.

- 15 per semitonium minus et apotome
BIP_n
- 16 quandoquidem tono differunt
Lpl

283,18 DIATESSARON ENIM CONSONANTIA A DIAPENTE CONSONANTIA TONO SUPERATUR

- 17 probatio, quod superatur tono
Vrf

283,19 ET

- 18 pro quia
Vrf

283,19 CB SPATIUM CD SPATIO

- 19 diatessaron a diapente
PnLpl
a] om. *Lpl*

283,19 CD SPATIO

- 20 ab
Q¹

283,20 BD SPATIO

- 21 in
Q¹
- 22 tono
Q¹SP_n

283,21 TONUS EST IGITUR DF

- 23 per duo semitonia
P_n
- 24 quandoquidem tono differunt
Lpl

283,22 SED ET BD TONUS ERAT

- 25 in praedictis consonantiis
Lpl

283,22 SEMITONIUM IGITUR MINUS EST AF

- 26 in gravi parte
B1Pn

283,23 QUOD SUBTRACTIS DUOBUS TONIS FD BD AB AB DIATESSARON SPATIO RELINQUITUR

- 27 causa, cur semitonium sit AF
Lpl

283,23 QUOD

- 28 semitonium [relinquitur]
CgPbPe⁵Rl
relinquitur] *add. Rl*

283,23 SUBTRACTIS DUOBUS TONIS

- 29 per duo semitonia minora et duobus apotome
*B1Pn**

283,24 DIATESSARON

- 30 genitivus
Q²S

284,1 ERIT IGITUR AH TONUS

- 31 per semitonium et apotome
Pn

284,2 SED ERAT AF SEMITONIUM, ERIT IGITUR FH APOTOME.

- 32 tonus
Lpl

284,3 TONUS IGITUR EST HL.

- 33 per semitonium et apotome
Pn

284,5 SED ERAT TONUS DB

- 34 per apotome et semitonium
P_n

284,5 ERIT IGITUR LD APOTOME

- 35 et DH semitonium
M_m

284,8 PER CONSONANTIAM

- 36 in consonantia, s. diapente et diateseron
OQ²
- 37 in cantando
Pe⁵

284,10 TOTUMQUE MN MINUS EST QUAM DIAPENTE

- 38 in uno commate
OQ¹
in] om. *O*

284,11 CONSTAT

- 39a illud spatium ab N usque M
Pb
- 39b hoc spatium quod est inter NM
Cg
- 39c MN spacium
Aut
- 40 diapente
PnLpl

284,12 EX DUOBUS IGITUR TONIS ET TRIBUS SEMITONIIS MINORIBUS

- 41a constat [MN]
CgPqRl
MN] add. *Rl*
- 41b constat id ipsum spatium
Mm¹PbV2Aut
id] s. id *V2*

284,13 DUO SEMITONIA

- 42 minora
Cg

284,16 QUOD FACILLIME DILIGENS LECTOR INTELLEGET

- 43 In figura hoc poterit intelligere totum, si eam diligenter inspiciat.
Vrf

284,16 INTELLEGET

- 44 agnoscet
Kn

284,21 NON EST DIFUGIENDUM

- 45 lyptotes est, i. sine dilatione est ostendendum
Vrf

284,21 IDEM IPSUM

- 46 comma
Pb V2

285,1 EST ENIM COMMA, QUOD ULTIMUM CONPREHENDERE POSSIT AUDITUS

- 47 Quid sit comma
Bl
- 48 secundum Boetium; secundum Aristoxenum enim scisma minus erat, et potest audiri
Vrf

285,2 DICENDUMQUE

- 49 a me
Vrf

285,3 SINGILLATIM

- 50 per se
M4MaPbPiTpi

285,5 CONIUNGATUR

- 51 copuletur
Bi

285,5 AC PRIMUM HINC CONVENIENS SUMATUR INITIUM.

- 52 a semitonio, et quantis comatibus coniungatur
Aut
- 53 ab eo, quod sequitur, s. a superparticulari proportionē
Vrf

LIB. III, CAP. 11

285,7 ARCHYTAE

- 1 Archytas principalis [interpretatur]
Q¹P^eW_q
 Archita *W_q* principales *Q* interpretatur] *add. P^e*
cf. III,11,117

285,8 EIUSQUE

- 2 Architae
V₂

285,9 SUPERPARTICULARIS PROPORTIO

- 3 ut sesquialtera vel sesquitercia vel alia
Aut

285,9 MEDIO

- 4 numero
W_i

285,10 PROPORTIONALITER

- 5 regulariter
L_{pl}

285,10 INTERPOSITO NUMERO

- 6 quia proportionalitas in tribus et in pluribus terminis constat
P₁
- 7 aliquo
Aut
- 8 et unum est
Aut

285,10 ID

- 9 s. quod non potest, s. in *e<qua scindi>*
Aut

285,11 POSTERIUS FIRMITER DEMONSTRABITUR

- 10a in IIII libro
Q²
cf. 303,19-304,19
- 10b in IIII capitulo IIII libri
S
- 10c in secundo capitulo libri IIII
B1McWi
ubi hoc signum inveneris add Mc
- 11 a me, Boecio
AutVrf
a me, s. Vrf

285,11 QUAM ENIM DEMONSTRATIONEM PONIT ARCHYTAS, NIMIUM FLUXA EST.

- 12 ¹Ideo *nimis fluxa* est demonstratio Archite, quia in sesqualtera proporcione, ut inter II et III, non poterat invenire numerum, ²qui faceret equam proporcione[m] et ad inferiora, i. ad II, et ad superiora, i. ad III, quoniam non est nisi unum in medio; ³et unum in duo dividi non potest. ⁴Quia in his minimis terminis videbat hoc evenire, extendabat suam demonstracionem ultra modum, dicens in nulla proporcione numerus inveniri, qui medius ad duae equa scinderetur, ⁵quod falsum est, quoniam in multiplici proporcione fallit, et ideo *non est universaliter dicendum*. ⁶Multiplex proportio est ut II ad VIII, et in medio invenitur IIII, duplum ad inferiora, i. II, subduplum ad superiora, i. VIII.

Aut
⁴ scideretur *Aut*
⁴ *cf. III,11,16*
⁵ *cf. 286,18*

285,11 QUAM ENIM

- 13 quia illam
Aut

285,12 FLUXA

- 14 lubrica
Q¹

- 15 vana
MaPiTpi
- 16 ultra modum procedit
Aut

285,12 HAEC

- 17 demonstratio
PqAut

285,13 SIT, INQUIT, SUPERPARTICULARIS PROPORTIO A B

- 18 quasi tota integritas comparandi
Q²PqWq
- 19 ¹In hoc bene dicebat Architas, ut videas, in sesquialtera proportionem. ²Ecce IIII ad VI in medio non potest esse numerus, qui habeat se in eadem proportionem, in qua habent se IIII ad VI, s. in sesquialtera. ³Nam inter IIII et VI sunt II, qui alio modo se habent ad IIII, et alio modo ad VI. ⁴Sed *nimis fluze* dicebat, quia in multiplicibus dicebat illud idem evenire, quod falsum est. ⁵Quoniam VIII ad II quadruplus est, nam VIII quater continet II (i. VIII ad II est multiplex proportio) et in medio est IIII, qui equali proportionem se habent ad II, s. in dupla, et ad VIII, i. in dupla.
Aut
1 Archita Aut

285,13 INQUIT

- 20 Architas
AutVrf
Archita Aut

285,13 SUPERPARTICULARIS PROPORTIO A B

- 21 in genere
PbV2

285,14 A B

- 22 in maioribus numeris
B1CgPnWiBwiLpl
- 23 ut IIII et VI [vel aliqui alii termini]
B1KnLaMkMmPb³Pc^tPnPgWbWiAutBwiLplLryPtsVrf
ut] om. KnLaMkMmPbPcPnPgWbWiBwiLplLryPtsVrf et] om. LaMk-
MmPbPnWbAutLryVrf ad Lpl vel aliqui alii termini] add. Aut

285,14 SUMO IN EADEM PROPORTIONE MINIMOS

- 24 qui unitate a se distant

 Q^2Pe^5PqWq quia Pe in unitate Wq a se] om. Wq **285,14 SUMO**

- 25 autem

 $PiTpi$ **285,14 IN EADEM PROPORTIONE**

- 26 superparticulari

 Pe^6WqVrf superparticulare Pe superparticula Wq **285,14 EADEM**

- 27 simili

 $BICgPnPqLpl$ **285,14 MINIMOS**

- 28 numeros

 $CgPnWbAutLpl$ **285,14 C DE**

- 29 II I III

 $PnWb$ **285,14 C E (pro C DE)**

- 30 II [et] III

 $KnLaMmPb^3Pe^tPnAutLryVrf$ et] add. Pe C E ut II III in marg. Pn **285,15 C DE**

- 31 II I III

 Pn **285,15 C E (pro C DE)**

- 32 II III

 $LaPe^tAut$ II et III Pe

285,15 ET SUNT SUPERPARTICULARES

- 33 quia sunt subsuperparticulares C
B1McPn
 superparticulare *Mc* C] om. *McPn*

285,16 DE NUMERUS

- 34 I III
Pn

285,16 E NUMERUS (pro DE NUMERUS)

- 35 ternarius
LaMaPbPe^tPiV2AutPtsTpi
 IIII (pro i. III?) *Pts*

285,16 C NUMERUM

- 36 binarium
LaMaPbPe^tPiPnV2AutPts
 III (pro i. II?) *Pts*

285,17 PARTE UNA SUA

- 37 sed non eadem
Q²
- 38 maioris
B1CgPnWiBwiLpl
- 39 tertia
MaPiPhiTpi
 et tertia *PhT*
- 40 sui E
Aut
- 41 hoc est unitate
Vrf

285,17 EIUSQUE

- 42 minoris
B1CgPnWiLpl
- 43 binarii media sui i. uno
MaPbPiV2Tpi
 i.] ab *V2*
- 44 i. C, una
Aut

285,17 SIT HAEC D

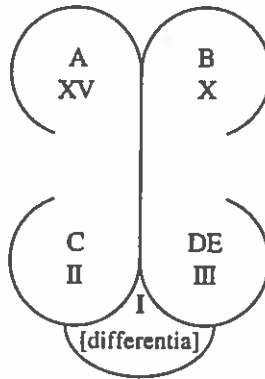
45a verbi gratia C E
II III

D
I

Q²S

verbi gratia] om. *S*

45b

KnLzMmPe⁶WbLlz

D] om. *LzMmWbLlz* II I III *Mm* II III *KnLzWbLlz* DE C] om. *Pe* C DE

KnLzMmWbLlz differentia] add. *Mm*

cf. 304,16 (*DS*)

46 Illa pars, qua ternarius transcendit binarium, sit figurata in D.

MaPbV2

285,17 HAEC

47 pars

BICgPnAut

instar textus *Cg*

285,17 D

48 unitas

LaPe^tPnPqWi²Aut

I *LaPePnPq*

285,18 QUONIAM D NON ERIT NUMERUS, SED UNITAS

49 quia non convenit ei diffinicio numeri

Aut

285,18 QUONIAM

- 50 pro quia
Vrf

285,18 D

- 51 I
LaPnPq

285,18 UNITAS

- 52 quae non est numerus
Vrf

285,18 SI ENIM ...

- 53 Verba sunt Archite
Aut
- 54 secundum ipsum
Vrf

285,18 SI ENIM EST NUMERUS D

- 55 quod non est. [Haec tota sententia falsa est.]
MaPiPiPqRiV2
Haec - est] *add. Pq*

285,19 D

- 56 unitas
CgLaPe^tPnPq
I *LaPePq*

285,19 PARS EST EIUS

- 57 ternarii
MaPiV2Tpi

285,19 QUI EST E (*pro QUI EST DE*)

- 58 ternarius
LaMmPe^tPh^t

285,19 METITUR D NUMERUS D (pro DE) NUMERUM

59 in augmentum

Aut

60 Omnis numerus per se multiplicatus crescit in augmentum, quia si dico bis duo, i. IIII, si dicam bis ter, sunt VI, et sic in infinitum. Sed unitas, quoniam non est numerus, non habet hoc, ut videas: semel unus unum est, semel duo duo sunt, semel ter tres sunt, semel IIII quatuor sunt, et sic in infinitum.

*Aut**ter tres] ter ter Aut*

61 quod falsum est

Aut

285,20 D NUMERUS

62 unitas

*CgLaMaPbPc^tPiPnV2Tpi**I LaPePn*

285,20 DE NUMERUM

63 I III

Pn

285,20 D NUMERUM (pro DE NUMERUM)

64 se ipsum

*CgMaPbPiV2Tpi**ipsam CgPbV2*

65 I

LaPq

285,20 E NUMERUM

66 ternarium

*LaMaPbPc^tPiPnPqV2Tpi**II [ex III?] Pc*

285,21 C

67 binarium

LaMaPbPc^tPiPnPqV2Ph1Tpi

285,21 UTRUMQUE IGITUR C ET E (pro DE) NUMEROS METIETUR D NUMERUS

- 68 in augmentum
Aut

285, 22 C ET E (pro C ET DE)

- 69 binarium ternarium
LaPbPe^tPnV2Aut
II III PePnAut

285,22 D NUMERUS

- 70 unitas
LaPbPe^tPnV2Aut
I LaPe gl. repet. V2

- 71 non
V2

285,22 METITUR D NUMERUS

- 72 et se
M4

285,23 QUOD EST IMPOSSIBILE

- 73 ut se metiatur
M4
- 74 quia non est numerus
MaPbPiV2Tpi
- 75 ut eadem proportionalitas sit in ambobus
Lpl
- 76 ut sit numerus unitas secundum ipsum
Vrf
- 77 ait Architas
Aut
Archita Aut

**285,23 QUI ENIM SUNT MINIMI IN EADEM PROPORTIONE
QUIBUSLIBET ALIIS NUMERIS**

78a verbi gratia, sesqualteri minimi, sesqualteris maioribus

$B1CgPnLpl$

sesqualteris] sesqualteras Lpl

78b ut sesqualteri aliis sesqualteris

$WiBwi$

79 in superparticulari

$MaPbPiV2Tpi$

in] *om.* $PiTpi$

285,23 MINIMI

80 numeri

$V2$

285,23 IN EADEM PROPORTIONE

81 II et III

Aut

285,23 EADEM

82 simili

$B1CgPnPgLpl$

285,24 ALIIS NUMERIS

83 eiusdem proportionis

Q^2Pe^5PqWq

285,24 HI PRIMI

84 minimi

$B1CgPn$

85 II et III

Aut

285,24 AD SE INVICEM SUNT

86 comparantur

Q^2Pe^5

285,25 ET SOLAM DIFFERENTIAM RETINENT UNITATEM

- 87 ut II ad III
B1CgPnLpl
 ad] et *CgPnLpl*

285,25 UNITAS IGITUR EST D.

- 88 figura indicat
Aut
cf. 286,5 (C15)

285,26 D

- 89 I
LaPc^t

285,26 DE NUMERUS C NUMERUM UNITATE TRANSCENDIT

- 90 ut excedit ternarius binarium
B1CgPn

285,26 DE NUMERUS

- 91 I III
Pn
D in textu cancell. I in glossa cancell. Pn

285,26 E NUMERUS (pro DE NUMERUS)

- 92 ternarius
LaPbPc^tV2

285,26 C NUMERUM

- 93 binarium
LaPbPc^tPnV2

285,27 QUOCIRCA NULLUS INCIDIT MEDIUS NUMERUS, QUI EAM PROPORTIONEM AEQUALITER SCINDAT.

- 94 ait Architas
Aut
Archita Aut
- 95 ¹Verbi gratia, si unitas inter binarium ternariumque collocata fuerit, non scindit illam proportionem aequaliter, ²binarius enim duplus est unitati, ternarius triplus.

BcCgMaMcPbPcPiV2AutLryTpiVrf

1 Verbi gratia] non mea est *add. Aut si unitas] om. Bc binarium et ternarium Vrf intra Aut scindat Bc scindet MaPiTpiVrf scidit Mc aequaliter]* et qualiter *Mc*

2 unitati duplus est *Vrf ternarius vero est MaPi ternarius vero Tpi triplus est Bc*

- 95 Sed quia est hic, non ideo ubique sic esse credendum est.

Aut

- 97 quod dicit, quia unitas intercidit, non igitur numerus ab oppositis secundum Architam. Nos autem dicimus, quod est omnis numerus potestate.

Vrf

285,27 QUI EAM PROPORTIONEM AEQUALITER SCINDAT

- 98 in maioribus et minoribus

B1CgPnLpl

et] vel *CgPnLpl*

286,1 EAM PROPORTIONEM

- 99a superparticularem

MaPiTpi

- 99b sesquialteram et superparticularem

PbV2

286,1 QUO FIT, UT NEC INTER EOS, QUI EANDEM HIS PROPORTIONEM TENENT, MEDIUS POSSIT NUMERUS COLLOCARI, QUI EANDEM PROPORTIONEM AEQUALITER SCINDAT.

- 100 ait Architas

Aut

Archita *Aut*

- 101 Quia nullus numerus equaliter metitur se duosque numeros circa se, s. praecedentem atque subsequentem, quia subsequentem, ut minor, se, ut equalis, praecedentem vero nullo modo, quia neque ut minor (cum sit maior), neque ut equalis unitas vero istos equaliter.

Pb1

286,1 QUO FIT

- 102 a causa

Aut

- 103 a simili

Vrf

286,1 UT NEC INTER EOS

104 maximos
MkMm

105 numeros
V2

106 VI et IIII
MaPiTpi

286,2 QUI EANDEM HIS PROPORTIONEM TENENT

107 sesqualteram vel sesquiertiam
BlCgPnLpl

108 sesqualteram et superparticularem
V2

109 superparticularem
Vrf

286,2 EANDEM

110 similem
BlCgPnAutLpl

286,2 HIS

111 cum [sesqualteris]
M4PbV2
sesqualteris] *add. V2*

112 in
Pn

113 minimis
MkMm

114 III et II
MaPiAutTpi
II III *Aut*

286,3 EANDEM

115 similem
CgLpl

286,7 ET

- 116 sciendum
Aut

286,7 ARCHYTAE

- 117 principalis interpretatur
B1 Cg Pn
principaliter *B1* Architas interpretatur principalis *Cg*
cf. III,11,1
- 118 musici
V2

286,9 MINIMI

- 119 duplices ut duo ad unum
Ma Pb Pi V2 Tpi
- 120 radices
Pe⁵
cf. 236,22
- 121 termini
Aut

286,10 QUASI VERO NON ETIAM IN MULTIPLICI PROPORTIONE
MINIMI EANDEM UNITATIS DIFFERENTIAM SORTIANTUR

- 122 reprehensio
B1 Pn Lpl
- 123 Ita affirmat istud esse verum, ac si non inveniretur falsum esse, cum plures videamus numeros praeter eos, i. II et III, qui sunt radices numerorum, inter quos medius terminus scindit equaliter eadem proportionem.
Aut
- 124 Sicut I et II, qui sunt dupli, et tamen I est differentia. Secundum autem Architam non poterit medius collocari, cum non sit numerus secundum ipsum, quod penitus falsum est, et est hic reprehensio demonstrationis eius.
Vrf

286,11 MINIMI EANDEM UNITATIS DIFFERENTIAM SORTIANTUR

- 125 nam sortiuntur
B1 Pn

286,11 MINIMI

- 126 numeri
Pc⁵V₂
- 127 habeant
MaPbPiV₂
- 128 adhibentur
V₂
hadhibentur *V₂*

286,12 CUM PLURES VIDEAMUS ESSE MULTIPLICES PRAETER EOS, QUI IN RADICIBUS COLLOCATI SUNT, INTER QUOS MEDIUS TERMINUS SCINDENS AEQUALITER EANDEM PROPORTIONEM POSSIT APTARI

- 129 ¹Ut in duplicibus, inter II et IIII et VIII, duo ad IIII duplus sunt, IIII ad VIII duplus; sunt VIII ad II quadruplus. ²Est igitur extremorum proportio quadrupla in duo aequa scissa.

*Q²Pc⁵Pq*Wq*

1 inter I et III *Pq* duo vero *Pc* duplus est *PcWq* IIII ad VIII duplus] et IIII ad VIII *Pc* sunt VIII] sed VIII *PcWq* quadruplus est *Wq*

2 extrema *Wq* i. quadrupla *PcWq* i. quadruplus *Pq* scisa est *Q*

- 130 ait Boecius
Aut

286,12 CUM PLURES VIDEAMUS ESSE MULTIPLICES PRAETER EOS

- 131 II IIII VIII
Pq

286,13 QUI IN RADICIBUS COLLOCATI SUNT

- 132 ut I ad II, II ad III, et c.
Aut
- 133 hoc est inter I et II
Vrf

286,15 ARITHMETICOS

- 134 libros
Q¹PqLpl

286,16 ADDENDUM VERO EST, ID ITA EVENIRE, UT ARCHYTAS PUTAT, IN SOLA SUPERPARTICULARI PROPORTIONE

- 135 Haec erat Archite responsio, quod dicit, etsi contingat hoc idem in quadam multiplici, s. quod non possit dividi ut in radicibus, tamen non contingit in omni; sicut in omni superparticulari contingit, et ideo dicitur superparticularem non posse dividi, non autem multiplicem.

Vrf

286,17 IN SOLA SUPERPARTICULARI PROPORTIONE

- 136 generaliter

Vrf

286,18 NON AUTEM UNIVERSALITER EST DICENDUM

- 137a Quia ubicumque in primis radicibus unitas interfuerit, non possit deinceps in eadem proportionem aliquis medius proportionaliter inveniri, qui eam in aequa dividat.

$Q^2 P_q \cdot W_q$

Quod in primis radicibus ubicumque W_q proporcionaliter W_q invenire $P_q W_q$ eam proportionem $P_q W_q$

- 137b Non est universaliter dicendum, quod ubicumque in radicibus unitas invenitur in differentia, in maioribus eiusdem proportionis nullus proportionaliter interveniat, qui eam proportionem dividat in aequa.

P_c^5

286,18 UNIVERSALITER

- 138 in multiplici

Vrf

cf. III,11,135

LIB. III, CAP. 12

286,20 IN EA

- 1 sub<auditur>: proportione est
 Q^2
- 2 [est] proportione
 $MaPbPiV_2Tpi$
est] add. $MaPiTpi$
- 3 sunt
 Vrf

286,21 LXXV AD LXXIII

- 4 sesquiseptuagesima quarta proportio
 PbV_2

286,22 LXXIII AD LXXIII

- 5 sesquiseptuagesima tertia
 Pb

286,23 PRIMUM

- 6 inprimis
 Pc^5

286,23 HI NUMERI

- 7 illi duo numeri, qui comma inter se continent
 $EiEn$
- 8 in quibus est comma, i. sextus tonus et diapason
 $MaPbV_2$

286,25 QUAM LXXV AD LXXIII

- 9 contineant
 V_2

286,25 LXXV AD LXXIII

- 10 Septuagesimus quintus numerus ad septuagesimum quartum
sesquiseptuagesimus quartus est.
 M_4
- 11 isti duo
 En

286,25 MINOREM QUAM LXXIIII AD LXXIII

- 12 proporcionem obtinent; in fine aparebit istius praecepti, cum hoc dicat.

Aut

cf. III,12,61

287,1 ID

- 13 quod dicimus

V2

287,3 COMMATE

- 14 uno

V2Aut

287,3 SIT IGITUR A

- 15 ut hoc videatur

Aut

- 16 Inspice ergo diligenter suppositam figuram et totum, quod dicitur hic, tibi manifestabit.

Vrf

cf. 288,3-8 (C16)

287,4 CCLXII.CXLIH

- 17 Aspice retro in figura, in qua disposuit limites et tramites, ibi invenies hos numeros.

Aut

cf. 266,1-10 (B91)

287,4 AD EUM

- 18 ad numerum A

MaPiTpi

- 19 CCLXII.CXLIH

Aut

287,5 DUPLICI

- 20 proportione

V2

287,7 ET SIT $\overline{\text{DXXXI.CCCCXLI}}$

- 21 C
Aut

287,7 QUAE OMNIA EX SECUNDI VOLUMINIS TONORUM DISPOSITIONE SUNT COLLIGENDA

- 22 quomodo VI toni superent diapason comate, et c.
Aut
cf. 266,1-10 (B91)
- 23 ubi disposuit figuram, in qua disposuit limites et tramites
Aut

287,7 QUAE

- 24 isti numeri
MaPbV2

287,9 AUFERO IGITUR B NUMERUM DE NUMERO C, RELINQUITUR D IN $\overline{\text{VII.CLIII}}$ UNITATIBUS COLLOCATUS

- 25 Aufero numerum, qui signatur per B, a numero, qui signatur per C, et remanet numerus, qui signatur per D, i. $\overline{\text{VII.CLIII}}$ differentia, nam tantum est plus C quam B.
Aut

287,11 D NUMERUS

- 26 commatis
Pe⁵
- 27 $\overline{\text{VII.CLIII}}$
Wi

287,12 UT SIT SEPTUAGESIMA TERTIA PARS B NUMERI

- 28 quod sunt $\overline{\text{VII.CLXXXII}}$ et septuagesima tertia pars duarum unitatum.
Mm
cf. III,12,31

287,12 SEPTUAGESIMA

- 29 a septuaginta dictum
Aut

287,12 B NUMERI

- 30 $\overline{\text{DXXIII}}.\text{CCLXXXVIII}$
Wi

287,13 EIUDEM SEPTUAGESIMA QUARTA

- 31 Que est $\overline{\text{VII}}.\text{LXXXIII}$ et septuagesima quarta $\text{LXXII}^{\text{arum}}$ unitatum
Mm
cf. III,12,28

287,13 EIUDEM

- 32 numeri diapason
Pe⁵
- 33 $\overline{\text{DXXIII}}.\text{CCLXXXVIII}$
*Wi**
- 34 B numeri
Auf

287,14 NAM SI EUNDUM D NUMERUM, QUI EST $\overline{\text{VII}}.\text{CLIII}$ SEPTUAGIES TER MULTIPLICEM, FIT MIHI E NUMERUS IN $\overline{\text{DXXII}}.\text{CLXVIII}$ UNITATIBUS CONSTITUTUS

- 35 ¹ $\overline{\text{VII}}$ septuagies $\overline{\text{CCCCXC}}$; $\overline{\text{VII}}$ ter, $\overline{\text{XXI}}$;
²C septuagies, $\overline{\text{VII}}$; C ter, CCC;
³L septuagies, $\overline{\text{III}}.\text{D}$; L ter, CL;
⁴III septuagies, CCX; III ter, VIII;
⁵summa $\overline{\text{DXXII}}.\text{CLXVIII}$.
*Ei*En*Mj²MhMkMmPe⁵Sh*
1 Septuagies VII $\overline{\text{CCCCXI}}$ Sh ter $\overline{\text{VII}}$ *MjMhMkSh* ter septem *Mm* $\overline{\text{XXXI}}$
Mj XXXI Sh
2 septuagies C *MjMhMkMmSh* ter C *MjMhMkMmSh*
3 septuagies L *MjMhMkMmSh* ter L *MjMhMkMmSh*
4 septuagies III *MjMhMkMmSh* ter III *MjMhMkMmSh*
5 $\overline{\text{DXXXII}}.\text{CLXVIII}$ *Pe*
ordo inversus in Mm

287,16 SI EUM SEPTUAGIES QUATER MULTIPLICEM, FIT F NUMERUS $\overline{\text{DXXVIII}}.\text{CCCXXII}$

- 36 ¹< $\overline{\text{VII}}$ septuagies $\overline{\text{CCCCXC}}$ >; $\overline{\text{VII}}$ quater $\overline{\text{XXVIII}}$;
²<C septuagies, $\overline{\text{VII}}$ >; C quater, CCC;
³<L septuagies, $\overline{\text{III}}.\text{D}$ >; L quater, CC;

⁴<III septuagies, CCX>; III quater, XII;

⁵summa $\overline{\text{DXXVIII}}.\text{CCCXXII}$.

*Ei*En*Mf²MhMkMmPe⁵Sh*

1 quater VII *Mm*

2 quater C *MfMhMkMmSh* $\overline{\text{C}}$ quater $\overline{\text{CCCC}}$

3 quater L *MfMhMkMmSh*

4 quater III *MfMhMkMmSh* XII] X *Mm*

5 $\overline{\text{DXXVIII}}.\text{CCCXXXII}$ *MfMhMkSh*

287,16 EUM

37a D

V₂

37b eandem D

P_q

287,17 F NUMERUS

38 Sesquiseptuagesima quarta proportio

Ma

287,17 QUORUM

39 ex quibus E et F

Mh

E] B *Mh*

287,18 E

40 sesquiseptuagesima tertia proportio

Ma

287,18 QUI PER LXXIII AUCTUS EST

41 crevit in numerum $\overline{\text{DXXII}}.\text{CLXVIII}$

Aut

$\overline{\text{DXXII}}.\text{CLXVIII}$ *Aut*

287,18 MINOR EST B NUMERO

42 $\overline{\text{II}}.\text{CXVIII}$

CgEiEnLzMaMf²MkMmRiWi

$\overline{\text{II}}.\text{CXVIII}$ *Ma*

287,19 B NUMERO

43 in proportione

MaPiTpi

287,19 F AUTEM

- 44 numerus
Pc⁵

287,19 QUI PER LXXIII

- 45 auctus est
MaMhPbPc⁵PiRlV2AutTpiLpl
est] om. Lpl

287,19 MAIOR EST B NUMERO

- 46 $\bar{V}$.XXXIII
EiEnLzMaMf²MhMkMmWi

287,20 EIUS

- 47 numeri
V2Aut

287,21 B MINOREM QUIDEM ESSE

- 48 uno comate
V2

287,21 SEPTUAGESIMAM TERTIAM

- 49 minorem dico
Aut

287,22 MAIOREM VERO QUAM SEPTUAGESIMAM QUARTAM

- 50 secundum supradictam rationem
MaPbV2
praedictam Ma

287,21 MAIOREM

- 51 partem dico
Aut

287,23 QUOCIRCA ET C NUMERUS B NUMERUM MINORE QUIDEM PARTE EIUS, QUOD EST B EUNDEM B SUPERAT QUAM SEPTUAGESIMA TERTIA, MAIORE VERO QUAM SEPTUAGESIMA QUARTA.

- 52 ¹quia septem milia centum LIII, in quo numero continetur comma, septuagies ter multiplicata, minus sunt quam DXXIII.CCLXXXVIII (qui numerus pertinet ad B), ²septuagies vero quater VII.CLIII multiplicata, maius sunt quam DXXIII.CCLXXXVIII (qui numeri similiter in B figurantur). ³Quapropter comma non ponitur in certo numero, sed inter septuagesimam tertiam partem et septuagesimam quartam cadit.

MaMcPbV2Lry

1 septem milia centum LIII] VII.CLVI *Mc* septem milia centum LVI *Lry* DXXIII.CCLXXXVIII *Ma* DXXIII.CCLXXXVIII *Mc*

2 quater] *om.* *V2* maius sunt] sunt *rel. om.* *Mc* sunt plus *Lry* quam - figuratur] *om.* *Lry* qui numerus similiter in B figuratur *MaPb*

3 numeri *PbV2*

287,23 MINORE

- 53 parte
V2

287,24 EIUS

- 54 numeri
V2

287,24 EUNDEM B SUPERAT

- 55 C numerus
V2

287,24 QUAM SEPTUAGESIMA TERTIA

- 56 commate
MaPbPiV2Tpi

- 57 minore dico
Aut

287,25 MAIORE

- 58 eius parte est
V2

- 59 parte dico
Aut

287,25 QUAM SEPTUAGESIMA QUARTA

- 60 similiter [uno] commate

MaPbPiV2Tpi

similiter] *om. PiTpi uno] add. V2*

cf. III,12,56

287,26 EIUS IGITUR, QUOD EST C PROPORTIO AD ID, QUOD EST
B, MAIOR QUIDEM EST QUAM LXXV AD LXXIII MINOR
VERO QUAM LXXIII AD LXXIII.

- 61 reddit, ubi dixit: *maiozem obtinent proportionem hi numeri, qui
coma continent, quam LXXV et c.*

Aut

cf. III,12,12

287,26 EIUS

- 62 numeri

Aut

287,27 MAIOR QUIDEM EST QUAM LXXV AD LXXIII, MINOR
VERO QUAM LXXIII AD LXXIII

- 63 ea ratione, quod in maioribus minor et in minoribus maior propor-
tio est

MaPbV2

in minoribus - est] in minoribus proportionibus sit numerus maior *Ma*

287,28 IN PRIORE UNITAS SEPTUAGESIMA QUARTA EST MI-
NORIS, IN POSTERIORE VERO EADEM UNITAS SEPTUA-
GESIMA TERTIA.

- 64 ¹Non absoluta, sed quantum potest proxima. ²Aliter: in LXXV
sunt LXXIII et septuagesima quarta pars eorum, i. unitas, ³et in
LXXIII sunt LXXIII et eorum septuagesima tertia pars, i. unitas.

Q2Pc5PqPrWq

2 i.] est *PrWq*

3 eorum] *erum Pr i.] est Pr*

- 65 hic est inspicienda figura

Vrf

cf. 288,2 (C16)

287,28 IN PRIORE

- 66 inter LXXV et LXXIII
MaPbPiV2Tpi
 inter] *om. MaPiTpi et] om. Pi ad Tpi*
- 67 LXXV
R1
cf. III,12,75
- 68 [hoc est] in F
Q²SPc⁵PrWq
 hoc est] *add. Pe in] om. S*
- 69 proportione
MmPbAutLryVrf
 proportionis *Pb*

287,28 UNITAS

- 70 comma, i. VII.CLIII
Q²SPc⁵PrWq
 VII.CLII *Wq*

288,1 MINORIS

- 71 dupli
Q²SPc⁵Pr
- 72 LXXIII
MaPi
- 73 summae
MmPcAutLryVrf

288,1 IN POSTERIORE

- 74 LXXIII et LXXIII [i. minore]
MaPbPiV2Tpi
 et] *om. Tpi i. minore] add. Ma*
- 75 LXXIII
R1
cf. III,12,67
- 76 proporcione
Aut

288,1 EADEM UNITAS

- 77 est
Aut

288,2 SEPTUAGESIMA TERTIA

- 78 pars est minoris eiusdem
 Q^2SPe^5PrWq
est] om. Pe minioris Pr
- 79 minoris
 $MmPcAutLryVrf$
minoris summe Aut

288,3 B $\overline{DXXIII}.CCLXXXVIII$... E $\overline{DXXII}.CLXVIII$ F
 $\overline{DXXVIII}.CCCXXII$ (C16)

- 80 differentia minor, $\overline{II}.CXVIII$; differentia maior, $\overline{V}.XXXIII$
 $LzWb$

288,9 IDEM ALITER EXPLICANDUM ...

- 81 De proporcione commatis
 Pe^5
- 82 maiorem proportionem esse in numeris continentibus coma, quam in LXXV et LXXIII
Aut
- 83 ¹Haec igitur speculatio in istis capitulis, i. XII et XIII, hoc demonstrare contendit, quod in maioribus numeris minor quantitas est proportionis. ²In VI et IIII numeris, si eorum differentia (i. binarius) utrisque apponatur, fiunt VIII et VI. ³Sed quatuor et VI sesquialteram obtinent proportionem, VIII vero et VI sesquiter-tiam. ⁴Idem fit, si eorum differentia auferatur, minorati in propor-tionibus crescunt. ⁵Hoc quoque observare debes et in maioribus inter se comparatis, et hoc est, quod dicit maiorem proportionem esse inter LXXIII et LXXIII quam inter LXXIII et LXXV, quia licet unitas sit utrorumque differentia. ⁶Sed si dici potest, maior est unitas, quae LXXIII pars est, quam quae septuagesima quarta nu-meratur. ⁷Decies novies XIII fiunt CCXLVII; semis vero si addatur, i. XIII dimidius, quod sunt VI et semis unitatis, fiunt CCLIII et unum dimidium.

Mm

1 capitul] capitur Mm XII et XIII] XI et XII Mm

6 quam quae] quam qui *Mm*

7 *cf.* 291-92

- 84 ¹Demonstratio talis est, qua probat proportionem commatis maiorem esse quam LXXVe ad LXXIII^{or}. ²Sumatur, inquit, differentia numerorum illorum, inter quos est comma, et sunt VII.CLIII. ³Haec igitur differentia septuagies quinquies ducta facit numerum maiorem, quam sit DXXXI.CCCCXLI; ⁴iterum eadem differentia septuagies quater ducta facit maiorem numerum, quam sit DXXIII.CCLXXXVIII, inter quos est comma. ⁵Igitur in minori proportionem est comma, quam sit inter LXXVe et LXXIII^{or}; est enim in minoribus numeris. ⁶Quod inde patet, quia si esset in eadem proportionem, igitur differentia ipsorum numerorum, inter quos est coma, septuagies quinquies multiplicata et septuagies quater, faceret illos eosdem numeros, inter quos est coma, nec maiores nec minores. ⁷Nunc autem facit maiores. Unde constat, quod comma est in maiore proportionem, quia est in minoribus numeris; in minoribus autem semper est maior proportio et in maioribus minor.

Vrf

288,9 EXPLICANDUM

- 85 expediendum

V2

288,9 PRAESUMPTO

- 86 praedicto

Pc⁵

- 87 praemisso

Vrf

- 88 quasi praeviso; hoc s. *quod si cui et c.*

Aut

cf. 288,9-10

288,10 NUMERORUM

- 89 terminorum

Aut

288,10 AEQUALITER AUGATUR

- 90 si
Pc⁵
- 91 totum exponet
Aut
- 92 augendo addatur
Vrf

288,11 EOS

- 93 numeros
Pc⁵Aut

288,11 QUI POST ADDITIONEM FIUNT

- 94 ut ipse exponet
Aut

288,11 ADDITIONEM

- 95 auctionem
V2

288,13 UT SEX ET QUATTUOR

- 96 exponet
Aut

288,14 UTRISQUE

- 97 VI et IIII^{or}
V2

288,14 DIFFERENTIA SUA

- 98 propria
V2

288,15 FIENT VIII ET VI

- 99 sesquitercia
V2

288,15 SED INTER VI ET IIII

- 100 sesqualtera
V₂

288,20 ET SIT A

- 101 hic numerus
PbV₂

288,20 SIT

- 102 significet
V_{rf}

288,20 SIT ETIAM B DXXIII.CCLXXXVIII

- 103 † a ceteris, istos numeros †
V_{rf}

288,21 HORUM DIFFERENTIA SIT C

- 104 littera adnotata
PbV₂

288,21 SIT

- 105 significet
V_{rf}

288,21 C¹

- 106 ce
M_m
cf. III,12,108; III,12,115

288,21 C IGITUR NUMERUS MAIOREM NUMERUM, QUI EST A SEPTUAGIES QUINQUIES METIATUR.

- 107 ut dicamus, septuagies quinquies VII.CLIII
Aut
VII.LIII Aut

288,21 C²

- 108 ce
M_m
cf. III,12,106; III,12,115

288,22 A SEPTUAGIES QUINQUIES

- 109 ductus
Aut Vrf

288,23 METIATUR

- 110 trutinet
Aut
- 111 multiplicet; quot enim vices multiplicat, tot metitur illum
Mm¹PbV2AutLryVrf
multiplicet] *om. MmAutLryVrf* vices *Mm* metiatur *Mm*

288,23 SI ERGO C NUMERUM SEPTUAGIES QUINQUIES MULTIPLICEM, FIET MIHI D NUMERUS, QUI EST DXXXVI. CCCCLXXV

- 112 ¹<VII septuagies CCCCXC>; VII quinquies XXXV;
²<C septuagies, VII>; C quinquies, D;
³<L septuagies, III.D>; L quinquies, CCL;
⁴<III septuagies, CCX>; III quinquies, XV;
EiMf²MhMkMm
1 Quinquies VII *Mm*
2 quinquies C *MfMhMkMm*
3 quinquies L *MfMhMkMm*
4 quinquies III *MfMhMkMm*
cf. III,12, 35-36.

288,25 IGITUR D NUMERUS EUM, QUI EST A, NUMERO EO, QUI EST E, ANTECEDIT, ID EST V.XXXIIII. RURSUS C NUMERUS EUM, QUI EST B, METIATUR SEPTUAGIES QUATER, MULTIPLICETURQUE. FIET IGITUR NUMERUS F DXXVIII.CCCXXII, QUI F EO, QUI EST B, MAIOR EST EODEM E NUMERO, QUI EST V.XXXIIII.

- 113 Si iungam V.XXXIIII, quod est E, DXXXI.CCCCXLI, qui sunt A, tunc fit DXXXVI.CCCCLXXV, quod est D. Si vero V.XXXIIII DXXIII.CCLXXXVIII addo, tunc est totius summae DXXVIII.CCCXXII, qui sunt F.
Mm

288,25 IGITUR D NUMERUS EUM, QUI EST A, NUMERO EO, QUI EST E, ANTECEDIT, ID EST V.XXXIIII

- 114 D maior numerus est quam A numero E, i. V.XXXIIII.
Aut

288,25 D

- 115 de
Mm
cf. III,12,106; III,12,108

288,25 EUM

- 116 numerum
Mm
117 priorem
Vrf

288,26 EO

- 118 per eum
Pe⁵

288,26 QUI EST E

- 119 quem significet E
Vrf

288,26 ANTECEDIT

- 120 supervadit
V₂
121 superat
Vrf
122 differentia
Vrf

288,27 EUM

- 123 minorem
Vrf

288,27 QUI EST B

- 124 numerus
V₂

289,1 MULTIPLICETURQUE

- 125 C
Aut

289,1 NUMERUS F

126 per multiplicacionem C, qui erit F, i. DXXVIII.CCCXXII.

Aut
DXXVIII.CCCXXII *Aut*

289,2 EO

127 numero
V₂

289,2 EODEM

128 ipso
V₂

289,3 D NUMERUS EUM, QUI EST A, TRANSCENDIT E NUMERO

129 Maior est F de tanto, quantum est E, i. numerus ille, qui intelligitur per E.

Aut

289,6 FIET D

130 numerus, qui signatur per D
Aut

289,7 FIET F

131 numerus, qui notatur per F
Aut
 per D *Aut*

289,8 AUCTUS EST

132 crevit
PnAut

289,9 C

133 numero
V₂

289,10 OBTINENT IGITUR INTER SE PROPORTIONEM D ATQUE F, QUAM HABENT LXXV AD LXIII.

- 134 Nam LXXV continet LXIII et septuagesimam quartam eius partem, i. unitatem.

Aut

- 135 ad se collati, quia quociens duo numeri multiplicant tertium, illi numeri, qui ex illa multiplicatione conficiuntur, in eadem sunt proportionem, in qua illi multiplicantes.

Aut

- 136 quia si addatur aliquis numerus aliquibus, erunt in eadem proportionem facta additione, in qua erant ante additionem.

Vrf

289,10 OBTINENT IGITUR INTER SE PROPORTIONEM D ATQUE F

- 137 LXX^{am}LXIII^{am} partem

Pc⁵

289,10 PROPORTIONEM

- 138 illam

PcV2Vrf

289,12 A ET B

- 139 comma continent

V2

289,12 EIS

- 140 A atque B

Aut

289,12 MAIOREM IGITUR NECESSE EST PROPORTIONEM CONTINERI INTER A ATQUE B QUAM INTER D ATQUE F.

- 141 hic est figura, quae sequitur, inspicienda

Vrf

cf. 289,22-27 (C17)

289,13 A ATQUE B

142a in minoribus numeris
PbV2

142b qui minores sunt numero
PnLpl
qui inmemores *Lpl*

289,14 D ATQUE F

143a maioribus [numeris]
PbV2
numeris] *add. V2*

143b [quam inter illos,] qui plures sunt numero
PnLpl
quam inter illos] *add. Lpl*

289,15 MINOR IGITUR PROPORTIO EST INTER D ATQUE F QUAM INTER A ATQUE B.

144 quia in maioribus numeris minor est proportio, in minoribus maior
Vrf
cf. 289,22-27 (C17)

289,19 LXXV

145 acceptum loco D
Aut

289,19 LXXIII

146 acceptum loco F
Aut

290,2 QUAM EAM

147 proporcionem
Aut

290,3 NUNC OSTENDENDUM EST, QUEMADMODUM MINOREM INTER SE PROPORTIONEM CONTINEANT NUMERI SPATIUM COMMATIS CONTINENTES QUAM LXXIII AD LXXIII COMPARATI

148 Quod est dicendum, quod DXXXI.CCCCXLI ad DXXIII.CCLXXXVIII neque habet se in sesquiseptuagesima quarta, ut LXXV ad LXXIII, neque in sexquiseptuagesima tertia, ut LXXIII ad LXXIII, sed potius cadit inter utrumque.
Aut

290,7 QUID SECUNDO VOLUMINE DIXERIMUS, CUM DE MENSURA DIFFERENTIAE LOQUEBAMUR

- 149 in VIII capitulo libri II
Q¹S

290,7 QUID

- 150 illud
Vrf

290,9 SI ENIM EX QUALIBET PROPORTIONE DIFFERENTIAM EORUM NUMERORUM ...

- 151 Differentia causa proporcionis: sine differentia non est proporcio.
Pe⁵
- 152 hoc s. diximus
Vrf
cf. 299,2-26

290,10 EAM

- 153 proportionem
Lz
- 154 differentiam
Aut

290,10 HI, QUI RELINQUITUR

- 155 ablata differentia
Aut

290,10 HI

- 156a minores numeri
V₂
- 156b numeri
Aut

290,11 HIS

- 157 in
Aut

290,12 QUI

- 158 numeri
Aut

290,12 SINT ENIM VIII ET VI ...

- 159 quod dicit verbi gratia
Vrf

290,14 SED IN SUPERIORIBUS SESQUITERTIA, IN HAC SESQUALTERA PROPORTIO CONTINETUR. MAIOR VERO EST SESQUALTERA PROPORTIO SESQUITERTIA PROPORTIONE.

- 160 ¹Haec demonstratio patet ex priori per contrarium, quae talis est: si differentia numerorum, inter quos est coma, multiplicetur septuagies quater et septuagies ter, fient numeri minores illis, inter quos est coma. ²Igitur coma est minori proportionem quam septuaginta quatuor ad septuaginta tres, quia in maioribus numeris est minor et in minoribus maior.
Vrf
2 quam septuaginta] quam sestuaginta *Vrf*

290,14 SUPERIORIBUS

- 161 in VIII et VI
Pb V2Aut
- 162 in primis numeris
Vrf

290,14 IN HAC SESQUALTERA

- 163 VI et III^{or}
V2
- 164 proportionem
Aut

290,17 A ATQUE B

- 165a DXXXI.CCCCXLI DXXIII.CCLXXXVIII
M4PbV2
CCCCCXXXI.CCCCXLI *M4* VXXXI.CCCCXLI *V2*
- 165b numeri DXXXI.CCCCXLI, DXXIII.CCLXXXVIII
Pq
DXXXI.CCCLI *Pq* DXXIII.CLCCLXXX *Pq*

290,17 QUI SUNT SUPERIUS DESCRIPTI

- 166 numeri, inter quos est coma
Vrf

290,17 QUORUMQUE DIFFERENTIA

- 167 sit
P_n
- 168 in sequenti lineari figura patebit, vel aliam aspice figuram, sed non bene constat secundum quodlibet exponit
Aut
 patebit hoc signo] *Aut repet. 289,21-28 (C17) Aut*

290,18 C¹

- 169 [est] VII.CLIII
M₄P₆P_qV₂V_{rf}
 est] *add. P_qV₂*

290,18 DIFFERENTIAM C NUMERI

- 170 comma
P₆V₂
- 171 VII.CLIII
P_q

290,20 QUI

- 172 numerus F
M₄P₆V₂

290,20 A

- 173 numero, quem significat A
Vrf

290,20 VINCITUR NUMERO G

- 174 minor est quam A
Vrf

290,20 VINCITUR

- 175 A
M₄P₆V₂

290,23 VINCITUR

- 176 B
Vrf

290,23 II.CXVIII

- 177 hoc est
Vrf

290,24 NUMERIS

- 178 istis
Vrf

290,27 PROPORTIONEM

- 179 maiorem
PbV2

290,28 HI (*pro* HIS) ENIM MULTIPLICATO C EFFECTI SUNT.

- 180 [numeri, i.] F et K
CgM4PbV2Aut
numeri, i.] *add.* Cg atque Cg
- 181 C septuagies quater multiplicato factum est F; similiter C septuagies ter complicatus facit K.
McPn
C s. i. Pn factum est F] C F Pn ter] *om.* Pn fecit Pn

290,28 C

- 182 numero
Cg

290,29 A ATQUE B

- 183 qui habent maiores numeros
PbV2

291,1 EANDEM COMMATIS PROPORTIONEM MAIOREM ESSE

- 184 LXXIII ad LXXIII
PbV2

291,2 MONSTRATI SUNT IGITUR NUMERI

186 Hic inspicere figuram, quae subiacet.

Vrf

cf. 291,7-12 (C18)

291,3 NUMERI, QUI COMMA CONTINENT

185 A et B

PbV2

291,7 C VII.CLIH (C18)

187 differentia

Lz

LIB. III, CAP. 13

291,13 QUOD SEMITONIUM MINUS MAIUS QUIDEM SIT QUAM ...

- 1 quia in maioribus numeris minor est proportio
PbV2

291,15 QUOD SI AD SEMITONIUM MINUS TALIS SPECULATIO
CONVERTATUR ...

- 2a qualis fuit in proportionem commatis
Pc5

- 2b qualis est in comate
Aut

- 3 ¹Inter CCXXXIII et CCXLVII sesquioctava decima proportio est, quia differentia eorum, quae est XIII, in minori est octies et decies et in maiore novies et decies. ²Quibus si addideris medietatem differentiae (quae est XIII), i. VI et medium unitatis, fiunt numeri CCXL semis et CCLIII semis, inter quos est proportio sesquioctava decima semis.

³His adde II et semis, efficies CCXLIII et CCLVI, qui semitonii retinent proportionem, VIII s. unitatibus maiores quam illi, qui retinebant sesquioctavam decimam proportionem. ⁴Et ideo minoris proportionis sint quam sesquioctava decima vel sesquioctava decima semis.

⁵His si addideris IIII, fient CCXLVII et CCLX, inter quos est sesquinona decima proportio, qua musici semitonii proportio maior est.

PcHwg

1 et in maiore novies et decies] *om. Pc*

2 CCLIII] 233 *Hwg*

3 sesquioctava decimam *Hwg* inter quos est] inter quos *Hwg*

3-4 spectat ad 291,15-292,14

5 spectat ad 292,15-293,9

- 4 Eadem via priusquam probavit de comate, probat de semitonio minore: primum, quod semitonium minus est in minori proportionem quam XVIII et semis ad XVIII et semis, ostendit, quod diligens lector facile ex supradictis coniciet.

Vrf

- 5 Demonstratio est talis: similis superioribus, differentia numerorum, inter quos est semitonium, s. XIII, decies novies et semis ducta, et iterum decies octies et semis, facit duos maiores numeros quam

sint illi, inter quos est semitonium. Igitur semitonium est in minori
proportione quam XVIII et semis et XVIII et semis. Et dictum
est quare, quia in maioribus numeris> mi<nor> pro<portio> et c.
Vrf

291,16 EIUS

- 6 semitonii minoris
Aut

291,17 SIT

- 7 significet
Vrf

291,18 HORUM DIFFERENTIA

- 8 sit
PnAut

291,18 HORUM

- 9 A et B
V2

291,18 C

- 10 litera
V2

291,20 XVIII S AD XVIII S

- 11 Nota semis superfluere.
Lry

291,20 S

- 12 dimidium
S

291,20 METIATUR ENIM C ID, QUOD EST A, DECIES NOVIES
SEMIS, ID EST MULTIPLICETUR C DECIES NOVIES SEMIS,
FIUNT CCLIII S

- 13a tredecies XVIII, CCXLVII tredecies semis, VI et dimidium
*Ei*EnLzMf²MhMmMkPe⁵ShWbLlz*

- 13b tredecies decus novies et tredecies semis sunt CCLIII <S>.
BcMcPbV2AutLryVrf
decus] om. *McAutLryVrf* decem et *Bc* et] om. *Mc* VI semis *Bc* CCCCLIII
Vrf

291,20 METIATUR ENIM C ID, QUOD EST A, DECIES NOVIES SEMIS

- 14 quotiens possit habere XIII ipse maior, i. A
EiEnLzWbLlz

291,20 C

- 15 XIII
LaM4PbPe⁵V2Aut

291,20 METIATUR ENIM C ID, QUOD EST A, DECIES NOVIES SEMIS

- 16 multiplicetur C decies novies semis
QSBiKnLaLzMaOlPePnWbWiWnBwiEwnLlz
instar textus QSBiKnLaLzMaOlPePnWbWiWnBwiEwnLlz
gl. cancell. La
cf. III,13,30

291,22 SEMIS

- 17 medietas unitatis
Aut
- 18 VI et medietas unitatis
LaPe⁵
medium La
gl. cancell. La

291,22 QUOD SIT D

- 19 CCLIII 5
Aut

291,22 QUI SCILICET COMPARATUS AD A EODEM A DUOBUS SEMISQUE TRANSCENDITUR

- 20 Numerum ducentorum quinquaginta trium et semis transcendit A duobus et semis, i. CCLVI, qui figurantur in A.
McPbV2AutLryVrf
Numerus *Aut* duobus] i. duabus unitatibus *add. Vrf* in A] vel potius tribus sed s. duabus et tribus *add. Vrf*

291,22 QUI

- 21 D
PnV2Aut

291,23 EODEM

- 22 ab
Vrf

291,23 SEMISQUE

- 23 medietate duorum
Wi

291,24 TRANSCENDITUR

- 24 in proportione maiori
PbV2

291,24 SITQUE HAEC DIFFERENTIA F

- 25 duo et semis
Aut

291,24 II 5

- 26 a D
Vrf

292,1 RURSUS EADEM C DIFFERENTIA B NUMERUM METIATUR
OCTIES DECIES SEMIS ID EST MULTIPLICETUR OCTIES DE-
CIES SEMIS, FIENT CCXL 5 , QUOD EST E.

- 27 tredecies XVIII, CCXXXIII; tredecies semis, VI 5
EiEnLzMj²MhMkMmPe⁵ShWbLlz
CCXXXIII MjMkMmPeSh rel. eras. Mm VI et dimidium MjMhMkSh

292,1 C

- 28 XIII
LaPe⁵Aut

292,1 EADEM C DIFFERENTIA B NUMERUM METIATUR OCTIES
DECIES SEMIS

- 29 tredecies octies <decies> semis
V2

292,1 METIATUR OCTIES DECIES SEMIS

- 30 multiplicetur octies decies semis

*QBiEnKnLzMaMbMfOlPiPnPgWbWiWnBwiEwnLplLlz**glosa est] add. En**instar textus QBiEnKnLzMaMbMfOlPiPnPgWbWiWnBwiEwnLplLlz**gl. cancell. KnMaMbMf**cf. III,13,16***292,1 METIATUR**

- 31 multiplicet

*PbV2***292,2 SEMIS**

- 32 [si addatur] VI et medietas unitatis [i. 5]

*KnLaPe⁵**si addatur] add. Kn medietas] dimidium La i. 5] add. Kn**gl. cancell. La**cf. III,13,18***292,3 QUOD SIT E**

- 33 CCXL 5

*Aut***292,4 ID EST DUOBUS SEMIS**

- 34 in numero

*PbV2***292,5 F**

- 35 duobus et semis

*V2Aut**duo Aut et] om. V2***292,6 SUBTRACTO IGITUR F AB EO, QUOD EST A ATQUE B**

- 36
- ab eo subtracto quod est <A atque> B*
- , i. ab illis duobus numeris
-
- primis subtracta differentia communi, i. duo et semis

*Vrf***292,6 F**

- 37 duobus et semis

*PbV2Aut**duo Aut*

292,7 D ATQUE E

- 38 simplices
MmPbV2Vrf

292,7 MAIOREM IGITUR TENENT PROPORTIONEM INTER SE D
ATQUE E QUAM A ATQUE B

- 39 antequam subtrahantur ab eis duo et semis
Mm¹PbV2AutVrf
 subtrahatur *AutVrf*

292,10 A IGITUR AD B ...

- 40 † si non est proportio †
Pe

292,15 VIDETUR TAMEN EADEM PROPORTIO CCLVI AD
CCXLIII MAIOR ESSE AB EA, QUAM CONTINENT XX ET
XVIII.

- 41 ¹CCLVI habet CCXLIII in se et eius plus quam nonam decimam partem, ²quia, si computes decem et novem vicibus XIII, habet plus [quam] CCXLIII^{bus} quatuor, ³et ipsis quatuor superatur, quod ad plenam nonae decimae partis computationem non cohercetur. ⁴In maioribus vero numeris, i. CCLX et CCXLVII, ipsa tantummodo proportio fixe custoditur, ⁵quia maior habet minorem in se et eius nonam decimam partem, quae pars est XIII.

*EiEnLzMf²MhMkMmPe⁵ShWb*¹Llz*

1 CCXLVI *EiEnMmPe* CCXLVII *MfMhMkSh* habet] item *Sh* CCXLIII
Mh

2 habes *Pe* habebit *Llz* quam] *add. Pe*

3 superat *Ei* partis] *om. LzWbLlz* cohercetur] coheretur *LzMmLlz* coheret
MfMhMkPeSh

4 CCXL *Llz* CCXLVII] CCLXVII *MfSh*

5 eius] *om. MfMhMkMmPeSh* est] *om. LzWbLlz*

- 42 ¹Decies decem C sunt; novies decem nonaginta; sive ter decem XXX fient; novies tria sive ter novem XXVII componunt.

²Haec ergo collocata sunt CCXLVII, quae novem minus sunt a CCLVI, qui novenarius est XVIII semis. ³Tolle a senario, qui appositus CCL, semissem, i. tria, fiunt CCLIII.

⁴Simili modo multiplicata differentia, quae est XIII, per X et octo, CCXXXIII reddit, ⁵qui iterum a CCXLIII in novem minus sunt (sed novem adiunctis fiunt CCXLIII). ⁶De his aufer ternarium, qui est semis senarii, fiunt CCXL.

WiBwi

1 sive ter decem XXX fient] ter X treginta *Bwi* 2 semis] sonus *WiBwi*
4 X et octo] X et novem s *WiBwi*

- 43 Hic iterum probat, quod semitonium minus est in minori proportionem quam sint XX ad X et VIII eadem prorsus via, qua probavit cetera. Ideoque tota littera per se patet.

Vrf

292,15 PROPORATIO CCLVI AD CCXLIII MAIOR ESSE AB EA, QUAM CONTINENT XX ET XVIII

- 44 quia in minoribus maior proportio

PbV2

292,16 AB EA

- 45 proportione

Aut

292,17 A. B. C.

- 46 A et B notae sunt numerorum, inter quos est semitonium minus. C autem est nota differentie ipsorum, quae est XIII.

Vrf

notae] nota *Vrf*

292,17 IDEM

- 47 numeri

Aut

292,17 METIATUR IGITUR C DIFFERENTIA A TERMINUM VICIES

- 48 per XX multiplicata XIII

O

292,18 C

- 49 XIII

M4PbPe5V2Aut

292,18 A

- 50 CCLVI

PbV2

292,19 QUI

51 CCLX
M₄P₆V₂Aut

52 D
Aut

292,19 A

53 CCLVI
P₆V₂

292,19 EUNDEM QUATERNARIO TRANSCENDUNT

54 Quatuor unitatibus est plus D quam A.
Aut

292,19 EUNDEM

55 A
P₆V₂Aut

292,20 HIC SIT F.

56 quaternarius
V₂

292,20 IDEM C

57 XIII
P₆V₂

58 differentia inter A et B
P_c⁵

59 ducentorum LX^{ta} et ducentorum XLVII XIII^{cim} sunt differentia
V₂

292,21 B

60 CCXLIII
P₆V₂

292,22 QUI

61 CCXLVII
PbV2

62 E
Aut

292,22 B

63 CCXLIII
PbV2

292,22 EODEM F

64 quaternario
MmPbPcV2AutLryVrf

292,22 TRANSCENDUNT

65 B
Cg

292,23 EODEM F

66 quaternario
V2Aut

292,24 ADIECTO IGITUR F

67 apposito quaternario
PbPcV2AutLryVrf

292,26 A ATQUE B

68 semitonium minus
Pc5

69 primum, cum sunt in sua natura, antequam addatur quaternarius,
eorum differentia
McPbPcV2LryVrf
differentia quaternario *Vrf*

292,26 A

70 CCLVI
PbV2

292,26 B

- 71 CCXLIII
PbV2

292,27 D ATQUE E¹

- 72 cum differentia, quaternario
PbV2

292,27 D²

- 73 CCLX
PbV2

292,27 E²

- 74 CXLVII
PbV2

292,28 MULTIPLICATUS

- 75 C
Aut

292,28 C NUMERUS EFFICIT

- 76 numerum D et E
V2

292,28 C

- 77 XIII
PbV2

293,1 A

- 78 CCLVI
PbV2

293,1 B

- 79 CCXLIII
PbV2

293,1 QUI SCILICET SEMITONIUM CONTINENT

- 80 quae XIII habent differentiam
 Q^2Pq
 XIII inter differentiam Pq

293,1 SEMITONIUM

- 81 minus
 Pc^5

293,2 EA

- 82 proportio
 $Q^2PbPqV2$

293,2 XX

- 83 XX optinent locum D.
Aut

293,2 XVIII

- 84 XVIII optinent locum E.
Aut

293,7 NUNC IDEM MINUS SEMITONIUM COMMATI COMPARAMUS

- 85 Ostendamus, quot commata contineat minus semitonium.
Vrf

293,8 QUOD EST ULTIMUM AUDITUI SUBIACENS ULTIMAQUE PROPORTIO

- 86 Nichil extremum invenitur subiacere auditui quam coma; adest hic quid est.
Aut
adest hic lectio incerta Aut

293,8 QUOD EST ULTIMUM

- 87 coma
 Pq
 88 Nota: ultimum
 $McAutVrf$

293,9 ULTIMAQUE

- 89 Nota: ultima proportio
 Pc

LIB. III, CAP. 14

293,13 SEMITONIUM MINUS MAIUS QUIDEM ESSE COMMATIBUS
TRIBUS, MINUS VERO QUATTUOR

- 1 in sequenti solvetur
Aut

293,14 QUATTUOR

- 2 commatibus
PbV2

293,14 SINT TRES NUMERI ITA DISPOSITI, UT INTER SE PROPOR-
TIONEM CONTINEANT DIAPASON ET EAM, QVAE DICITUR
SEX TONORUM.

- 3 in XXXI° capitulo II libri
Q²
XXX° Q
cf. 266,1-10 (B31)

293,15 UT INTER SE PROPORTIONEM CONTINEANT DIAPASON
ET EAM, QVAE DICITUR SEX TONORUM

- 4 ad unum numerum diapason proportionem, ad tertium sex tono-
rum
McPbV2AutLry

293,16 SIT ENIM A CCLXII.CXLIII

- 5 sextus octuplus
Pe⁵
sextus] octavus *Pe*

293,16 SIT ENIM A CCLXII.CXLIII. INTENDANTUR IGITUR AD
B QUIDEM QUINQUE TONI CONTINUI ...

- 6 ¹A CCLXII.CXLIII si omnes tonos computare vis usque ad VI tonos, qui sunt DXXXI.CCCCXLI, hoc modo reperies. ²Sume octavam partem de CCLXII.CXLIII, quae est XXXII.DCCLXVIII, et hunc numerum adde cum eis, quorum octava est, erunt CCXCIII.DCCCCXII. Ecce primus tonus. ³Item sume octavam de CCXCIII.DCCCCXII, quae est XXXVI.DCCCLXIII, et adde hos cum CCXCIII.DCCCCXII, fiunt CCCXXI.DCCLXXVI.

Ecce secundus tonus. ⁴Item sume octavam ex his, quae est XLII.CCCCLXXII, et adice cum eis, fient CCCLXXXIII.CCXLVIII. Ecce tertius tonus. ⁵Item huius octavam quoque sume, quae est XLVI.DCLVI, et adice cum eis, fient CCCCXVIII.DCCCCIII. Ecce quartus tonus. ⁶Iste est inter E atque B remissus. ⁷Item ex hoc sume octavam, quae est LII.CCCCLXXXVIII, et cum ipso, cuius octava est, adice, erunt CCCCLXXII.CCCXCII. Ecce quintus tonus. ⁸Item sume octavam horum, quae est LVIII.XLVIII, et adde cum eis, fiunt DXXXI.CCCCXLI. Ecce sextus tonus. ⁹Si vero diapason, i. duplam, ad CCLXII.CXLI facere vis, tolle de sexto tono VII.CLIII, remanent DXIII.CCLXXXVIII. Ecce diapason habes. ¹⁰Diatesseron est E ad F, hoc est CCCLXXXIII.CCXLVIII ad CCCCXCVII.DCLXIII. ¹¹Sume ergo tertiam de E, quae est CXXIII.CCCCXVI, et eisdem adice, fient CCCCXCVII.DCLXIII, et maior numerus habet minorem in se et eius tertiam partem.

Mj²MhMkPe⁵

A CCLXII.CXLI om. *Pe* vis] volueris *MjMhMk*

2 CCLXII.CXLI] CCLXII.CCXLVIII *Mj* CCCLXXXIII *Pe* XXXII.DCLXVIII *Pe*

3 XXXVI.DCCCCXIII *Pe*

5 octavam quoque sume] octavam si reperire vis sume ipsius quoque octavam partem *Pe* eis] eo *Pe*

7 est] om. *MjMhMk* LII.CCCCLXXXVIII *Pe* CCCLXXXII.CCCCXCII *Mj*

10 CCCLXXXIII.CCXLVIII] CCCLXXXIII.CCXLVIII *MjMhMk*
CCCLXXXIII.CCXLVIII *Pe* fiunt *Pe*

11 E] G *Pe* fiunt *Pe*

293,18 AB C AUTEM DIAPASON CONSONANTIA REFERATUR

7 intendatur ab A

Vrf

293,21 MANIFESTUM EST INTER C ATQUE D COMMA CONSTITUI

8 quia sex toni excedunt dyapason uno comate. Sed ab A usque ad C est dyapason, item ab A ad D sunt sex toni; igitur inter C et D est coma.

Vrf

hucusque *Vrf*

293,23 VII.CLIII

9 In hac differentia, C atque D, consistit comma.

McMm¹PbV2AutLry

gl. repet. *V2*

**293,23 REMITTANTUR IGITUR DUO TONI AB EO, QUOD EST B,
AD ID QUOD EST E**

10 XCVIII.CXLIII

Pq

11 Respice retro ad figuram illam, in qua constituit tramites et limites, et ibi clarius videbis ea, quae hic tractantur; et invenies eosdem numeros, quibusdam tamen intermissis, in quibus poteris notare tonos et remittendo et intendendo.

Aut

cf. 266,1-10 (C15)

293,25 RURSUS AB EO, QUOD EST E, INTENDO DIATESSARON

12 CXXIII.CCCCXVI

Pq

293,26 INTENDO DIATESSARON

13 ad id

Aut

**293,28 INTER B IGITUR ATQUE F MINUS SEMITONIUM REPPE-
RITUR**

14 XXV.CCLXXII

Pq

**294,1 SUBLATIS ENIM DE DIATESSARON CONSONANTIA DUOBUS
TONIS**

15 CXXIII.CCCCXVI

Pq

cf. III,14,10

294,2 FIT RELIQUUM SEMITONIUM MINUS

16 XXV.CCLXXII

Pq

XXV.LXXII *Pq*

cf. III,14,14

294,3 CCLVI ET CCXLIII

17 in his s.

Vrf

294,4 QUOS EOSDEM NUMEROS, SI MILLIES NONGENTIES
QUADRAGIES QUATERQUE MULTIPLICES, B ATQUE F NU-
MEROS EXPLICABIS.

- 18 ¹In omni enim proportionem, si uno atque eodem numero uterque multiplicetur terminus, numeri ex illa multiplicatione nati in eadem sunt habitudine, qua et primi, ²quae multiplicatio et per unum et per duos et per quoslibet in infinitum facta, numeros eadem constabit ratione. ³Hic autem secundum hunc modum, ut CCLVI et CCXLIII excrescerent in eadem habitudine in CCCCXCVII.DCLXIII et CCCCCLXXII.CCCXCII necessario per I.DCCCCXLIIII multiplicati sunt.

$Q^2P_q^*$

1 enim] *om.* P_q

2 eodem P_q

3 excrescerent] et crescerent P_q in CCCCXCVII.DCLXIII] i. CCCCXCVII.
DCLXIII P_q

- 19 ¹CC^{ti} milies CC; XL milies XL; III milies III;
²CC nongenties CLXXX; XL nongenties XXXVI; III nongenties II.DCC;

³CC quadragies VIII; XL quadragies I.DC; III quadragies CXX;

⁴CC quater DCCC; XL quater CLX; III quater XII;

⁵summa CCCCCLXXII.CCCXCII

*EiEn*LzMf²MhMkPe⁵WbLlz*

1 milies XL *MfMhMk* milies III *MfMhMk*

2 nongenties CC *MfMhMk* CC nonagies *Pe* nongenties XL *MfMhMk* III]
om. *Llz* nongenties III *MfMhMk*

3 CC quadragies] quadragies DCCCC *Mf* quadragies DCCCC *MhMk*
quadries *Llz* VIII; XL quadragies] *om.* *LzPeLlz* quadragies XL *Mf* quadra-
gies XL *MhMk* quadragies III *Mf* quadragies III *MhMk* quadries *Llz*

4 quater CC *MfMhMk* quater XL *MfMhMk* quater III *MfMhMk*

5 CCCCCLXXII.CCCXCII *LzWbLlz*

- 20 ¹CC milies CC; L milies L; VI milies VI;
²CC nongenties CLXXX; L nongenties XLV; VI nongenties V.CCCC;

³CC quadragies VIII; L quadragies II; VI quadragies CCXL;

⁴CC quater DCCC; L quater CC; VI quater XXIII;

⁵summa CCCCXCVII.DCLXIII

*EiEn*LzMf²MhMkMmPe⁵WbLlz*

1 milies CC *MfMhMkMm* L III L *Llz* milies L *MfMhMkMm* milies VI
MfMhMkMm

2 nongenties CC *MfMhMkMm* nongenties L *MfMhMkMm* nongenties VI
MfMhMkMm

3 quadragies CC *MfMhMkMm* VIII *Mf* quadragies L *MfMhMkMm*
quadragies VI *MfMhMkMm*

4 quater CC *MfMhMkMm* DCC *LzWbLlz* CCCC *Mm* quater L
MfMhMkMm quater VI *MfMhMkMm*

- 21 ¹Milies nongenties quadragies et quater ducenti quinquaginta sex multiplicati sunt CCCCXCVII.DCLXIII, qui in F figurantur. ²Et milies nongenties <quadragies> et quater ducenti quadraginta tres multiplicati sunt CCCCLXII.CCCXCII, qui in B praefigurantur.

*Bc*McMm¹PbVzAutLryVrf*

1 nongenties] nonagies *Vrf* multiplicati] multiplicat *Vz*

2 ducenti quadraginta tres] CCXLIII *Aut* sunt] fiunt *Vrf*

- 22 modo probat

Aut

294,4 QUOS

- 23 CCLVI et CCXLIII

PbPq

et] om. *Pq*

- 24 quia

Aut

294,4 NONGENTIES

- 25 novies centum

Aut

294,6 QUOS NECESSE EST EANDEM PROPORTIONEM SUPERIUS DICTIS NUMERIS CONTINERE, QUI UNO ATQUE EODEM NUMERO, ID EST M.DCCCCXLIIII PARITER MULTIPLICATI CREVERUNT.

- 26 ¹Quoscumque enim duos numeros unoquolibet numero multiplicaveris, qui inde procreantur, eandem retinebunt proportionem, quam primi duo tenuerunt. ²Verbi gratia IIII et VI multiplica denario, fiunt XL et LX; in prioribus sesquialtera et in sequentibus similiter, nam LX habent XL in se et eius medietatem, i. XX.

*EiEnLz*Mf²Mh*MkMm¹Pc⁵ShWbLlz*

1 Quoscumque enim duos numeros] *repet.* En numeros] numerus *Llz* inde] deinde *Mm* procreantur] multiplicantur *Mm* retinebit *LzLlz* tenuerunt] retinebant *Mm* habuerunt *Pc*

2 om. *Pc* LX] XL *Llz* similiter] simul *LzLlz* nam LX] nam XL *Llz* habet *MkMm* XL in se] in se XL *Mf* medietatem] medium *Mm* i.] hoc est *Mm*

294,6 EANDEM PROPORTIONEM

- 27 minoris semitonii

Vrf

294,6 SUPERIUS DICTIS NUMERIS

28 CCLVI CCXLIII

EiEnMhPe⁵

294,7 QUI

29 B et F

EiEnMh

294,8 M.DCCCCXLIII

30 Iste productus est superius in fine libri secundi per octonarium multiplicato CCXLIII [numero].

*EiEnLzMf²MhMkPe⁵ShWbLlz**secundi libri Pe XLIII Pe numero] add. MfMhMkSh**cf. 264,8-9*

294,8 CREVERUNT

31 Illi duo numeri simul iuncti hunc numerum faciunt.

*Vrf*294,8 IDEM AB EO, QUOD EST F, INTENDO DIATESSARON, SCILICET AD G ET SIT G DCLXIII.DLII.32 Tertia CCCCXCVII.DCLXIII. est CLXV.DCCCLXXXVIII, quae addita eis facit DCLXIII.DLII*EiEnMf²MhMkPe⁵ShWb**CLXV.DCCCLXXXVIII MfSh DCLXIII.DLIII Mf DCLXIII.DLII Ma*

294,9 ITEM AB EO QUOD EST F INTENDO DIATESSARON

33 Addo tertiam partem, quae est CLXV.DCCCLXXXVIII.*Mm¹Pb³PcAutLry**addo] om. Lry*294,10 RURSUS AB EODEM G REMITTO AD P DUOS TONOS ET SIT P DXXIII.CCLXXXVIII.

34

medius

DLXXXVIII.DCCCXXIII

remissus

LXXIII.DCCXXVIII*Pb³*

remissus

LXV.DXXXVI

294,11 QUOD P NECESSE EST UT EUNDEM SONUM QUEM C NUMERUS EXHIBEAT

- 35 Locum, ut patet in subiecta figura, et quod sic esse debeat, ostendit dicens *ad equalitatem* et c.

Vrf

cf. 295,7-19 (C21); 294,13

294,13 AD AEQUALITATEM NAMQUE EIUS TALI RATIONE PROGRESSUS EST

- 36a ut unum numerum haberent C et P

EiEnMf²MhMkPe⁵

C et P] *om. Pe et] om. MfMk*

- 36b C, s. P

CgV2Aut

s. P] *om. V2*

294,14 ETENIM EA, ...

- 37 Ecce rationem

Vrf

294,17 HOC MODO

- 38 qui sequitur, ecce

Vrf

294,23 IURE IGITUR P ATQUE C EISDEM NUMERIS CONSCRIBUNTUR.

- 39 quia similiter ab A usque ad C sunt V^{que} toni et duo semitonia minora pro dyapason

Vrf

husque Vrf

294,23 EISDEM NUMERIS

- 40 similibus, i. vel equalibus

Pn

294,26 EST AUTEM EORUM DIFFERENTIA ...

41

F	C
<u>CCCCXCVII.</u>	<u>DXXIII.</u>
DCLXIII	CCLXXXVIII
M	
<u>XXVI.</u>	
DCXXIII	
differentia	

*EiEn**

42 Inspice diligenter subiectam figuram et totum erit tibi manifestum.

Vrf

cf. 295,7-19 (C21)

294,27 K

43 VII.CLIII
EiEn

294,28 M AUTEM SEMITONII MINORIS

44 sit differentia
Pb V2AutLry Vrf
differentia sit *Vrf*

294,28 K

45 differentiam commatis, quae est VII.CLIII
Pb V2AutLry Vrf
differentia *Aut*

294,29 AUXERIMUS

46 multiplicaverimus
Pn

295,2 M MAIOR QUIDEM EST AB L

47 V.CLXV
EiEnMf²MkMmWvc
V.CLXVI *Mm*

295,2 M¹

- 48 semitonium minus
MmPbV2LryAutVrf

295,2 AB L

- 49 a tribus commatibus
MmPbV2Vrf

295,2 IDEM AUTEM M MINOR EST AB N

- 50 $\bar{\text{I.DCCCCLXXXVIII}}$
EiEnMf²MhMkMmWve
 $\bar{\text{I.DCCCCLXXXVIII Mf}}$

295,2 IDEM AUTEM M

- 51 semitonium minus
MmPbV2LryVrf

295,3 AB N

- 52 a quattuor commatibus
PbV2AutLryVrf

295,3 COMMATE

- 53 $\bar{\text{VII.CLIII}}$
LaPbV2LryVrf

295,3 L AUTEM TERTIO

- 54 ducto comate succrevit
Aut

295,4 M VERO SEMITONII MINORIS OBTINET DIFFERENTIAM

- 55 Differentia, qua semitonium minus tria commata superat, est $\bar{\text{V.CLXV}}$, qua vero a quattuor commatibus superatur, est $\bar{\text{I.DCCCCLXXXVIII}}$, quae simul iunctae efficiunt $\bar{\text{VII.CLIII}}$ in commatis proportionem.
PeHwg
 a) om. *Hwg* 7154 *Hwg*

295,13 F. $\overline{\text{CCCCXC VII.DCLXIII}}$ (C21)

- 56 Istius tertia est $\overline{\text{CLXV.DCCCLXXXVIII}}$, quae sibi addita facit $\overline{\text{DCLXIII.DLII}}$, hoc est diatesseron.
Mm¹

LIB. III, CAP. 15

295,23 EADEM HAC RATIONE ET SEMITONIUM MAIUS ...

- 1 consimili demonstratione
Vrf

296,5 SEMITONIUM MINUS

- 2 $\overline{XXV.CCLXXII}$
Pq
cf. III,14,14

296,6 C $\overline{CCCCXCVII.DCLXIII}$

- 3 semitonium
Pn
- 4 Iste superius in alia descriptione fuit F, inter quem et B semitonium minus erat.
EiEn
cf. 295,7-17 (C21)
- 5 Hunc numerum proba in superiore figura [ubi diximus limites et tramites esse].
McPb³AutLry
superiori *Pb* ubi diximus limites et tramites esse] *add. Aut (cf. 266,1-10 (B31))*
cf. 295,7-17 (C21)

296,7 APOTOME PROPORTIO

- 6 semitonium maius
Pq

296,9 QUOD APOTOMEN ESSE SUPRA RETULIMUS

- 7 in fine secundi libri
EiEn
cf. 263,21-264,26

296,9 MAIUS

- 8 semitonium
Q²PqPr²

296,9 INTER D IGITUR ATQUE C EST DIFFERENTIA
XXXIII.DCCLXXVII

9

differentia E XXXIII.DCCLXXVII

	semitonium		apotome	
B		C		D
<u>CCCCLXXII.</u>		<u>CCCCXCVII.</u>		<u>DXXXI.</u>
CCCXCII		DCLXIII		CCCCXLI
differentia				
<u>XXV.</u>				
CCLXXII				

EiEnLzWb

B CCCLXXII.CCCXCII *LzWb*

296,9 INTER D IGITUR ATQUE C

10 quae est apotome

MaMmPbV2AutLryVrf

296,11 SED ERAT COMMATIS DIFFERENTIA VII.CLIII.

11 quo transcenditur diapason a sex tonis, i. inter DXXIII.
CCLXXXVIII. et DXXXI.CCCCXLI

EiEn

296,12 COMMA

12 VII.CLIII

MaPbV2Aut

296,15 G IGITUR AB EO, QUOD EST E

13 I.DCCCCLXXXVIII

EiEnMf²MhMkMm

296,15 G

14 XXXV.DCCLXV

Aut

296,15 E

- 15 ablativus

*Lz**cf. III,15,19*

- 16 XXXIII.DCCLXXVII

*Aut*XXXIII.DCCLXXVII *Aut*

296,16 K MINUS

- 17a ab E

EiEn

- 17b E

Aut

- 18 V.CLXV

EiEnMf²MhMkMm

296,16 K

- 19 nominativus

*LzLz**cf. III,15,15*

- 20 XXVIII.DCXII

Aut

296,16 SED G QUINQUES ACUTUM EST COMMA, K VERO QUATER

- 21 In unciis metallorum haec experienda sunt.

*Aut**cf. III,16,30, III,16,39*

296,16 G QUINQUES ACUTUM EST COMMA

- 22 coma est quinques aucta G, i. V comata faciunt unam G

Aut

296,17 K VERO QUATER

- 23 auctum comma est

V₂

- 24 multiplicatum est comma

Aut

296,17 EST AUTEM APOTOMES DIFFERENTIA E.

- 25 $\overline{\text{XXXIII.DCCLXXVII}}$
EiEnMf²MhMk
 $\overline{\text{XXXIII.DCCLXXXVIII}}$ *Mh*

296,17 EST AUTEM APOTOMES DIFFERENTIA

- 26 apotome est differentia
Aut

296,17 APOTOMES

- 27 genetivus
Aut

296,17 E

- 28 $\overline{\text{XXXIII.DCCLXXVII}}$
V₂

296,19 MAIROEM VERO QUAM QUATTUOR

- 29 commata
V₂

296,20 EX HOC IGITUR CONPROBATUR ...

- 30 Quandoquidem apotome minus est quam V comata, et maior quam IIII, *igitur* est.
Aut

296,21 MINOREM VERO QUAM VIII

- 31 commata
V₂

296,21 NAM SI MINUS SEMITONIUM MAIUS QUIDEM EST QUAM TRIA COMMATA, MINUS VERO QUAM IIII, APOTOME AUTEM MAIOR QUIDEM EST QUAM IIII COMMATA, MINOR VERO QUAM V ...

- 32 ¹Minus semitonium plus habet quam tria commata, maius semitonium plus quam quatuor commata. ²Numerus autem, quo utrumque semitonium ea commata supergreditur est $\overline{\text{V.CLXV}}$.
³Is enim numerus, qui habet plus quam tria commata, est

XXVI.DCXXIII. ⁴Is vero, qui habet plus quam quatuor commata, est XXXIII.DCCLXXVII. ⁵Comma autem est VII.CLIII, qui numerus ter atque quater ductus ab utrisque praedictis numeris transcenditur V.CLXV. ⁶Cum sint igitur in minore semitonio tria commata integra, in maiori quatuor, septem procul dubio commata perficiunt. ⁷Si autem eum numerum, qui in utralibet parte supercrescit, simul iungamus, reddunt octavum comma et plus eo. ⁸Duplicati enim V.CLXV faciunt X.CCCXXX, qui utique transcendunt VII.CLIII [eo numero, qui est III.CLXXVII]. ⁹Et in hoc probatur tonus plus quam octo commata habere, sed excessus ipse numerorum unum comma non implet, ut usque ad novem pertingat.

EiLzMf²MhMkMmShWb

1 quatuor commata] IIII *MfMhMkMmSh*

3 tria - 4 plus quam] *om. Lz*

4 quatuor commata] IIII *MfMhMkMmSh* est] est iste *MfMhMkMmSh*

5 est autem *Lz* est] *om. MfMhMkMmSh* qui numerus ter atque quater ductus] qui numerus tertio atque quater ductus *EiWb* qui numerus tertio atque ductus *Lz* qui numerus tertio multiplicatus est ter quaterque *MfSh* qui numerus tertio multiplicatus ter quaterque *MhMk* qui numerus ter quaterque multiplicatus *Mm* praedicatis *Mm*

6 Cum sunt igitur] Igitur cum sint *MfMhMkMm* Igitur sint *Sh* septem procul dubio] procul dubio VII *MfMhMkMmSh* perfluunt *MfSh*

8 transcendit *EiLzWb* eo numero, qui est III.CLXXVII] *add. MfMhMkSh* et numero, qui est III.CLXXVII *Mm*

- 33 Eadem differentia apotome superat IIII^{or} commata, qua minus semitonium tria; et eadem superatur a quinque commatibus, qua semitonium minus a quatuor.

PeHwg

296,22 MINUS SEMITONIUM MAIUS QUIDEM EST QUAM TRIA COMMATA

- 34 ut revera est

Aut

296,24 MINOR VERO QUAM V

- 35 commata

V2

296,24 IUNCTUM SEMITONIUM MINUS SEMITONIO MAIORI,
QUOD EST APOTOME, ERIT OMNE MAIUS QUIDEM VIII
COMMATIBUS, MINUS VERO VIIII.

- 36 tria et III^{or} iuncta, et duae particulae, quae super tria commata
sunt et super III^{or} [quae aliquantulum excedunt unum comma, et
in illo excessu est tonus maior VIII comatibus, sed minor VIIII]

MaMcMm¹PbV2AutLryVrf

tria IIII *Ma* quae - sed minor VIIII] *add. Vrf*

296,25 ERIT OMNE MAIUS QUIDEM VIII COMMATIBUS, MINUS
VERO VIIII

- 37 omnis tonus, vel hoc quod colligitur ex semitonio maiore et minore

MaMcMkMm¹PbPcV2AutLryVrf

hoc] omne *Mk* quod] *om. V2* emitonio *V2* minore et maiore *MaPbV2*

296,26 OMNE

- 38a totus tonus

EiEn

- 38b tonus

Mf²MhPnSh

- 38c semitonium maius et minus

Pq

296,26 MINUS VERO VIIII

- 39 commatibus

V2

LIB. III, CAP. 16

297,9 DEMONSTRATIO

- 1 vel explanatio
Kn

297,10 QUEMADMODUM PER HANC RATIOCINATIONEM

- 2 praemissam s.
Vrf

297,11 QUEMADMODUM TONUS COMMATIBUS COMPARETUR

- 3 ex quot commatibus constet tonus
Vrf

297,12 SEGNIBUS

- 4 pigris
Wi²

297,12 QUOMINUS

- 5 ut non
CgPbV2AutVrf

297,13 HANC CONTRA COMMATA COMPARATIONEM

- 6 maior quidem VIII comatibus, minor vero VIII
Aut

297,14 SIT IGITUR A QUIDEM CCLXII.CXLIII ...

- 7 In figura ubi limites tramites vide.
Aut
cf. 266,1-10 (C91)

297,17 D AUTEM AB EO, QUOD EST A VI TOTOS DIFFERENS
TONOS

- 8 Distant sex toni uno integerrimo tono a quinque tonis.
KnLzWbLlz
integerrimo] integer primo *LzLlz*

297,20 VI (*pro* SEXTI) TONI AB DIAPASON SCILICET CONSONANTIA

- 9 distant
Q²SPqAut

297,20 AB DIAPASON

- 10 post diapason
MmPbV2AutLryVrf

297,20 ID

- 11 comma
CgLzAutLlz

297,22 VI SCILICET TONI QUINQUE TONIS

- 12 distant
PqAut
distat *Pq*

- 13 A
V2Aut

297,23 ID

- 14 per quod distat A B
Aut

297,23 F LVIII.XLVIII

- 15 differencia
Wi

297,23 SI IGITUR E NOVIES AUXERO

- 16 E: VII novies LXIII;
C novies DCCCC;
L novies CCCCL;
III novies XXVII;
summa: LXIII.CCCLXXVII H
*Ei*En*Lz*Mj²MhMkMmShWb**
E] *om. MjMhMkMmSh novies VII MjMhMkMmSh novies C MjMhMk-*
MmSh novies L MjMhMkMmSh CCCL Mm novies III MjMhMkMmSh
H] *om. LzMjMhMkMmShWb*

297,23 E

- 17 VII.CLIH
PbPqV2Aut

297,24 SIN VERO OCTIES, FIENT LVII.CCXXIIII. ID SIT G.

- 18 E: VII octies LVI;
C octies DCCC;
L octies CCCC;
III octies XXIIII;
summa: LVII.CCXXIIII G
*Ei*En*LzMj²MhMkMmShWb**
E] Item MjMhMkMmSh octies VII MjMhMkMmSh octies C MjMhMk-
MmSh octies L MjMhMkMmSh octies III MjMhMkMmSh G] om.
LzMjMhMkMmShWb

297,24 SIN VERO OCTIES

- 19 E auxero
PbPe⁵V2Aut
E] om. Pe auxero s. E Aut

298,1 SED H QUIDEM F NUMERO COMPARATUS SUPERAT, G VERO SUPERATUR, ET EST F TONI DIFFERENTIA.

- 20 Differentia, qua toni proportio superat VIII commata est I.DCCCXXV, qua vero superatur a VIII est V.CCCXXVIII, quae iunctae reddunt comma, i. VII.CLIH.
PeHwg

298,1 SED H QUIDEM F NUMERO COMPARATUS SUPERAT

- 21 V.CCCXXVIII
EiEn
- 22a eundem F
Pa
- 22b ipsum F
Aut
- 23 Differentia inter F et H est V.CCCXXVIII, quae addita F restituet H.
*EiEn*Lz*Mj²MhMkMmShWb*
F et H] F h H Lz

298,1 H

- 24 LXIII.CCCLXXVII
Aut

298,2 G VERO SUPERATUR

- 25 I.DCCCXXV
EiEn
- 26a comparatus F
EiAut
F] om. Aut
- 26b ab F
PbPnV2Aut
H corr. ex F Pn
- 27 Differentia inter F et G est I.DCCCXXV, quae addita G restituet F.
EiEn*LzMf²MhMkMmShWb
F g G LzWb

298,2 ET EST F TONI DIFFERENTIA

- 28 F LVIII.XLVIII
Ei*EnLzMf²MhMkShWb
G Sh
in fine III,16,23 LzMfMhMkShWb

298,3 DIFFERENTIA

- 29 intervallum
Pe⁵

298,3 H AUTEM NOVIES MULTIPLICATUM COMMA

- 30 per metalla experire
Aut
cf. III,15,21, III,16,39
- 31 Numerus, quem hic repraesentat, factus est numero, in quo est comma novies multiplicato.
Vrf
novies] novibus Vrf

298,3 H AUTEM

- 32 est
PbV2Vrf

298,4 OCTIES

33a comma multiplicatum

Pn

33b multiplicatum est coma

Aut

298,4 DEMONSTRATUS IGITUR EST

34 Figura subiecta totum declarat.

Vrf

298,16 LICET

35 quamvis

*Pn*298,18 SIT A NUMERUS CCCCXCVII.DCLXIII

36 Iste fuit in tertia ab hac figura F, faciens diatesseron ad E, semitonium autem ad C.

*EiEnLzMj²MhMkMmShSz*Wb**Iste - F] ab hac F Sh ab hac figura F] figura ab hac F MjMhMkSz figura ab F Mm autem] om. MjMhMkMm.Sh ad C] ad E Sh**cf. 295,7-19 (C21)*

37 Ordina tibi figuram.

*Aut**cf. 299,4-8 (C24)*298,21 DXXIII.CCLXXXVIII38 iste diapason per omnia superius fecit ad CCLXII.CXLIII*EiEnLzMj²MhMkShSzWb**fecit per omnia superius LzWb superius] om. En CCLXXII.CXLIII MjSh**cf. 293-298 (C21-23)*298,21 APOTOMEN VERO DISTET AB EO, QUOD EST A, IS NUMERUS, QUI COLLIGITUR UNITATIBUS DXXXI.CCCC-XLI.

39 quae omnia potes videre in nolis, si tot metalla posueris in nola hac, et tot in illa, quot exigunt isti numeri

*Aut**cf. III,15,21, III,16,30*

298,22 QUI COLLIGITUR UNITITATIBUS

- 40 locutio est
Vrf

298,23 $\overline{\text{DXXXI.CCCCXLI}}$

- 41 Iste sex tonos ubique implevit.
EiEnMf²MhMkSz
implevit ubique *En*
cf. 266,1-10 (B31), 288-289 (C16-17), 295-299 (C21-25)

298,23 AB MINUS SEMITONIUM

- 42 est
Vrf

298,24 AC MAIUS

- 43 est
Vrf

298,24 AC

- 44 apotome
PbV²Vrf
ypotome lectio incerta Vrf

298,24 DIFFERENTIA EIUS, QUOD EST B, AB EO, QUOD EST C, PERQUIRENDA EST. EA EST $\overline{\text{VII.CLIII}}$.

- 45 differentia BC: $\overline{\text{VII.CLIII}}$
EiEnMhMkMm¹Aut
BC] ABC *En* inter B et C *Aut*

299,4-7 A ... (C24)

- 46 ¹Differentia A et B est $\overline{\text{XXVI.DCXXIII}}$. ²Differentia A et C $\overline{\text{XXXIII.DCCLXXVII}}$, et sunt in ista differentia plus superiore VII.CLIII, quod est comma. ³Unde apparet maiorem esse apotome a semitonio, quod continetur in superiori differentia.
*EiEn*LzMf²Mh*MkShWb*
1 inter A et B *MfMhMkSh*
2 differentia A et C] A et C *Lz* inter A et C *MfMhMk* inter A et B C *Sh*
3 a semitonio] semitonio *MfMhMk*

299,10 SIT A NUMERUS CCCCLXXII.CCCXCII AB HOC INTEN-
DATUR TONUS DXXXI.CCCCXLI ...

- 47 Haec probare potes superius in quinta figura.

*McMmPb³Pc*AutVrf*

Hoc *Pb* potest s *lectio incerta Mc* in quinta figura superius *Vrf*

- 48 dispone tibi figuram

Aut

cf. 299,22-26 (C25)

299,11 CCCCLXXII.CCCXCII

- 49 iste quintus tonus habitus supra

EiEnMf²MhMkSz

cf. 266,1-10 (B31), 288-289 (C16-17), 295-299 (C21-25)

299,11 TONUS

- 50 recte

Aut

299,11 DXXXI.CCCCXLI

- 51 Iste est sextus tonus superiorum.

*EiEnMf²MhMkSz**

ipse *EiEn* superiorum *Mk*

cf. 266,1-10 (B31), 288-289 (C16-17), 295-299 (C21-25)

299,12 AB EO

- 52 numero

Pr²

299,18 EST AUTEM, E SCILICET, UNITATUM VII.CLIII

- 53 differentia eorum

Aut

299,19 DEMONSTRATUM EST IGITUR

- 54 quinque E est differentia C atque D, *igitur*

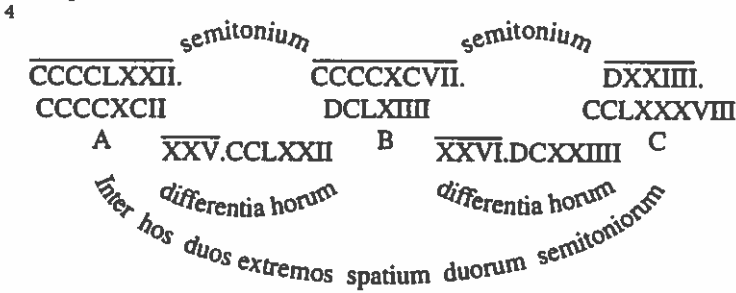
Aut

299,20 COMMATE

- 55 in
Pn
- 56 uno
Aut

299,22 ad C25

- 57 ¹Differentia inter A et C, i. inter CCCCLXXII.CCCXCII et DXIIII.CCLXXXVIII, est LI.DCCCXCVI, quae ita dividitur inter duo semitoniam. ²Inter primum ac secundum terminum est differentia XXV.CCLXXII. ³Inter secundum ac tertium est differentia XXVI.DCXXIII, quae duae simul iunctae superiorem differentiam inter primum et tertium restituent.

*EiEnLzMj²Mh*MkMm¹ShWb*

1 i. inter] i. in *Lz* et inter *MjMhMkMmSh* LI.DCCCXCVI *Mm*

3 primum ac *MjMhMkMmSh* restituant *MjMhMkMmSh*

4 om. *MjMhMkMmSh* CCCCLXXII.CCCXCII] CCCCLXXII.CCCXCII *LzWb*
LI.DCCCXCVI] LI.DCCCXCVII *LzWb*

300,2 MUSICAE INSTITUTIONI

- 58 de arte musica
Vrf

300,3 PARTITIO

- 59 divisio
Aut

300,4 QUAM REM QUONIAM LONGIOR TRACTATUS EXTENDIT,
IN POSTERIORIS COMMENTARII DISPUTATIONEM CEN-
SUIMUS TRANSFERENDAM.

- 60 In principio libri sequentis hoc repperitur.
Ol

LIB. III, CAP. 1

301,7 ETSI OMNIA ...

- 1 Ostendit vocum differentias in quantitate consistere.
Vrf

301,7 ETSI

- 2 quamvis
Pc⁵

301,9 CUM QUADAM DIVERSITATE TRACTATUS

- 3 non sensus
Pn
- 4 diverso stilo non diversitate tractatus
Wq

301,10 TRACTATUS

- 5 genitivus
Wi²

301,11 AD REGULAM (pro REGULAE) DIVISIONEM

- 6 Regulam vocat monacordi divisionem, tonorum distinctionem,
quae fit per magadam, instrumentum ipsius monacordi.
Lry

301,11 REGULAE

- 7 monochordi
PnAut

301,12 SI FORET RERUM ...

- 8 et notandum quod
Wq
in fine III,1,4

301,12 QUIES

- 9 pacifice
Wi²

301,14 CIERENT

10 moverent
PbPc⁵V2Aut

11 concitarent
PbV2

301,15 PULSU EST OPUS

12a *opus est pulsu*, i. indiget illo
PbV2

12b *opus est pulsu*, i. eget eo
AutLryVrf
opus est pulsu] om. AutVrf

301,17 TUM¹

13 aliquando
Pq

301,18 IMPELLENDO

14 dum impellit
Pq

301,19 STATIONI

15 ut stet in uno loco
PbV2
uno] illo V2(1)
gl. repet. V2

301,20 CONTIGUA

16 proxima
Pn

17 propinqua
Pq

301,21 EST INTENTIONE

18 intendatur
Lry

301,21 INTENTIONE

- 19 per magadam
Pc5

301,22 CRESCIT AD MEDIUM

- 20 ut non sit nimis gravis, sed mediocriter
PbV2
gl. cancell. Pb
- 21 ut bis enim sonat
Lry
- 22 ad mediocritatem
Pts
alia manu

301,22 AD MEDIUM

- 23 ad duplum
Pq

301,22 REMISSIONE DECRESCIT AD MEDIUM

- 24 ut non sit nimis acuta
PbV2
gl. cancell. Pb
- 25 ablato hemisperio
Pc5

301,23 AD MEDIUM

- 26 duplex lectio
Pq

301,23 SONUS

- 27 consonancia
Aut

301,23 EX QUIBUSDAM PARTIBUS COMPOSITUS

- 28 ex velocitate et tarditate
CgLz
tarditate et velocitate Lz
- 29 ex gravitate et acumine
MmPbPcV2AutLryVrf

301,25 COMMITTITUR

- 30 fit
Cg
- 31 coniungitur
PcAutVrf

301,26 PROPORTIONIBUS

- 32 in dupla, sesquialtera, sesquitertia
Pe⁵Wq
 in] *om Wq* et alii *add. Wq*

301,26 PROPORTIONES AUTEM PRINCIPALITER IN NUMERIS CONSIDERANTUR.

- 33 Ternarius enim ad II facit diapente, quaternarius ad III diatesaron, quattuor ad II diapason.
Aut

301,27 PRINCIPALITER

- 34 primo loco
Pe⁵

301,28 SIMPLEX

- 35 una
PnLpl

302,2 CONSONAE QUIDEM SUNT, ...

- 36 De consonis et dissonis vocibus
Bz

302,2 CONSONAE

- 37 ut dyapente
Pe⁶

302,2 DISSONAE

- 38 toni
Pe⁵

302,3 PERMIXTUMQUE

- 39 ex gravitate et acumine
Aut
 et gravitate *Aut*

LIB. IIII, CAP. 2

302,7 DIVERSAE DE INTERVALLIS SPECULATIONES.

- 1 nam sunt VIII

P_n

302,7 INTERVALLIS

- 2 proportionibus

V_rf

302,8 SI INTERVALLUM MULTIPLEX BINARIO MULTIPLICETUR ...

- 3 in X
- ^o
- kapitulo II libri

*Q²**cf. 240,11-14*

- 4 Hic dicit, quod promisit in X
- ^o
- .

*McP_nWiBwi**dixit Mc misit P_n omisit Wi obmisit Bwi X^o] XI° Mc un<decimo> XI P_n
XI Wi XI° primi Bwi**cf. 240,11-14*

302,8 INTERVALLUM MULTIPLEX

- 5 ut II ad unitatem et IIII ad II; bis enim unus fiunt duo, et bis duo IIII.

*Aut**ut II] ut III Aut*

302,8 INTERVALLUM

- 6 proportio

Aut

302,8 MULTIPLICETUR

- 7 geminetur

Aut

302,10 BC

- 8 II et I

*EiPbP_nV²**et] om. P_n*

- 9 intervallum

P_q

302,10 ET B MULTIPLEX EIUS

- 10 fiat
W_i²
- 11 duplus
P_n

302,10 B

- 12 II
EiPbP_nV2Aut

302,11 C¹

- 13 I
EiPbP_nP_qV2

302,11 UT EST C AD B

- 14 I II
EiP_nP_qAut
unitas duo Aut
- 15 subduplus
PbV2

302,11 ITA B AD D

- 16 II IIII
EiP_nP_q
- 17 subduplus, [i. duo] ad IIII^{or}
PbV2Aut
i. duo] add. Aut

302,11 ITA B

- 18 II
EiPbP_nAut
 IIII *Ei*

302,12 B MULTIPLEX EST EIUS

- 19 duplus
P_n

302,12 C¹

- 20a I
EiP_n
- 20b unitas
PbV₂

302,12 C TERMINUS

- 21a I
EiP_n
- 21b unitas
PnLpl

302,13 B

- 22 II
EiP_n
- 23 bis unum
PnLpl

302,13 VEL BIS VEL TERTIO VEL DEINCEPS

- 24 Unitas metitur binarium *bis*, ut bis as, ternarium *tertio*, quaternarium quater.
PbV₂
- 25 ut unitas ternarium, ut unitas IIII
PnLpl

302,14 UT C AD B

- 26 subduplus
PbV₂
- 27 I II
P_n

302,14 ITA B AD D

- 28 subduplus [ad IIII^{or}]
PbV₂
 ad IIII^{or}] *add. V₂*
- 29 II IIII
P_n

302,14 METITUR IGITUR B TERMINUS ID, QUOD EST D

30 binarius quaternarium, ut bis bini
PbV2

31 bis
PnLpl

302,14 B TERMINUS

32 II
Ei

302,15 QUOD EST D

33 IIII
EiLpl

302,15 QUOCIRCA ETIAM C TERMINUS ID, QUOD EST D METIETUR

34 quia C terminus id, quod est B, metitur
Ri

302,15 C TERMINUS ID, QUOD EST D

35 quater multiplicatur
Pn

302,15 C TERMINUS

36 unitas
PbV2

302,15 ID, QUOD EST D

37 IIII
Ei

302,15 ID, QUOD EST B (pro QUOD EST D)

38 binarium
PbV2

302,15 ET METIETUR B (pro METIETUR)

39 bis multiplicatur
Pn

302,16 MULTIPLEX EST IGITUR D EIUS, QUOD EST C

- 40 quaternarius quadruplus est unitati
PbV2
 quaruplus *V2*

302,16 MULTIPLEX

- 41 quadruplus
Pn

302,16 D

- 42 IIII
EiPn

302,16 C

- 43 I
EiPn

302,17 ET EST DC

- 44 vel est IIII ad I
Ei

302,17 EX COMPOSITO BIS COPULATOQUE SIBIMET ET PER BINARIUM MULTIPLICATO

- 45 bis enim unus duo, et bis duo fiunt IIII
Aut

302,17 BIS

- 46 binario
Ei

302,17 COPULATOQUE SIBIMET ET PER BINARIUM MULTIPLICATO

- 47 quia binarius copulatus est binario, ut bis bini
PbV2

302,18 ET

- 48 pro i.
Vrf

302,18 PER BINARIUM MULTIPLICATO BC INTERVALLO

- 49 ex composito binario bis
PbV2
- 50 bis duplum faciunt quadruplum
Pts
alia manu
- 51 duplicato binario
Vrf

302,18 BC

- 52 I II
Ei

302,19 IN NUMERIS QUOQUE

- 53 quod speculative cognovimus
Pq

302,20 C AD B

- 54 subduplus
PbV2

302,21 B AD D

- 55 subduplus
PbV2

302,21 ERIT IGITUR D QUATERNARIUS.54

- 56 quadruplus ad unitatem
M6
- 57 unitatis
Pn
cf. 302,24

302,24 BINARIO MULTIPLICATA

- 58 per binarium duplicata
Q²Pq
per binarium] *om. Pq*
- 59 binarius, qui est medietas per binarium multiplicatus
PbV2
quae V2

302,24 MULTIPLICATA

- 60 est
Cg

302,25 MEDIETAS

- 61 duplus, qui est quadrupli medietas
Q²P_q
- 62 ipsa unitas
P_c⁵
- 63 medietas binarii est unitas
P_nL_{pl}
est] *om. L_{pl}*

303,1 SI INTERVALLUM BINARIO MULTIPLICATUM ...

- 64 In priore dixit de multiplicatione, in hac de proportionem, ut in arithmetica dixit.
McP_n
cf. III,2,84

303,1 SI INTERVALLUM BINARIO MULTIPLICATUM MULTIPLEX EFFECERIT INTERVALLUM

- 65 ut II ad unitatem et IIII ad II: bis enim unus duo, et bis II IIII
Aut

303,2 IPSUM

- 66 prius intervallum
CgL_z

303,3 BC

- 67 duo ad unitatem
Aut

303,5 METITUR C ID, QUOD EST D

- 68 metietur et B
L_zP_b³

303,6 OSTENSUM

- 69 supra
V_rf

303,9 C IGITUR METIETUR ID, QUOD EST B.

- 70 quia duplus
P_e⁵

303,9 C

- 71 unitas
P_bV₂

303,9 B

- 72 medium
L₂

303,10 ID RURSUS EX NUMERIS

- 73 probatur
V_{7f}

303,11 EX DUPLICATA PROPORTIONE BC

- 74 ex duplicato binario
P_bV₂ V_{7f}
cf. III,2,80

303,11 DUPLICATA

- 75 multiplicata
P_e⁵

303,11 PROPORTIONE

- 76 duplo
Q²

303,12 ET EST MULTIPLEX

- 77 D, qui est quaternarius
P_n

303,12 EST ENIM QUADRUPLUS

- 78 I IIII
P_n

303,12 C

- 79 unitas
PnLpl

303,13 EX DUPLICATA BC PROPORTIONE

- 80 ex duplicato binario
PbV2
cf. III,2,74

303,14 DIMIDIUM EIUS

- 81 binarius
Vrf

303,14 EIUS

- 82 quaternarii
PnLplVrf

303,15 SED DUPLUM MULTIPLEX EST. ERIT IGITUR BC PROPORTIO MULTIPLEX.

- 83 ita B ad D. Erit igitur D quaternarius; multiplex autem est B ad C, multiplex est igitur D ad B, i. quaternarius ad binarium.
Ma

303,17 D B C (*D2*)

- 84 In priori figura dixit de multiplicatione, in hac de proportione.
WiBwi
*cf. 302,26-27 (*D1*); III,2,64*

303,19 SUPERPARTICULARIS INTERVALLI MEDIUS NUMERUS NEQUE UNUS NEQUE PLURES PROPORTIONALITER INTERVENIENT.

- 85 Verbi gratia, VIII cum sit sesquialter ad VI, cum inter se habeant duos numeros, i. VII et VIII, nullus horum valet ad senarium redere sesquialteram proportionem.
Aut
Vl] XVI Aut

303,19 INTERVALLI

- 86 proportionis
AutVrf

303,20 PROPORTIONALITER

87 eiusdem proportionis

Q^2

88 regulariter

Lpl

303,20 BC

89 XV X

$P_n P_q$

X] om. P_q

303,22 DF¹

90 III

P_n

91 simul unum significant numerum

$Q^2 P_q$

in unum P_q significat P_q

92 Ideo DF simul in uno iungit termino, i. in designatione III, ut cum postea eos dividit in I et II, unicuique parti sua remaneat littera.

Q^2

93 Nota lector DF pro uno termino debere te accipere, et in uno numero, i. III, assignare.

$Aut Lry$

III] trino Aut

303,22 G¹

94 II

P_n

303,22 DF²

95 III

P_n

96 I II

P_q

303,22 G²

97 II

$P_n P_q$

303,23 EIUDEM PROPORTIONIS

- 98 ¹superparticularis. Primi etiam sunt in eadem proportionem, i. sesquialteri. ²Prima enim species in superparticulari genere sesquialtera est, ut sunt tres ad duos.

PbV2

1 proportionem *V2*

303,23 PRIMI

- 99 maiores

PnLpl

303,23 QUOCIRCA

- 100 quia minimi sunt

PbV2

303,24 EOS

- 101a ternarium et binarium

PbV2

- 101b binarium ternarium

Aut

303,24 AUFERATUR IGITUR G AB DF ET RELINQUATUR D.

- 102 FD quasi pro una unitate accipe, de qua, si duas partes abstuleris, fit reliqua tertia unitas, qua re inter F et G nihil aliud D nisi communis differentia, et utrumque metitur.

Pts

303,24 AUFERATUR IGITUR G AB DF

- 103 binarius a ternario

PbV2

303,24 G

- 104 II

Pn

303,24 DF

- 105 III

Pn

303,25 D

- 106 unitas
PbPnPqV2Lpl

303,27 FD¹

- 107 III
PnWiBwi

303,27 G

- 108 II
Pn

303,27 FD²

- 109 III
Pn

303,28 G

- 110 II
Pn

303,28 SOLA ENIM INTEREST UNITAS.

- 111 et ipsa non est numerus
PbV2Aut
ipsa om. V2(1)
gl. repet. V2

304,1 QUANTI VERO IN SUPERPARTICULARIBUS PROPORTIONI-
 BUS PROPORTIONALITER INTER EIUSDEM PROPORTIO-
 NIS MINIMOS INTERCIDENT, TOT ETIAM INTER CETEROS
 EIUSDEM PROPORTIONIS INTERCIDENT.

- 112 Senarius, cum sit sesquialter ad IIII, habet unum naturalem nu-
 merum inter se et IIII. Novenarius vero, qui sequitur, sesquialter
 ad VI, qui est secundus, habet duos numeros inter se et VI, i. VII
 et VIII. Duodecim, cum sit tercius, habet <tres> numeros, i. VIII,
 X et XI.
Aut
- 113 quod dicit, sicut hic non incidet aliquis numerus talis, ita nec non
 in maioribus.
Vrf
numeris Vrf

304,1 QUANTI

114 numeri
M6PqAut

115 quot
AutVrf

304,1 PROPORTIONALITER

116 ut eiusdem proportionis sit medius ad primam et eiusdem ad tertium
PnLpl

304,2 EIUDEM PROPORTIONIS

117 superparticularis II III
M6

304,3 TOT

118 II vel III
Aut

304,3 CETEROS

119 maiores
PnLpl

304,3 EIUDEM PROPORTIONIS

120 maioris
Vrf

304,4 SED NULLUS INTER FD ATQUE G MINIMOS EIUDEM PROPORTIONIS INTERVENIRE POTEST

121 in una eademque specie superpartulari
BcPbV2

304,5 NULLUS IGITUR INTER B ATQUE C PROPORTIONALITER CADET

122 qui eodem modo se habeat ad extremos
Vrf

304,6 SIT QUAE LIBET SUPERPARTICULARIS PROPORTIO

- 123 Ideo *quaelibet* dicit, quia ex omnibus proportionibus generaliter dixerat.

PnLpl

304,10 NULLUS ERIT IGITUR INTER BINARIUM TERNARIUMQUE NUMERUS

- 124 quia unitas non est numerus

PbV2

304,12 ALIOQUIN UNITAS DIVIDETUR

- 125 Si ipsa unitas pro numero accipitur, dividetur ipsa, quod non procedit

BcPbV2Aut

ipsa] om. Aut accipitur] rel. om. Aut

304,15 AD EUM

- 126 qui interponetur

Q2Pq

- 127 denarium, nam sesquialteri sunt

Pn

304,20 INTERVALLUM NON MULTIPLEX

- 128 ut VI ad IIII

Aut

304,20 INTERVALLUM

- 129 proporcio

Pe5

- 130 numerus

Aut

304,20 BINARIO

- 131 ter enim duo fiunt VI

Aut

304,20 NEC MULTIPLEX EST, NEC SUPERPARTICULARE

- 132 quod fit ex hac multiplicatione

*Lry*hac] ha *Lry**gl. repet. instar textus Lry*

- 133 primum s. ad ultimum

*Vrf***304,22 BC**

- 134 VI et IIII
- ^{or}

*PbV2***304,22 UT C AD B**

- 135 IIII
- ^{or}
- VI, sesqualter

*PbV2***304,22 SIC B AD D**

- 136 VI VIIII, sesqualter

*PbV2***304,24 SIT ENIM, SI FIERI POTEST, PRIMUM D EIUS, QUOD EST C MULTIPLEX.**

- 137 quod esse nequit, ut novenarius numerus multiplex sit quaternarii,
-
- qui eius mensura non est.

Pn

- 138 Ponatur, quod non potest esse.

*Vrf***304,25 D**

- 139 VIIII

*PbV2***304,25 C**

- 140 IIII

PbV2

304,26 SI INTERVALLUM BINARIO MULTIPLICATUM SIT ET MULTIPLEX INTERVALLUM CREATUM

- 141 Hoc est, si due proportiones continuerunt, et primum est multiplex ultimi, similiter et medium erit multiplex ultimi, quod hic non est.

Vrf

similiter lectio incerta *Vrf*

304,27 INTERVALLUM

- 142 medium et ultimum

Vrf

305,1 SED NON EST POSITUM

- 143a intervallum multiplex

$Q^2SPbPqV2$

multiplex intervallum $PbV2$

- 143b tale intervallum, i. multiplex

M6

- 144 Bis enim sesqualterum neque duplicem neque superparticularem creat.

Pts

305,1 POSITUM

- 145 conveniens

$CgPa$

- 146 verum

Vrf

305,2 D

- 147 VIII

$PbV2$

305,2 C

- 148 III

$PbV2$

305,3 NAM SUPERPARTICULARIS PROPORTIONIS MEDIUS PROPORTIONALITER TERMINUS NULLUS INTERVENIT.

- 149 ut minor numerus medium aut maiorem metiatur in multiplicitate

Pa

305,5 INTER D VERO ET C EST PROPORTIONALITER TERMINUS CONSTITUTUS

- 150 in superparticularitate
P_n

305,7 IMPOSSIBILE IGITUR ERIT ...

- 151 ¹Hic contrarie Boetius, quod prius negat, postea affirmare videtur. ²Sed prius multipliciter memorasse intelligendum est, dum *nullus proportionaliter intervenit* dictum est. ³Dehinc dum dixit, *est terminus constitutus*, de ratione superparticularitatis dixisse memorandum est.

*McP_n**

1 memorasset *Mc*

3 Di hinc *P_n* memorandus *Mc*

2 cf. 305,4

3 cf. 305,5

305,8 ET IN NUMERIS.

- 152 hoc probatur
V_{rf}

305,9 SIT NON MULTIPLEX INTERVALLUM VI AD IIII

- 153 quia non mensuratur maior a minore
P_n

305,11 QUI

- 154 novenarius
PbV₂

305,15 INTERVALLUM

- 155 ut VI <ad IIII>
A_{ut}

305,15 QUOD EX EA MULTIPLICATIONE CREABITUR

- 156 huiusmodi erunt omnes
P_c

305,16 MULTIPLEX NON SIT

- 157 duo extremi termini [ut VIII <IIII>]
PbV₂A_{ut}
ut VIII] *add. A_{ut}*

305,16 IPSUM

- 158 quod binario multiplicetur
P_n

305,20 SI ENIM EST

- 159 multiplex, quod non est
P_bV2Aut
- 160 nam non est
P_n
- 161 ita
V_{rf}

305,23 DUPLEX INTERVALLUM EX DUOBUS MAXIMIS SUPER-PARTICULARIBUS CONIUNGITUR, SESQUALTERO ET SES-QUITERTIO.

- 162 Ex diapente et diatesseron consonancia diapason nascitur. Cum enim XII sit sesquialter ad VIII, et VIII sesquitercius ad VI, XII, quod est duplum VI, facit ad senarium diapason.
Aut
et VIII] et VIII *Aut*

305,23 DUPLEX

- 163 ut IIII ad II
Aut

305,23 INTERVALLUM

- 164 numerus
Aut

305,25 A

- 165 XII
Ei

305,25 B¹

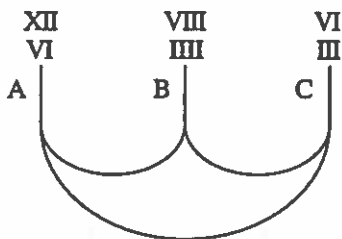
- 166 VIII
Ei

305,26 C

167 VI
Ei

305,27 QUONIAM IGITUR SESQUALTER EST A EIUS, QUOD EST B, IGITUR A HABET IN SE TOTUM B EIUSQUE DIMIDIUM.

168a ¹ut in his numeris

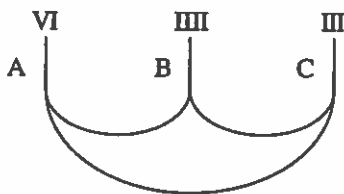

²Nam per contrarium est factum superius. Respice figuram iuxta positam.

McPn

2 om. *Mc* figuram hoc signo *Pn* iuxta positam] iux posita *Pn*

168b

Wi

168c <Cum> sit enim sesquialter XII <ad V>III, sesquitercius vero VIII <ad> VI, ergo XII ad VI <du>plices sunt.

*Pq**

plice sunt *Pq*

cf. III,2,162

305,29 DUO IGITUR A AEQUI SUNT TRIBUS B ...

169 Ista ad quantitatem continuam ratio uniuscuiusque rei pertinet, non ad numeros.

Q²

170 Duae diapente faciunt tres diatessaron.

Ei

305,29 DUO IGITUR A

- 171 bis duodeni
PbV2

305,29 TRIBUS B

- 172 ter octoni
PbV2

306,2 TRES IGITUR B AEQUI SUNT AD QUATTUOR C.

- 173 tres octoni ad quattuor senarios
PbV2
ad quattuor] om. *V2*
- 174 Hoc usque non concordae, sed ab hinc facit.
Pn

306,13 EX DUPLICI INTERVALLO

- 175 ex dupla proporcione, ut VI ad III
Aut

306,13 SESQUALTERO

- 176 ut III ad II
Aut

306,13 TRIPLEX NASCITUR INTERVALLUM

- 177 nascitur proporcio; est enim VI ut triplus ad II
Aut

306,13 TRIPLEX

- 178 tripla
Aut

306,14 A

- 179 VI
Ei

306,14 B¹

- 180 III
Ei

306,15 C

181 II
Ei

306,29 SI SESQUALTERO INTERVALLO SESQUITERTIUM DEMP-
TUM FUERIT INTERVALLUM, ERIT QUOD RELINQUITUR
SESQUIOCTAVUM.

182 Verbi gratia, VIII cum sit sesqualter ad VI, et VIII cum sit ses-
quitercius ad VI; auferatur VIII in eo, quod est sesquitercius ad
VI, remanet sesquioctava proporcio, est enim VIII sesquioctavus
ad VIII.

Aut

307,1 A

183 VIII
EiP_n

307,1 B

184 VI
EiP_n

307,1 C

185 VIII
P_n

307,2 B

186 VI
EiP_n

307,5 OCTO IGITUR A

187a LXXII
P_b

187b octies noveni LXXII
EiE_n

187c LXXII, quod est octies VIII
P_nL_{pl}
octies VIII L_{pl}

307,5 DUODECIM B

- 188 [quoniam] duodecies seni LXXII
EiEnPn
 quoniam] *add. Pn*

307,6 C

- 189 VIII
Pn

307,6 B

- 190 VI
Pn

307,7 C

- 191 VIII
Pn

307,7 B

- 192 VI
Pn

307,8 NOVEM IGITUR C AEQUI SUNT AD DUODECIM B.
DUODECIM AUTEM B AEQUI ERANT AD OCTO A.

- 193 Quia novies VIII LXXII sunt, sic octies VIII LXXII, et duodecies VI LXXII.
PnLpl
 LXXII] septuaginta *Lpl* sunt et dudedecies *Lpl*

307,8 NOVEM IGITUR C

- 194 novies octo LXXII
EiEn

- 195 similiter LXXII
PbV2

307,10 A

- 196 VIII
EiEn

307,10 A AEQUUS EST EI, QUOD EST C

197 VIII; et habet eum totum et eius octavam partem
EiEn

198 sesquioctavus est
PbV2

307,21 SEX PROPORTIONES SESQUIOCTAVAE MAIORES SUNT UNO DUPLICI INTERVALLO.

199 ita sex toni maiores sunt uno commate diapason consonantiae
PbV2
uno] un *V2*

200 Diapason consistit quinque tonis et duobus minoribus semitoniis,
qua in re notandum est, quia VI toni excedunt diapason uno co-
mate.
Aut

307,21 SEX PROPORTIONES SESQUIOCTAVAE

201a quae faciunt VI tonos
PbV2Aut

201b sex toni
Pn
gl. repet. Pn

307,21 MAIORES

202 uno comate
Aut

307,21 UNO DUPLICI INTERVALLO

203 uno diapason
WnEwn

307,25 ID AUTEM FIAT SECUNDUM DESCRIPTUM IN ARITHMETICA MODUM.

204 in secundi libri fine
Cg
cf. 234,19-237,27

205 ut a sexto octuplo incipiantur inquiri sesquioctavae proportionibus
PcHwg
portiones *Hwg*

307,26 ET SIT A CCLXII.CXLIII, HUIUS AUTEM SESQUIOC-
TAVUS, QUI EST B, CCXCHII.DCCCCXII ...

- 206 ¹Differentiae sesquiocavorum: A minor est quam B in oc-
tava parte A, i. XXXII.DCCLXVIII; ²differentia B ab C,
XXXVI.DCCCLXIII; ³differentia C ab D, XLI.CCCCLXXII;
⁴differentia D ab F, XLVI.DCLVI; ⁵differentia F ab G
LII.CCCCLXXXVIII; ⁶differentia G ab K, LVIII.XLVIII.

McPnLpl

1 sesquiocavarum *Lpl* quam] qua *Mc*

2 differentia] differentie *Lpl* passim XXXVI.DCCCLXIII *Mc*

cf. 266,1-10 (B91)

308,5 ET SUNT DXXXI.CCCCXLI, QUOD EST K, PLUS QUAM
DUPLICES A DUCENTIS LX DUOBUS MILIBUS CXLIII,
QUOD EST A.

- 207 uno scilicet commate, i. VII.CLIII
PbV2

308,8 UNO DUPLICI INTERVALLO

- 208 diapason
Pa

308,14-15 H DXXXIII.CCLXXXVIII K DXXXI.CCCCXLI (*pro*
K DXXXI.CCCCXLI) (*D8*)

- 209 Istud H personat diapason ad superius A. Idem ipsum vero H su-
peratur a posteriore K commate, v. VII.CLIII.
Cg

- 210 horum differentia VII.CLIII
Wi
VII.CLIII *Wi*

LIB. III, CAP. 3**308,18 NERVUM**

- 1 cordam monocordi
Vrf

308,18 SECUNDUM PRAEDICTAS CONSONANTIAS

- 2 diatesseron, diapente, diapason, tonus et semitonium
Q¹Pc⁵Wq
tonum *Wq*

308,19 REGULAM

- 3 monocordi
Vrf

308,20 NECESSARIOS

- 4 convenientes
Vrf

308,20 TRIBUS GENERIBUS

- 5a diatonos, enarmonicum, cromaticum
Q¹Pc⁵
chromacium *Pc*
- 5b diatonico, chromatico, enarmonio
Wq Vrf

308,20 EXHIBEBIT

- 6 praesentabit
Cg
- 7 dabit ista
Pq

308,21 PARTITIO

- 8 nervi
Pc⁵

308,21 MUSICAS INTERIM NOTAS

- 9 inventas a musicis
Vrf

308,22 UNICUIQUE

- 10 cordae
Bwi
- 11 linee
Vrf

309,2 NOMINA

- 12 cordarum
PbV2

309,3 EASQUE

- 13 notulas
PbV2

309,4 PER GENERA

- 14 tria
PbV2WiAutBwi
- 15 diatonum, chromaticum, enarmonium
Pc⁵Pq
diatonum enarmonium chromaticum *Pc*

309,4 MODOSQUE

- 16 VIII
PbV2WiAutBwi
- 17 tropos
Pc⁵Pn

309,4 SIMUL ETIAM HAC BREVITATE CAPTANTES

- 18 colligentes et conicientes illud
PbV2
cognicientes *V2*
- 19 id utilitatis
Aut

309,6 RYTHMICA

20a numerali
EiEnWnEwn

20b numerosa
Pn
numerosa *Pn*

309,7 DISTENTUM

21 compositum
Pq

309,7 MIRO MODO

22 ¹Notandum valde quod ait *miro* in *modo*, quia illud tangit, quod Fulgentius in fabula Orphei et Euridicis subtilissime diiudicat, in omnibus artibus esse primas artes et secundas. ²Sed praetermissis ceteris dicendum est de hac, in musicis est prima musica, secunda apotelismatice, ³quia in musicis aliud est armonia ptongorum, sistemmatum et diastemmatum, aliud effectus tonorum virtusque verborum, ⁴vocis enim pulcritudo delectans interna artis secretam virtutem etiam mysticam verborum attingit.

McMm¹Pb³

1 Notantum *Pb* tagit *Mm*

2 apotelismatice *Pb*

3 sistemmatum *Pb* diastemmatum *Pb*

cf. Fulg. mitolog. III,10

309,8 TANTUM

23 solummodo
Pe⁵

309,8 CARMINUM VERBA

24 quae locantur
Pn

309,9 MELOS

25 accusativus
Pq

26 modulationem
Pn

309,11 OMNIBUS MODIS

27 XV

*P_n**cf. Cassiod. inst. II,5,8*

309,11 MODIS

28 tropis

P_n

309,11 LYDIUM

29 qui est temperatus

Q²W_q

30 sextus modus

W_i²

309,14 NOTARUM

31 cordarum

P_c⁵

309,16 INMINUTIS

32 ab aliqua

Ei

33 non integris

P_bV₂

34 decurtatis

*P_c⁵**decurtis P_c*

35 non integre ponuntur ubique

P_q

309,17 TOTA

36 firma

P_q

309,19 NOTULAE DICTIONIS, ID EST VERBORUM

- 37 nomina cordarum

*Q²Pc⁵PqAut**novum Aut*

- 38 note

*Vrf***309,20 VERBORUM**

- 39 nomen cordarum

*Pc⁵***309,20 INFERIORES**

- 40 note, s. erunt ipsius, s. modulationis

*Vrf***309,20 PERCUSSIONIS**

- 41 soni

Pc⁵Pq

- 42 [ipsius] vocis

*PqAut**ipsius] add. Aut*

- 43 pulsus, unde sonat

*Pn***309,22 PROSLAMBANOMENOS, QUI ADQUISITUS DICI POTEST**

- 44 erit

*Aut***309,22 ADQUISITUS**

- 45a quia illic acquiritur prima vox

Pc⁵

- 45b quia in eo prima vox repperitur

*Pq***309,22 DICI**

- 46 interpretaeri

Vrf

309,23 TAU IACENS

47 dasian
Mc

48 ita
Mk

**309,23 HYPATE HYPATON, QUAE EST PRINCIPALIS PRINCIPAL-
LIUM**

49 erit
Aut

309,26 HYPATON ENARMONIOS

50 lichanos
MaMkMmPiPqTpi

310,1 ALPHA

51 est
Pq

310,1 SUPINUM

52 † laudi †
Vrf

310,1 VIRGULAM

53 vel lineam
Wq

310,2 HYPATON CHROMATICE

54 lichanos
MsmMaPiPqTpi

310,3 ALPHA

55 est
Pq

310,4 HYPATON DIATONOS

56 lichanos
MsmMaPiTpi

310,5 EXTENTA

- 57 acuta
Aut
cf. III,3,63

310,5 DIGAMMON

- 58 gama super gama
Vrf

310,8 MESON ENARMONIOS

- 59 lichanos
MaMkMmPiTpi

310,10 MESON CHROMATICE

- 60 lichanos
MaPe⁵PiTpi

310,12 MESON DIATONOS

- 61 lichanos
MaPiTpi

310,12 MEDIARUM

- 62 ex mediis
Pe⁵

310,13 EXTENTA

- 63 acuta
Aut
cf. III,3,57

310,16 SYNEMMENON ENARMONIOS

- 64 paranete
LzMaMkMmPiLzTpi

310,17 THETA GRAECUM (pro ETA GRAECUM)

- 65 est
Pq

310,18 SYNEMMENON CHROMATICE

- 66 paranete
MaMmPe⁵PiTpi

310,19 ETA GRAECUM

- 67 est
Pq

311,1 SYNEMMENON DIATONOS

- 68 paranete
MaMmPiTpi

311,6 DIEZEUGMENON ENARMONIOS

- 69 paranete
MaMkMmPiAutTpi

311,7 DIVISARUM

- 70 disiunctarum
Mm

311,8 DIEZEUGMENON CHROMATICE

- 71 paranete
MaPiTpi

311,11 DIVISARUM

- 72 disiunctarum
Mm

311,11 DIEZEUGMENON DIATONOS

- 73 paranete
MaPiTpi

311,13 DIVISARUM

- 74 disiunctarum
Mm

311,14 N INVERSUM

- 75 non sic N, sed sic V
Aut

311,14 DEDUCTUM

- 76 prolongatum
CgLzLz

311,16 SEMIALPHA

- 77 non perfectum [A]
M5PbV2
A] *add. M5*

311,17 HYPERBOLEON ENARMONIOS

- 78 paranete
MaMkMmPiTpi

311,19 HYPERBOLEON CHROMATICE

- 79 paranete
MaPiTpi

312,2 HYPERBOLEON DIATONOS

- 80 paranete
MaPiTpi

312,2 EXTENTA

- 81 acuta
Pe5
cf. III,3,53, 59

312,3 ACUTAM¹

- 82 lineam
Pe5AutVrf

312,3 PI

- 83 grecum
M5

312,3 ACUTAM²

- 84 lineam
AutLry

312,4 NETE HYPERBOLEON

- 85 quae est ultima exellentium
Pts

312,5 ACUTAM

- 86a virgulam
Bc
- 86b virgam
Aut

LIB. III, CAP. 5

314,7 MONOCHORDI REGULARIS PARTITIO

- 1 qua regulantur consonantiae
P_n

314,9 DE QUA RE

- 2 divisione
P_q

314,11 MAIUS

- 3 longius
P_bV₂

314,13 CONTRACTIOR

- 4 brevior
P_bP_c⁵V₂V_rf

314,14 NON MULTA PLURALITAS

- 5 paucitas
V_rf

314,14 NON MULTA

- 6 minor
P_nL_pl

314,14 MULTA

- 7 equa
L_z
eque *L_z*

314,14 EDI

- 8 effici
P_nL_pl

314,17 GRAVIOR

- 9 ex longiore vel pluribus
P_n

314,17 ACUTIOR

- 10 ex brevior vel paucioribus numeris

*PnLpl*vel] *om. Lpl*

314,18 NEC LECTOREM RES ILLA CONTURBET, QUOD INTENDENTES SAEPE SPATIA PROPORTIONUM NUMERO MAIORE SIGNAVIMUS, REMITTENTES VERO MINORE

- 11
- ¹
- Quoniam in transacto libro spatia intendens maiorem numerum miserat, hic vero de nervis, quasi per contrarium, spatium cordarum brevius minori numero comparavit.
- ²
- Propterea dixit
- nec*
- moveat
- lectorem*
- et reliqua.

*McPnLpl*1 de nervis] denarius *Mc* cordarum] corde *Mc*2 et reliqua] *om. McLpl*

314,18 RES

- 12 ratio

Pq

314,18 INTENDENTES

- 13a superius

CgLz

- 13b in superioribus

PbV2

314,19 SIGNAVIMUS

- 14 in transacto libro

*Pn**cf. III,5,11*

- 15 illam, s. intentionem

Vrf

314,20 REMITTENTES

- 16 quod contra est

PbV2

314,20 MINORE

- 17 numero

Pc⁵Vrf

314,20 CUM INTENTIO ACUMEN FACIAT, REMISSIO GRAVITATEM

- 18 Nota de intensione et remissione
Mm

315,4 INTENDIMUS

- 19 pretentum est
Pn

315,6 NATURAM RERUM SEQUI NECESSE EST

- 20 ut longitudo cordae longiori spacio, brevitatis brevitati conveniat
Pe⁶

315,7 AMPLIORES

- 21 numeros dare
PbPnV2AutLpl
dare] om. Aut
- 22 dare necesse est
Pe⁵
- 23 sonos
WiBwi
- 24 partes
Vrf

315,8 BREVIORES

- 25 numeros
CgPnLpl
- 26 necesse est
Pq
cf. III,5,22

315,9 AB

- 27 ab A usque ad B
PbV2

315,9 HUIC

- 28 corde
PqVrf

315,9 AEQUA

- 29 equalis
P_e5

315,9 REGULA

- 30 lignum productum ad querendum
Q²P_q
productum] *om. P_q*
- 31 lignum monocordi
P_e6
- 32 Regulam dicit lignum monocordi cavum, i. cui superponitur corda.
L_{ry}
- 33 in lignum concavum suppositum, eiusdem magnitudinis, cum et
corda, sicut paret in instrumento tali, s. monocordo
V_{rf}

315,10 PROPOSITIS

- 34 proportionatis, i. equi
V_{rf}

315,10 PARTITIONIBUS

- 35 partibus
V_{rf}

315,10 EA REGULA

- 36 ablativi sunt
V_{rf}

315,10 CORDAE

- 37 ipsi
V_{rf}

315,11 DIVISIONES

- 38 quae sunt in regula
P_bV₂
- 39 quae in ligno
V_{rf}

315,12 REGULA

- 40 consonantiarum
PnLpl

315,13 REGULAM

- 41 consonantiarum
PnLpl

315,14 DIVIDATUR IGITUR AB IN QUATTUOR PARTES PER TRIA PUNCTA, QUAE SUNT C D E.

- 42

McPnWi

- 43 Nota, quod omnia, quae hic dicuntur, declarat figura, quae sequitur, quam diligenter inspicere.
Vrf
cf. 316,23-24 (D11)

315,14 AB

- 44 ipse nervus, qui extenditur ab A ad B
PbV2

315,15 ERIT IGITUR TOTA QUIDEM AB DUPLA AB HIS, QUAE SUNT DB AD

- 45 divisae per medias maximi dupli, qui est AB
Q²Pq
que *Pq*

315,16 SINGILLATIM

- 46 seorsum
Pc⁵

315,17 AC

- 47 non illis duabus similis, sed unicuique illarum
Vrf

315,18 GRAVISSIMA

- 48 quia longissima et tota
PnLpl

315,19 DB AUTEM MESE. EST ENIM DIMIDIA TOTIUS

- 50 nervi vel totius proslambanomenos. Mese enim nomen accepit a medietate, sicut in primo ostensum est libro.
PbV2
cf. 206,23-24; 210,23-211,6; 211,21-25

315,19 MESE

- 51 quia medietas
PnLpl
- 51 corde
Vrf

315,19 DIMIDIA

- 52 pars
Vrf

315,20 DUPLA EST SPATIO

- 53 corporis
PnLpl

315,21 DUPLA EST ACUMINE

- 54 quia ascendendo pergit
PbV2
ascendo V2

315,21 ACUMINE

- 55 vocis
PnLpl

315,22 SPATHII ET ACUMINIS SEMPER ORDO CONVERSUS EST

- 56 quia in maiori spatio gravitas, in minori acumen
PbV2

315,24 QUOCIRCA ERIT ET EB NETE HYPERBOLEON ...

- 57 Tres cordas primitus d<etermina>t hic, et assignat s. primam et ultimam, quod patet in figura cordarum supposita.

Vrf

cf. 316,23-24 (D11)

315,24 EB NETE HYPERBOLEON

- 58 duplo acuta

PbV2

315,25 DIMIDIA QUIDEM EST IN QUANTITATE

- 59 corporis

PnLpl

315,26 DUPLA VERO EST IN ACUMINE

- 60 soni

PnLpl

315,27 QUARTA PARS IN SPATIO

- 61 corporis est

PnLpl

est] om. Lpl

315,28 EADEM IN ACUMINE

- 62 soni

Pn

315,28 ERIT IGITUR, UT DICTUM EST, NETE HYPERBOLEON

- 63 Hoc in primo libro videri potest, illo in loco, ubi sunt nomina cordarum per tria genera distincta.

PbV2

cf. 215,20-216,16 (A18)

316,4 PROSLAMBANOMENOS AD NETEN HYPERBOLEON BIS DIAPASON

- 64 Nete vero yperboleon quadrupla in acumine ab ea, quae est proslambanomenos.

*Q1*Lry*

Neten Q

316,5 AEQUAE PARTES SUNT AC CD DE EB

- 65 Nota quod eque debent esse, etsi non sint eque in subiecta figura.
Vrf

316,6 AB

- 66 totum
Aut

316,7 AB IGITUR SESQUITERTIA EST AB EA, QUAE EST CB

- 67 quia III^{or} ad III sesquitertia
PbV2

316,11 QUALIS

- 68 pars
MkVrf

316,12 CB¹

- 69 est totum
Aut

316,13 CONSONABITQUE PROSLAMBANOMENOS QUIDEM AD LICHANON HYPATON DIATONON CONSONANTIAM DIATESSARON

- 70 III^{or} ad III
PbV2

316,16 EADEMQUE LICHANOS DIATONOS CONSONABIT AD NETEN HYPERBOLEON DIAPASON ET DIAPENTE.

- 71
-
- EiEnWi*
gl. repet. Wi

316,18 SI DE TOTA AB

- 72 si de toto nervo
PbV2

316,20 AD QUAM

- 73 hipate hipaton
P_n

316,20 SESQUIOCTAVAM

- 74 in arithmetica
Q²
- 75 tonum
P₁V₂
totum *V₂*
- 76 in numeris
P_n

316,23 A ... (D11)

- 77 Quali ratione consonantiae reperiantur in nervis.
K_n

316,25 SUPERIOR DESCRIPTIO INFERIORA SIGNA QUAE CONTINET EIUS SUNT DESCRIPTIONIS, UBI CHORDIS NOTULAS APPOSUIMUS, QUONIAM EARUM NOMINA LONGUM FUIT ADSCRIBERE.

- 78 Reddit causam, quare litteris Latinis supposuerit Graecas notulas in descriptione ista praemissa. Et est ratio: hae littere Latine note sunt, et nomina ipsarum cordarum Graece autem note. Note sunt ipsarum percussorum (i. vocum), quas reddunt ipse corde percusse.
V_rf

316,25 SUPERIOR DESCRIPTIO INFERIORA SIGNA QUAE CONTINET EIUS SUNT DESCRIPTIONIS, UBI CORDIS NOTULAS APPOSUIMUS

- 79 quod per eas notas cordarum, i. consonantias cordarum significamus.
V_rf

316,25 SUPERIOR DESCRIPTIO

- 80 ordo litterarum
V_rf
- 81 superius facta
V_rf

316,25 INFERIORA SIGNA, QUAE CONTINET

- 82 habet sub se
Vrf

316,25 INFERIORA SIGNA

- 83 ille Graece note
Vrf

316,25 EIUS SUNT DESCRIPTIONIS

- 84 hoc significant in figura descripta
Vrf

316,26 UBI

- 85 in qua
Aut

316,27 EARUM

- 86 notarum
Vrf

317,1 AB

- 87 tota regula
PbV2

317,1 ERIT PARS TERTIA AG

- 88 Inspice figuram subiectam, et omnia sunt tibi manifesta, quae hic dicit.
Vrf
sunt] corr. ex est *Vrf*

317,2 DUAE

- 89 partes
CgVrf

317,2 EIUSDEM

- 90 corde totius
Vrf

317,2 CONSONABIT IGITUR AB PROSLAMBANOMENOS

- 91 quae habet tres partes

*Pb V2*habes *V2***317,3 AD GB, QUAE EST HYPATE MESON**

- 92 quae habet duas

*Pb V2*abes *V2***317,5 CB**

- 93 quod in superiore forma fuera<t>

*Pn***317,6 ORDINE**

- 94 ordinabiliter

Q2

- 95 necessario

*Vrf***317,6 CADIT**

- 96 evenit

*Vrf***317,8 AB QUIDAM PROSLAMBANOMENOS**

- 97 quae habet III

*Pb V2*habes *V2***317,9 AD CB LICHANON HYPATON DIATONON**

- 98 habet II

*Pb V2***317,18 CB**

- 99 habet IIII
- ^{or}

Pb V2

317,18 AD KB

- 100 III
PbV2

317,18 SESQUITERTIAM PROPORTIONEM

- 101 IIII^{or} ad III
PbV2

317,21 DIATONON MESON

- 102 lyncos
Pq

317,24 DL

- 103 tonus
Q²EiEnPq

317,24 LB ERIT PARAMESE

- 104 subsesquiocava
Q²Pq
sesquiocava Pq

317,25 DM

- 105 diatesseron
Q²EiEnPe⁵Pq

317,25 MB ERIT NETE SYNEMMENON

- 106 sesquiertius
Q²Pq

317,27 DN

- 107 diapente
Q²EiEnPe⁵Pq

317,27 NB ERIT NETE DIEZEUGMENON

- 108 sesqualter
Q²Pq
sesqualtera Pq

317,29 KX

- 109 subduplus
 $Q^2EiEnPqWi$
 duplus Pq

317,29 ERITQUE XB PARANETE HYPERBOLEON

- 110 hinc apparet verum, quoniam EB supra dictum esse nete hyperboleon.
 Pn
cf. 315,24

318,1 A ... (D12)

- 111 Omnes quindecim soni, i. totum monochordum, hic expletum est exceptis quatuor, qui ut impleantur: XB octavum sumo et sibi addo, fit trite hyperboleon; MB octavam sumo et fit trite diezeugmenon; KB octavam in equa et fit parhipate meson; CB octavam et fit paripate hipaton.
 Pr

LIB. III, CAP. 6

318,4 DESCRIPTIO

- 1 cordarum ordinatio
Vrf

**318,5 IN EO SCILICET MODO, QUI EST SIMPLICIOR AC PRINCEPS,
QUEM LYDIUM NUNCUPAMUS**

- 2 Quod lidius princeps modorum sit
Mm
- 3 honorabilior ceterorum
Pc⁵

318,5 MODO

- 4 tropo
PnPq

318,6 MODIS

- 5 tropis
Pn

318,7 DESCRIPTIO

- 6 cordarum
PbV2

318,8 OMNIBUS

- 7 cordis
Pc⁵
- 8 generibus
PnPts

318,10 DIESEON

- 9 semitoniorum
CgLzLlzVrf
- 10 dimidio semitoniorum
Pq

318,11 MAXIMUS

- 11 numerus
P_n

318,12 MINIMUS VERO $\overline{\text{II}}$.CCCIH

- 12 hoc erit nete hyperboleon
P_bV₂
- 13 nete
P_n

318,14 AB INFERIORE PROCEDIMUS

- 14a a nete iperboleon [inchoamus]
Q²P_bP_qV₂
inchoamus] *add. P_q*
- 14b a nete
P_n

318,16 SED ITA

- 15 demonstramus
P_b
- 16 facimus
P_e⁵

318,17 TRIUM GENERUM

- 17 melorum
C_g

318,18 MODUS

- 18 multitudo
A_{ut}

319,1 CORDAE MODUS

- 19 spacium mensure
A_{ut}

319,2 LL

- 20 $\overline{\text{II}}.\text{CCCCIII}$
M5MaPiTpi
- 21 duo L
PbV2
- 22 LL nete hiperboleon
Pe5
 hipero *Pe*

319,2 PROSLAMBANOMENON $\overline{\text{VIII}}.\text{CCXVI}$

- 23 scilicet
Aut

319,6 O AUTEM MESE

- 24 cum <in> priore divisione sit DB mese, cur <LL> in hac
*R1**

319,6 LL

- 25 duo L
V2

319,8 UT MESE AD PROSLAMBANOMENON DIAPASON CONSONANTIA CONVENIAT

- 26 conveniat ad O in consonantia diapason
Pq
 convenia *Pq*

319,8 DIAPASON CONSONANTIA

- 27 in
Pq

319,11 QUADRUPLA ET BIS DIAPASON

- 28 est proslambanomenos, i. ad neten hyperboleon
Pq

319,12 SITQUE LL $\overline{\text{II}}$.CCCHII

29 *sitque* LL nete hiperboleon
Lz

30 Inspice subiectam figuram.
Vrf
cf. 319,13-15

319,13 (APP.) Θ CIS Δ XH BT Δ (D13)

31 Θ cum virgula $\overline{\text{VIII}}$, sine autem virgula IX significat. Similiter Δ cum virgula $\overline{\text{III}}$, sine virgula IIII. Tali modo B virgulatum $\overline{\text{II}}$, sine virgula II.
Q²

319,16 SI IGITUR EX $\overline{\text{II}}$.CCCHII ...

32 Recurre ad tria tetracorda in fine primi libri, et erunt haec tibi manifestiora.
Vrf
cf. 213,20-25 (A17)

319,16 $\overline{\text{II}}$.CCCHII

33 ubi est nete
Pb

319,18 PARANETE HYPERBOLEON

34 eritque $\overline{\text{II}}$.DXCII
Pq
DCXII Pq

320,5 DITONO (pro DITONUM)

35 duobus tonis
Vrf

320,6 EADEM

36 ditonum distans a nete
Aut

320,7 IN ENARMONIO VERO

37 non, s. sed
Aut

320,8 PARANETE

- 38 erit
Vrf

320,10 DESCRIPSERIMUS

- 39 in hoc eodem capitulo
Pq
capitulo] capud Pq
cf. 318,7-10

320,11 QUONIAM VERO SI A SESQUITERTIA PROPORTIONE DUAS SESQUIOCTAVAS ABSTULERO, RELINQUETUR MIHI SEMITONIUM MINUS.

- 40 De hoc plenius disputatur in libri II capitulo XXVIII et XXVIII.
Q²Pq
de] om. Pq plenus Pq II] duo Pq capitulo] caput Pq XXVIII et XXVIII
Pq
cf. 260,20-263,19
- 41 Si de diatesseron duos tonos abstulero, superest semitonium minus.
PbV2

320,11 A SESQUITERTIA PROPORTIONE

- 42 a dyatessaron
Vrf

320,11 DUAS SESQUIOCTAVAS

- 43a duae sesquioctavae sunt duo toni
V2
- 43b duos tonos
Vrf

320,13 SUMO TERTIAM EIUS

- 44 ut tertia addita. Numerus, qui inde redditur, possit cum priore in sesquitertia proportione haberi.
Q²Pq
cum priore] om. Pq

320,13 NETE

- 45 genitivus
Q²

320,14 SUNT

- 46 et
Aut

320,16 SEMITONIUM MINUS

- 47 in sesquiseptima <decima> proportione
PbV2
s. quiseptima V2

320,24 QUONIAM ENIM PARANETE HYPERBOLEON AD NETEN HYPERBOLEON IN DIATONICO QUIDEM GENERE TONO DISTAT, IN CHROMATICO VERO TRIBUS SEMITONIIS, IN ENARMONIO VERO DUOBUS TONIS

- 48 Nota autem, quia hoc contingit non expositione cordarum in ipsis tetracordis - sibi enim he corde in omnibus equae coniuncte sunt - sed potius extensione cordarum vel demissione, i. laxatione.
Vrf

320,27 DISTANTIAM

- 49 CCLXXXVIII
WiBwi
50 differentiam
Aut

320,28 EIUSQUE

- 51 differentiae
PbV2
52 distantiae
WiAutBwi

320,28 DIMIDIUM

- 53 CXLIII
WiBwi

321,1 PARANETE HYPERBOLEON

- 54 dativus
Q²
55 II.DXCII
WiBwi

321,3 ET ERIT HAEC IN CHROMATICO GENERE PARANETE HYPERBOLEON

56 $\bar{\Pi}.DCCXXXVI$
WiBwi

321,6 RELINQUUNTUR MIHI CCLXXXVIII

57 Et haec est differentia illorum.
Vrf

321,7 ERUNT

58 mihi
Lz

321,7 $\bar{\Pi}.DXCII$

59 dativus
Q²

321,8 HAEC ERIT PARANETE HYPERBOLEON CHROMATICA

60 KK
Aut

321,13 EADEM ERIT IN ENARMONIO GENERE PARANETE HYPERBOLEON, QUAE EST IN DIATONICO VEL CHROMATICO TRITE HYPERBOLEON

61 GG litteris insignita
Aut
instar textus Aut

62 Eandem vim habebit, s. ad nete hyperboleon, faciens duos tonos.
Vrf

321,19 DISTANTIAM EAM, QUAE EST INTER NETEN DIEZEUGMENON ET PARANETEN HYPERBOLEON ENARMONION SUMO

63 quae est due dyesis in enarmonio genere, i. due partes semitonii minoris.
Vrf

322,1 HAEC

- 64 istae litterae
PbV2

322,5-8 DD III.LXXII FF II.DCCCCXVI (D14)

- 65 ¹Huius semitonii differentia est CLVI, quae octies decies ducta reddit II.DCCCVIII, minus s. a II.DCCCCXVI CVIII. ²Novies decies vero excrescit, reddit enim II.DCCCCLXIII, ubi abundant XLVIII.

*Ei*En*LzMf²MhMkShWb*Llz*

1 Hius *En* octies decies] octies *MfSh* II.DCCCVIII] II.DCCCVII *Mk*
II.DCCCCXVI] II.DCCCXIII *LzLlz* DCCCCXVI *Sh*

2 vero] *om.* *MfMhMkSh* habundavit *Sh*

LIB. III, CAP. 7

322,22 TRIA IGITUR TETRACHORDA

- 1 trium generum
Aut

322,22 IGITUR

- 2 *igitur*, quod dicit, quia descriptionem posuimus, igitur eam exponimus
Vrf

322,23 TETRACHORDUM ENIM OMNE DIATESSARON RESONARE CONSONANTIAM

- 3 Omne tetrachordum diatesseron consonantiam resonare
Ma

322,23 OMNE

- 4 omnis generis
Aut

323,5 INSCRIPSIMUS

- 5 in figura
Aut

323,11 REFERT

- 6 repraesentat
Cg
- 7 distat
Pe⁵

323,14 HAC RATIONE

- 8 quae sequuntur
Vrf

323,16 PARANETE ENIM CHROMATICE HYPERBOLEON ... CONTINET SPATIUM PARANETES HYPERBOLEON DIATONICI GENERIS AD NETEN HYPERBOLEON, QUI EST UNUS TONUS, ID EST DUO SEMITONIA, MAIUS AC MINUS, ET DIVISUM RURSUS SPATIUM PARANETES HYPERBOLEON DIATONICI ET NETES HYPERBOLEON.

- 9 Paranetes cromatice tenet spacium totum paranete diatonici generis ad nete et rursus illud dimidium.

V₂

- 10 tria semitonia in hoc genere, s. cromatico

V_{rf}

323,16 CHROMATICE

- 11 nominativus est

L_{ry}

323,21 MAIUS

- 12 apotome

Q²

323,21 ET DIVISUM RURSUS SPATIUM

- 13 habet vel continet

P_n

- 14 medietatem eius spatii

P_n

- 15 Dividitur spatium paraneten et neten, quod est tonus, et dimidia pars ipsius additur duobus semitoniis, ut III semitonia sint, i. apotome et duo semitonia minora.

Q¹W_q

Divido *W_q*

323,22 DIATONICI

- 16 generis

P_n

323,22 ITA ENIM FACTUM EST

- 17 ostensum in numeris

V_{rf}

323,23 QUI

- 18 quod spacium
Aut

324,2 QUOD RELIQUUM FUIT EX DUOBUS TONIS

- 19 ¹CLXXX. Nam cum sint duo toni inter neten hyperboleon et triten, i. inter $\bar{\Pi}$.CCCIII. et $\bar{\Pi}$.DCCCCXVI, ²cum de ipsis $\bar{\Pi}$.DCCCCXVI auferuntur $\bar{\Pi}$.DCCXXXVI (quod est paranete hiperboleon in chromate facientes tria semitonia ad neten hiperboleon) relinquuntur CLXXX, ³qui eisdem $\bar{\Pi}$.DCCXXXVI additi reddunt triten hyperboleon chromatis, i. $\bar{\Pi}$.DCCCCXVI, ⁴quae eadem est in diatonico duorum tonorum, in chromate pro semitonio accipitur ad paraneten hiperboleon.

*EiEn*LzMf²MhMkShWb*

$\bar{\Pi}$.DCCCCXVI] $\bar{\Pi}$.DCCCCXVI *Sh*

2 cum] CII *Sh* aufertur *LzWb* facientis *LzWb* relinquuntur *Ei* CXXX
MfSh

4 in diatonico genere *MfMhMkSh*

324,8 HOC TETRACHORDUM

- 20 chromaticum
Cg

324,9 DIVISUM

- 21 tetrachordum
Cg

324,9 DIVISO (*pro* DIVISUM)

- 22 divisione accepto
Lry

324,9 IN UNO

- 23 semel
K_n

324,20 SIGNAVIMUS

- 24 in figura
Aut
cf. 322,5-20 (D14)

324,23 INMORANDUM

- 25 laborandum
Pns

LIB. III, CAP. 8

324,26 MONOCHORDI NETARUM DIEZEUGMENON ...

- 1 Hoc tetrachordum ideo diezeugmenon dicitur, quia in ultima sua disiungitur a subsequente tetrachordo, quod incipit a nete synemmenon. Illud quoque nunc servans vocabulum, quod habet quando tetrachordorum divisio a proslambanomenos incipit. Sed ibi diezeugmenon vocatur, quia est desiunctio inter paramesen et mesen tribus nervis intervenientibus.

Q²

325,9 EADEM VERO NETE DIEZEUGMENON . . . AD PARAMESEN

- 2 sesquitercia

Ma

325,17 HAC

- 3 paranete

P_n

326,4 SUMO DISTANTIAM NETES ET PARANETES DIEZEUGMENON DIATONI ...

- 4 Sicut hic fit augmentum in numeris causa doctrine, ita potest fieri in cordis per extensionem earum ita, ut modo minus sonet, et faciat tonum minus extenta, sicut fit in dyatonico genere, modo plus extenta faciat tria semitonia ut in cromatico, illa eodem modo duos tonos et magis extenta, faciet eadem corda ut in enarmonio. Sed hic ostendit in numeris causa doctrinam.

V_rf

326,5 EST EORUM DIFFERENTIA

- 5 autem

Aut

326,6 HANC

- 6 medietatem differentiae

P_bV₂

326,13 III.DCCCLXXXVIII

- 7 ad

Aut

326,13 SEMITONIUM RELIQUUM

- 8 reliquam partem toni divisi
Vrf

326,14 AB EO TONO

- 9 distat
Pt V2

326,14 QUOD

- 10 qui
Aut
- 11 Illud dico positum subter, vel qui totus est inter has cordas in
dyatonico genere.
Vrf
totus] totius *Vrf*

326,14 PARANETEN DIATONON DIEZEUGMENON

- 12 ens in diatono
Aut

326,16 RELIQUUM

- 13 semitonium
Pn

326,17 QUOD

- 14 illud
Pn

326,18 EA

- 15 consonantia
Pt V2

- 16 ex ea
Pn

326,27 ENARMONIO

- 17 in enarmonio genere
Pt V2

327,4 $\overline{\text{III}}$.DCCCLXXXVIII

- 18 dativus
Q²

327,5 DIEZEUGMENON ENARMONIOS

- 19 Haec media posita ad paraneten sonabit dyesisim et ad paramese similiter dyesisim, ita quod inter paraneten et paramese tantum erat semitonium.

Vrf
sonabat *Vrf*

327,8 UTI

- 20 sicut
Pn

327,8 UTRORUMQUE

- 21 et hyperboleon et diezeugmenon
PbV2

LIB. III, CAP. 9

327,13 DUO QUIDEM TETRACORDA, QVAE SIBIMET QUIDEM
CONIUNCTA SUNT, A MESE VERO DISIUNCTA

- 1 hyperboleon et diezeugmenon
Pb V2

327,14 DISIUNCTA

- 2 per interpositionem trium synemmenarum
Q2

327,21 TRES VERO TONI SUNT IN HOC PENTACHORDO ...

- 3 quasi quaedam repetitio est hoc supradictorum
Vrf

327,21 QUORUM

- 4 tonorum
Vrf

327,24 RELINQUUMQUE SEMITONIUM

- 5 id quod restat
Vrf

327,28 SI EX EO PENTACHORDO, QUOD EST A NETE DIEZEUG-
MENON AD MESEN ...

- 6 Primum comprehendit inter quas cordas sit tetracordum, postea
explicat quomodo.
Vrf

328,5 QUONIAM

- 7 nam
M5

328,6 PARANETES DIEZEUGMENON DIATONI

- 8 est autem haec eadem, quae et synemenon
Pb V2
quae] alie *V2*

328,7 HORUM TERTIA

- 9 $\bar{\text{I}}.\text{CLII}$
 MmLryPts
 $\bar{\text{M}}.\text{CLVI}$ *Lry*

328,8 MESEN

- 10 $\bar{\text{III}}.\text{DCVIII}$
 Pts

328,11 IN SYNEMMENON AUTEM TETRACHORDO, ID EST CONIUNCTARUM, SIT NETE SYNEMMENON

- 11 ipsa quae erat paranete diezeugmenon
 MmPnLryPts
 ipse *Pts*
- 12 paraneten quantum ad numerum, i. nete sinemenon habet numerum paranetes diezeugmenon
 Aut
 habet] *hae*

328,19 QUAE

- 13 corda
 PbV2

329,2 HOC MODO EST FACTA PROPORATIO

- 14 Quod facit in numeris, hoc idem fit in cordis secundum tensionem earum vel remissionem, ut supra dictum est.
 Vrf
 cf. III,8,4

329,5 EA

- 15 proportione
 PbV2

329,12 A QUA

- 16 trite
 V2

**329,13 SED QUONIAM A NETE SYNEMMENON USQUE AD TRITEN
SYNEMMENON DIATONON VEL CHROMATICAM DUO TONI
SUNT**

- 17 Sicut in illis duobus generibus sunt duo toni a nete synemmenon usque ad triten synemmenon, ita in enarmonio erunt duo toni a nete synemmenon usque ad paranete synemmenon.

Vrf

husque *Vrf* husque *Vrf*

**329,16 EADEM IN GENERE ENARMONIO PARANETE SYNEM-
MENON ENARMONIOS EST**

- 18 eundem numerum habet

PbV2

329,23 ENARMONIO

- 19 in enarmonio genere

Pb

329,24 FIENT III.CCCCXCI

- 20 proba

Pb

329,24 Q P PERNOTETUR (*pro* QUAE P LITTERA PERNOTETUR)

- 21 Non simul duabus litteris pernotatur, sed nunc Q nunc P.

BcPbV2

329,28 DIVISUM PER TRITEN SYNEMMENON ENARMONION

- 22 in diesin et diesin

PbV2

329,29 III.CCCCXCI

- 23 P

La

330,2 DESCRIPTIO

- 24 figuralis

PbV2

330,2 CUM CETERIS

- 25 tethrachordis
P_n

330,2 HYPERBOLEON AC DIEZEUGMENON

- 26 cum
P_tV₂

LIB. III, CAP. 10

330,11 MESES ENIM, QVAE EST O $\overline{\text{III}}$.DCVIII SUMO TERTIAM PARTEM

- 1 Ecce primo summatim ostendit, inter quas est tetracordum, s. inter illas, inter quas est sesquitertia proportio; post explicat qualiter.
Vrf

330,17 EA EST LICHANOS MESON DIATONOS

- 2 octava pars iuncta
Pn

330,22 RELINQUITUR IGITUR SEMITONIUM ...

- 3 CCCXII
Ei

331,1 EA

- 4 differentia
Pn

331,4 RELINQUUNTUR IGITUR DUO SEMITONIA

- 5 Quod hic dicitur, patens est ex supradictis.
Vrf
cf. c.g. 323,15-324,11.

331,13 EA IN ENARMONIO GENERE ERIT LICHANOS MESON ENARMONIOS

- 6 Ita enim expone ut supra, hoc est: sicut in aliis duobus generibus erant duo toni inter mesen et parhypate meson, ita in enarmonio etiam duo toni inter mesen et lichanos meson.
Vrf
cf. III,9,17

331,22 DUAE VERO SUNT DIESIS ...

- 7 Ille due dyesis, i. due semitonii medietates, inter illas duas cordas ponantur.
Vrf
ponatur Vrf

**331,22 INTER LICHANON MESON ENARMONION ET PARHYPATEN
MESON ENARMONION**

- 8 una [subauditur medietas ponitur *inter* et c.]

La Vrf

subauditur - et c.] *add. Vrf*

**331,25 ET INTER PARHYPATEN MESON ENARMONION ET HY-
PATEN MESON**

- 9 altera

La Vrf

LIB. III, CAP. 11

332,7 SUMO HYPATES MESON ...

- 1 Prius generaliter ostendit in hypatis pentacordum et tetracordum,
post exequitur rationem eorum, i. quomodo sint ibi.
Vrf

332,7 HYPATES MESON

- 2 huius corde
Vrf

332,9 PROSLAMBANOMENOS AD HYPATEN MESON DIAPENTE
CONSONANTIAM SERVANS

- 3 ecce pentacordum
Vrf

332,11 HYPATES MESON

- 4 quae est ultima in tetracordo isto
PbV2

332,13 ET HAEC EST B HYPATE HYPATON

- 5 ecce tetracordum
Vrf

333,2 CHROMATICUM VERO TALI RATIONE DIVIDIMUS

- 6 Eadem prorsus est consideratio in istis et in supradictis.
Vrf

333,16 SUPERIUS

- 7 superiorum
Vrf

333,18 INSIGNITA

- 8 designata
Wi2

333,19 EADEM ERIT IN GENERE ENARMONIO LICHANOS HYPATON ENARMONIOS

- 9 Eodem modo duobus tonis distabit a se, he due sibi proxime in hoc genere.

Vrf

333,27 EA EST CCCCXVI

- 10 differentia

Vrf

333,28 HUIUS

- 11 differentie

Vrf

333,28 DIMIDIAM

- 12 partem

Vrf

334,5 TONUS VERO ULTIMUS INTER PROSLAMBANOMENON ET HYPATEN HYPATON

- 13 qui facit pentacordum additus praemisso tetracordo

Vrf

334,10 SUPERIORIBUS TETRACHORDIS

- 14 hypaton [tetrachordum]

MfMhMk

tetrachordum] *add. Mh*

334,10 TETRACHORDIS

- 15 his

Vrf

334,12 OMNIA

- 16 genera

Vrf

334,13 *ad D18*

17 perfecta divisio monochordi
Ei

18 Differentiae maiorum et superiorum numerorum quibus toni vel
semitonia demonstrantur.

	<diatonicum>	<chromaticum>	<enarmonicum>
<proslambanomenos>			
¹ Ī.XXIII	Ī.XXIII	Ī.XXIII	
<hypate hypaton>			
² CCCXCVI	CCCXCVI	CXCVIII	
<parhypate hypaton>			
³ DCCCLXIII	CCCCLXXX	CXCVIII	
<lichanos hypaton>			
⁴ DCCLXIII	Ī.CLII	Ī.DCXXXII	
<hypate meson>			
⁵ CCCXII	CCCXII	CLXVI	
<parhypate meson>			
⁶ DCXLVIII	CCCXL	CLXVI	
<lichanos meson>			
⁷ DLXXVI	DCCCLXIII	Ī.CCXXIII	
<mese>			
⁸ CCXXXIII	CCXXXIII	CXVII	
<trite synemmenon>			
⁹ CCCCLXXXVI	CCLXX	CXVII	
<paranete synemmenon>			
¹⁰ CCCC<XXXII>	DCXLVIII	DCCCCXVIII	
<nete synemmenon>			

<paramese> ¹¹Hic ergo tonus est inter mesen et paramesen
[III].DCVIII et III.XCVI. Est ergo differentia eorum DXII quae
est VIII^{va} pars de III.XCVI.

	¹² CCVIII	CCVIII	CIII
<trite diezeugmenon>			
¹³ CCCCXXXII	CCXL	CIII	
<paranete diezeugmenon>			
¹⁴ CCCLXXXIII	DLXXVI	DCCCXVI	
<nete diezeugmenon>			
¹⁵ CLVI	CLVI	LXXVIII	
<trite hyperboleon>			
¹⁶ CCCXXIII	CLXXX	LXXVIII	

<paranete hyperboleon>

¹⁷CCCXLXXXVIII CCCCXXXII DCXII

<nete hyperboleon>

*En**

2 CCCXCVI] CCCCXXVI *En* CCCXCVI] CCCCXXVI *En* CXCVIII]

CCVIII *En*

3 CXCVIII] CCVIII *En*

6 CCCLX] CCCCXL *En*

10 DCCCCXVIII] DCCCCXVI *En*

15 LXXVIII] LXXXVIII *En*

16 LXXVIII] LXXXVIII *En*

- 19 Bene habentur coniunctim in tetracordis superius sive inferius descriptis, sed ex collatione numerorum sparsim. In ipsis tetracordis sub nominibus cordarum consonantie iste repperimur per collationem.

Aut

LIB. III, CAP. 12

334,15 IN SUPERIORE IGITUR FORMA ...

- 1 Hic exponit superius positam descriptionem, in qua omnia tetracorda coniunguntur, quae quia in hoc libro prorsus corrupta est, idcirco obscurius est nobis. Quod hic dicitur, ut autem sint manifestiora, recurre ad tetracorda, quae sunt in fine primi libri.

Vry

cf. 212,8-22 (A16)

334,15 IN SUPERIORE IGITUR FORMA

- 2 in diatonico

Pe⁵

334,16 MESE VERO AD NETEN HYPERBOLEON

- 3a diapason

Ei

- 3b obtinet diapason

Aut

334,20 HYPATE MESON AD MESEN

- 4 servat consonantiam diatessaron

Pq

334,20 MESE AD NETEN SYNEMMENON

- 5 optinet consonantiam diatessaron

Pq

334,21 PARAMESE AD NETEN DIEZEUGMENON

- 6 optinet <consonantiam diatessaron>

Pq

334,21 NETE DIEZEUGMENON AD NETE HYPERBOLEON

- 7 optinet consonantiam diatessaron

Pq

334,22 ATQUE HOC ITA

8 fit
Pb V2Vrf

9 servat
Pe⁵

334,25 PRIMUM ATQUE GRAVISSIMUM

10 tetracordum
PqVrf

334,26 PRINCEPS

11 prima
Vrf

334,27 ULTIMA

12 chorda
WiBwi

334,27 SECUNDUM

13 tetracordum
Pq

14 est
Vrf

335,1 TERTIUM

15 tetracordum
Pq

16 est
Vrf

335,3 QUARTUM

17 tetracordum
Pq

18 est
Vrf

335,3 PRIMA

- 19 corda
P_q

335,4 QUINTUM

- 20 tetracordum
P_q

LIB. III, CAP. 13

335,7 DE STANTIBUS

- 1 immobiliter fixis
Cg

335,8 HARUM VERO OMNIUM VOCUM ...

- 2 Ad naturas diversorum tetracordorum hec pertinet ratio, quia cum transponuntur cordae, diversitas quedam nascitur in tetracordis.
Pe⁶

335,8 HARUM VERO OMNIUM VOCUM

- 3 corde
Aut

335,9 PARTIM¹

- 4 sunt
Pe

335,10 NEC IN TOTUM IMMOBILES NEC IN TOTUM MOBILES

- 5 voces
Wi²

335,11 IMMOBILES

- 6 secundum tria genera
Pht
- 7 He sunt grossiores et laxiores corde pentacordorum et tetracordorum.
Vrf

335,14 IN OMNIBUS TRIBUS GENERIBUS EAEDEM SUNT

- 8 In omni genere ad sibi adiunctis cordas eandem consonantiam reddunt, s. diapente in pentacordo vel diatnessaron in tetracordo.
Vrf

335,16 PENTACORDA QUIDEM

- 9 continent
Pq

335,16 PROSLAMBANOMENOS

- 10 a
Vrf

335,17 ET MESE

- 11 a
Vrf

335,18 TETRACHORDA VERO

- 12 continent
Pq
cf. III,13,9

335,19 MOBILES VERO SUNT

- 13 Mobiles
Mm
- 14 Mutantur corde iste non in tetracordis primi libri, sed in figuris, quae facit in hoc quarto libro, quas corruptas habemus vel mutari dicuntur propter sonum tantum (quod melius est), quia in uno genere acutius, in alio gravius sonant, quod fit extensione vel laxatione cordarum, ut supra dictum est.
Vrf

335,20 PARANETE

- 15 nominativus
Wq

335,21 LICHANOS

- 16 nominativus
Wq
- 17 hiperboleon
M4

335,25 NEC EST EADEM

- 18 non facit eundem sonum
Vrf

335,27 ET TRITE SYNEMMENON ENARMONIOS

- 19 non est eadem
CgAut

335,28 QUAE SUNT IN RELIQUIS GENERIBUS TRITE

- 20 desunt pluralitates quasi tritis
Aut

336,3 PARHYPATE

- 21 dativus
Pq
- 22 meson
Aut

336,4 AC

- 23 pro i.
Vrf

336,4 NUMEROS

- 24 proportiones et sonos
Vrf

336,6 PARHYPATIS

- 25 dativus pluralis
Pn

336,7 NON IN TOTUM VERO IMMOBILES AUT MOBILES SUNT

- 26 Non in totum mobiles
Mm

336,14 DUOBUS FUIT GENERIBUS

- 27 diatonico et cromatico
PbV2

336,15 TERTIO

- 28 in enarmonio
PbV2

336,17 EAEDEM SUNT

- 29 faciunt eundem sonum
Vrf

336,18 TRITE AUTEM DIEZEUGMENON ENARMONIOS A SUPERIORIBUS DISTAT

- 30 facit maiorem sonum
Vrf

336,18 A SUPERIORIBUS

- 31 duum generum tritis
CgLz

336,19 IN SYNEMMENIS

- 32 nervis
Cg

336,21 ITEM PARHYPATE MESON DIATONOS ET PARHYPATE MESON CHROMATICA EAEDEM NOTANTUR, SED IN ENARMONIO GENERE ...

- 33 Alium enim numerum habet sibi ascriptum ypate meson in enarmONIO genere, et aliam vocem efficit in eo quam in dyatonico vel cromatico, sicut descriptio declarat similia continens tetracorda.
Vrf
cf. 332,3 (D17), 334,13 (D18)

336,23 SICUT SUPERIUS TRITE

- 34 in synemmenis
Cg
cf. 336,19-21

336,24 ITA HIC PARHYPATAE

- 35 in meson tetrachordo
Cg
- 36 duo utriusque generis
Mk

336,25 VI AUTEM AC SONI ACUMINE DIVERSAE SUNT CETERIS

- 37 quia ditonus et diesin sonat cum mese in enarmonio, cum in aliis generibus nisi ditonus, vel cum in aliis generibus sonet cum ypate meson semitonium, hic nisi diesin.

Aut

336,25 VI

- 38 virtute

PnPg

- 39 potestate

Pn

336,28 QUAERITUR

- 40 consideratur

Aut

336,28 SED UT HARUM NON PLENA MUTABILITAS CLARIUS CONLIQUESCAT

- 41 Repetit, ut magis aperiat, quod obscure dixerat.

Vrf

quod] quae *Vrf*

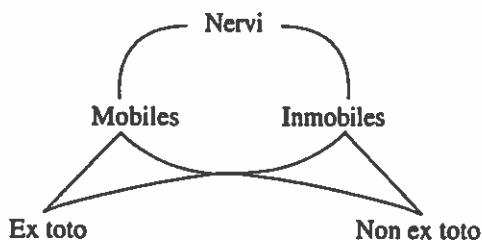
337,2 MUTATUR

- 42 in sono

Vrf

337,11 SUNT IGITUR INMOBILES ...

- 43

Pb3

cf. 335,8-10

- 44 Hic iterum repetit, ut melius commendat memorie, quod dixit.

Vrf

quod] quae *Vrf*

337,14 MOBILES VERO

- 45 quantum ad se invicem
P_e⁶

337,15 NON IN TOTUM MOBILES AUT IMMOBILES

- 46 sunt
V_rf

LIB. III, CAP. 14

337,20 PRIMARUM

- 1 simplicium
Vrf
- 2 principalium
Pn

337,22 SPECIES AUTEM EST QUAEDAM POSITIO PROPRIAM
HABENS FORMAM SECUNDUM UNUMQUODQUE GENUS IN
UNIUSCUIUSQUE PROPORTIONIS CONSONANTIAM FACI-
ENTIS TERMINIS CONSTITUTA

- 3 Quid sit species
Mm
- 4 dicitur hic
Vrf
- 5 Nota tria genera tantum cantandi: diatonum, cromaticum, enarmo-
nium, species vero pluribus modis posse variari secundum diversas
dispositiones cordarum. Unde sic diffinitur species: *positio habens
propriam*, i. diversam ab aliis, *formam*, i. dispositionem cordarum.
Et hoc hic vult exequi, ut cum diatessaron constat ex duobus to-
nis et semitonio, potest ita fieri, ut semitonium antecedit et toni
sequantur, vel e converso, vel ita, quod semitonium interponatur.
Et tamen sub eodem genere semper manebit, quoquomodo variata
species tamen erit alia et alia.
Lry
alia manu

337,23 POSITIO

- 6 constitutio canendi
Pe⁶
- 7 ordinatio vocum
Vrf

337,23 PROPRIAM HABENS FORMAM

- 8 quae faciat consonantiam
Vrf

337,23 FORMAM

- 9 similitudinem speciei

Pq

spetico *Pq*

337,24 UNIUSCUIUSQUE PROPORTIONIS

- 10 sesqualter diapente

EiEn

337,25 CONSTITUTA

- 11 ipsa positio

V2

337,25 NAM SI DIEZEUGMENON TETRACHORDUM INTER HYPERBOLEON TETRACHORDUM MESENQUE ...

- 12 relicto sinemmenon tetracordo

LaAut

- 13 Nota quia figura cordarum hic subiecta totum declarat, quod hic dicitur.

Vrf

cf. 341,3-16 (D19)

338,3 HI

- 14 nervi

Pq

338,9 HYPATE

- 15 hypaton

Aut

338,14 AC PER HOC

- 16 propter numerum cordarum

Pe6

338,16 SEMPERQUE UNA MINUS SPECIES ERIT, QUAM FUERINT VOCES

- 17 Sicut III^{or} sunt voces in dyatessaron et ipsa tres habet species, ita de aliis.

Vrf

338,17 VOCES

- 18 corde
*Wi*²

338,17 DIATESSARON CONSONANTIAE SPECIES SUNT TRES HOC MODO. ...

- 19 Species dyatessaron
*Pe*⁶

- 20 species diatessaron consonantiae:

Nil

sua-	dul-	
vi-	ce-	ka-
us	di-	ri-
	ne	ta-
		tis

Pe

- 21 I^a species diatessaron

• • • • •
 • • • • •
 • • • • •
 • •

• •
 • • • • •
 • • • • •
 • • • • •

II^a

*Pe*⁵

cf. Bernhard, *Dulce ingenium* p. 19, 45f.

338,18 UNA QUIDEM SPECIES

- 22 prima habens tonum et tonum et semitonium
Aut

338,19 SECUNDA

- 23 habens tonum et semitonium et tonum

Aut

338,19 TERTIA

- 24 habens semitonium et tonum et tonum

Aut

338,20 ET HUC USQUE DIATESSARON SPECIES PROGREDIUNTUR

- 25 non plures habet

Aut

338,22 EIUSDEM DIATESSARON, UT GD QUIDEM EOS, QUI SUNT EF

- 26 *ut GD, s. prime diatesseron, quidem eos qui sunt FE continet FC, i. secunda diatesseron, et EB, i. tertia diatesseron, eos continet, qui sunt ED*

Aut

338,22 EIUSDEM DIATESSARON

- 27 unius, sive eiusdem ipsius, quae prima constituta est a G ad D, i. a mese usque ad hypate meson

Cg

338,22 DIATESSARON, UT GD QUIDEM EOS, QUI SUNT EF

- 28 sed EF nunc continens, † et contentum †, quod non erit in aliis

Aut

EF lectio incerta Aut

338,22 GD

- 29 diatesseron

Vz

338,23 CD

- 30 de prima specie sunt hae duae literae

Vz

338,24 DIVERSA ERIT AB EA

- 31 alia et contraria, quia ultra III^{or} procedit
PbV2

338,24 DIVERSA

- 32 species
Aut

338,24 AB EA

- 33 specie
Aut

338,25 GDⁱ

- 34 diatesseron
PbV2

338,25 UNUM ENIM SOLUM GD CONSONANTIAE NERVUM CONTINEBIT, ID EST D SOLUM.

- 35 Quia inter G et D unus nervus, et si iterum alter nervus ab D extendatur ad A, quarta species erit, quae non potest esse in diatesseron.

Pc⁵Wq
alterum nervum *Pc* ab D] om. *Wq*

- 36 Non duos, quod oporteret, si esset diversa, ut dictum est.
Aut

338,25 UNUM ENIM SOLUM

- 37 DA [nominativus]
PnPr
nominativus] add. *Pr*

338,25 GD CONSONANTIAE

- 38 genitivus
Pr
- 39 diatessaron
Pq

338,26 CONTINEBIT

- 40 una vice tangetur
PbV2

338,26 EXCESSIT IGITUR GD CONSONANTIAM.

- 41 DA [quia non potest esse]
CgPe⁵PnWq
DA] ad A *Wq* quia non potest esse] *add. Pc* quod non potest esse *add. Wq*
cf. III,14,35
- 42 illud ab D ad A
PbV2
- 43 evasit ut redeat ad priorem modum
PcAut
rediat *Pc* modum] *corr. ex locum Aut*
- 44 Transgressa est DA, i. consonantia diatessaron, quam resonat hypate meson ad hypate hypaton. Prior est diatessaron, quae constituta fuerat inter mese et hypate meson, atque ideo species eius iam esse non potest. Non enim continet duos nervos eiusdem, ut vel tono vel semitonio eidem copuletur. Erit igitur altera prima, cui iterum species sue aptari poterunt.
Cg

338,26 GD CONSONANTIAM

- 45 diatessaron
Pq

338,27 ATQUE IDEO DIATESSARON TRES SPECIES HABERE PERHIBETUR.

- 46 ubicumque diatesseron fit
Wq

338,28 ET IN CETERIS QUIDEM CONSONANCIIS IDEM EST.

- 47 una minus est species quam voces cordarum
PbV2
voces] vox *PbV2*

338,28 IDEM EST

- 48 diatesseron
Aut

339,1 DIAPENTE AUTEM QUATTUOR SPECIES ...

49 Species dyapente

Pc⁶

50

Qui

non	fra-		
di-	trem	in-	
li-	quem	vi-	non
git	vi-	si-	a-
	det	bi-	mat
		lem	De-
			um

Pc

339,3 ALIA AB EO, QUOD EST F AD B

51 Hic non respexit B ad consonantiam, sed ad numerum V cordarum diapente.

Vz

339,5 SPECIES

52 spacia

*Pn*339,10 LIQUET IGITUR EX HIC, QUAE DICTA SUNT, DIATES-
SARON CONSONANTIAM ...

53 De diatessaron

Mm

339,10 LIQUET

54 patet

Pn

339,11 DIATESSARON CONSONANTIAM SEMEL TANTUM INMOBILIBUS AC STATUTIS VOCIBUS CONTINERI

- 55 Si immobilibus vocibus constituta fuerit, ut ipsis claudatur, species ab ea sic constituta procedentes immobilibus vocibus claudi non poterunt.

Cg

339,12 STATUTIS

- 56 fixis

Cg

339,12 AB HYPATE HYPATON IN MESON HYPATEN

- 57 istero proteron

Pq

339,14 EA

- 58 diatessaron

Cg

- 59 species

PbV2

339,14 IN HOC ORDINE

- 60 quando diatesseron incipitur ab A et D

PbV2

339,15 CETERAE

- 61 species

PbV2

- 62 huius ordinis diatessaron consonantiae

Cg

- 63 consonantiae

Wi2

339,17 MONSTRATAE SUNT

- 64 in praecedenti sententia

PbV2

cf. 339,12-16

339,18 QUOD SI

- 65 nisi
V₂

339,19 STATUTIS

- 66 immobilibus
P_b V₂

339,20 EA

- 67 species
P_n

339,20 QUAE EST PRIMA

- 68 species in hoc ordine
C_g P_b V₂
species] om. C_g

339,21 RELIQUAE MINIME, UT EH

- 69 Ut si H litteram trite sinemenon asscripseris, erit ea species, quam dicit, s. mobilibus *terminata*, cum inter parhipate meson et paramese plus quam diatesseron sit, et paramese minime mobilis sit.
K_n P_c² Hw_g
Ut] om. P_c Hw_g asscripseris] assumpseris Hw_g parames minime K_n

339,21 RELIQUAE MINIME

- 70 immobiles
M_a

339,21 RELIQUAE

- 71 species
W_i² Bw_i

339,21 MINIME

- 72 non
V_r f
73 statutis vocibus terminantur
C_g P_b V₂
terminantur statutis vocibus C_g
cf. 339,15

339,22 TRITE DIEZEUGMENON

- 74 ¹Ista corda movetur in enarmonio. Paramese autem ideo non dicitur, quia est immobilis. ²Sed quia a mobili incipit corda, i. a participate meson, ideo mobilis dicitur.

P_e⁵W_q

1 non movetur *W_q* non est *W_q*

gl. cancell. W_q

339,23 NON PROBANTUR IMMOBILES

- 75 esse mobiles

P_d

339,26 PRIMA

- 76 species

P_n

- 77 corda

W_i²

- 78 in hoc ordine, quia similiter habebit suas species

C_gL_z

quia - species] *om. L_z*

339,29 ITEM DIAPENTE CONSONANTIA ...

- 79 De diapente

M_m

340,3 UNA QUIDEM

- 80 species

C_g

340,4 QUAE EST PRIMA

- 81 aliarum specierum huius ordinis

C_g

340,5 QUARTA

- 82 species

C_gP_bV₂

340,6 RELIQUAE

- 83 species
Cg

340,8 INSTABILES

- 84 mobiles
PbV2
immobiles *V2*

340,10 CONSONANTIAE

- 85 diapente
Cg

340,11 IMMOBILIBUS

- 86 fixis
Pe

340,12 SIVE AUTEM AB HYPATE MESON

- 87 in acumine
Pe

340,13 CONSONANTIAS

- 88 dyapente
Pe

340,14 DUARUM

- 89 consonantiarum [diapente]
CgPn
diapente] *add. Cg*
- 90 specierum
PbPeV2
- 91 cordarum
Pe
- 92 vocum
Pn

340,15 DISTRICTIO

- 93 inventio
Pb

340,15 DISTINCTIO (*pro* DISTRICTIO)

- 94 divisio
Bc

340,15 DIAPASON VERO CONSONANTIAE, ...

- 95 De diapason
Mm

340,15 DIAPASON VERO CONSONANTIAE, SIVE AB HYPATE HYPATON IN PARAMESE, SIVE A NETE HYPERBOLEON IN MESEN ORDO SUMATUR

- 96 differentia. Nam sive duxeris species diatesseron in acutam partem contra neten hiperboleon, sive in gravem contra mesen, duas species stabiles habebunt sine ulla differentia.

PcWq
neten] *om.* *Wq*

- 97 ¹Duos ordines vocat gravitatem et acumen, quorum unus, i. gravis, incipit a mese usque ad proslambanomenos, sive a proslambanomeno ad mesen; ²alter vero, i. acutus, a mese usque ad neten hyperboleon, sive a nete hyperboleon usque ad mesen

BcPbV2
a nete hyperboleon] a nete *Bc* usque a *V2*
gl. cancell. Pb

340,19 UNA

- 98a species
Wi²Bwi

- 98b species diapason, quae immobilibus clauditur vocibus
Cg

340,21 DL

- 99 immobilis
Pc

340,21 QUAE EST QUARTA

- 100 quarta, quia quarto a priore nervo vel incipit vel finitur
Cg

340,21 QUARTA

- 101 species
PbPeV2

340,22 HAEC EST SEPTIMA

- 102 a septimo inchoans nervo
Cg
cf. III,14,100

340,23 RELIQUARUM VERO SPECIERUM VOCES EXTIMAE NULLO MODO CONSTITUTAE SUNT.

- 103 exceptis prima, quarta et septima
Cg

340,24 CONSTITUTAE

- 104 stabiles
S
- 105 statutae et firmae
PbV2
- 106 fixae
Pe
- 107 immobilibus vocibus
LaAut
- 108 immobiles
Vrf

LIB. III, CAP. 15

341,19 EX DIAPASON IGITUR CONSONANTIAE SPECIEBUS EXISTUNT, QUI APPELLANTUR MODI, ...

- 1a De tonis vel tropis

K_n

- 1b De tropis

W_i

341,19 EXISTUNT

- 2 soni

V_rf

341,21 MODI, QUOS EOSDEM TROPOS VEL TONOS NOMINANT

- 3 Tropi, modi et toni unum idemque significant isto in loco.

P_bV₂

341,20 QUOS

- 4 modos

V₂

341,20 NOMINANT

- 5 musici

V₂

341,21 CONSTITUTIONES

- 6 positiones

P_q

341,25 EST ENIM DIAPASON CONSTITUTIO ...

- 7 Constitutio diapason

W_i

342,2 MEDIAE

- 8 corde

W_i²

342,2 VOCIBUS ADNUMERATIS

- 9 diapason consonantiae
PbVz

342,2 VEL A MESE RURSUS IN NETEN HYPERBOLEON CUM VOCIBUS INTERIECTIS

- 10 est constitutio diapason
Pq
- 11 Nam in prima figura ita est, in sequenti tamen sinemenon interiacens non computatur.
Pa

342,2 VEL A MESE RURSUS IN NETEN HYPERBOLEON

- 12 sinemmenon chordis non computatis
Wq

342,2 CUM VOCIBUS INTERIECTIS

- 13 tribus sinemmenon intermissis similiter non computatis sinemenon chordis
Wq

342,3 VEL AB HYPATE MESON IN NETEN DIEZEUGMENON

- 14 est constitutio diapason
Pq

342,4 CUM HIS

- 15 vocibus
VzWi

342,5 DIAPASON VERO ET DIATESSARON (*pro* SYNEMMENON)

- 16 Sinemmenon constitutionem dicit diapason <et diatessaron>, quae in sinemenonis finitur, quae antea in praecedentibus constitutionibus fuerant exclusae, in qua constitutione diezeugmenon tetracordum excluditur.
Pq
diezeugmenon] mesarum *Pq*

342,6 A PROSLAMBANOMENO IN NETEN SYNEMMENON

- 17 diapason et diatessaron
*W_n**

342,7 QUAE MEDIAE INTERIECTAE SUNT

- 18 chordis sinemmenon computatis
W_q

342,8 CUM HIS

- 19 vocibus
V₂

342,9 HAS IGITUR CONSTITUTIONES SI QUIS TOTAS FACIAT ACUTIORES, VEL IN GRAVIUS TOTAS REMITTAT SECUNDUM SUPRADICTAS DIAPASON CONSONANTIAE SPECIES

- 20 Hic Boetius determinat species, quas supra diffinivit.
Lry
Boetius] bū corr ex. hū *Lry*, lectio incerta

342,12 MODOS

- 21 tropos
P_n

342,13 HYPODORIUS

- 22 sub
P_n

342,14 MIXOLYDIUS

- 23 ipermixolidius
W_i²
- 24 † Hoc adiuncta est Ptolomeo †
Lry

342,14 SIT IN DIATONICO GENERE VOCUM ORDO ...

- 25 sublato similiter tetracordo sinemmenon
P_q
gl. repet. P_q

342,16 HYPODORIUS

- 26 I
P_n

342,17 TONO

- 27 intenso vel aucto
P_n

342,18 ADTENUET

- 28a accuet
P_n

- 28b acuendo
Lry

- 29 acumine
P_q

342,21 CONSTITUTIO

- 30 positio
P_q

342,21 HYPOPHRYGIUS

- 31 II
P_n

342,23 HYPOLYDII

- 32 III
P_n

342,23 AT SI HYPOLYDIUM QUIS SEMITONIO INTENDAT

- 33 et non tono, ut in superioribus, quia hic completur diatesseron
P_q

342,24 IN ALIIS

- 34 modis
Ma

342,26 INTELLIGENTIA

- 35 ablativus
Cg

343,4 HIS

- 36 notulis
Pq
notalis *Pq*

343,5 DISPECTIO

- 37 diligens inspectio
PbAut
- 38 consideracio
Pe5

343,6 ad D20

- 39 ¹Descriptio incipit a proslambanomeno hypermixolidii et finitur in nete hyperboleon hypodorii, ²sed consideratio vocum diatonici generis, quae in diatesseron tono et tono semitonioque partitur, a nete hyperboleon hypodorii exoritur, atque in proslambanomeno hypermixolidii completur, ³miroque modo, qua habitudine diatonica in longitudine descriptionis singulorum modorum nervi a se differunt, eadem habitudine idem nervus in ordine troporum a se distinguitur.

Pe5PqHwg

1 proslambanomenon *PeHwg*

2 quae] quod *PeHwg* partitur] pariter *Hwg* proslambanomenon *PeHwg*

3 a se nervi differunt *PeHwg* idem - a se] nervi troporum in ordine a se *Pe* nervi troporum in ordine *Hwg* distinguuntur *Pe* distinguuntur *Hwg*

3 miroque modo cf. III,3,21

- 40 ¹Notandum est in hac figura, quia octo modi, i. octo variationes cordarum, designantur per ista VII nomina, quae sunt ypolidius, ypofrigius et c. ²Nam prolambanomenos, quae est prima omnium cordarum, habet duas notulas istas $\varphi\delta$ sub ypodorio primo modo, et alias duas sub ypofrigio, et sub aliis modis reliquas duplices. ³Similiter hypate hipaton habet duas istas 3ϵ sub eodem primo modo ypodorio, et alias duas $\varphi\eta$ sub ypofrigio secundo, et sic de reliquis per omnes modos.

Ph ι

2 prolambanomenos *Ph ι*

LIB. III, CAP. 16

343,9 NOTULAS

- 1 tonorum
Pq
lectio incerta

343,9 IUXTA POSITAS

- 2 superius descripta
Wi²Bwi
superio Wi²

343,9 QUAE

- 3 nota vel corda
Pq

343,12 IN SPECIEBUS DIAPASON CONSONANTIAE

- 4 quae continet in se diatesseron et diapente
PbV₂

343,15 HYPERMIXOLYDIUS (*D21*)

- 5 I
Bc
- 6 VIII
PbV₂AutV_{7f}

343,15 <PROSLAMBANOMENOS> HYPERMIXOLYDIUS (*D21*)

- 7 $\overline{\text{III}}$.DCVIII
Pe

343,15 <MESE> HYPERMIXOLYDIUS (*D21*)

- 8 $\overline{\text{II}}$.CCCIII
Pe

343,15 <NETE HYPERBOLEON> HYPERMIXOLYDIUS (*D21*)

- 9 $\overline{\text{I}}$.CLII
Pe

343,15 HYPERMIXOLYDIUS - MIXOLYDIUS (D21)

- 10 tono
LzPnWbLlz

343,15 MIXOLYDIUS (D21)

- 11 II
Bc
- 12 VII
PbV2AutVrf
 VIII *Vrf*

343,15 MIXOLYDIUS - LYDIUS (D21)

- 13 semitonium
LzPnWbLlz

343,15 LYDIUS (D21)

- 14 III
Bc
- 15 V
PbV2AutVrf
 VIII *Vrf*

343,15 LYDIUS - PHRYGIUS (D21)

- 16 tono
LzPnWbLlz

343,15 PHRYGIUS (D21)

- 17 IIII
Bc
- 18 tercius
PbV2AutVrf
 I *Vrf*

343,15 PHRYGIUS - DORIUS (D21)

- 19 tono
LzPnWbLlz

343,15 DORIUS (D21)

- 20 V
Bc
- 21 primus
PbV2Aut
- 22 protus
Vrf

343,15 DORIUS - HYPOLYDIUS (D21)

- 23 semitonium
PnWbLlz

343,15 HYPOLYDIUS (D21)

- 24 VI
Bc
- 25 VI
PbV2Aut
- 26 plagis triti
Vrf

343,15 HYPOLYDIUS - HYPOPHRYGIUS (D21)

- 27 tono
PnWbLlz

343,15 HYPOPHRYGIUS (D21)

- 28 VII
Bc
- 29 quartus
PbV2Aut
- 30 plagis deuteri
Vrf

343,15 HYPOPHRYGIUS - HYPODORIUS (D21)

- 31 tono
PnWbLlz

343,15 HYPODORIUS (D21)

- 32 VIII
Bc
- 33 secundus
PbV2Aut
- 34 plagis proti
Vrf

343,15 <PROSLAMBANOMENOS> HYPODORIUS (D21)

- 35 VIII. CCXVI
Pc

343,15 HYPERMIXOLYDIUS ... (D21)

- 36 ¹Omnis autenticus tropus decem continetur chordis, plagi vero octo. ²Et autentici quidem descensus habent in secunda a propria finali chorda, plagi vero in quarta a propria finali chorda. ³Finales autem sunt primi quidem et secundi tropi lichanos ypaton. ⁴Tercii vero et quarti ypate meson. ⁵Quinti quoque et sexti parhypate meson. ⁶Septimi vero et octavi lichanos meson. ⁷Forma vero primi et II ducitur ab O in E; III^{ti} et III ab X in H; V^{ti} et VI^{ti} ab Y in I; VII^{mi} et VIII^{vi} ab CC in M. ⁸Exordia cantus cuiusque tropi sumuntur in sex chordis considerationis ab ultimo gradu suae descensionis.
- LzMf²
7 vero] om. Lz
8 cuiusque] omisque Lz
- 37 ¹Octo sunt lineae in superiori figura, VII principales sed octava est superaddita. ²His autem singulis ascribit singulares modos, III scilicet superius et III inferius. ³Hipermixolidium enim, mixolidium, lidium et phrigium superius ascribit, quatuor reliquos deorsum. ⁴Predictarum autem octo linearum unaquaeque cum contineat notas XV cordarum neumatium et c., ⁵prima (i. proslambanomenos) ad mediam (i. mese) facit diapason, ad ultimam vero cordam (i. nete hyperboleon) in singulis lineis facit similiter diapason. ⁶Notatur autem mese in singulis lineis per M et e, quod designat mese.
- Aut
- 38 ¹Notandum quia isti octo ordines <mo>dorum ponunt unusquisque XV cordas; et ita <po>ssent in unoquoque istorum inveniri

VIII <bi>sdiapason sicut in alia figura <...> cordarum. ²Sed hic non curat <v>ariare nisi per octo modo, nam unusquisque <or>do ponit suam diapason usque <a>d suam mese et ulterius non <c>urat. ³Sciendum enim quia <...> iste prime dicuntur <pros>lanbanomenos quae usque <...> suas meses faciunt <dia>pason et unaquaeque <...> magis discedit a sua <...> proslanb<anomenos> ascenden<...> de primo ordine <...>piori usque <...> numeri octa<...> tanto minus <...>

Phl

- 39 ¹Sciendum, quia sicut omnes ille prime, quae sunt ex altera parte, dicuntur proslanbanomenos, i. graves, sed alie plus, alie minus. ²Ita omnes iste, quae sunt ex hac parte, ultime dicuntur yperboleon, i. acute, sed alie plus, alie minus. ³Nam omnes superiores ultime sunt acutiores suis inferioribus. ⁴Nam sicut ex hac parte sunt inferiores longitudine, ita vincunt acumine.

Phl

LIB. III, CAP. 17

343,20 PAGINULAE

- 1 Paginulas vocat, ubi nulla nota scripta est, ut in superiori figura, et ut est in hypermixolidio modo. In eo enim inter primam et II cordam, i. proslambanomenos et hypate hypaton, nichil est scriptum, sic in ceteris.
Aut

344,1 RECTUS

- 2 stans
PcPq

344,1 DISTINGUIT

- 3 dividit
Cg

344,2 ALIAE VERO MINIME

- 4 habent notulas
PbV2

344,2 VELUTI IN EO MODO

- 5 potest videri
Aut

344,5 VACAT

- 6 non habet
W_i²

344,5 IN HAC IGITUR INTERCAPEDINE

- 7 in illo spatio vacuo inter duas lineas
BcCgPbV2
8 intervallo
AutLry

344,6 TERTIAE

- 9 paginae
PbV2Aut

344,7 VERSUS

- 10 linea
BcPbV2Lry
 linea cñ] *Lry*

- 11 riga
Cg

344,8 DEDUCTUS

- 12 tractus
PbV2

344,10 NECESSE EST INTER PROSLAMBANOMENON ... ET INTER HYPATEN HYPATON ... TONI ESSE DISTANTIAM

- 13a quod in tetrachordis per ipsas chordas probari potest
Cg
- 13b In numeris tetracordorum per ipsas cordas hoc potest probari.
PbV2

344,16 INTEGRA PAGINA

- 14 vacua a notulis
Lry

344,17 SIN

- 15 linea [illa, quae dividit notulas]
PbV2Lry
 illa - notulas] *add. Lry*

344,17 PAGINA

- 16 vacua
PbV2

344,19 SI DUO ORDINES IN BIS DIAPASON CONSONANTIA CONSTITUTI SIBI INVICEM COMPARENTUR

- 17 gravis et acutus in proslambanomenos usque mese, alter a mese incipiens acutus
PbV2
gl. cancell. Pb

344,19 DUO ORDINES

- 18 duo tropi, ut hipodorius, hipofrigius, reliqui

P_c

hipofrigio *P_c*

344,19 ORDINES

- 19 dispositiones

C_g

- 20 tropi

P_n

344,19 BIS DIAPASON CONSONANTIA

- 21 extremorum modorum

P_cP_q

- 22 a proslambanomeno in nete hyperboleon

P_n

344,21 SI PROSLAMBANOMENOS PROSLAMBANOMENO FUERIT GRAVIOR

- 23a vox proslambenomeni

P_c

- 23b proslambanomenos vox

P_q

344,22 VEL QUaelIBET ALIA VOX

- 24 ut hypate hypaton

P_cP_n

344,22 EIUSDEM LOCI

- 25 eiusdem ordinis

C_g

- 26 a proslambanomeno usque ad mesen

P_bV₂

gl. cancell. *P_b*

- 27 set in altero tropo, vel quem tenet in ordine cordarum

P_c

344,23 IN EODEM SCILICET GENERE

- 28 in quo est proslambanomenos, vel in diatonico aut chromatico vel enarmonico

Pb V2

gl. cancell. Pb

- 29 ut in diatono

Pe

344,23 GENERE

- 30 pro modo, ut in ypodorio

Cg

- 31 tropo

Pq

344,25 ID

- 32 ius

Pn

344,25 DUORUM ENIM ORDINUM BIS DIAPASON CONSONANTIUM

- 33 ut ypodorii et ypophrygii

Cg

- 34 ac ceteris

Pq

344,28 CETERAE SINGULAE

- 35 voces

Cg

- 36 chorde

Cg Wi² Bwi

344,29 MEDIA¹

- 37 mese

Pq

misset Pq

344,29 MEDIA AB ALIA MEDIA

- 38 cuiuscumque toni mesae
PePq

344,39 MEDIA²

- 39 mese
Pq

345,4 MEDIIS

- 40 mesys
Pe

345,9 ITEM A. A B. DISTET TONO

- 41 praepositum
K_nLz

345,13 ET SI QUINQUE SINT MEDIAE, EODEM MODO.

- 42 Erit consonantia diapente, ut prius erat diatessaron.
Pq

345,13 MEDIAE

- 43 mesae cuiuscumque <...> mese
PePq
cuiuscumque - mese] *add. Pq*

345,14 DESTITERIT

- 44 distabit
Pe

345,17 ITEM QUAECUNQUE MEDIAE ALIORUM MODORUM

- 45 ¹Aspice in figura proposita, quemadmodum mese infima transit ascendendo per alios modos in graviore sonos, usque dum venerit ad ultimum in proslambanomenon. ²E contrario adtende, quemadmodum in altera parte suprema mese descendendo per acuciores sonos pervenit usque ad neten. ³Et si subtiliter discusseris, hanc regulam in aliis cordis invenies.

PeWq

1 mesae *Pe* infima mese *Wq* proslambanomenos *Wq*

2 mesae *Pe*

3 pervenit] perve *Pe*

345,17 MEDIAE

- 46 mesae
Pe

345,18 PROSLAMBANOMENIS

- 47 ad proslambanomenos
PbV2
a V2
- 48 vertuntur in proslambanomenum
Pe

345,19 QUAECUNQUE NETIS

- 49 accedunt
PbV2Wi²Lry

345,19 QUAECUNQUE

- 50 mese
Pq

345,19 ACUTIORES

- 51 modos
Lry

345,20 IN SUPERIORE PAGINA

- 52 ubi sunt notulae et modi
BcPbV2

345,20 PARTEM SINISTRAM

- 53 quae sinistram tendit et inferior est
BcPbV2
in sinistram tenditur *Bc* inferior *BcPb*

345,21 PROSLAMBANOMENI

- 54 graviores nervi
PbV2

345,22 NETIS

- 55 acutioribus
PbV2

345,24 QUI HYPODORIO MODO (*pro* QUI HYPODORIUS)

- 56 inscribitur
V₂

346,17 VERSICULUS

- 57 linea
PbV₂

346,21 QUOVIS

- 58 verbum
Wi²

346,21 GENERE

- 59 ut in diatono
P_e

347,19 HINC

- 60 ex hoc, quod sequitur
C_g
- 61 ex hoc, quod ostendemus
PbV₂

347,21 SERVAT A AD ID, QUOD EST H

- 62 dum simul tanguntur
PbV₂

348,1 QUAE

- 63 P
V₂
- 64 species
Wi²

LIB. III, CAP. 18

348,4 QUEMADMODUM INDUBITANTER MUSICAE CONSONANTIAE AURE DIUDICARI POSSINT.

- 1 et de inveniendis sinphoniis in divisione monochordi
Pts

348,7 TALI

- 2 † Ripossunt †
Aut

348,8 SIT REGULA DILIGENTER EXTENSA AD. CUI DUO SEMISPHERIA ...

- 3 ¹Geometricam disciplinam tangit in hoc loco, sicut dicit Euclides in tercio: ²quando recta linea super rectam lineam stans circum se angulos equos sibi invicem fecerit, rectus est uterque equalium angulorum, et quae superstat, linea perpendicularis vocatur, hoc modo:

³Idem in quarto: Si circulum linea recta contingat, et a centro ad contactum linea recta dirigatur, perpendicularis erit ea, quae ducitur super eam, quae circulum tangit, hoc modo:

⁴In forma itaque monocordi recta linea circulum tangit, quia circulus magade iungitur directe lineae, quae determinat superficiem regule. ⁵Si ergo a centro magade recta linea dirigatur ad punctum, quo iungitur circulus ipsius magade ad lineam supradictam, perpendicularis vocabitur, et stans super lineam rectam, quae superficiem terminat, facit altrinsecus angulos rectos.

*Pc*AutLry*

1 sicut] sic enim *Aut*

2 figuram om. *Pc*

3 contactum] contatum *Lry* figuram om. *PcAut*

5 quae] om. *Aut* linea recta *PcAutLry*

2 cf. *Euclides, Elementa, lib. I, def. 10*

3 cf. *Euclides, Elementa, lib. III, 18*

348,8 CUI

- 4 regule
W_i²

348,12 PUNCTUM

- 5 signum
BcPbV2

348,14 HAE

- 6 magadae
PbV2

348,14 ET AD EOSDEM USUS SINT EISDEM ALIAE AEQUALES
PARATAE

- 7 ut super eos extendi possit corda
BcPbV2
 ut super] in super *Bc* i. super *V2* eas *Pb* extendi extendatur possit *Bc*

348,15 ALIAE AEQUALES PARATAE

- 8 magadae, set non dicit numerum earum propter diapente et diapason et triplam
PcWq
 magadae, set] magodae sunt *Wq*

348,19 QUO

- 9 puncto
W_i²

348,21 SEPTIMARUM

- 10 genitivus
W_i²
- 11 partium
BcPbV2

348,23 AEQUUM

- 12 semisperium, i. magadam
PbPcPqPrV2LryPts
 emisperium *PqLry* hemisperium *Pts* i. magadam] om. *PcPqPrLryPts*
- 13 aequaliter
Pn

348,24 ALTERUTRA

- 14 ex utraque parte semisperii
P_q

348,25 PELLANTUR

- 15 feriantur
PbV₂

348,26 UTRASQUE

- 16 partes, i. EK et KF
LzLlz
FK Llz

349,2 TOTAM

- 17 cordam, i. spatium ab E ad F
LaPbRlV₂
a B ad F V₂

349,4 CONSONANTIAS

- 18 si simul percussero
PbV₂

349,4 DISSONANTIASQUE

- 19 si per se unamquamque
PbV₂

349,4 PERPENDO

- 20 cogito
Wi²

349,6 TOTAM

- 21 regulam
Wi²Bwi

349,6 UNAM

- 22 partem
Pr

349,9 PERMIXTIS

- 23 ex diapente et diapasone
PnPg
ex] om. *Pq* diapasone et diapente *Pq*

LIB. V, CAP. 1

351,15 POST MONOCHORDI REGULARIS DIVISIONEM

- 1 in qua non unus tantummodo nervus assumitur, qui positis proportionibus dividitur

*Ol*dividitur *Ol*

351,22 VERUM

- 2 etiam

M₄

- 3 sed

P_c

351,22 OCTO

- 4 assumuntur nervi

Aut

351,22 HUIUSMODI FIAT CITHARA

- 5 Qualiter cythara

*Wn*Ewn*

- 6 habens VIII nervos

Aut

351,22 UT IN PLURIBUS

- 7 non in monocorda tantum nervis sit

P_c

LIB. V, CAP. 2

352,1 VIS

- 1 virtus
Pe

352,2 NATURAM

- 2 essenciam
Aut

352,2 VIMQUE

- 3 Nota vim
Cg
- 4 potenciam
Aut

352,4 ARMONICA EST FACULTAS DIFFERENTIAS ACUTORUM ET GRAVIUM SONORUM SENSU AC RATIONE PERPENDENS.

- 5 Nota: Diffinitio armonicae
CgLry
Nota] *om. Lry*
- 6 Facultas
Kn

352,4 DIFFERENTIAS

- 7 partes
Lry

352,5 PERPENDENS

- 8 diiudicans
Pn

352,7 SENSUS NAMQUE ...

- 9 Sensus
Kn

352,5 SENSUS

- 10 aurium
M4PbV2
 aurum *V2*

352,9 IMAS

- 11 subtiles
Cg
- 12 differentias
M4
- 13 extremas; ultra quas non est divisio, quia simplices
Lry

352,10 ACCIPIT

- 14 sensus
CgWi2
- 15 perpendit
LzLlz

352,11 RATIO VERO ...

- 16 Ratio
Kn
- 17 duo esse intelligibile s. et sensile. Sensile vero, hoc est actus, imago est quodammodo ipsius intelligibilis, ideo quod s. intelligibile. In actu suo ipse actus reperitur. Ipsum etiam intelligibilem sui actus intellectus et similitudo dicitur; ac intelligibile etiam a philosophis veritas, actus *proximus veritati*, quia eius s. imago est.
Lry
 esse] *suprascr.* sunt *Lry*

352,12 ACCIPIT

- 18 ratio a sensu
CgLzMk
 ratio] *om.* *LzMk*

352,12 CONFUSAM

- 19 a sensibus
M4Pb3

352,14 AD PROXIMAM (*pro AD PROXIMUM*)

- 20 veritatem
Pb3

352,15 SI QUIS MANU CIRCULUM SCRIBAT

- 21 non tamen cum circinno
BcPtV2
cum] *om. Bc* circinno *V2*

352,16 ARBITRETUR

- 22 visus s.
Lry

352,16 ID

- 23 intellegibile
Lry

352,17 QUOD SIMULATUR

- 24 verum circulum
PbV2
- 25 cuius est actus s.
Lry

352,17 SIMULATUR

- 26 fingitur
Pc

352,18 SENSUS

- 27 corporeus
M4PbV2

352,18 MATERIAM

- 28 corporalem
M4PbPn

352,18 VERTITUR

- 29 versatur
Aut

352,18 SPECIESQUE

- 30 formas intelligibiles
Lry

352,18 COMPREHENDIT

- 31 ut actu sunt s., non aliter
Lry

352,19 FLUVIDAE

- 32 caducae
Pn
- 33 <in tempore>, quia modo in hoc actu, modo in alio
Lry
<in tempore>] *lectio incerta Lry*

352,19 IMPERFECTAE

- 34 quia omnis actus aliquid <...>
Lry
<...>] de $\overline{h\epsilon}$ *Lry*

352,20 UNGUEM

- 35 purum
EiEnKnPnWnEwn

352,20 SICUT

- 36 quia
Lry

352,20 SICUT EST IPSA MATERIA

- 37 unde construitur
Pn
- 38 non est quod dicit
Lry

352,21 CONFUSIO

- 39 quae est hi<c> materia
Pe

352,22 MATERIA

- 40 retinet
C_g
- 41 non retardat ad pernoscendum
P₁V₂
- 42 sensile
L_{ry}
- 43 quia in eo non operatur
L_{ry}

352,23 QUAS PERVIDIT

- 44 intelligibile
L_{ry}

352,23 SUBIECTI

- 45 sensus
P_n

352,23 INTUETUR

- 46 ratio
EiEnKnWiWnEwn

352,24 EAM

- 47 rationem
W_i

352,25 IN SENSU

- 48 in circinno aut in sono aut in aliquo huiusmodi
BcP₁V₂

352,25 PECCATUR

- 49 racio
W_i²

352,25 MINUS EST

- 50 quia non ad plenum res sentit
L_{ry}

352,26 EMENDAT

- 51 ratio
Lry

352,26 ID

- 52 nominativus
Pe

352,27 A VERITATE MINUS

- 53 non vere
Lry

352,28 INCALLIDUS

- 54 non <callidus>
Pn

352,28 AESTIMATOR AGNOSCIT

- 55 videt
Lry

352,28 IN SINGULIS MINUS HABEAT ERRATI, COLLECTA VERO MULTIPLICANTUR IN SUMMAM ATQUE IDCIRCO MAXIMAM FACIUNT DIFFERENTIAM.

- 56 Nam sicut quando augetur dies vel minuitur, non statim sentitur, nisi per multos dies. Sic etiam in musica, quando augetur vel minuitur per semitonium vel per diesin, non continuo percipitur, donec ille partes supercrescunt.

Cg
cf. I,1,355

352,28 IN SINGULIS

- 57 scilicet
PiTpi

- 589 duobus
Pn

352,29 ERRATI

59 peccati

Pn

60 erroris

*Lry***352,29 COLLECTA**

61 si

*Lry***353,3 AB UNA**

62 si

*Lry***353,3 NEQUE SIT**

63 et non distet, quod dicit

*Lry***353,5 ATQUE IN EADEM QUOQUE ERRET**

64 ideo s. quia non

*Lry***353,7 NEQUE VERE ATQUE INTEGRE AESTIMET**

65 sed fallatur iterum

*Lry***353,14 QUOD IGITUR IN SINGULIS TONIS MINUS PERVIDEBATUR,
ID COLLECTUM IN CONSONANTIA EVIDENTER APPARUIT.**66 Cum *in singulis* non apareret deceptio, in toto *evidenter* aparet.*Lry***353,18 DATAE**

67 cum sint

*CgMmLry*cum] *om. Lry*

353,21 SENSUS

- 68 genitivus
Wi²B_{wi}

353,23 DIMIDIAM

- 69 vel mediam
K_n

353,24 PAULO DIFFICILIUS

- 70 sit
P_e

353,24 QUAM

- 71 quamvis
P_n

353,24 CONFUSE

- 72 sit vel fuerit, qui nescitur, quanto maior vel minor sit
P_e

353,29 HOC IDEO, QUIA PER PROCESSUS QUIDEM RATIONI LOCUS ADCRESCIT, DEFICIT SENSUI.

- 73 Cum enim sensus in minimis deficiat, in eis concipiendis ratio viget.
L_{ry}

353,30 PER PROCESSUS

- 74 per gradus
C_g
- 75 per processum
M₄

353,30 PROCESSUS

- 76 accusativus
Wi²
- 77 incrementa
P_e
- 78 di<visi>onum
L_{ry}
lectio incerta L_{ry}

**354,1 SI ENIM OCTAVAM PARTEM PROPOSITAE LINEAE AUFERRE
ALIQUIS IMPERETUR, VEL EIUSDEM OCTUPLAM DARE
COGATUR, ...**

79 ¹Ut si queras octavam de XCVI, divide medio, sunt XLVIII; hanc
rursus medio, fiunt XXIII; hanc item medio, sunt XII, haec est
octava.

²Item octuplum duodenarii: duplica XII, sunt XXIII; hoc item
duplica, XLVIII; hoc item, XCVI, qui est octuplus XII.

*Ei*EnLz*Mf²MhMkWb*

1 divide medium *En* sunt XLVIII] fiunt XLVIII *MfMhMk* hoc est octava
Wb sunt XII] fiunt XII *MfMhMk*

2 hunc item XCVI *MhMk* octuplus XII] octuplus *LzWb*

80 Primum dividenda est tota linea in duas medietates aequas, deinde
unaquaeque medietas in IIII^{or} partes, et tunc octava facile potest
agnosci.

PbV2

354,3 TOTIUS

81 lineae

M4PbV2

354,7 CUIUS

82 quia

Lry

354,8 SUBITUM

83 indiscretum

Lry

354,8 IN SUPERFICIE

84 circa exteriora

Lry

354,8 INTEGRITATEM

85 quae est in solis naturis inter

Lry

354,9 IDCIRCO

86 quia errat sensus

Lry

354,11 RATIO

- 87 monochordum
P_n

354,14 ACISCULUM

- 88 Nota acisculum
BcEiKnMj²MhMkPb³Rl
Nota] *om. EiKnMjMhMkRl*
- 89 bipennem [ab acuo]
BiEiMj²MkPc⁵
ab acuo] *add. Pc*
- 90 ab ascia bipenne
LzWbLlzPhl
asciabilem pone *Llz bipenne] om. Phl bipennem Wb*
- 91 ab ascia diminutivum
Pc
- 92 ab acuendo
Wq
- 93 Acisculum est ferramentum, quod rustice vocatur plana.
Cg
- 94 illud, unde pictor priorem colorem deducit quasi in superficiem, et
est compositum ex setis alligatis fusticulo.
Aut
- 95 Ab acia diminuitur instrumentum illud, quod bisacuta dicitur.
Lry
- 96 graphycem
Pn
- 97 graphium ab acumine
Pr

354,15 CIRCINUM

- 98 compassum
Pn
- 99 compas
AutLry
cumpas *Aut*
- 100 a circo
Wq

354,19 MODUM MENSURAMQUE

- 101 proportiones et differentias gravium acutarumque vocum
BcPbV2
acutarum *Bc*

LIB. V, CAP. 3

354,23 HUIUSMODI IGITUR INSTRUMENTUM, ...

- 1 De armonica regula

Mm

354,28 SENSUM ENIM

- 2 dicebant

Wi

355,3 COMITEM

- 3 sensus

M₄

355,3 SECUNDARIAM

- 4 secutricem

Cg

355,4 SENSUS

- 5 genitivus

*Wi²B_{wi}*355,6 ARMONICI (*pro* ARMONICAE)

- 6 musici

*P_n*355,7 ID ENIM SECUNDUM PTOLOMAEUM ARMONICUS VIDE-
TUR INTENDERE, ...

- 7 Nota intentionem armonicae

Cg

355,10 RECLAMET

- 8 adversetur

Lry

355,11 CONCORDIA

- 9 ablativus

Wi²B_{wi}

LIB. V, CAP. 4

355,19 QUONIAM VERO SONUM ESSE OMNES CONSENTIUNT AERIS PERCUSSIONEM, GRAVITATIS ATQUE ACUMINIS DIFFERENTIAM DIVERSA RATIONE PONEBANT ARISTOXENUM SECUTI ET PYTHAGORICI.

- 1 quod dicit: quia in hac diffinitione non discordant, non hic de eo dicendum, sed differentia gravis vel acuti et c.

Lry

355,21 ARISTOXENUM SECUTI

- 2 Aristoxenici

CgPn

- 3 sectatores Aristoxenii

LaBwi

- 4 illi, qui secuti fuerunt Aristoxenum et Phythagoram

Wq

- 5 discipuli

Lry

355,21 ET

- 6 etiam

BcPbVz

355,23 QUALITATE

- 7 utrum gravis an acuta

CgPn

355,24 QUANTITATE

- 8 utrum magna an parva

CgPn

355,25 PROPRIOR

- 9 vicinior

Pn

355,27 SPISSIORA

- 10 coniunctiora
LzWb
- 11 solidiora
MmPc
- 12 acuciora
Wi²
- 13 inserta ut in c<...>
Lry
lectio incerta Lry

355,28 RARIORA

- 14 quae non tam multiplicem reddant motum putat
LzWb
- 15 quasi perforata
Lry

355,28 EDERE

- 16 reddere
BcPlV²
- 17 putat
Lz

356,2 RARIUS

- 18 in quantitate
Pn

LIB. V, CAP. 5

356,7 UNISONAE

- 1 voces
*Wi*²

356,8 UNISONAE VERO

- 2 voces
Pq

356,9 HARUM

- 3 vocum
Pn

356,13 SILENTIO

- 4 in hoc, quia minus sonat
*CgPbV*²
gl. cancell. Pb

LIB. V, CAP. 6

357,4 VISITUR

- 1 videtur
Wi²Aut

357,6 DISSIMILES

- 2 continuae
PbV²

357,9 IN QUIBUS

- 3 nervis
Mm

357,10 EMMEAEIC

- 4 modulati
EiEnKnPnWiBwi
cf. I,8,19
- 5 in modulis
LzWbLlz
- 6 inmodulati
BxPcPrWnEwnWvc
- 7 valde modulati
Pn
- 8 graecum est
Aut

357,10 EKMEAEIC

- 9 extra modulati
BxEiEnKnPcPnPrWiWnBwiEwn
- 10 extra modum
LzWbLlz

LIB. V, CAP. 7**357,16 A CETERIS**

- 1 vocibus
 Mm

357,17 DESTITERIT

- 2 distantiam habuerit
 Cg
- 3 discordaverit
 LzWb
- 4 Tolomeus
 Pq

357,19 ESSE ETIAM DIAPENTE AC DIAPASON ET BISDIAPASON

- 5 estimant consonantiam
 Cg
- 6 unam compositam
 Phl

LIB. V, CAP. 8

358,13 REPREHENDIT AUTEM

- 1 primo vel etiam
Wb

358,15 TOTUM ILLUD

- 2 reprehendit Ptolomeus
CgLzPqWiBwiPhI
Ptolomeus] om. *CgLzBwiPhI*

358,15 QUOD DIATESSARON AC DIAPENTE SESQUALTERO ET
SESQUITERTIO CONIUNGUNT

- 3 reprehendit
WiBwiPhI
- 4 Pitagorici
Pq

358,17 RELIQUIS VERO SUPERPARTICULARIBUS, CUM EIUSDEM
SINT GENERIS, NULLAS OMNINO APPLICENT CONSONAN-
TIAS

- 5 Hic tamen reprehendit eas.
Pe
- 6 et illud reprehendit
WiBwi

LIB. V, CAP. 9

358,21 PROBAT

- 1 Ptolomeus
Pq

358,23 CONIUNCTIONEM

- 2 vel simphoniam
M4

358,26 ITA ENIM DIAPASON

- 3 quae additur
Pq

358,26 DIAPASON CONSONANTIAE ADDITUR

- 4 diatessaron
EiEnPnWbWiLry
- 5 quaelibet consonantia
Lz
- 6 alia consonancia
Pc
- 7 illa consonantia diatessaron ac diapente
Pq

359,5 PELLAT

- 8 conmovetur, cietur
Pq

359,6 SERVATUR INTEGRA

- 9 ipsa, quae iungitur
Lz
ips *Lz*

359,8 HYPATE MESON ET NETE DIEZEUGMENON

- 10 diatessaron
Pq

359,9 IUNGITUR

- 11 scilicet
Aut

359,9 NETE QUIDEM DIEZEUGMENON

- 12 dativus
Bc
- 13 cum sonabit
Mh
- 14 clarius
Pr
- 15 cui
Aut

359,12 CONSONABIT

- 16 diatesseron
Wi

359,12 MESE AD NETEN DIEZEUGMENON ET EADEM MESE AD
HYPATEN MESON, ITEM NETE HYPERBOLEON AD NETEN
DIEZEUGMENON ET AD HYPATEN MESON

- 17 ¹Acute hic inspiciendum, quod mesen non ideo dicit consonare ad neten diezeugmenon, quod ad illam tenet intervallum diapente simphoniae, ²sed quia per diapason consonanciam hypate meson idem sonat, quod nete diezeugmenon. ³Mese quoque per diapason idem sonat, quod nete hiperboleon. ⁴Nete hiperboleon autem resonat ad neten diezeugmenon diatesseron simphoniam. ⁵Mese quoque, que per diapason idem sonat, quod nete hyperboleon, ad nete diezeugmenon diatesseron consonat. ⁶Idem argumentandum, ubi dicit *ad graviolem partem* paramesen consonare ad hypate meson. ⁷Non enim propter diapente hoc dicit, sed quia per diapason paramese idem sonat, quod hypate hypaton. ⁸Consonat eadem paramese ad hipaten meson diatesseron sicut hypate hipaton.

PcHwg

1 meson *Pc*

5 que] quod *Hwg* ad] at *Pc* consonat] om. *Pc*

6 ad hypate] at hypate *Pc*

6 cf. 340,12-14

359,12 MESE AD NETEN DIEZEUGMENON

- 18 [subauditur] diapente
EiEnKnLzMkWbWnEwn
 subauditur] *add. Mk*

359,13 MESE AD HYPATEN MESON

- 19 [subauditur] diatessaron
EiEnKnLzMkWbWnEwn
 subauditur] *add. Mk*

359,13 NETE HYPERBOLEON AD NETEN DIEZEUGMENON ET AD HYPATEN MESON

- 20 subauditur diatesseron s. diapason
Mk
- 21 diatesseron et diapason resonat
WiWnBwi
 resonat] consonabit *Wn (cf. V,9,25)*
- 22 et diapason et diatessaron hic iungit
Pn
- 23 eam, quam vult Ptolomeus
Pq

359,13 NETE HYPERBOLEON AD NETEN DIEZEUGMENON

- 24 diatessaron
EiEnKnLzPqWbEwn

359,14 ET AD HYPATEN MESON

- 25 diapason consonabit
EiEnKnLzWbEwn
 consonabit] *om. En*

359,15 UTRISQUE (pro UTRIUSQUE)

- 26 symphoniis [i. diapason et diatessaron]
EiMkKnPnWbWnEwn
 i. diapason et diatessaron] *add. Pn*
- 27 nervis, i. hypate meson et nete diezeugmenon
CgLz
 i. hypate meson et nete diezeugmenon] *om. Lz*
- 28 consonantiis
Pr

359,17 HYPATE HYPATON

- 29 nominativus
Pr

359,17 AD NETEN AUTEM DIEZEUGMENON

- 30 ad ypatemeson
Wb

359,18 PARAMESE

- 31 diatesseron resonat
PrWiBwi
resonat] *om. Pr*

359,20 AD HYPATEN MESON

- 32 diapason
Pr

359,22 AD ULTERIOREM

- 33 nete diezeugmenon
Pq

360,1 DIATESSARON

- 34 consonantiam retinet
Pq

360,1 AD NETEN DIEZEUGMENON DIATESSARON AC DIAPASON

- 35 consonantiam retinet
Pq

360,3 CONSONANTIAM

- 36 retinet
Pq
- 37 habeat
Lry

360,4 DIATESSARON AC DIAPASON

- 38 consonantiam retinet
Pq

LIB. V, CAP. 10

360,6 CONTENDIT

- 1 Ptolomeus

Pq

360,8 SICUT DENARIO NUMERO QUI FUERIT ADDITUS INTRA
EUM POSITUS INTEGER INVIOLETUSQUE SERVATUR

- 2 Intra denarium positi sunt unum, duo, III, IIII, V, VI, VII, VIII,
VIII, qui dum adiunguntur denario, eius vicinitate integrantur.

PbPqV2

360,9 QUI

- 3 numerus vero duo

Phl

360,9 EUM

- 4 denarium

Cg

360,13 EOSDEM

- 5 duos

V2

LIB. V, CAP. 11

361,1 IPSE

- 1 Ptolomeus

Pq

361,6 QVAE UNUM ATQUE EUNDEM SINGILLATIM PULSAE REDDUNT SONUM

- 2 Unaquaeque vox uniuscuiusque chordae per se sonat sine commixtione alterius.

PcWq

se] om. *Pc*

361,8 AEQUISONAE VERO, QVAE SIMUL PULSAE UNUM EX DUOBUS ATQUE SIMPLICEM QUODAMMODO EFFICIUNT SONUM

- 3 quia duplum aequaliter sonat suo subduplo, i. quia subduplum pars totius est

PcWq

361,10 CONSONAE

- 4 quae ex duabus dissimilibus vocibus fiunt

Wq

361,11 SUAVEM TAMEN, EFFICIUNT SONUM

- 5 et in simplicitate et in compositione

PbPqV2

361,13 QVAECUNQUE CONSONAE QUIDEM NON SUNT

- 6 ut tonus, semitonium

Pq

semitonium] semte *Pq*

361,14 MELOS

- 7 melodiam

Cg

361,14 UT SUNT HAE

- 8 ut tonus
P_e⁶Pr
 ut] *om. P_e*
- 9 tonus, semper diesis
P_q

361,14 QUAE CONSONANTIAS IUNGUNT

- 10 in medio ponuntur extremarum, ut toni et semitonia
P_e⁶

361,16 QUAE NON RECIPIUNTUR IN CONSONANTIARUM CONIUNCTIONE

- 11 ut dyeseos vel dyascismatum
P_e⁶

361,17 DE QUIBUS PAULO POSTERIUS IN DIVISIONE TETRACHORDORUM DICEMUS.

- 12 Nota: hoc deest ex hoc libro.
P_e⁶PrW_q
 Nota] *om. P_ePr* hoc] quod *P_e* ex] in *Pr*

361,19 UNIVOCIS

- 13 unisonis
P_e⁶Aut

361,20 AEQUIVOCAE

- 14 equisone
P_e⁶Aut
 equisonis *P_e*

361,20 NUMERIS

- 15 musicis
P_ePr

361,21 PROXIME (pro PROXIMA)

- 16 adverbium
P_n

361,22 EA

- 17 prima species multiplex
PbV2

361,24 CUM MINOREM SUPERVENIT

- 18 in duplicitate
Cg

361,24 AEQUO

- 19 numero
Wi2

361,27 BIS DIAPASON

- 20 octonarius ad binarium, XII ad III
Pn

361,28 QUAE AUTEM PROPORTIONES DIVIDUNT DUPLICEM PROPORTIONEM PRIMAE AC MAXIMAE

- 21 ut IIII et II. Ecce duplex ternarius ponitur inter IIII et II, qui est sesquialter ad II, sesquitertius ad IIII.
PcWq
- 22 sesquialtera et sexquitertia
Pq
sexquitertia] sexquita *Pq*

361,29 PRIMAE AC MAXIMAE

- 23 *Primae*, quia primis dicuntur numeris duobus et tribus; *maximae*, quia in simplicitate partium medietas et tertia pars maximae sunt.
Pq

361,30 MAXIMAE

- 24 vel in superparticulari genere
Aut

362,2 IUNCTAE

- 25 diatessaron ac diapente
Pn

362,2 AEQUISONIS

- 26 diapason vel bisdiapason
P_n

362,3 DIAPENTE AC DIAPASON IN TRIPLO

- 27 ubi fuerint novem ad tres
P_n
- 28 III VI VIII
PrW_q

362,4 DIATESSARON AC DIAPASON IN EA PROPORTIONE

- 29 in duplici superbipartienti
P_t

362,6 CETERAEQUE PROPORTIONES

- 30 ut semitonium et diesis
P_cP_qPrW_q
ut] *om. P_qPr* et] *om. Pr* diesis] diatesseron *W_q*

LIB. V, CAP. 12

362,15 DIAPASON AC DIATESSARON

- 1 secundum Ptolomeum
Pq

362,17 EMMELIS

- 2 tonos et emitonia dico
Pq

362,17 RELIQUI

- 3 soni
BcPbPqV2Wi2Bwi

362,18 TONOS (*pro* TONUS)

- 4 nominativus graecus
Bwi

362,19 CONSONANTIBUS

- 5 ex
CgPbPe6R1V2
instar textus Pb
- 6 cum; ablativus et non dativus
Pq

362,21 EX HIS

- 7 sonis
PbV2

362,22 UT EADEM DIAPENTE ET DIATESSARON TONIS CETE-
RISQUE

- 8 iunguntur
PbPe6V2WiBwi

363,1 AC BIS DIAPASON

- 9prehenditur
Pq
deprehentur *Pq*
cf. 362,26

LIB. V, CAP. 13

363,10 MEDIO

1 communi

Lz

LIB. V, CAP. 14

363,22 INTRA SEX TONOS CADERE

- 1 non pervenire ad sex tonos

Lry

363,23 A. B. C. D. E. F. G. H.

- 2 ponit primam cordam prius in AK

Pe

364,2 ERIT IGITUR AK DUPLA AB EO, QUOD EST HR.

- 3 ¹Ab AK duximus VI tonos usque ad GP, et transcendimus diapason. ²Ideo ante GP ponamus HR chordam, quae erit gravior ex GP chorda. ³Nam diapason facit, cum dimidiam partem ipsius chordae, quae est AK, habet.

PePqWq

1 diximus *Pe*

2 ante GB *PePq* ex GB *PeWq* ex CB *Pq*

3 partem] *om. Wq* est] *om. Wq* AK, habet] *om. Pq* habet] H esset *Pe*

364,5 ACUTIOR

- 4 quod brevior

Pe

364,7 DIAPASON

- 5 consonantiam

Pq

364,8 HIS

- 6 AK et GP

Pn

364,9 ET HR ACUTIOR ESSET QUAM GP

- 7 quod tamen non est

Wi

364,10 DIAPASON CONSONANTIA SEX TONOS EXCEDERET

- 8 quod non potest esse

PePq

364,12 NON POTEST

9 dubitari

Cg

10 excedere

Pe

364,17-18 ad E1

11

A	B	C	D	E	F	G	H
CCLXII. CXLIIII	CCXCIII. DCCCCXII	CCCXXXI. DCCLXXVI	CCCLXXIII. CCXLVIII	CCCCXVIII. DCCCCIII	CCCCCLXXII. CCCXCII	DXXI. CCCCXLI	
K	L	M	N	X	O	P	R

Wi

CCCCCLXXII.CCCXCII DXXI.CCCCXLI] *inverso ordine Wi*
cf. 266,9-10; 307,27-308,15

- 12 Nota: KL sesqui<octava>, LM sesqui<octava>, MN sesqui<octava>, NX sesqui<octava>, XO sesqui<octava>, OP sesqui<octava>, RP coma, KR dupla.

Lry

LIB. V, CAP. 15

365,2 DIATESSARON

- 1 ex quattuor
PbV2

365,5 EXTREMOS

- 2 nervos
V2

365,5 TRES PROPORTIONES

- 3 tonus, tonus, semitonium
EiKnMhMkPqPrWnWqEwn
ac semitonium Kn et semitonium WnEwn semitonium] emitonium Pq enim
Wq
- 4 duos tonos et diesin, quibus constat diatesseron
Pq

365,6 EFFICIENT

- 5 † equam sesquam quadrupla †
Wq

LIB. V, CAP. 16

365,9 HOC

- 1 tetracordum
Pq

365,9 PER GENERA

- 2 enarmonium et alia
PbV2
- 3 diatonum, chromaticum, enarmonium
Aut

365,10 DIVIDIT ENIM TONUM IN DUAS PARTES

- 4 hoc ad diatonicum
PbV2
- 5 semitonium
LzWb

365,11 DIVIDIT IN TRES

- 6 hoc ad cromaticum
PbV2

365,11 TERTIAM

- 7 partem
Aut
parte *Aut*

365,13 CUM OCTAVA TOTIUS TONI APPELLAT DIESIN CHROMATIS HEMIOLII

- 8 diesis chromatis emiolii
LzWb
- 9 Nam octava pars XII unitatum unitas et media pars unitatis est, quae particula est non integer numerus.
Pq
media par *Pq*

365,14 HEMIOLII

- 10 Emiolium semis [et] totum, i. quarta [pars] integra et dimidia pars quartae.

EiEnLzMf²MhMkMmPePqShWbWqLlz

semis totum] i. totum semis *Mm* semis] sonis *MfSh* somis *Mk* et]
add. *PePqWq* quarta pars] pars add. *MfMhMkSh* dimidia pars] dimidia
MfMhMkSh dimidiam pars *Pq*

- 11 extensi

M4

365,15 SECUNDUM EUM

- 12 Aristoxenum

PqV2Wi²

365,16 UNUM QUIDEM GENUS EST MOLLIUS, ALIUD VERO INCITATIUS

- 13 Suavius et mollius [est], quod minoribus partitur spatiis; incitatus, quod maioribus.

*EiEnLz*Mf²MhMkPqShWbLlz*

est] add. *Pq* quod maioribus] om. *Mk*

365,16 INCITATIUS

- 14 asperius

Pq

265,18 CONSISTIT

- 15 ponit

Pq

365,20 DIFFERENTIAE PERMIXTORUM GENERUM SEX

- 16 quia illis tribus generibus antiquis permiscetur ab Aristoxeno inventa, qui chromaticum in tria distinguit, diatonicum in duo.

*EiEnLz*Mf²MhMkPqShWbLlz*

antiquis *Pq* promiscetur] *Pq*

365,22 TONIAEI

- 17 genitivus grecus

*Wi²Bwi**cf. V,16,65*

- 18a semper ay

*P_n**cf. V,16,66*

- 18b toni semper

P_q

- 18c semper

P_r

- 19 Nota: aeus tonus

P_n

- 20 de tonis

*Lry***365,23 RELIQUAE**

- 21 species

*Mm***365,23 DIATONICI**

- 22 divisi

*P_c⁶***365,26 ARISTOXENUS NON VOCES IPSAS INTER SE COMPARAT**

- 23 neglegis proportiones

*P_q***365,28 EST SECUNDUM EUM TONUS XII UNITATUM**

- 24 quia hic primus numerus potest in duo et tria et IIII partiri, in quae dividit [Aristoxenus] tonum.

*EiEn*²Lz*²Mf²MhMkPqShHwgLlz**quia] quoniam Hwg quod Llz in duo] duo Pq partiri] dividi Hwg Aristoxenus] add. Hwg***365,28 SECUNDUM EUM**

- 25 Aristoxenum

P_q

365,28 TONUS

- 26 est
Pq

365,28 XII UNITATUM

- 27 propter subsequentes partitiones
PtV2
- 28 constat
PnBwi

365,28 HUIUS

- 29 toni
CgPqWi²Bwi

365,29 III

- 30 unitates
CgPr
- 31 numerus
Pq
- 32 et est
Wi²

366,2 BIS XII AC VI UNITATIBUS

- 33 XXX
La

366,4 VELIMUS DEDUCERE

- 34 tonum
Mh

366,4 PARTES

- 35 toni constituti in XII
Aut

366,4 NON IN INTEGROS NUMEROS SED IN ALIQUAS PARTICULAS INCURRAMUS

- 36 Nam octava pars XII unitatum unitas et dimidia pars unitatis est, quae particula est, non integer numerus.

EiEnLzMf²MhMkPcShWbWqLlz

octava] septima *EiEnLzMfMhMkShWbLlz* dimidia] quarta *EiEnLzMfMhMkPcShWbWqLlz* est particula *EiEnLzMfMhMkShWbLlz*

366,5 IDCIRCO FACIENDA QUIDEM EST TOTA DIATESSARON LX

...

- 37 ut octava pars in integris numeris inveniatur

PcPqWq

in] ut *Pq*

366,6 LX

- 38 unitatum

*Lz*Llz*

366,6 TONUS

- 39 est

V2

366,8 IUNCTA VERO OCTAVA

- 40 tres

V2

366,12 VIDENTUR HABERE

- 41 tria genera

Wi²

366,12 EORUM

- 42 generum

V2

366,12 SPISSA

- 43 similia

EiKnMhPnPgPrWnWqEwn

366,13 ALIA MINIME

44a dissimilia

*EiKnMhPrWnEwn*et dissimilia *Mh* (cf. V,16,43)

44b dissimilia spissa

*Pn*dissimila corr. ex dissimiles *Pn*

44c subspissa, i. dissimilia

*PqWq*s. pissa *Pq***366,13 SPISSA SUNT**

45 ipsi sunt minores proportiones <...>

*Rt*minos *R***366,15 DUAE PROPORTIONES**

46 similiter graviore

*PbV2***366,17 DIATONICUM**

47 genus

*V2***366,20 GRAVEM**

48 nervum

*V2***366,20 QUARTA PARS TONI**

49 VI

Mh

50 quarta pars toni est diesis enarmonies

*V2***366,23 EADEM QUARTA PARS TONI VI**

51 addita aliis sex

*PbV2*alii *V2*

366,23 RELIQUI VERO, QUI RESTANT EX LX

- 52 XLVIII
V₂

366,25 A GRAVI NERVO

- 53 positivum pro superlativo
P₆ V₂

366,25 QUARTUM

- 54 nervum
V₂

366,26 AD GRAVEM

- 55 nervum
V₂

366,27 UNAM RELIQUAM

- 56 proportionem, i. XLVIII
V₂

366,27 ACUTUM

- 57 nervum
V₂

366,27 LOCATAM

- 58 positam
V₂

366,29 UT VIII ATQUE VIII SINT TERTIAE PARTES TONORUM

- 59 Octo tertia pars toni est.
V₂

**367,1 EST ENIM DIESIS CHROMATIS HEMIOLII PARS OCTAVA
TONI CUM QUARTA**

- 60 Quarta pars XXIII sunt VI, octava III sunt.
V₂

367,1 HEMIOLII

- 61 sesqualteri
V₂

367,2 QUARTA

- 62 parte
V₂

367,2 VI

- 63 sunt
V₂

367,3 ITEM CHROMATIS TONIAEI TALIS SECUNDUM ARISTOXENUM PARTITIO EST.

- 64 Toniei
K_n

367,3 TONIAEI

- 65 genitivus grecus
Wi²Bwi
grecus] om. Bwi
cf. V,16,17

- 66 semper
CgP_n
cf. V,16,18a

- 67 toni
PbV₂

- 68 tonai
WnEwn

- 69a Aegie est ,semper' latine.
MhMm
latine] latus Mh
cf. V,16,70,1

- 69b Aegi grece, latine ,semper'; inde toniei, i. tonus semper.
Mm
latini Mm

- 70 ¹Aei graece est ,semper' latine. ²Si enim XII unitates habuerit tonus secundum Aristoxenum, V toni erunt. ³Duo toni in gravioribus, i. XII et XII, tres toni in acutioribus, i. XXXVI. ⁴Ideo ,semper' toni, quia non intersunt aliae differentiae.

*EiEnLz*Mf²MhMkPcPqShWlWq*

1] *om. MfMhMkSh* est] *om. PcPqWq* id est *Lz* latine] *latus EiEn*

3 XII et XII XII *Sh* in acutioribus tres toni *PcPqWq* tres toni] *tres En*

4 toni semper *En* quia] *quod EiEn* non] *om. Wb* intersunt] *inter Pq*

367,5 QUOD EST RELIQUUM

- 71 XXXVI

CgPn

367,6 IN ULTIMO

- 72 intervallo

V₂

367,7 RELIQUAM

- 73 proportionem

V₂

367,8 AD ACUTUM

- 74 nervum

V₂

367,8 SUNT ENIM

- 75 iste proportiones

Wi²Bwi

367,9 SPISSORUM GENERUM

- 76 proportiones

V₂

367,13 QUARTA PARS TONI

- 77 VI

V₂

367,14 VERO

- 78 sit

V₂

367,14 QUORUM

- 79 ex quibus
Cg

367,15 AB EA PARTE

- 80 a XXX
V2

367,16 DIATONICI

- 81 generis
V2

367,17 XII

- 82 semitonium
Pn

367,18 XXIII XXIII

- 83 tonus tonus
Pn

367,19 A RELIQUA PARTE

- 84 a XXIII^{or}
KnV2Ewn

368,5 ad E2

- 85 Scito divisionem mensurae fallacem, numerorum autem iuxta omnia genera verissimam.
Wq

368,5 DIAT. INCIT. (E2)

- 86 Spatium inter IIII cordas divisum
Pe

LIB. V, CAP. 17

368,10 OBSERVARE NEGLEXIT

- 1 in sono s.
PbV2

368,12 QUAM QUAEREBAT

- 2 rationem
Pn

368,13 EFFICACITER

- 3 perfecte
Pq
perfecter Pq

368,15 IN QUIBUS EOSDEM ...

- 4 ¹In quibus eosdem ... ²Medios vero duos facit differre in omnibus generibus primum et extimum ponens aequales. ³Inter hos terminos LXXII in differentia sunt, et sunt vigesima septima pars minoris.
EiEnLzMf²MhMkPqShWbLlz
1-2] om. Pq
3 in differentia] differentia En sunt, et sunt] om. Sh sunt et est MjMhMk habentur et sunt Pq

368,15 IN QUIBUS

- 5 generibus
V2

368,17 FACIENS II.XVI, ACUTISSIMOS VERO MDXII

- 6 Inter hos terminos sesquitertia proportio est.
Pq

368,19 GRAVISSIMO

- 7 sono
Wi²

**368,20 $\bar{\text{I.DCCCCXLIII}}$, UT AD EUM $\bar{\text{II.XVI}}$ SESQUIVICESIMAM
SEPTIMAM OBTINEANT PROPORTIONEM**

- 8 vicesima VII^a pars est LXXII
P_c
 vicesimam IIII^a pars est LXXIIII *P_c*

- 9 differentia LXXII
P_rW_q
 LXCIII *P_r* LXXIIII *W_q*

368,22 INFRA ACUTUM NERVUM

- 10 collocat
P_b

**368,23 $\bar{\text{I.DCCCXC}}$, AD QUEM $\bar{\text{I.DCCCCXLIII}}$ SESQUITRICE-
SIMA QUINTA PROPORTIONE IUNGANTUR**

- 11 quae est LIIII
P_q
 12 differentia LIIII
P_rW_q

**368,25 $\bar{\text{I.DCCCXC}}$ AD ACUTISSIMUM, ID EST $\bar{\text{I.DXII}}$ IN SESQUI-
QUARTA PROPORTIONE**

- 13 quae est CCCLXXVIII
M_kP_bV₂
 qui *M_k*
 14 differentia CCCLXXVIII
P_rW_q

369,3 SECUNDUM

- 15 ordine s.
P_bV₂

369,6 SESQUIOCTAVA

- 16 iungitur
V₂

369,7 TERTIUM

- 17 collocat
P_q

369,8 SECUNDUS (vel TERTIUS) A GRAVISSIMO (pro SECUNDUS)

- 18 sibi v. comparato

BcPbV2

369,9 EAM OBTINEAT PROPORTIONEM, QUAM OBTINENT CCLVI AD CCXLIII

- 19
- ¹
- Supertredecimpartientem ducentesimas <quadragesimas> tertias,
- ²
- i., siquidem I.DCCI ducentesima quadragesima tertia pars sunt VII,
- ³
- qui tredecies ducti XCI reddunt differentiam, s. I.DCCI et I.DCCXCII.

*Ei*LzMf²MhMkShWb*Llz**1 est ducentesimas MfMhMkSh quadragesimas] om. EiLzMfMhMkShWbLlz 2 i.] om. MfMhMk I LzWbLlz XCI] ex se LzWbLlz I.DCCI et] om. MfSh*

- 20
- ¹
- CC
- ^{ti}
- XLIII septies ducti I.DCC
- ^{os}
- I numerum efficiunt.
- ²
- CC
- ^{ti}
- LVI vero septies numerati I.DCC
- ^{os}
- XCII complent.
- ³
- Similiter XIII
- ^{im}
- , que est differentia CC
- ^{orum}
- LVI et CC
- ^{orum}
- XLIII septuplicata efficit XCI differentiam I.DCC
- ^{orum}
- XCII
- ^{orum}
- et I.DCC
- ^{orum}
- I
- ^{nus}
- .

*PeHwg**3 Smiliter Hwg I.DCC^{orum}I^{nus}] 1702 et c. Hwg*

369,11 HABETQUE PROPORTIONEM SECUNDUS AB ACUTISSIMO IN DIATONICO GENERE, ID EST I.DCCI AD SECUNDUM AB ACUTISSIMO IN CHROMATICO GENERE, ID EST I.DCCXCII EAM, QUAM HABENT CCXLIII AD CCLVI.

- 21
- ¹
- Inter I.DXII et I.DCCI CLXXXVIII sunt differentia.
- ²
- Item inter I.DCCI et I.DCCXCII XCI sunt differentia,
- ³
- quae differentiae iunctae faciunt CCLXXX,
- ⁴
- qui additi minimo termino i. I.DXII reddunt maximum i. I.DCCXCII.
- ⁵
- Est vero inter eundem maximum et minimum proportio superquinquepartiens XX
- ^{mas}
- VII
- ^{mas}
- .

*EiEnLz*Mf²MhMkPgShWb***1] Inter I.DCCI et I.DCCXCII XCI sunt differentia repet. LzLlz**1 et I.DCC] om. LzLlz et] om. Mk CLXXXVIII] CLXXX MfSh CLXXXVIII LzLlz**2] om. MfMhMkSh**2 Item] om. LzPgLlz XCI] XC En**3 quae] quia MfMhMkSh**4 minimo] minori Pg I.DXII] I.DXX MfSh I.DXC MhMk maximum] et maximam MfSh maximam MhMk i.] om. Llz I.DCCXCII] I.DCCXI MfSh superquinquepartiens] superpartiens Llz sunt add. Pg*

369,14 QUAM HABENT CCXLIII AD CCLVI

- 22 In diatonico et chromatico genere superpone acutissimis nervis CCXLIII et CCLVI; numeri constituti significant eam habere ad se proportionem eorundem nervorum numero, quo ipsi conferuntur sibi.

*EiLz*Mj²MhMkShWbLz*

In diatonico quidem genere et chromatico *MjMhMkSh* superpone *EiLzWb* habere ad se *Ei* erundem *Mk* numeru *Lz* numeri *Lz*

LIB. V, CAP. 18

370,2 **Ī.DCCXCII ITA EST COLLOCATUS, UT NEC AD ACUTIS-
SIMUM Ī.DXII NEC AD PROXIMUM GRAVIORE Ī.
DCCCCXLIH ULLAM SUPERPARTICULAREM EFFICIAT
PROPORTIONEM**

- 1 ¹Inter Ī.DCCXCII et Ī.DCCCCXLIH est proportio superdecino-
nupartiens ducentasimas viginti quartas. ²Ducentasimas enim viginti
quater octoni Ī.DCCXCII reddunt, ³et <VIII> decies novies ducti
CLII faciunt, ⁴qui sunt differentia maioris termini et minoris.

EiEnLzMf²MhMkShWbLlz

1 Ī.DCCCCXLIH] in DCCCCXLIH *Sh* superdecimpartiens *LzLlz* superde-
cipartiens *Wb* ducensimas *Ei* vicesimas *MhMk*

2 vices] viges *LzLlz* vigies *Wb*

3 VIII] VIIII *EiEnLzMfMhMkShWb* IIII *Llz* decies ducti novies *En* CLII]
CLIII *Sh*

370,6 **EAS**

- 2 proportiones
W²

370,6 **SUSCEPERIT**

- 3 sed reprehendit
MhMk

370,8 **SENSUS**

- 4 auditus
MhMk

370,8 **DEPREHENDAT**

- 5 Tholomeus
CgPn

370,13 **ITEM ENARMONII GENERIS EA PROPORTIO, QUAM
PRIMA A GRAVISSIMO SECUNDUM ARCHYTAE RETINET
DIVISIONEM, TALIS EST**

- 6 Ordo est: *Item eam proportionem, quam primam a gravissimo se-
cundum Archytæ divisionem, enarmonium genus talis est.*

EiEnLzMhLlz

eam] tam Llz talis est] tale est Llz s. eius add. LzLlz

370,17 GRAVI

- 7 nervo
M₄P₆

370,22 SENSUS

- 8 vel sensu suo
EiE_n

370,26 SECUNDUM POSITIONEM

- 9 *Positionem* dicit superius a se factam terminorum dispositionem,
ubi totum diatesseron in LX constituit, tonum in XXIII, semito-
nium in XII, diesin in VI.
Ei*Lz²Mf²MhMkShWbLl²*
constituti LzWb tonum in XXIII] eorum in XCIII *lectio incerta* Ei XXIII]
XXIII Mk XII] VII Sh

371,2 IDEM

- 10 Tholomeus
W_i²

LIB. V, CAP. 19

371,9 DIVERSA RATIONE

- 1 multis modis

Ma

371,10 IN PRINCIPIO

- 2 in prima fronte vel in prima narratione tetrachordi

Ma

371,12 QUONIAM SUPERPARTICULARIS PROPORTIO NON POTEST IN AEQUA DIVIDI

- 3 statuit

LzMaLlz

371,14 OMNIS COMPARATIO, QUAE FIT AD EUM NERVUM, QUI EST GRAVISSIMUS IN TRIBUS MINOR SIT CETERIS

- 4 Tres enim comparationes in tetrachorda sunt tria intervalla, de quibus ea est maiorum, quae fit ad eum nervum, qui est gravissimus.

*EiLzMf²MhMk*WbLlz**in tetrachorda] intra tetrachordo LzLlz intra tetrachorda Wb in detrachorda Mf sunt tria] tria sunt MfMhMk*

371,15 TRIBUS

- 5 generibus

CgLzPn

- 6 nervis

MaPiPr³Tpi

- 7 proportionibus

MaPiPnTpi

371,16 IN HIS

- 8 generibus, i. enarmonio, chromatico

Ma

371,20 NUSQUAM UNA

- 9 subauditur: acuta proportio maior est duabus gravibus

CgMa

subauditur] *om. Ma*

- 10 proportio

CgPn

- 11 Numquam una acuta vincit duas graves in diatonico, ut XXX non vincit XVIII et XII, quia equalis est, nec XXIII et XII, quia minor est. Quod patet in figuris Aristoxeni praemissis.

Aut

- 12 Hec desunt de libro V armonice institutionis: Quomodo Ptolomeus dividat diatesseron in duas partes. Que sint genera spissa, que minime, et his quomodo sint proportionales aptandae et enarmonii divisio et Ptolomei. Chromatis mollis divisio et Ptolomei. Chromatis incitati divisio et Ptolomei. Dispositio spissiorum generum Ptolomei cum numeris et proportionibus. Diatonici mollis divisio et Ptolomei. Diatonici incitati Ptolomei divisio. Diatonici toniei et Ptolomei divisio. Dispositio divisorum generum cum numeris et proportionibus. Diatonici equalis Ptolomei divisio.

Mm¹

cf. 350,26-351,13

- 13 ¹Quoniam hanc artem sumus perlecturi, que musica vocatur, quae sit ethimologia illius partis, i. musica, et unde sic vocaretur, congruum videtur, ut exsolvatur.

²Ecce musica, i. musarum cantus. ³Quare sic vocatur dicit. ⁴Sunt enim muse celestes, ut legitur, Urania, Calliope et c., quae praesident celestibus speris, i. spere Lunae et spere Solis et spere Veneris et aliarum. ⁵Concentu quarum fit simphonia, mire et vix explicabile, cantus, ad quarum simphonie modum hec nostra musica reperta est ingenio favente sibi viam, ut ait Macrobius.

⁶Et sciendum est, quod tria sunt genera musicae. ⁷Unum inest celestibus speris, aliud in hominum vocibus, tertium in instrumentis, ut in tibiis, timpanis, organis, lituis, tubis et c. ⁸Dicitur autem musica per cataantifrasin, i. per contrarium, s. musica quasi muta, i. non, quod taciturna sit, sed quod semper concinno sono simphonie agitur, et in celo et in terra subauditur.

⁹Quantum ad nostram musicam, materia est consonantie vocum, i. qualiter diapente et diatesseron et diapason et toni et semitoniam et c. huiusmodi concordiam pace ligantur.

¹⁰Intencio vero est tractare de consonanciis vocum, ¹¹cui supponitur phisice: tractat enim de naturis vocum, i. quomodo rate et distincte colligantur et intelligantur ostendens certum quid earum per metallorum experimenta, ut in sequenti monstrabitur. ¹²Et etiam ethice: musica enim moralitati nostrae coniuncta est. ¹³Per musice enim cantus quidam a pravis ad bonos trahuntur mores, ut liber testatur.

¹⁴Utilitas est summum bonum. ¹⁵Quia, si quis in hac sciencia quadriviali studuerit, mundi contemptum noverit, et quid ipsemet homo sit, i. quam vilis res sit, similiter noverit, et sic ad summum bonum, si voluerit, eum invitaverit.

¹⁶Quis est musicus. ¹⁷Is enim est musicus, cui adest facultas secundum speculationem rationemve propositam ac musice convenientem de modis ac rithmis deque generibus cantilenarum ac de permixtionibus ac de omnibus, de quibus posterius explicandum est <ac de> poetarum carminibus iudicandi.

¹⁸Proporcio est duorum terminorum ad se quaedam comparacio.

¹⁹Terminos voco numerorum summas.

²⁰Proporcionalitas est equarum proporcionum collectio.

²¹Tonus est quando vocula voculam tota sui quantitate superaverit <et insuper eius octava parte>.

²²Semitonium est quando tonus in duas non equas sed inequales partes secatur.

²³Diesis est semitonium minus in duas partes divisum, quem minorem semitonium diesin et diesin dixerunt musici.

²⁴Apotome est maius semitonium.

²⁵Coma est spacium, quo spacio maior est sesquioctava proporcio duabus diesibus, i. duobus semitoniis minoribus.

²⁶Scisma est dimidium comatis.

²⁷Diascisma vero dimidium dieseos, i. semitonii minoris.

Aut

23 divisum] divisus *Aut*

5 cf. *Macrobius, Comm. 2,3,1-7*

12 cf. 179,23

17 cf. 225,11-15

18-20 cf. 241,16-19

21-23 cf. *Appendix IV*

21 cf. *Remig. Aut. Comm. 11,05 (cf. Comm. 45,5)*

25-27 cf. 278,13-17

APPENDICES

179

Appendix I
Glossa ex codice Monacensi Latino 14523

Lib. I, 1

- 1 178,25 VIVENTIBUS: hominibus s.
- 2 178,25 SINE HIS: sensibus
cf. I,1,38
- 3 179,1 EORUNDEM: sensuum
cf. I,1,41
- 4 179,2 INLABORATUM: pro valde a sapientibus
- 5 179,4 QUAE: proprietates
- 6 179,5 NATURA: per naturam
- 7 179,9 QUI: visus
cf. I,1,81
- 8 179,14 PETAT: ut
- 9 179,17 DIFFERENTIASQUE COGNOSCAT: utrum sit bonus an malus
- 10 180,1 AFFECTU: voluntate
cf. I,1,171 (voluptate)
- 11 180,5 EO: in ea ratione, vel ideo vel in eo i. in ea ratione
- 12 184,5 APUD EOS: Spartiatas
cf. I,1,448
- 13 184,8 QUAM MULTA: vulgatum est
- 14 185,5 UT MOS (*pro* UT EI MOS): ei erat
cf. I,1,480
- 15 185,6 INTELLEXIT: de cursu stellarum
- 16 185,7 NOLUISSE: et
- 17 185,8 MODUM: spondeum
s. scilicet spondeum ms.
- 18 185,17 CONSEDISSE: dicitur
- 19 185,19 LYBIOS (*pro* LESBIOS): populi
cf. I,1,539
- 20 185,19 IONES: populi
cf. I,1,542
- 21 185,20 ISMENIAS: musicus

- 22 185,21 ISCHIADICI DOLORIS: ypocondrapum doloris i. intestinorum
 23 185,25 INFLEXISSE: mutasse
 24 186,7 EUM: Democritum
cf. I,1,590
 25 186,7 ID OPINANTIBUS: Democritum esse insanum
cf. I,1,595
 26 186,27 AFFICIAT: pro moveat
 27 187,3 QUID?: dicam
cf. I,1,653
 28 187,5 NON SPONTE: naturaliter
cf. I,1,657
 29 187,6 ET QUOD: ob quod: subauditur non sponte ad illud convertitur sed naturaliter
 30 187,7 AUDITUM: prius
 31 187,11 NATURA: per

Lib. I, 2

- 32 187,22 INSTRUMENTIS: praeter alia instrumenta, ut sunt fabrilis et rel.
 33 187,26 QUI: pro quod vel quomodo
cf. I,2,35
 34 188,30 EFFICIENS TEMPERATIO: nisi musica
cf. I,2,137
 35 189,2 RATIONABILI: ut homo
 36 189,3 QUID VERO: est
 37 189,4 RATA COAPTATIONE CONTINEAT: nisi musica
 38 189,8 HIS, QUAE AD AQUAM MOVENTUR: ut in ydraulis
cf. I,2,167b
 39 189,8 QUAE: aliter ubi
cf. I,2,171
 40 189,9 IN HIS, QUE IN CONCAVA QUAEDAM AEREA FERIUNTUR: ut in tympanis

Lib. I, 3

- 41 189,16 REGIT: aliter gerit
 42 190,9 EDI: formari

Lib. I, 4

- 43 191,7 MOMENTA: varietates vel velocitates
 44 192,17 TRIPLEX SUPERBIPARTIENS (*pro* TRIPLEX SUPERBIPARTIENS, UT
 SUNT TRES ET XI): ut sunt XI ad III
cf. I,4,83

Lib. I, 6

- 45 193,6 SIMPLICIA: quae non sunt composita
 46 193,8 CONCINENTIAE: simphoniae
cf. I,6,26
 47 193,26 NAM SEMPER PARS A MAIORE NUMERO DENOMINATA IPSA DE-
 CRESCIT: Nam tres maior numerus est quam duo, sed in quantitate minor
 est sesquiquartus quam sesquitercius.
 48 194,15 PTOLEMAEUS: Ptholomea i. civitas dominorum

Lib. I, 8

- 49 195,1 INTERVALLUM: omissio vocis
 50 195,5 ΦΘΕΓΓΕCΘAI: ΦΘΕΓΓΕCΘAI: ΦΘΕΓΓO i. loquor vel sono
cf. I,8,28b

Lib. I, 9

- 51 195,20 QUASI ADMONITIONIS VICEM: dum audimus
 52 195,25 AEQUALIS EST: auditus vel visus
visus] lectio incerta
 53 195,26 VARIO IUDICIO: sensui
cf. I,9,31
 54 196,8 MOMENTA: inquisitiones vel considerationes
 55 196,8 OCCASIONE: iudicio
 56 196,9 NULLUM TAMEN IN HIS IUDICIUM CERTUM: pro nulla certitudo
cf. I,9,32

Lib. I, 10

- 57 196,20 QUAE: aures
cf. I,10,14
 58 196,23 QUAE: instrumenta
cf. I,10,28
 59 196,25 EXCITARET: acueret

60 197,3 MOMENTA: rationes

61 197,24 QUAE: diatesseron

62 198,3 VIII: ponderum

cf. I,10,144

Lib. I, 11

63 198,15 CALAMORUM: fistularum

cf. I,11,16

64 198,15 DUPLICITATEM: ut dupla

65 198,15 MEDIETATEMQUE: sesquialter

66 198,18 ACETABULIS: vasis

67 198,24 NON QUOD REGULA SIT LIGNEA: ideo sumpsit

Lib. I,12

68 199,3 CYNEXHC: sinekes febris i. continua

cf. I,12,5d

Lib. I,14

69 200,8 QUALE: fit

cf. I,14,3

Lib. I, 16

70 201,4 NAM SI VOX VOCE DUPLO SIT ACUTA VEL GRAVIS, DIAPASON CONSONANTIA FIET, SI VOX VOCE SESQUALTERA PROPORTIONE SIT VEL SESQUITERTIA VEL SESQUIOCTAVA ACUTIOR GRAVIORQUE, DIAPENTE VEL DIATESSARON VEL TONUM CONSONANTIAM REDDET: Omnes ergo superparticulares numeri, ut Boetius in primo libro de arithmetica XXVI capitulo narrat, una semper minore quam ipsi sunt intermissione succrescunt, sive sit sesquialter sive sesquitertius sive qualiscumque his sequens, ut est sesquioctavus, excepto primo loco. Nam primi numeri sine ullo in medio posito transeunt secundi interponunt I, tertii duo, quarti III et deinceps. Primum naturalis numeri series investigatione superparticularium ponendus est. Deinde enim triplus, si sesquialter quaeritur. Tunc ad quem sesquialtera proportio mensuratur. Si vero sesquitertius ponitur post naturalem numerum, quadruplus eius scribatur, deinde sesquitertius. Si autem sesquioctavus primum post naturalem numerum, novemcuplus eius ponatur, deinde sesquioctavus. Secundum hunc modum horum pingatur descriptio.

sesquialter

I II III IIII V VI VII VIII VIII X
 III VI VIII XII XV XVIII XXI XXIII XXVII XXX
 II IIII VI VIII X XII XIII XVI XVIII XX

sesquitercius

I II III IIII V VI VII VIII VIII X
 IIII VIII XII XVI XX XXIII XXVIII XXXII XXXVI XL
 III VI VIII XII XV XVIII XXI XXIII XXVII XXX

<sesquioctavus>

I II III IIII V VI VII VIII VIII X
 VIII XVIII XXVII XXXVI XLV LIII LXIII LXXII LXXXI XC
 VIII XVI XXIII XXXII XL XLVIII LVI LXIII LXXII LXXX

Tonus enim comparatio maioris numeri ad minorem novemcupli ad octuplum, ut secundum Philolaum numerus est XXVII ad XXIII ternario qui ipsum supergreditur III enim octava pars est in XXIII. Ex hoc igitur, i. XXIII, duas Philolaus Pythagoricus efficit partes; unam, quae dimidio sit maior eamque apotomen vocat, reliquam, quae dimidio sit minor, eamque rursus diesin dicit. Quam posteri semitonium minus appellavere. Harum vero differentia comma, ac primum diesin in XIII unitatibus constare arbitratur. Reliquam XXVII numeri partem, quae XIII unitatibus continetur apotomen esse constituit. Sed quoniam inter XIII et XIII unitas differentiam facit, unitatem loco commatis censet esse ponendam, totum vero tonum in XXVII unitatibus locat.

naturalis] naturalis XVI] XV

Boetius] cf. *Boeth. arithm. I, 26* (p. 23,5-21) Philolaus] cf. 276,15-277,18

- 71 202,13 SESQUITERTIA DIATESSARON: creat

Lib. I, 17

- 72 203,24 SESQUIOCTAVA PROPORTIO: tonus

- 73 204,2 QUI OCTIES: tredecim

Lib. I, 18

- 74 205,2 EST HIC TONUS: XXXII

cf. I,18,22

Lib. I, 20

- 75 205,28 NICOMACHUS: victoria pugnae interpretatur

cf. I,20,5a

- 76 206,2 ORPHEUM: orea i. pulchritudo, fone vox

cf. I,20,8

- 77 206,16 PARHYPATE: iuxta
cf. I, 20, 43a
- 78 206,17 QUASI IUXTA HYPATEN: quia par iuxta
cf. I, 20, 43a
- 79 206,19 A LINGENDO: parem tangendo
cf. I, 20, 51
- 80 206,25 NETE: nova quia omnium novissime reperta est
cf. I, 20, 60
- 81 206,28 EODEM QUOQUE VOCABULO: quia iuxta mese
- 82 207,8 LYCAON: lupinus proprie
cf. I, 20, 78
- 83 208,7 MESES: cuius
- 84 208,10 PROPHRASTUS: praefatus
cf. I, 20, 126
- 85 208,10 PERIOTES: amplius
cf. I, 20, 129
- 86 208,13 HYPERHYPATE: super
- 87 208,29 COLOPHONIUS: ex Colophonia civitate
cf. I, 20, 149
- 88 209,23 LICHANOS MESON: medianus
- 89 210,13 DIEZEUGMENON: disiunctum
cf. I, 20, 186
- 90 211,2 PROPRIUM: distantiae
- 91 211,23 PROSLAMBANOMENOS: adquisitus
cf. I, 20, 237
- 92 211,24 PROSMELODOS: adcantilenatus
cf. I, 20, 243

Lib. I, 21

- 93 212,24 DICENDUM: est
- 94 213,4 DIATONUM: genus
cf. I, 21, 28
- 95 213,6 IN ALIO: tetrachordo
cf. I, 21, 32

Lib. I, 22

- 96 214,3 IN CONSTANTI: pro valde

- 97 214,8 SI VERO IN CHROMATE: aptetur
cf. I, 22, 26

Lib. I, 24

- 98 217,22 UT EADEM (*pro* EADEM): ceu

Lib. I, 28

- 99 220,6 QUASI CONIUNCTAE COALESCUNT: simul coniuncte crescunt
cf. I, 28, 6b

- 100 220,6 EA: vox

Lib. I, 29

- 101 220,18 METITUR: mensurat

- 102 220,18 QUAE: differentia
cf. I, 29, 18

- 103 220,28 SEMEL TERNARIO COMPARATUS: binarius
cf. I, 29, 27

- 104 220,29 BIS QUINARIO COMPARATUS: binarius
cf. I, 29, 34

- 105 221,1 TERTIO: pro ter

- 106 221,2 HOC PRIMUM INAEQUALITATIS GENUS: superpartiens
cf. I, 29, 41

- 107 221,3 AMPLIUS: dicam
cf. I, 29, 44

- 108 221,6 TERTIO: pro ter

Lib. I, 30

- 109 221,20 UT AIT: ipse Plato
cf. I, 30, 24

Lib. I, 31

- 110 221,25 GRAVEM VERO GRAVI: arbitratur
cf. I, 31, 8

- 111 221,25 NULLAM FACERE CONSONANTIAM: arbitratur
cf. I, 31, 8

Lib. I, 32

- 112 222,15 UT: quemadmodum

- 113 222,17 AFFICITUR: corrumpitur
 114 222,17 VEL: ceu
 115 222,17 OCULUS ASPECTU: afficitur
 116 222,17 QUO: modo
cf. I,32,14
 117 222,18 ANIMI IUDICIUM: afficitur
cf. I,32,15
 118 222,26 NON VERO EODEM MODO HOC PTOLOMAEUS: diiudicat
cf. I,32,46

Lib. I, 33

- 119 223,2 FACIANT (*pro* ASSUEFACIANT): doceant vel docibilem reddant
 120 223,5 HINC: a Pytagora
 121 223,8 IPSE: animus
cf. I,33,17

Lib. I, 34

- 122 224,7 TANTUM SCILICET: maior

Lib. II, 2

- 123 227,21 QUAM: philosophiam
cf. II,2,6

Lib. II, 3

- 124 228,14 QUOMINUS: *pro ut non*
cf. II,3,29

Lib. II, 5

- 125 231,7 AXIOMATA: pronunciata

Lib. II, 6

- 126 231,12 QUI GEMINA DIMENSIONE: ea est gemina dimensio *per nomen et verbum*
 127 231,18 LATUS: pleuris

Lib. II, 7

- 128 232,24 AEQUALITAS: principium
cf. II,7,2

- 129 233,24 ATQUE ID SI DE TRIPLIS FIAT, ...:

I III VIII

VIII III I

VIII XII XVI

cf. II, 7, 65

- 130 234,8 EX SESQUITERTIIS CONVERSIS SUPERTRIPARTIENTEM PRODUCIT:

VIII XII XVI

XVI XII VIII

XVI XXVIII XLVIII

cf. II, 7, 85

Lib. II, 8

- 131 234,27 IN CONTRARIAM PARTEM DENOMINATIONIS: ut sesquialter, sequitertius, sesquiquartus

- 132 237,1 SUMO: tollo

- 133 237,20 SI SESQUITERTIAS PROPORTIONES VELIS EXTENDERE:

III IIII

ter III fiunt VIII et ter quater fiunt XII

cf. II, 8, 178

- 134 237,23 MULTIPLICES: verbum est

cf. II, 8, 184

Lib. II, 9

- 135 237,29 EORUM: duorum numerorum

cf. II, 9, 8

- 136 238,3 SECUNDUM QUOS: per decies

- 137 238,25 IDEM: quinarium

gl. repet. ms.

cf. II, 9, 66

- 138 239,2 SIN VERO ...: Omnis enim summa quanto numerosiores partes in divisione suscipiet, tanto minorem in quantitate partium divisarum. Verbi gratia: dimidia pars maior est quam III^a, tertia maior est quam IIII^a. Quarta vero pars maior est quam V, ac deinceps eodem modo.

<diagramma deest>

Decies ergo V metiuntur L, quam si tres super L fuerunt aliam mensionem quaerunt, hoc est tantum unitatem et quinquagesimam III^{am} partem habent in unitate.

- 139 239,6 QUAM UTROSQUE METIENS (*pro* QUA UTROQUE METIENS): additionem summam
cf. II,9,92

- 140 239,11 IDEM: quinarium
cf. II,9,93

Lib. II, 11

- 141 240,24 DUO PRIMI (*pro* DUOS PRIMOS): sesquialter et sesquitercius
142 241,8 QUI: senarius

Lib. II, 12

- 143 241,16 PROPORTIO ENIM EST ...: Nota: Proportio
cf. II,12,9
144 241,18 PROPORTIONALITAS EST ...: Nota: Proportionalitas
cf. II,12,7

Lib. II, 15

- 145 246,10 PERQUAM: pro valde
cf. II,15,50
146 246,17 DUOBUS SECUNDIS: IIII

Lib. II, 20

- 147 252,25 UNDE FIT, UT SESQUITERTIA PROPORTIO, QUAE EST DIATES-
SARON, QUADRUPLAE PROPORTIONI, QUAE EST BIS DIAPASON, IN CON-
TRARIUM DIVIDATUR:
I III IIII
 II I
cf. II,20,84

Lib. III, 12

- 148 288,9 IDEM ALITER EXPLICANDUM ...: Haec igitur speculatio in istis capitulis, i. XI XII, hoc demonstrare contendit, quod in maioribus numeris minor quantitas est proportionis. In VI et IIII numeros, si eorum differentia, i. binarius, utrisque apponatur, fient VIII et VI. Sed IIII et VI sesquialteram optinent proportionem, VIII vero et VI sesquiterciam. Idem fit, si eorum differentia auferatur; minorati in proportionibus crescunt. Hoc quoque observare debes et in maioribus numeris inter se comparatis, et hoc est, quod dicit maiorem proportionem esse inter LXXIII et LXXIIII quam inter LXXV et LXXIIII, quia licet unitas sit utrorumque differentia.

Sed si dici potest, maior est unitas, quae LXXIII^a pars est quam quae LXXIII^a numeratur. Decies novies XIII fiunt CCXLVII; semis vero si addatur, i. XIII dimidius, quod sunt VI et semis unitatis, fiunt CCLIII et unum dimidium.

cf. III, 12, 83

Lib. III, 6

149 322,5-20 D14:

	nete diezeugmenon DD	trite hyperboleon FF	paranete hyperboleon NN	nete hyperboleon LL
diat.	differentia CLVI III.LXXII S	differentia CCCXXIII II.DCCCCXVI T	differentia CCLXXXVIII II.DXCII T	II.CCCIII
chro.	differentia CLVI III.LXXII <S>	differentia CLXXX II.DCCCCXVI S	differentia CCCCXXXII II.DCCCCXVI S S S CXLIIII CCLXXXVIII	II.CCCIII
enarm.	differentia LXXVIII III.LXXII D	differentia LXXVIII II.DCCCCXCHII D	differentia DCXII II.DCCCCXVI T T	II.CCCIII

Demonstratio diatessaron per tria genera in tetrachordo hyperboleon

Inter paranete diatonica et paranete chromatica CXLIIII. Differentiae CCLXXXVIII, CCCCXXXII. Eadem differentia est inter differentiam paranetis hyperboleon et netis hyperboleon diatonici generis et differentia paranetis et netis chromatici generis, i. CXLIIII.

S] Tⁱ *passim ms.*

Lib. III, 16

150 343,15 HYPERMIXOLYDIUS ... (D21): Autenti proti primitus incipit in parhypate meson genere diatoni diapente proportionem. Deinde in hypate meson descendit transito semitonio. Deinde in lychanos hypaton tono transit, post hoc iterum redit tono in hypate meson. Deinde remigrat iterum in lychanos hypaton per tonum et inde se deflectit in proslambanomenos

duobus tonis et dimidio. Plagis proti incipit ubi autenti desinit, i. in proslambanomenos, et inde cadit tono inferius. Ex hinc iterum surgit in proslambanomenos et vadit inde in lychanos hypaton chromatico genere. Post hoc transit in proximum hemitonium ad hypate meson a lychanos hypaton eiusdem generis, i. chromatici, tono distans, et exinde redit iterum ad lychanos hypaton chromaticæ, et inde flectens in proslambanomenos desinit.

i. in proslambanomenos] inde in proslambanomenos a lychanos hypaton] ad lychanos hypaton

cf. III, 16, 36

Appendix II

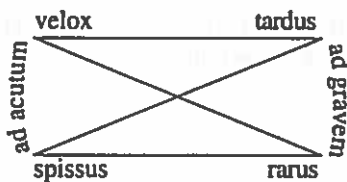
Glossa ex codice Parisiensi Latino 10275

Lib. I, 1

- 1 186,3 TOTA NOSTRAE ANIMAE CORPORISQUE COMPAGO MUSICA COAPTATIONE CONIUNCTA SIT: Partes anime proporcionibus coniuncte sunt, eisdem quoque elementa corporis; unde et compatiuntur sibi invicem.
- 2 186,5 QUOD SCILICET DEMOCRITUS HIPPOCRATI MEDICO TRADIDISSE FERTUR: Probans animum sanum ex statu corporis, tange pulsus, inquit, et cordis cognosce modum.
- 3 187,13 COLORES: Alii colores aqua, alii vino, alii oleo, alii ovo temperantur. *temperatur ms.*

Lib. I, 3

- 4 189,28 ET SI TARDUS QUIDEM FUERIT AC RARIOR MOTUS ...:

Lib. I, 6

- 5 193,5 COAPTATIONI: Coaptationi musica est dyapason, diapente, dyatesaron.
- 6 193,7 QUANTITATE: Multiplices et superparticulares preferuntur superpartientibus.
- 7 193,8 EA MAXIMA VIDEBUNTUR SERVARE NATURAM CONCINENTIAE, QUAE DISCRETAE PROPRIETATEM QUANTITATIS POTERUNT CUSTODIRE: Multiplices consonantiis aptiores quam superparticulares.
- 8 194,3 SUPERPARTIENS VERO IAM QUODAM MODO A SIMPLICITATE DISCEDIT: *Natura simplicia* dicit vel totum insuper vel partem unam comprehendendo; aut quia superpartiens partes habet supra minorem semper crescentes quadam similitudine multipliciis, minorem tamen minuit sicut superparticularis, quare non simplex ista, cum multiplex crescat tantum, superparticularis imminuat tantum.

cf. 193,6

Lib. I, 17

- 9 203,14 PRIMIS NUMERIS: In minutiis integrum, i. verum, semitonium inveniri potest, si XII XVI (dyatessaron) comparentur. Nam sunt XII, XIII semis <(tonus)>, XV sextans sicilicus (tonus), et XVI <(semitonium)>. i. verum] *suprascr.* dyatessaron] *suprascr.* tonus] *suprascr.*

Lib. I, 29

- 10 221,5 NAMQUE DUPLUM NIHIL EST ALIUD NISI BIS SIMPLUM, TRIPLUM NIHIL ALIUD NISI TERTIO SIMPLUM ...: Comites multiplicati vel divisi proportionales creant, ut sint ipsi principium quoddam. Est quoque hic simile, quod superparticulares de multiplicibus consimilibus vocabulis nascuntur, ut sesquialteri de duplis, sesquitercii de triplis.

Lib. II, 4

- 11 230,13-15 *ad B9*: Si a duobus naturalem numerum ponas has species, invenies nunc II, nunc III, nunc IIII intermissis.

Lib. II, 7

- 12 232,23 QUEMADMODUM UNITAS PLURALITATIS NUMERIQUE PRINCIPIUM, ITA AEQUALITAS PROPORTIONUM: in hoc ipso ad idem

Lib. II, 8

- 13 237,20 ATQUE HIC MODUS ERIT IN CETERIS: Radices sese et se invicem multiplicent, tum primus sequentium ordinem omnis multiplicet, novissimus vero primi novissimos aliorum. Quod si hec ratio mutetur, primus sequentis versus aliorum versuum omnis multiplicet. Secundus autem et tercius, et quotlibet fuerint, ultimum multiplicent.

Lib. II, 9

- 14 239,20 DIMIDIO PARS MAIOR EST QUAM TERTIA, TERTIA PARS MAIOR EST QUAM QUARTA ...: Dimidia maior est quam tertia dimidia tertiae, et tertia dimidia, sexta totius. Tercia pars maior est quam quarta tertiae quartae, <et> quarta tertiae, XII^{ma} totius, et sic deinceps. Quarta superat V^{am} quarta V^{ae}, <et> quinta quartae, vicesima totius, quae pars totius conficitur a duabus partibus, quae sibi comparantur.

Lib. II, 11

- 15 240,24 HIS ILLUM ADDENDUM EST: De proportionibus propter consonantias, in quibus consistunt, tractat.
in quibus consistunt] *suprascr.*

Lib. II, 12

- 16 241,18 PROPORTIONALITAS EST ... : Arithmetica, geometrica, et armonica ad diatonicum, arithmetica ad cromaticum et enarmonium. Ille III ad tetrachordum vel dyatessaron, quod est tetrachordum Mercurii, haec ad tetrachordum sui generis.
dyatessaron] dyapason

Lib. II, 16

- 17 247,5 DE ARMONICA MEDIETATE: *Armonica*, quoniam preterquam quod dyapason iungit omnes in sua, et natura proportionem musicas continet.
quoniam] quia *suprascr.*

Lib. II, 18

- 18 249,24 QUALE EST ENIM UNUMQUODQUE PER SEMET IPSUM, TALE ETIAM DEPREHENDITUR SENSU: *Deprehendi unumquodque* potest, quia nihil ad rem si imbecillior est sensus, sicut cum videtur remus in undis fractus, quamvis neque illic fallatur, quia umbra tantum moto corpore, quo recipitur, movetur re vera.

Lib. II, 20

- 19 251,20 POSSE: *Posse* dicit, quod corrigendum iudicat.
20 251,22 UNITAS, DUAQUE AB EA ...: *Ea* excepta, quia ipsa nec dividi nec multiplex esse potest.
cf. 2,20,15
21 251,24 *ad B28*: Falluntur plerique in hac figura tercias, quartas, vel quintas unitatis esse, putantes nec advertunt ipsum Eubolidis et Hypassi sententiam assumpsisse, qui non unitatem sed duplos triplosque dividunt.
cf. 2,20,20

Lib. II, 21

- 22 254,4 AB OMNI SUPERPARTICULARI ...: ¹VIII ad VI sesquialter est, de quo sesquialtero si sustuleris sesquitercium, qui continetur in ipso, ²s. VIII ad VI, quae remanet unitas nonne medietatem binarii, ³qui inter VIII et VI differentiam facit, sublata potest coequare. ⁴Quodsi ad ipsum VI referas terciam tantum partem complet ipsa unitas.
⁵Idem quod in numero nunc vides in spacio diligens mensor invenias. ⁶Sed neque numerum neque spacium consideres: attende proporcionem tantum, quae est sesquioctava; hec medietas dyatessaron non est, quia constat dyatessaron ex duobus sesquioctavis et semitonio.
2 VIII] VIII *ms.* vel VIII *suprascr.* 3 VIII] VIII *ms.* vel VIII *suprascr.*

Lib. II, 23

- 23 255,29 SED DUAЕ SESQUALTERAE PROPORTIONES DUPLICEM VINCUNT: VI et VIII; VIII, qui est ad IIII duplus
- 24 256,8 QUADRUPLUM IGITUR SECUNDUM HANC RATIONEM CONSTABIT EX TRIPLO AC DUPLO: Ex triplo et sesquitercio constat quadruplum.
- 25 256,15 SED TRES SESQUITERTII UNO TRIPLICI FIUNT MINORES: tripli

XXVII

LXXXI

III sesquitercii ad XXVII: XXXVI XLVIII LXIII

Lib. II, 24

- 26 257,18 ITA DIAPENTE AC DIATESSARON UNUM DIAPASON NULLA RATIONE CONCLUDENT: ¹Omnis dyapason duplex, omnis duplex sesquialtero sesquitercioque coniungitur. ²Omnes igitur dyapason sesquialtero et sesquitercio copulatur. ³Omnis dyapason dyapente et dyatessaron copulatur. ⁴Omnis dyapason sesquialtero et sesquitercio coniungitur. ⁵Dyapente igitur et dyatessaron in sesquialtero sesquitercioque consistunt.
- 3 dyapason] *corr. ex. dyapente*
cf. 2,24,14

Lib. II, 29

- 27 262,25 IN EADEM IGITUR PROPORTIONE ...: Ita esse in IIII et VI, s. minoribus numeris, proba.
cf. 2,29,91
- 28 262,29 QUODSI PRIMI AD SECUNDUM PROPORTIO ...: hec probatio a partibus, i. ipsis II proportionibus.
cf. 2,29,98
- 29 263,12 OCTAVA PARS LVIII.XLVIII: quae est VII.CCCLXXXI ½
cf. 2,29,128a
- 30 263,13 QUAE QUONIAM IN INTEGRIS NUMERIS NON CONSISTIT: Fiunt LXVI.CCCCXXX ½
cf. 2,29,137

Lib. II, 30

- 31 264,3 SI IGITUR CCXLIII PARTEM RECIPERE OCTAVAM POSSENT: XXX ⅝ ⅝
cf. 2,30,19a

- 32 264,17 ATQUE IN EISDEM PRIMIS APOTOMES VIDETUR CONSTARE PRO-
PORTIO: quae est CXXXVIII
cf. 2,30,60b

Lib. III, 1

- 33 268,25 DEMONSTRANDUMQUE PRIUS NULLAM SUPERPARTICULAREM
HABITUDINEM NOTO NUMERO POSSE DIVIDI INTEGRA MEDIETATE: Geo-
metrica s., nam arithmetica potest, ut IIII, V et VI, <vel harmonica> ut
X, XII et XV
cf. 3,1,27; 3,1,55; 3,1,57
- 34 270,12 SEPTIMA DECIMA VERO PARS MINOR EST SEXTA DECIMA NATU-
RALITER, MAIOR EST IGITUR PROPORTIO, QUAE SUB XVI AC XVII NU-
MERIS CONTINETUR, QUAM EA, QUAE SUB XVII AC XVIII: Scilicet sep-
tima X^{ma} sexte X^{e} , i. $5c \div Z Q$ et septima decima $55 \div Z Q$. Hoc evenit,
cum eiusdem rei nunc sexta decima, nunc septima decima finitur.
cf. 3,1,171

- 35 271,6 PARS XVI^{ma}: VI^{ta} X^{ma} unitatis: $5c$
- 36 271,23 QUOD SI AD XVII TERMINUM IN SESQUIOCTAVA PROPORTIONE
POSITUM NUMERUM COMPAREMUS ...: Superior bis aucta transcendit, hec
proportio bis aucta infra subsistit. Neque hec ergo neque illa totius dimi-
dium.
- 37 272,5 DUAE IGITUR SESQUISEPTIMAE DECIMAE: Non turbet te numerus
mutatus, cum ratio constet.

Lib. III, 2

- 38 272,26 QUONIAM IGITUR DEMONSTRATUM EST, TONI DIMIDIUM IN-
TER SESQUISEXTAMDECIMAM ET SESQUISEPTIMAMDECIMAM PROPOR-
TIONEM LOCARI: Quia geminatae haec minor; hec est maior
- 39 273,7 QUOD SI DIMIDIUS TONUS MINOR QUIDEM EST SESQUISEXTADE-
CIMA, MAIOR VERO SESQUISEPTIMADECIMA PROPORTIONE, SESQUIOC-
TAVADECIMA VERO MINOR EST SESQUISEPTIMADECIMA HABITUDINE: Si
sesquiseptima decima medietas non est, cum maior sit, multo minus
sesquioctava decima.

Lib. III, 3

- 40 274,9 IDEM INTER UTRAMQUE INTENTIONEM REMISSIONEMVE NUMERUS
INVENIRETUR: Cum intendis terciam addis, cum remittis quartam tollis.
- 41 274,18-21 IIII.DCCLXVIII $55 (C3)$: sine 55
gl. canc.?

- 42 276,2 QUINQUE TONI - BIS DIATESSARON (*C4*): Differentia inter VI tonos et dyapason eadem, quae est inter II dyatesseron et V tonos.

Lib. III, 5

- 43 276,18 NAM CUM TERNARIUS NUMERUS PRIMUS SIT INPAR, TRES TERTIO ATQUE ID TER SI DUXERIS XXVII NECESSARIO EXSURGENT, QUI AD XXIIII NUMERUM TONO DISTAT ...: Argumentatur auctoritate Phylolai non posse tonum in equa dividi. Primum et legitimum tonum XXVII dicit.

Lib. III, 11

- 44 286,5 *ad C15*:

a b d
XV X III I II
gl. canc.

Lib. III, 12

- 45 287,26 EIUS IGITUR, QUOD EST C, PROPORTIO AD ID, QUOD EST B, MAIOR QUIDEM EST QUAM LXXV AD LXXIIII MINOR VERO QUAM LXXIIII AD LXXIII: Quod in illis non invenitur, ut sit differentia vel septuagesima tertia vel septuagesima quarta, sed hac maior, illa minor, et ideo proportio his non concordat.
- 46 288,9 ILLO PRIUS PRAESUMPTO: per adiectionem vel abstractionem differentie

Lib. III, 15

- 47 296,17 IURE IGITUR DICTUM EST APOTOMEN MINOREM QUIDEM ESSE QUAM QUINQUE COMMATA, MAIOREM VERO QUAM QUATTUOR: Cave. Fortasse verum semitonium, verum apotome, et verum comma continenter numerum talis sententia requirit.

apotome] apotome

- 48 296,19 EX HOC IGITUR CONPROBATUR TONUM MAIOREM QUIDEM ESSE, QUAM SUNT VIII COMMATA, MINOREM VERO QUAM VIIII. NAM SI MINUS SEMITONIUM MAIUS QUIDEM EST QUAM TRIA COMMATA, MINUS VERO QUAM IIII, APOTOME AUTEM MAIOR QUIDEM EST QUAM IIII COMMATA, MINOR VERO QUAM V, IUNCTUM SEMITONIUM MINUS SEMITONIO MAIORI, QUOD EST APOTOME, ERIT OMNE MAIUS QUIDEM VIII COMMATIBUS, MINUS VERO VIIII:

semitonium comma apotome <tonus>

XV IIII XVIII XXXIIII

ex his iunctis tonus XXXII commata VIII, XXXVI commata VIIII

aliter: semitonium comma apotome tonus
 XIII III XVIII XXXII

XXXII ex octo, XXXVI ex VIII commatibus

aliter: semitonium comma apotome tonus
 XIII III XVII XXX

XXXII ex VIII, XXXVI ex VIII comma<tibus>

Numerus prior Boetio consentire, posteriores II videntur dissentire.

- 49 299,24 *ad C25*: CCCXCIII.CCCXXX S. Numerus iste a dyatesseron, ille, qui in serie est, a dyapente venit.

Lib. III, 5

- 50 318,1 *ad D12*: Nota parhypatas et tritas non appositas.
 51 318,1 *ad D12*: Cum transponantur corde, diversitas quedam nascitur in tetracordis.
 tetracordis] vel nothus *suprascr.*

Lib. III, 6

- 52 319,16 SI Igitur ex II.CCIII: CXII duodecies multiplicati II.CCIII faciunt.

Lib. III, 13

- 53 335,19 MOBILES VERO SUNT, QUAE SECUNDUM SINGULA GENERA PERMUTANTUR HOC MODO, UT PARANETE ET LICHANOS DIATONICI ET CHROMATICI, TRITE ET PARHYPATE ENARMONII: Loco moventur omnes hae, i. paranete, lichanos, trite, parhypate; et loco et numero distant et a se et ab aliis.
 54 336,7 NON IN TOTUM VERO IMMOBILES AUT MOBILES SUNT, QUAE IN DUOBUS QUIDEM GENERIBUS MANENT, ID EST CHROMATICO ET DIATONICO, SED IN ENARMONIO PERMUTANTUR: Quia eadem corda transit per tria genera, sed non retinet idem nomen, quare movetur et non movetur.

Lib. III, 14

- 55 337,25 NAM SI DIEZEUGMENON TETRACHORDUM INTER HYPERBOLEON TETRACHORDUM MESENQUE PONAMUS, SUBTRACTO SCILICET SYNEMMENON TETRACHORDO, ERUNT XV NERVI. AT SI AB HIS PROSLAMBANOMENOS DETRAHATUR, ERUNT XIII: Nota, quod cum exemplum de propositis generibus sumi deberet, non symplex dyapason accipit; nec mirum, cum aliter species dyapason ostendi non possent.

- 56 337,25 NAM SI DIEZEUGMENON TETRACHORDUM INTER HYPERBOLEON
TETRACHORDUM MESENQUE PONAMUS, SUBTRACTO SCILICET SYNEM-
MENON TETRACHORDO: s. ut bis, ibi sit dyezeugmenon
- 57 338,3 AT SI AB HIS PROSLAMBANOMENOS DETRAHATUR: ut tamen sit
adhuc dyezeugmenon semel
- 58 339,9 SEPTIMA AB EO, QUOD EST H AD A: Quia species eius tertium
nervum non excedunt, ut ad secundum tetrachordum pertingant.
- 59 339,14 QUAE EST IN HOC ORDINE PRIMA: Quia est alius, ut dixit supra
descendendo; sed hic melior, quia rectae secuntur species dyapente, ut
mox subiunget.

Lib. V, 11

- 60 361,13 QUAECUNQUE CONSONAE QUIDEM NON SUNT: Consonae vel dis-
sonae ad comparisonem, cum simul sonant duae cordae.

Lib. V, 16

- 61 366,24 INTER TERTIUM A GRAVI NERVO ATQUE ACUTISSIMUM QUARTUM:
Respicit ad nervos, quia Aristoxenus spacia tantum considerat.
- 62 367,23 *ad E2*: Hec tria designata accedunt ad Boetii tetracorda, quamvis
non omnino propter diversa tonorum vel semitoniorum divisionem.

Lib. V, 17

- 63 369,8 QUI AD Ī.DCCI, QUI EST SECUNDUS IN DIATONICO GENERE EAM
OBTINEAT PROPORTIONEM, QUAM OBTINENT CCLVI AD CCXLIII: Hi
duo numeri, i. Ī.DCCI et Ī.DCCXCII an habeant talem proportionem,
sic probabitur. Sumes differentiam eorum, hanc octies decies multiplica.
Numero, qui huic accreverit, adde vicesimam septimam minoris. Qui si
summam minoris fecerit, talis re vera proportio erit. Haec ratio sumpta est
a secundo volumine, ubi tractatur de semitonio, quod est inter CCXLIII
et CCLVI.

fecerit] lectio incerta
Cf. 262,3-15.

Lib. V, 18

- 64 370,11 CUM SECUNDUM CONSUE TAM CHROMATICI GENERIS MODULA-
TIONEM SESQUIVICESIMA PRIMA ESSE DEBUERIT: Sicut solebat vel ipse
vel alii, quia ratio videtur aliud afferre.

Lib. V, 19

- 65 371,14 DEHINC UT OMNIS COMPARATIO, QUAE FIT AD EUM NERVUM, QUI
EST GRAVISSIMUS IN TRIBUS MINOR SIT CETERIS, QUAE ACUTIS VOCIBUS
CONIUNGUNTUR: XXXII XVI XII

lemma incertum

Appendix III

Decretum Lacedaemoniorum

<i>Aut</i>	Autun, Bibliothèque municipale 46
<i>Av</i>	Avranches, Bibliothèque municipale 237
<i>Bi</i>	Brugge, Stadsbibliotheek 531
<i>Br</i>	Bruxelles, Bibliothèque Royale 5444/6
<i>Bx</i>	Bruxelles, Bibliothèque Royale 10114-6
<i>Bls</i>	Bruxelles, Bibliothèque Royale 18397
<i>Bre</i>	Lugano, Bredford Libri Rari S.A.
<i>Bwi</i>	Bruxelles, Bibliothèque Royale II-6188
<i>Cg</i>	Chicago, Newberry Library F. 9
<i>Cht</i>	Chartres, Bibliothèque municipale 498
<i>Chv</i>	Charleville, Bibliothèque municipale 46 (184)
<i>Cna</i>	Cesena, Biblioteca Malatestiana S.XXVI.1
<i>Ctr</i>	Cambridge, Trinity College R.15.22
<i>Cul</i>	Cambridge, University Library li.3.12
<i>Ei</i>	Einsiedeln, Stiftsbibliothek 358
<i>En</i>	Einsiedeln, Stiftsbibliothek 298
<i>Evn</i>	Erlangen Universitätsbibliothek 66
<i>Fla</i>	Firenze, Biblioteca Laurenziana 1051
<i>Fpi</i>	Firenze, Biblioteca Nazionale Centrale II.I.406
<i>Iv</i>	Ivrea, Biblioteca capitolare 52
<i>Kn</i>	Köln, Historisches Archiv W. 331
<i>Krk</i>	Krakow, Biblioteka Jagiellonska 1849
<i>La</i>	London, British Library, Arundel 77
<i>Lam</i>	Laon, Bibliothèque municipale 38 bis
<i>Lbr</i>	London, British Library, Burney 275
<i>Lha</i>	London, British Library, Harley 2688
<i>Llb</i>	London, British Library, Lansdowne 842b
<i>Lry</i>	London, British Library, Royal 15.B.IX
<i>M</i>	Paris, Bibliothèque nationale, lat. 7200
<i>Mb</i>	Melbourne, State Library 091/B.63
<i>Mc</i>	Milano, Biblioteca Ambrosiana C 128 inf.
<i>Mf</i>	München, Bayer. Staatsbibliothek clm 18480
<i>Mh</i>	München, Bayer. Staatsbibliothek clm 6361
<i>Mk</i>	München, Bayer. Staatsbibliothek clm 18478
<i>Mm</i>	München, Bayer. Staatsbibliothek clm 14272
<i>Mgp</i>	München, Bayer. Staatsbibliothek clm 13021
<i>Mqu</i>	Milano, Biblioteca Ambrosiana Q 9 inf.
<i>MI</i>	München, Bayer. Staatsbibliothek clm 14601
<i>Mgp</i>	München, Bayer. Staatsbibliothek clm 13021

- Mtz* Milano, Biblioteca Trivulziana N.646
Nbg Napoli, Biblioteca Oratoriana dei Girolamini 166.XV.IV
O Orléans, Bibliothèque de la ville 293-B
Oba Oxford, Bodleian Library, Ashmole 1524
Obf Oxford, Bodleian Library, Auct. F.3.13
Obs Oxford, Bodleian Library, Seld. supra 25
Oby Oxford, Balliol College 306
Obz Oxford, Balliol College 317
Oce Oxford, Corpus Christi College 118
Omc Oxford, Magdalen College 19
Pb Paris, Bibliothèque nationale, lat. 7292
Pe Paris, Bibliothèque nationale, lat. 10275
Pi Paris, Bibliothèque nationale, lat. 7202
Pn Paris, Bibliothèque nationale, Nouv. acq. lat. 1618
Pq Paris, Bibliothèque nationale, Nouv. acq. lat. 2664
Pr Prag, Národní knihovna IX.C.6 (1717)
Pns Paris, Bibliothèque nationale, lat. 16201
Pse Paris, Bibliothèque nationale, lat. 7185
Psi Paris, Bibliothèque nationale, lat. 7203
Pso Paris, Bibliothèque nationale, lat. 7361
Q Paris, Bibliothèque nationale, lat. 13908
R1 Paris, Bibliothèque nationale, lat. 13955
S Paris, Bibliothèque nationale, lat. 14080
Sh Schaffhausen, Stadtbibliothek 108
T Paris, Bibliothèque nationale, lat. 13020
V2 Leiden, Bibliotheek de Rijksuniversiteit, Voss. Misc. 38
Vc Vercelli, Archivio Capitolare CCXIV (206)
Vp Vaticano (Citta del), Pal. lat. 1342
Vr Vaticano (Citta del), Reg. lat. 1283
Vos Vaticano (Citta del), Ottob. 2069
Vrh Vaticano (Citta del), Reg. lat. 1315
Vri Vaticano (Citta del), Reg. lat. 1840
Vva Vaticano (Citta del), Vat. lat. 5904
Vza Venezia, Biblioteca Marciana lat. Z. 333
Wb Wolfenbüttel, Herzog-August-Bibliothek 72 Gud. lat. 2°
Wi Wien, Österreichische Nationalbibliothek cod. 50
Wn Wien, Österreichische Nationalbibliothek cod. 55
Wq Wien, Österreichische Nationalbibliothek cod. 2269
Wll Wellington, Turnbull Library 16
Wsb Wien, Österreichische Nationalbibliothek cod. 299
Wsg Wien, Österreichische Nationalbibliothek cod. 15470
Wue Wien, Österreichische Nationalbibliothek cod. 51

¹Quoniam Timotheus (art.) Milesius veniens in
¹ΕΠΕΙΔΗ ΤΙΜΟΘΕΟΡ Ο ΜΙΑΗCΙΟΡ ΠΑΡΑΓΙΝΟΜΕΝΟΡ ΕΝ

(art.) nostram civitatem, ²(art.) antiquam (proprium)
 TAN AMETERAN ΠΟΛΙΝ, ²TAN ΠΑΛΑΙΑΝ ΜΩΑΝ

spernens, autem eam propter (art.) septem chordarum
 ΑΤΙΜΑCΔΕ, ΚΑΙ TAN ΔΙΑ TAN ΕΠΤΑ ΧΟΡΔΑΝ

subvertens, ³multivocam
 subvertit, ³modulationem multisonantiam
 citharam subvertit ³modulationem, multas voces
 ΚΙΘΑΡΙΖΙΝ ΑΠΟCΤΡΕΦΟΜΕΝΟΡ, ³ΠΟΛΥΦΩΝΙΑΝ

*translationem rep. PiWve instar textus ChvCnaFpiTpiVri difficiles sunt lectu
 ORIObr*

1 Quoniam - nostram] *om. Occ* Quoniam] *am Av* quod *KnWbWve(1)Wve(2)* Timotheus] *om. STRIOmc* thimotheos *Oby* tymotheo *Wve(1)* Ptolomeus *Krk art.1]* *add. EiEnIvKnMfMhMkShWiBwiChkNbqVvaWve(2)* Milesius] *om. RILhaOmc* milesior *PbV2* o milesius *BiMmPcPi(1)Pi(2)VrFpiLryTpiWsb* o meleus *Mgp* adveniens *IvMfShChkObzWve(1)Wve(2)* in - civitatem] *om. Mtz* in] *om. Lam* hanc *add. Ml art.2]* *add. IvMfShChkWve(2)* civitatem nostram *Nbg* civitatem] *sivitatem Vva* megeram *add. Wll*

2 art.1] *add. CgIvMbMfPnShChkFlaVrhWve(2)* antiquam] *om. AutMtz* tanquam *Bz* *rel. om. Wll* proprium] *om. MIPeMtzVza* pro *OAvBiLaMcMmPbPi(1)Pi(2)PqVcVrBreFlaFpiKrkLbrLhaLryObfObyObzOccPnsPslPsoTpiVosVrhWsb* vel pro *add. Oba* proi *Pts* propria *Vri* propriam *IvMfShChkCnaCtrCulMqnObs* propriam civitatem *Mb* proprium nomen civitatis *EiVp* nomen civitatis *EnWiBwi* pro civitatis *Wsg* pronomen civitatis *MhMkNbq* serpentis *Vva* moan *Pn* moan *add. Cg* moan proprium nomen est civitatis antiquae Lacedemonice *add. Cg* in *mary.* spernens] *supernens Sh* serpens *Obz* espernens *Vva* autem] *om. V2* aut *EnPns* artem *CtrCulMqnObsVri* *eam]* *om. OMILlb* et *eam CgMbPnRILhaCnaCtrCulFlaMqnMtzObaOmcPaeVrh* et et *eam Obs* et ea *Vri* et art. *IvMfShChkWve(2)* propter] *om. BiSh* preter *CtrCulMqnVri art.2]* *add. IvMfChkWve(2)* chordarum] *cordam Pi(2)* citharam] *rel. om. Vc* subvertens] *Q* subvertit] *subvertat Wn* subvertat *Ewn* convertit *STRIOmc* convertit aliter subvertit *Cg* subierat *KnWbWve(1)* *rel. om. BzIv*

3 multivocam] *Q* modulationem multisonantiam] *STPqRILbreOmc* modulationem *M* modulationem in multisonantiam *Bi* et modulationem multisonam *ObaPse* modulationem multisonantis aliter multas voces *Cg* modulationem multas voces] *OBREiEnKnLaMbMcMhMkMlMmPcPi(1)Pi(2)PnPrV2VpVrWbWiWnWqAutBlsBwiChvEwnFlaFpiLamLhaLlbLryMgpMtzNbqObfObzOccPnsPslPtsTpiVosVrhVvaVzaWsbWsgWve(1)* modulationem multis vocis *AvLbr* modulationem multarum vocum *MfShChk* i. modulationem multas voces *Pb* et modulationem multas voces *CnaCtrCul* modulatione multas voces *KrkObzPso* et modulatione multas voces *MqnObsVri* modulationem i. multas voces *Wve(2)*

introducens demolivit (art.) auditus (art.) iuvenum per
ΕΙCΑΓΩΝ ΑΥΜΑΙΝΕΤΑΙ ΤΑΡ ΑΚΟΑΡ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΔΙΑ ΤΕ

(art.) multas chordas, ⁴etenim (art.) novam (art.)
ΤΑΡ ΠΟΛΥΧΟΡΔΙΑΡ, ⁴ΚΑΙ ΤΑΡ ΚΕΝΟΤΑΤΟΡ ΤΩ

modulationem genuit et variam pro simpla et
ΜΕΛΕΟΡ ΑΓΕΝΝΗ ΚΑΙ ΠΟΙΚΙΛΑΝ ΑΝΤΙ ΑΠΛΟΑΡ ΚΑΙ

ordinata.

ΤΕΤΑΓΜΕΝΑΡ.

⁵Circumvenit (art.) (proprium) in chromaticum (genus)
⁵ΑΜΦΙΕΝΝΥΤΑΙ ΤΑΝ ΜΩΑΝ ΕΠΙ ΧΡΩΜΑΤΟΡ

constituens quod est mollius divisionem pro
CΤΝΕΙCΤΑΜΕΝΟΡ ΤΑΝ ΤΩ ΜΕΛΙΟΡ ΔΙΑCΚΕΤΑΝ ΑΝΤΙ

(art.) enarmonio (genere), ⁶faciens conversionem mutuum.
ΤΑΡ ΕΝΑΡΜΟΝΙΩ, ⁶ΠΟΤ ΤΑΝ ΑΝΤΙCΤΡΟΦΟΝ ΑΜΟΙΒΑΝ.

introducens] repet. *M om.* *KrkPsc* inducens *Cht* introducens *Mgp* introduces
Wsb demolivit introducens *ObaPsc* demolivit] vel vastavit add. *Q* emollivit
STBiPqRlBreOmc demoluit *LaLha* art.1] add. *MCgMfPnShChtLlbWvc(2)* art.2]
add. *MCgMbMfPnPrWqBlsChtChvLlbWvc(1)Wvc(2)* iuvenem *Pi(1)Pi(2)FpiTpi*
per] om. *QWnEwn Wvc(1)* i. *KnWbWvc(2)* pro *Mtz* propter *Oce* art.3] add. *CgMf-*
PnShChtLlb i. art. *Wvc(2)* multiis cordis *Pi(1)* multis cordis *Mtz* multis chordas *Wq*
⁴ etenim] et *SMbPbV2Aut* et rel. om. *Pi(1)* art.1] add. *EiEnMhMkNbg* aster *Wi-*
Bwi arce *Wsg* novam] nova *Wi VIII Mknbg* nonam *Llb* armonicam *Pb* armonicam
corr. ex. enim novam *V2* art.2] add. *CgPnLlb* et] om. *Oby* varia *Av* varias *Obf*
mariam *WbWnEwn* pro simpla et] om. *Wvc(1)* pro] propriam *MfSh* proprium
Wvc(2) et] om. *KnWnEwnMgpObyOceWsg* ordinatam *EiEnMhMkVpWiWsg* or-
nata *ObaOmcPsc*

⁵ circumvenit] rel om. *Mqn* art.1] add. *CgMfShChtLlbWvc(1)Wvc(2)* proprium]
om. *MbMlShKrkObf* pro *OTAvLaMcMfPbPePqRlV2BreChtLbrLhaLryObaOceOmc-*
PnsPscPsiPtsVzaWsb pr *Vr* provide *PiFpiTpi* pronomen autem *Nbg* pronomen civi-
tatis *EnMhMkWiBwiWsg* proprii *Oby* propri *Obz* quia priori *Vva* moan *Cg* nomen
add. *CnaCtrCulFlaMtzObsVosVrhVri* nomen civitatis add. *EiVp* pro add. *MmMgp* in]
om. *BrMlPbPi(2)FpiTpi* vi *Mf* et in *Sh* autem in *Nbg* cromaticon *Pso* genus] om.
Q quod est mollius] om. *Nbg* quidem mellior *Fla* quidem mollior *Vrh* est] om.
MIPI(2)FpiLamObaPsc mollior *Lha* millius *Wvc(2)* divisionem] i. divisionem *Pb* di-
visione *CtrOmcVza* divisum *MIWsb* pro enarmonio] om. *Ml* pro] per *Mgp* pronomen
Wsg art.2] add. *Llb* enarmonio] om. *Wsb* enarmonico *CgMbMfMkPnShChtLamOce*
enarmonio *Wi* enarmanico *FlaVrh* enarmonica *Oby* anarmonico *Vos* genere enarmonio
MBiBrKnPcPrV2WqAutBlachv genere enarmonica *Cna* genere enarmonico *CtrCul-*
ObsVri tenore enarmonio *WbMgpWvc(1)Wvc(2)* genera] add. *VpWnEwnKrkLam-*
ObyObzPsoPtsVva i. genere add. in marg. *Q*

⁶ faciens] per add. *Wq* facens *Wvc(2)* conversionem] rel. om. *Pi(2)FpiTpi* conversa-
tionem *Wb* mutuam] multam *S* multiplicem *PbV2* mutatam *RlObaObfOmcPsc*

⁷Vocatus autem et in (art.) agonem (art.)
⁷ΠΑΡΑΚΛΗΘΕΙC ΔΕ ΚΑΙ ΕΝ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΑΡ

Eleusine Matris, turpitudinem devulgavit
 ΕΛΕΥCΙΝΙΑΡ ΔΑΜΑΤΡΟΡ, ΑΠΡΕΠΗ ΔΙΕΚΕΤΑCΑΤΟ

(art.) fabulosa dispersione, ⁸enim (art.)
 ΤΑΝ ΤΩ ΜΤΩΝ ΔΙΑΚΕΤΑΝ, ⁸ΤΑΝ ΤΑΡ

Semelae (Liberi mater fuit) partus non undecies, (art.)
 CΕΜΕΛΑΡ ΟΔΙΝΑΡ ΟΤΚ ΕΝΔΙΚΑ, ΤΩΡ

novos doctrina
 novelis doctrinam
 novis doctrina
 novas doctrina
 nova doctrina
 novus doctrinam
 novus doctrinae
 novus doctrina edocuit.
 ΝΕΩΡ ΔΙΑΑΚΚΗ ΔΕΔΟΧΘΑΙ.

7 autem] om. AvLaMIVrLhaMgpVzaWsb aut BrObs enim Mc et in] om. PbV2 et] om. BIsLamOby in] om. Br art.1] add. MOAvCgLaMcMfMmShVrChtFlaLhaLlb-LryNbgVosVrhVzaWve(2) art. in MhMk autem Wsb agonem] enim M magonem Nbg agnitione Vva art.2] add. CgMbMfPnShChtFlaLlbVosVrhWve(2) eleusinae EiEnMhMkWiNbgOce elusinae QPeWnEwn elusine AvLaMIMmVrLhaLryWsb euleusine CnaFlaVrh matris] a matris Aut matris enim lectio incerta Cht mitos Vva turpitudinem] om. MI art. turpitudinem MfShChtWve(2) dei vulgavit Oby dimulgavit Nbg devulgato vit Pts art.3] add. MfShChtLlbWve(2) fabulosa] fabuloso Sh fabula Bre famblusa Vrh dispersione] om. Obf dispersionem Pq dispensacione Krk enim dispensacione Oby dissensionem Llb enim dispertionem Oby dispensitione Pso et dispa Vvo rel. om. LbrPnsPsi

8 enim] et n. Cns etenim CtrCulObsVri rel. om. Pb art. enim Llb art.1] add. MfSh Semelae] Semile Cg Semeles MbMfShNbg Seme V2 Semela WbWve(1) Semeli Wsb emelos i. sonus CtrCulObsVri emelos i. sonus Cna Liberi mater fuit] add. LaV2VrAutLhaLryMgpWsb liberi interfuit AvMcVza liberi matris interfuit Mm liberi matris fuit PcWsb fuit MI partus] om. MIOby priartus tus Llb partis Pse non] om. Llb non undecies] novem undecies CnaCtrCulObsVri non decies Omc non unde nos Vza non non undecies Wve(1) undecies] non decies Omc art.2] add. CgPnLlb novos doctrina] S novelis doctrinam] Obz novis doctrina] EnWiBwi novas doctrina] MhMkNbg nova doctrina] CnaCtrCulObsVri novus doctrinam] AutObaObfObyOmcPscVva novus doctrinae] AvLaMcMIFlaLhaMgpVosVrhVzaWsb novus doctrina] MOQTABiBrCgEiKnMbMfMmPcPnPqPrRiShV2VpVrWbWnWqBIs-BreChtChvEwnKrkLamLlbLryMtzObaObfObyOcePsoPtsWsgWve(1)Wve(2) edocuit] edocut En edocui MhMk docuit Vva

⁹ De talibus (art.) reges et rhetores
⁹ΦΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥΤΟΙΝ ΤΩΡ ΒΑΣΙΛΕΑΡ ΚΑΙ ΤΩΡ ΕΦΟΡΩΡ

accusabant Timotheum: ¹⁰addidit autem et (art.)
 ΜΕΜΨΑΤΤΑΙ ΤΙΜΟΘΕΟΝ: ¹⁰ΕΠΑΝΑΓΚΑΖΑΙ ΔΕ ΚΑΙ ΤΑΝ

undecimam chordam, extendens enim (art.) superfluas
 ΕΝΔΕΚΑ ΧΟΡΔΑΝ, ΕΚΤΑΜΩΝ ΓΑΡ ΤΑΡ ΠΕΡΙΤΤΑΡ,

relicta (art.) septem (chordarum cithara).
 ΥΠΟΛΙΠΟΜΕΝΩΡ ΤΑΡ ΕΠΤΑ.

¹¹Hoc ut singularis civis gravis videns,
¹¹ΟΠΩΡ ΕΚΑΤΟΡ ΤΟ ΤΑΡ ΠΟΛΙΟΡ ΒΑΡΟΡ ΟΡΩΝ,

timuit in (art.) Spartam inducere aliquid
 ΕΤΛΑΒΗΤΑΙ ΕΝ ΤΑΝ ΣΠΑΡΤΑΝ ΕΠΙΦΕΡΕΝ ΤΙ ΤΩΝ

9 de talibus] de art. talibus *CgPnFlaLlbVosVrh* enim add. *Obz* tabulis enim add. *Oba* autem add. *Vos* art.1] add. *MEnFlaVrh* aster *WiBwi* reges] et reges *Vp* regis *LaLhaObfWsb* et] om. *QKnObyPse* rhetores] rectores *AvCnaVza* doctores seu rethores *Vos* accusabant] nominabant *Vza* art.2] add. *MfShChIWve(2)* timotheon *Pq* thimetheum *Lry*

10 addidit] om. *Omc* addit *LaLha* addiditque *Wve(1)* autentice autem et add. *Oba* autem] om. *Wsg* aut *WqObaPse* art. et *FlaVrh* et autem *Obf* et] om. *QSTNbgObyPseVri* de add. *Llb* art.1] add. *CgEnMfPnShWiBwiChIFlaLlbVosVrhWve(2)* undecim *MIWsb* VII decimam *Mtz* undecimas *Vva* cordas *MIVva* chordarum *Sh* extendens] om. *ObyVva* extendes *Br* excedens *Vza* enim] om. *MOTAvBiBrEiEnKnLaMcMhMkMIMmPePqPrRiV2VpVrWbWiWnWqAutBlisBreBwiChvCnaCtrCulEwnFlaKrkLamLhaLryMgpMtzNbgObaObfObzObzOccOmcPsePsoPtsVosVrhVriVzaWsbWsgWve(1)Wve(2)* art.2] add. *CgMbPnChILlbWve(2)* superfluas] superfluam *Obf* refluas *Pts* relicta] om. *Omc* art.3] add. *MfShChIFlaLlbWve(2)* artem *VosVrh* septem chordarum cithara] om. *Wve(1)* chordarum] om. *Ewn* chordam *VpWve(2)* cytharam *VvaWve(2)* rel. om. *Wsg*

11 hoc ut singularis civis gravis] om. *Wve(1)* unus hoc videns singularis civis graviter *Cna* unus hoc videns singularis civis graviter *CtrCulObsVri* hoc] om. *MhMkMILryNbg* huc *Oby* ut] *ni Fla* nisi *Vrh* in *Vos* videns singularis civis *V2* civis singularis *Oba* cuius singularis *Obz* cuius singularis *Pse* singularisissimus *KrkPso* singularis *Lry* gloriaris *Vrh* civis] om. *EnWiBwiKrkPso* uvis *Aut* civis gravis] cuius generis *Oby* cuius genus *Vva* gravis] om. *McPgV2LamObaObfObzPseVza* graviter *Av* gravius *Omc* videns] om. *NbgObf* vides *Vva* rel. om. *Wve(1)* timuit in] om. *Omc* ti timuit *Kn* ne in *CnaCtrCulObsVri* art.1] add. *MfShChIFlaVosVrhWve(2)* spartiarum civitatem *CnaCtr* spartiarum civitatem *CulObsVri* aliquid induceretur *Cna* aliquid induceret *CtrCulObsVri* indicare *BrEiEnKnMbMfMhMkPnPrShVpWbWiWnWqBlisBwiChIChvEwnLamMgpNbg* indicare *Bi* in marg. indicare *PtsWve(1)* indicare corr. ex inducere *Mm* introducere aliter indicare *Cg* aliquid] om. *MIWsb* aliquid *Vos*

inconvenientium ultimarum (extentarum), ne forte perturbaretur
 MH KAAΩN EONTΩN, ME ΠOTE TAPAPPETAI

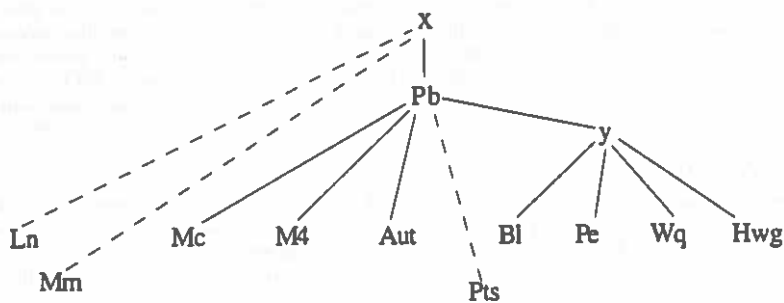
gloria certantium.
 KAEOP AΓΩNΩN.

inconvenientium] inconvenientia Av inconvenientiam BrEiEnLaMcMmVpWiBwi
 LhaVzaWsb inconve Ml inconvenientiarum Pn convenientium Pg inventum Wg in-
 convenientium ChvNbg art. add. MfSh ultimarum] add. in marg. Wi om. Bwi ultima
 Pg ultimum Vos intimarum Cg victimarum MfPnShChtCnaCtrCulFlaObsVrhVri ex-
 tentarum vel ultimarum Bre extentarum] add. MOAvCgLaMbMcMfMlPePrShVr-
 WbAutChtKrkLamLhaLlbLryMgpObfObyOccPsoPtaVvaVzaWsbWve(2) et extentarum
 add. in marg. Pn extantarum EiEnKnMhMkWiWnBwiEwnNbg extantarum corr. ex.
 extentarum Mm extensarum Vp insimul add. VrhFla ne forte] om. McV2Vza ni forte
 Mtz nisi forte Vos et sic forte CnaCtrCulObsVri perturbaretur] om. Omc pertur-
 barentur Av perturbaret CgKnMbMfPnShChtLlb turbaretur BlaObaPse turbaret V2
 perturparetur Vp conturbaretur Nbg gloria] gloriam CgMbMfPnShChtLlb art. add.
 MfShChtWve(2) certantium] certaminum EiEnMhMkVpWiBreBwi certaminum corr.
 ex certantium Mm art. add. MfSh

Appendix IV

Tractatus de intervallis

- Aut* Autun, Bibliothèque municipale 46, fol. 6r
Bl Brussels, Bibliothèque Royale 10078-95, fol. 83v-84r
Hwg Johannes Hervagius, Opera Bedae Venerabilis presbyteri, Basel 1563
Ln Leiden, Voss. Lat. fol. 70 II, fol. 78v
M4 Paris, Bibliothèque nationale, lat. 7200, fol. 8v-9r
Mc Milano, Biblioteca Ambrosiana C 128 inf., fol. 50v
Mm Munich, Bayer. Staatsbibliothek clm 14272, fol. 6rv
Pb Paris, Bibliothèque nationale, lat. 7297, fol. 92a
Pe Paris, Bibliothèque nationale, lat. 10275, fol. 10rv
Pts Prague, Národní Knihovna XIX.C.26, fol. 51v-52r
Wq Wien, Österreichische Nationalbibliothek cod. 2269, fol. 155v

¹ Quid sit tonus. ² Tonus est, quando vocula voculam tota sui quantitate superaverit insuper et ipsius superatae voculae octava parte, vel in intensione acuminis vel in remissione gravitatis. ³ Semitonium est, quando tonus in duas non aequas sed inaequales partes secatur, alteram semitonium maius, alteram semitonium minus dici voluerunt. ⁴ Diesis est semitonium minus in duas partes divisum, quod minus semitonium diesin et diesin dixerunt musici.

⁵ Melodia [diatonica] dicitur, quae et antiquior quamvis subasporior, quando consonantia ex duobus tonis et semitono vel semitono et duobus tonis completur. ⁶ Cromatica est, quae et posterior et ad delectationem aurium sua varietate permulcet animos et nimiis minuciis tinnule fertur; constatque ex tono et tribus semitoniis vel tribus semitoniis et tono. ⁷ Enarmonica totam possidet armoniam et sui dignitate alias praecellit, et constat ex duobus diesis et duobus tonis, vel duobus tonis et duobus diesis.

⁸ Consonantia diatesseron est, quando vocula intensione sui acuminis voculam in remissione gravitatis totam possidet, insuper et terciam partem

1-19] *om. Mm* 1 *om. LnPts; in marg. Bl*

2 quando] quod *Ln* vocula voculam *corr. ex* vocabula vocabulam *Ln* totam *Pts* et insuper *Hwg* ipsius] ipsa *Ln* octavam partem *M4McPbAut* octavae parte *PePts* vel intensione *BlWqAut*

3 est] *om. Aut* quando se tonus *Pts* in duas non aequas] in duas non in aequas *PeHwg* sed inaequales *om. Pts* in inaequales *BlPeWq* secatur] et ideo propter inaequalem sectionem *add. Wq* alteram - voluerunt *om. Pts* alteram semitonium maius] alteram semitonium maiorem *McPbAut* alterum semitonium maius *BlPe* alterum semitonium minus *WqHwg* et alteram semitonium minorem *Ln* alteram semitonium minus] alteram semitonium minorem *McPbAut* alterum semitonium minus *BlPe* alterum semitonium maius *WqHwg* alteram vero semitonium maiorem *Ln* voluerunt] maluerunt *BlM4McPbPeWqAutHwg*

4 Diesis est] Quid sit diesis *Ln* semitonius *Mc* semitonium minus] semitonium minor *McPbAut* semitonium itaque minorem *Ln* divisum] divisus *M4McPbAut* quod] quem *M4McPbAut* id est *BlHwg* quod - musici] diesin et diesin dixerunt *Ln om. Pts* semitonium minus] semitonium minorem *PbAut* minorem semitonium *Mc* et diesin] *om. BlPeWqHwg*

5 diatonica] *add. Ln* dicitur] est *LnPts* quae et antiquior] quae antiquior (*superscr. es*) dixerunt *M4* quae et antiquior dixerunt *McAut* subasporior] sub *superscr. M4* ex] et *Ln* vel] *om. BlM4McPbAut* vel semitono et duobus tonis] *om. Pts* vel emitonio *Wq* vel hemitonio *Hwg*

6-10] *om. Pts* 6 et ad] quae ad *Ln* delectationem] *corr. ex* delectionem *Bl* delectionem *Aut* sua varietate] suavitate *Ln* permulcet] permulo et *Ln* permulcens *Wq* nimis *McWq* minuciis] *om. Wq* minuois *M4* minoris *Aut* tinnulae *LnM4Pb* ex tono] ex noto *Ln* vel tribus semitoniis et tono] *om. Wq*

7 enarmonico *M4McAut* enarmonium *BlPeWqHwg* armonicam *Mc* sua *Wq* et constat] constans *Ln* praecellit] impellit *Aut* duobus diesibus *Bl* diesibus *Wq* vel duobus tonis et duobus diesis] *om. PeWq* vel duobus tonis] vel duobus *M4* duabus diesibus *Bl*

8 et insuper *Pe* insuper et eius *Ln*

superatae voculae. ⁹ Diapente consonantia est, quando vocula voculam tota sui quantitate superat, videlicet superatae vocis, insuper et eius medietate, vel in intensione acuminis vel in remissione gravitatis. ¹⁰ Diapason non consonantia sed aequisonantia est, quociens vocula voculam sui acumine, si fuerit in intensione, aut sui gravitate, si fuerit in remissione, tota sui quantitate, <videlicet> superatae vocis, bis occupat.

¹¹ Et ut aperte advertas, quid sit intensio, quid remissio, quae in omnibus consonantiis videnda est, ita noveris, ¹² quando primam vocem ex ore vel ex corda aut ex aliqua materia organi emiseric, fige metam, ¹³ et quicquid super illam primam vocem in altum subierit, aut tonus aut diapason aut diapente aut diatessaron, noveris illas omnes consonantias in intensione acuminis esse factas. ¹⁴ Quicquid vero post illam primam vocem, ubi terminum diximus figendum esse, deorsum remittendo fluxerit, sive tonus sive diatessaron sive cetera, scito illas omnes consonantias in remissione gravitatis fieri.

¹⁵ Si autem sonum toni vel diatessaron ac reliquarum consonantiarum nosse cupis, talem cape coniecturam. ¹⁶ Accipe regulam ligneam manibus magistri formatam, et praeparatis tribus arculis ex omni parte aequilibratis et cavatis, ¹⁷ extende nervum super regulam in duobus capitibus suppositis arculis, et, non incidendo sed meciendo, totam cordam in tres partes aequales divide, ¹⁸ et ubi tertia pars fuerit, pone arculum et tange terciam

9 voculam vocula *Wq* tota sui quantitate] quantitate tota *Bl* et insuper *Pe* medietatem *BlM4McPbPeWqAut* in intensione] intensione *PeWq*

10 aequiconsonantia *Ln* voculam] *om. LnM4McPbAut* sui quantitate] sue quantitate *Ln* superatae] *om. Ln* vocis bis] vocis quantitatem bis *BlPeWqHwg*

11 Et ut aperte advertas] Si nosse cupis *Pts* apertae *Pb* avertas *Aut* quid sit remissio *PeWq* videnda] videndo *M4McPbAut*

12 vel corda emiseric aut ex aliqua materia organi *Pts* corde *Hwg* emiseric *McPb* metam] mentem *Aut*

13 super] per *Hwg* subierit] sui gerit *BlM4McPbPeWqPtsHwg* surgerit *Aut* omnes illas *BlLnPts* in intensione] intensione *Ln*

14 vocem] *om. Bl* ubi - esse] *om. Pts* dixi in figendum *Mc* figendum diximus esse *Aut* remittendo] *om. Pts* remittendum *BlPeHwg* omnes illas *BlLnWqAutHwg* illas] *om. Pts* consonantias] *om. Pts* remissionem *Ln*

15-24] *om. Pts* 15 Monocordum *add. in marg. Bl* sonus *Ln* tonum soni *M4* toni sonum *Hwg* ac] vel *Ln* cupis] *om. Pe* coniuncturam *Mc*

16 Accipe] sume *Ln* ligneam] lineam *Mc* manibus artificis magistri *Wq* praeparatis] praeparis *Mc* arculis] *corr. ex. articulis Pb* articulis *LnM4McAut* articulis vel arculis *PeHwg* arcubus *superscr. vel lis Wq* aequilibratis] aequae libratis *Pe* aequae libratis *BlHwg* aequa libratis *Ln*

17 superpositis *Ln* arculis] *corr. ex articulis Pb* articulis *M4McPeAut* incidendo] inciando *M4McPe* in addendo *Wq* incien *Aut* meciendo] mensurando *Ln* aequales partes *Wq* parte *Pb*

18 et] tunc *Ln* fuerit] fit *Ln* arculum] *corr. ex articulum Pb* articulum *BlM4McAut* terminum *Ln* consonantia *M4McPb*

partem ipsius cordae; tange et alteram partem et videbis consonantiam diapason. ¹⁹ Tercia enim pars bis erit acucior duarum parcium, et duae partes bis erunt graviores in sono.

²⁰ Ad consonantiam vero diapente divide totum nervum in quinque aequales partes, et ubi tres finitae fuerint partes, pone arculum et tange utrasque, et erit altera pars tota quantitate minoris gravior insuper et eius medietatis. ²¹ Altera vero pars acutior tota quantitate maioris † insuper et eius medietatis. †

²² Consonantia diatessaron erit, si dividas totam cordam in septem partes, et ubi quattuor finitae fuerint partes, pone arculum et tange utrasque partes.

²³ Item divide ipsam cordam in XVII partes; ubi nona pars finierit, pone arculum et tange utrasque partes, et invenies minorem partem acutiorem uno tono, maiorem vero graviorem uno tono.

²⁴ In rota lucidius noscere poteris, ubi semper unam cordam altera corda uno tono vel tribus semitoniis invenies brevior.

19 erit] *om. Hwg* et duae partes] et iterum duae *Ln* graviores *Pe* erunt] *om. BIM4McPbPeWqAutHwg*

20 Ad consonantiam diapente inveniendam *Mm* divide] deinde *Hwg* totum nervum] cordam *Ln* totam cordam armonice regule *Mm* ubi finierent tres partes *Ln* et] id est *Hwg* fuerint finitae *BIPeWqHwg* arculum] articulum *BIM4McHwg* corr. *ex* ariculum *Aut* magadam *Mm* utrasque] partes *add. BIHwg* et erit] erit *LnMc* pars gravior tota quantitate minoris *Ln* minoris] maioris *M4McMmPbAut* et eius insuper medietate *Wq*

21] *om. PcHwg* Altera vero] et altera *Ln* altera *Wq* quantitate minoris (*corr. in* maioris) et insuper eius medietate *Wq* medietis *Mm*

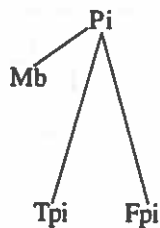
22 Consonantia diatessaron erit si dividas totam cordam] ad consonantiam diatessaron divide ipsam cordam *Ln* et ubi quattuor finitae fuerint partes *om. BIPeWqHwg* arculum] articulum *BIM4Mc* magadam *Mm* circulum *Pe* et tange utrasque partes] tange et erit eius consonantia *Ln*

23 Item divide ipsam cordam in XVII partes] vel ipsum numerum divide in XVII *Ln* XVII] septem et decem *BIPe* decem et septem *Wq* septem id est decem *Hwg* et ubi *LnWq* VIII^{em} partes finierint *Ln* nonas *M4* finierit] fuerit *WqHwg* articulum *BIM4Mc* magadam *Mm* et tange] tange *Ln* et invenies - graviorem uno tono] *om. Ln* partem] *om. M4* acutiorem tono uno *Mm* acutiorem ut tono *Aut* graviorem uno tono] graviorem uno *toin Aut*

24] *om. LnMmAut* In rota] *rel. om. BIM4McPe* in tota *Hwg* in *ta Wq*

Appendix V
Tonarius
additus in Boethii institutionem musicam

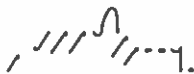
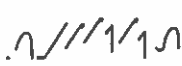
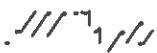
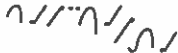
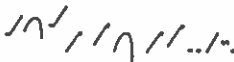
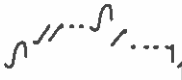
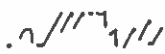
Mb Melbourne, State Library 091/B.63
Pi Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 7202
Fpi Firenze, Biblioteca Nazionale II.I.406
Tpi Torino, Biblioteca Nazionale G.IV.31

¹ Si quis cantus formulas procurat addiscere, non ad introitum sed ad finem quantotius currat. ² Sunt enim quattuor in regulari monochordo finales cordae, et cuiuscumque toni cantum invenerit, in sono ipsius psalmum incipiat et ex hoc quisque cantus studeat esse. ³ Quia sunt pleraeque cantus formulae a desidiosis primo tono abstractae et secundo deputatae, sed falluntur. ⁴ Quamquam unam finalem possideant cordam, tamen in ascensione differunt, quia hic ad octavam, iste ad quintam ascendit cordam. ⁵ Inde primus decem, secundus unam retinet differentiam, et ab hac figura primi toni ratio incipit.

Of. Gaudete in Domino

Co. Viderunt omnes fines terre

⁶ I.		II.	
			
	Pa-ter in		Fi-li-o,
III.		III.	
			
	Fi-li-us		in Pa-tre;
V.		VI.	
			
	Spi-rit-us		San-ctus ex
VII.		VIII.	
			
	ut-ro-que		pro-ce-dens.

1 adissere *Fpi* adiscere *Tpi* formulis *Tpi* quantotius] quanto citius *Tpi*

4 hinc *Fpi*

6] *add. manu post. Pi om. Mb numeros om. Fpi III] om. Pi VIII] om. Tpi*

7 TONUS I

. / /

Pa-ter in

<Intr.> Sapientiam

<Intr.> Rorate

<Intr.> Gaudete in

<Intr.> Etenim sederunt

<Comm.> Potum meum

<Comm.> Data est mihi

<Comm.> Notas michi feci

<Resp.> Descendit de caelis

8 Hic est prima differentia primi toni:

<Ant.> Ecce veniet Deus et homo

9 Hic est secunda differentia:

<Ant.> Dabit ei Dominus

10 Tertia:

<Ant.> Caecus magis

7 Pater in] *add. manu post. Pi om. Mb* Pater in manus Tpi Gaudete in] domino
add. Tpi Notus mihi sed Tpi

8 Hec Tpi Ecce veniet Deus et homo] *om. Mb*

9] *om. Mb*

10 Hic tertia Tpi Tertia] *om. Mb*

¹¹ Hic est quarta differentia primi toni:

<Ant.> Antequam convenirent / / / / / / / 1.

¹² Quinta:

<Ant.> Apertis thesauris / / / / / / / ^ /

¹³ Hic est sexta differentia primi toni:

<Ant.> Volo pater / / / / / / / ^

¹⁴ Septima:

<Ant.> Dominus iudicabit / / / / / / / ^

¹⁵ Octava:

<Ant.> Speciosus / / / / / / / 1.

¹⁶ Nona:

<Ant.> Euge serve / / / / / / / ^

¹⁷ Decima:

<Ant.> O quantus luctus / / / / / / / ^

¹⁸ TONUS II

. ^ /

Fi-li-o

<Intr.> Ecce advenit / ^ / / / / / 1 ^

11 Hec *Tpi*

12 Hec est quinta *Tpi*

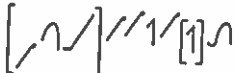
15 Octava] *om. Mb* thesauris *Tpi*

16 Nona] *om. Mb*

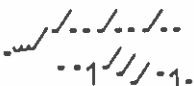
17 Decima] *om. Mb* quantu *Tpi*

18 Filio] *add. manu post. Pi om. Mb* *Tpi* Lectentur *Tpi*

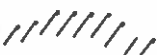
<Intr.> Vultum tuum

<Comm.> Hierusalem surge

<Comm.> Dominus Hiesus

<Resp.> Laetentur caeli

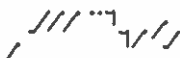
¹⁹ Hic est prima differentia secundi toni:

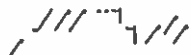
<Ant.> O sapientia

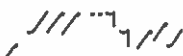
²⁰ TONUS III

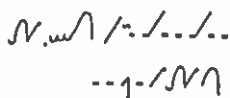
Fi-li-us

<Intr.> In nomine Domini

<Intr.> Omnia quae fecisti nobis

<Comm.> Gustate et videte

<Comm.> Tu Domine servabis

<Resp.> Audite verbum

²¹ Hic est prima differentia tercii toni:

<Ant.> Qui de terra est

²² Secunda:

<Ant.> Ego sum pastor

²³ Hic est tercia differentia tercii toni:

<Ant.> Quaerentes eum

¹⁹ O] *om. Fpi*

²⁰ Filius] *add. manu post. Pi om. Mb* Tu domine servabis] *nos add. Fpi*

²¹ terti Tpi

²³ Hec Tpi

24 Quarta:

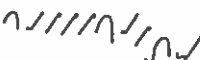
<Ant.> Malos male perdet

25 Quinta:

<Ant.> Domine probasti

26 TONUS QUARTUS

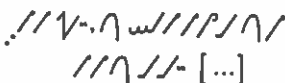

in pa-tre

<Intr.> Reminiscere

<Intr.> De necessitatibus

<Comm.> Benedicimus Deum

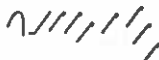
<Comm.> Exulta filia

<Resp.> Rex noster adveniet

27 Hic est prima differentia quarti toni:

<Ant.> Benedicta tu

28 Hic est secunda differentia quarti toni:

<Ant.> Quaerite Dominum

24 Quarta] *om. Mb differentia add. Tpi*

25 Quinta differentia tertii toni *Tpi*

26 Tonus quartus] Tonus tercius *Fpi* in patre] *add. manu post. Pi om. Mb Tpi* Benedicimus *Tpi* Exulta *Tpi* adveniet] *om. Fpi*

27 Benedicta tu] *om. Mb*

28 Quirite *Fpi*

29 Tertia:

<Ant.> Ex Aegypto vocavi // // // // //

30 Hic est quarta differentia quarti toni:

<Ant.> O mors ero mors // // // // //

31 Quinta:

<Ant.> Odor tuus // // // // //

32 Sexta:

<Ant.> Tria sunt munera // // // // //

33 Septima:

<Ant.> Ne reminiscaris

34 Octava:

<Ant.> Rubum quem viderat // // // // //

35 Nona:

<Ant.> In prole mater // // // // //

36 TONUS QUINTUS

Spi-ri-tus

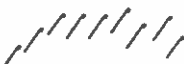
<Intr.> Circumdederunt me

<Intr.> Me expectaverunt

29 egito Tpi vocavi] om. Fpi

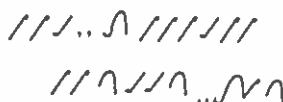
35 Improle Tpi

36 Spiritus] add. manu post. Pi om. Mb Circumdederent Fpi mitte] om Tpi

<Intr.> Domine refugium

<Comm.> Non vos relinquam

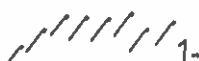
<Comm.> Dum venerit paraclitus

<Resp.> Obsecro Domine mitte

³⁷ Hic est prima differentia quinti toni:

<Ant.> Sanguis sanctorum martirum

³⁸ Secunda:

<Ant.> Omnes angeli

³⁹ TONUS SEXTUS

San-ctus ex

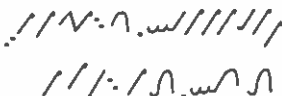
<Intr.> Os iusti

<Intr.> Hodie scietis

<Intr.> In medio aecclesiae

<Comm.> Diffusa est gratia

<Comm.> Simile est regnum

<Resp.> Qui venturus est

⁴⁰ Hic est prima differentia sexti toni:

<Ant.> Nesciens mater virgo

39-41 om. Mb 39 Tonus sextus] om. Mb Fpi Sanctus ex] Sanctus es add manu post. Pi
Sanctus Fpi om. Mb Tpi Simile est regnum colorum Tpi

40 Hic est prima differentia sexti toni] om. Fpi

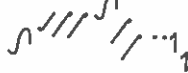
41 Secunda:

<Ant.> Benedictus

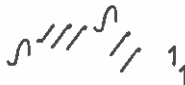
42 TONUS SEPTIMUS

u-tro-que

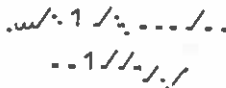
<Intr.> Populus Sion

<Intr.> Oculi mei semper

<Intr.> Expecta Dominum

<Comm.> Dicite pusillaminis

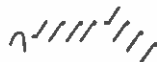
<Comm.> Tolle puerum

<Resp.> Missus est Gabrihel

43 Hic est prima differentia septimi toni:

<Ant.> Sicut laetantium

44 Secunda:

<Ant.> Hierusalem gaude

45 Tertia:

<Ant.> Angelus ad pastores

46 Quarta:

<Ant.> Misit Dominus

42 utroque] *add. manu post. Pi om. Mb Tpi* Expecta fominum *Tpi* Discite *Tpi* pusillamines *Fpi*

43 lectantium *Tpi*

45 Angulus *Tpi*

46 Missit *Tpi*

47 Quinta:

<Ant.> Prae timore autem

48 Sexta:

<Ant.> Confortatus est

49 Septima:

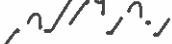
<Ant.> Helena Constantini mater

50 TONUS OCTAVUS

pro-ce-dens

<Intr.> Ad te levavi

<Intr.> Iubilare Deo

<Comm.> Pater si non

<Comm.> Modicum

51 Hic est prima differentia octavi toni:

<Ant.> Beatam me dicent

52 Secunda:

<Ant.> Parvulus filius

47 autem] *om. Tpi*

48 est] *om. Tpi*

49 Constantini mater *om. Tpi* mater *om. MbFpi*

50 procedens] *add. manu post. Pi om. Mb* Pater si non] *potest add. Fpi*

51 Hic est] *om. Tpi* Beata *PiMbTpi*

53 Tertia:

<Ant.> Emitte spiritum tuum

54 Quarta:

<Ant.> Ecce nunc tempus

55 Quinta:

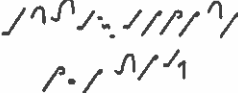
<Ant.> Deus Deorum

56 Sexta:

<Ant.> Dixit Dominus mulieri

57 <Septima:>

<Ant.> Hoc est preceptum meum

58 <Resp.> Dixit Rubenatribus suis

58 suis] om. Tpi Ecce nunc tempus acceptabile] add. Pi manu post. cum neumis
FpiTpi

Appendix VI

Regula semitonii inveniendi

Br Bruxelles, Bibliothèque Royale 5444-6 fol. 98v

Wq Wien, Österreichische Nationalbibliothek cpv 2269 fol. 163v

¹ Regula semitonii inveniendi in omni ab omni termino epogdoica ratione constituto, i. vel a quinto (per diapente) vel a quarto (per diatessaron) vel a tertio vel a sibi proximo. ² Sepe enim necesse est, ut dato quolibet numero vel mensura uno scilicet vel duobus mox necesse sit semitonium metiri non praecedentibus duobus tonis, ut sit diatessaron per tertiam primae vel praecedentibus tribus tonis, ut sit diapente per medium primae. ³ Disponantur igitur termini vel diatessaron vel diapente ostendentes cum differentiis vel differentiarum differentiis idem monstrantibus:

	Termini.	Differentiae	Differentiae differentiarum
	II.XLVIII		
T		CCLVI	
	II.CCCIII		XXXII
T		CCLXXXVIII	
	II.DXCII		XXXVI
T		CCCXXIII	
	II.DCCCCXVI		
S		CLVI	
	III.LXXII		

⁴ Itaque per primum invenire quintum vel per secundum invenire a se quartum constat in ratione sesquialtera vel sesquitercia. ⁵ Per proximum autem a se, i. per quartum invenire quintum talis est ratio: ⁶ Sumo nonam quarti (II.DCCCCXVI), i. octavam tertii (II.DXCII), quae est differentia eorum (i. CCCXXIII) ipsiusque differentiae medium (CLXII), cui aufero XXVII^a (i. VI). ⁷ Quod remanet, differentia est inter quartum et quintum, i. semitonium. ⁸ Per tertium (II.DXCII) vero a se sic facio: Sumo nonam ipsius tertii (II.DXCII), i. octavam secundi (II.CCCIII), quae est differentia (i. CCLXXXVIII) eorum ipsiusque differentiae medium (CXLIII), cui addo ipsius medietatis XII^{am}. ⁹ Quod remanet, est iterum differentia

1 per diapente] *superscr. Br om. Wq* per diatessaron] *superscr. Br om. Wq*

4 sesquitercia] *sesquitia Br*

6 II.DCCCCXVI] II.DCCCCIII *Wq* II.DXCII] II.DXXII *Wq* CLXII] CLVII *Wq*

8 CXLIII] CXLIII *Br*

inter quartum et quintum, i. semitonium (CLVI). ¹⁰ Quae tamen iungatur termino, qui proximus est semitonio. ¹¹ Sic faciendum de omni termino, cui subiungere velis semitonium, si tamen idem terminus per novem recipiat divisionem. ¹² Invento autem semitonio minore facile est maius semitonium, id est apotome, videre. ¹³ Tantundem enim habet et apotome adiecto commate, id est IIII^{or} duodecimis semitonii minoris, quod est tertia ipsius semitonii minoris.

10 ungatur *Br*

12 semitonium] *superscr. Br*

13 habet] *om. Wq*

Appendix VII

Tabulae minutiarum

- M* Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 7200, fol. 43v
Bc Barcelona, Archivo de la Corona de Aragon, Ripoll 42, fol. 21v
Ma Madrid, Biblioteca Nacional 9088, fol. 64v
Mc Milano, Biblioteca Ambrosiana C 128 inf., fol. 72r
Mm München, Bayer. Staatsbibliothek clm 14272, fol. 30v
Pb Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 7297, fol. 72v
Pi Paris, Bibliothèque nationale lat. 7202, fol. 24r
Wb Wolfenbüttel, Herzog-August-Bibliothek 72 Gud. lat. 2°, fol. 22v
Aut Autun, Bibliothèque municipale 46 (olim 40 B), fol. 31r
Fpi Firenze, Biblioteca Nazionale Centrale, II.I.406, fol. 20r
Krk Krakow, Biblioteka Jagiellonska 1849, fol. 20r
Lry London, British Library, Royal 15.B.IX, fol. 23r
Oby Oxford, Balliol College 306, fol. 66r
Ocf Oxford, Bodleian Library, Auct. F.3.13, fol. 89r
Pad Padova, Biblioteca Antoniana, 414, fol. 56r
Pns Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 16201, fol. 103r
Tpi Torino, Biblioteca Nazionale G.IV.31, fol. 66r
Vza Venezia, Biblioteca Marciana lat. Z. 333, fol. 112r

I.

x	assis	XII
SSS	deunx	XI
SSS	decunx	X
SS	dodrans	VIII
SS	bessis vel bisse	VIII
S	septunx	VII
S	semis	VI
SS	quincunx	V
SS	triens	III
S	quadrans	III
S	sextans	II
—	uncia	I

*MBcPb⁹WbAutKrkLryOcfPadPns**

assis] *as Pns XII*] *om. BcPns* *deunx*] *deuns Ocf XI*] *om. Bc X Pns* *decunx*] *dextans Krk decuns Ocf dexcant Pns X*] *om. BcPns IX*] *om. BcPns* *bessis*] *bes Bc bissis Wb bisse AutKrkPadPns vel bisse*] *om. BcPbSWbAutKrkLryOcfPadPns VIII*] *om. Bc VI Pns VII*] *om. Bc V Pns VI*] *om. BcPns* *quincunx*] *quincuns Ocf Pns quicuns Pad signum corruptum Lry V*] *om. BcPns IIII*] *om. BcPns III*] *om. BcPns* *sextans*] *sexcans Pad sextanx Pns II*] *om. BcPns* *uncia*] *om. Bc, sed add. sescunx I*] *om. BcPns*
tabulam cancell. Bc; signa corrupta BcKrkOcfPadPns

II.

×	libra vel as sive assis	XII unciae
SSS	deunx sive iabus	XI unciae
SSS	decunx vel dextans	X unciae
SS	dodrans sive doras	VIII unciae
SS	bes sive bisse	VIII unciae
S	septunx sive septus	VII unciae
S	semis	i. VI unciae
SS	quincunx sive cingus	V unciae
SS	triens sive treas	III ^{or} unciae
S	quadrans sive quadras	III unciae
S	sextans sive sestas	II unciae
Σ	secuns sive sescuncia	una untia <et> dimidia
f	uncia	est duodecima pars assis

[Unaqueque uncia vel minutia, in se vel in alias ducta, tota parte sui vel eius, in quam ducitur, resolvetur, quota utralibet assis existit. Ut semis, quia est assis medietas, quadrans in se ductus, in trientem sextans, qui est sui tertia et trientis altera.]

MaPiFpiObyTpi

decunx] deunx *PiMaFpiTpi* bes sive bisse] tantum singule bisse quantum due tertie partes alicuius ci *add. Oby* septunx] septunex *Ma* quincunx] quincuns *Ma* treas] trias *Ma* quadras] quadrus *Oby* sextans] sestans *Ma* sestis] sextas *Oby* corr. *ez* sextas *Fpi* sescuns] sescunx *Oby* uncia] suncia *Fpi* Una - altera] *add. Ma* quia est assis medietas est *Ma*
signa corrupta TpiOby

III.

McVza: Mm:

+	×	assis	XII
SSS		deunx	XI
SSS		decunx	X
SS		dodrans	VIII
SS		bessis	VIII
S		septunx	VII
S		semis	VI
SS		quincunx	V
SS		triens	III
S		quadrans	III
S		sextans	II
£		sexcuncia	I et S
†	—	uncia	I
S		semuncia	S
£	∪	duella	VIII SS
∪		sicilicus	VI SS
c	∪	sextula	III SS
*		dragma	III SS
Y		dimidia sextula	II SS
SS		scripulus	I SS
+		obulus	VIII §
Z		cerates	III §
Q		calcus	II §
§	∪	siliqua	

McMmVza

numerosum series om. *Mm* signa om. excepto signum siliquae *Vza* VIII calcus
Mc decunx] dextans *Mm* bissis *Mm* septunx] om. *Mm*, sed in marg. add. signum;
inter sextans et sexcuncia add. septunx *Mm* sexquintia *Mm* dimidia sextula] sextula
suprascr. dimidia vel semis *Mm*